

10

Um 54% erlendra ferðamanna hafa borðað íslenskt lambakjöt

24–25

Afar vel heppnaður fundur á Hellu um markaðssetningu lambakjöts

30

Skarar fram úr í handverki og hönnun úr sauðfjárafurðum

Bændablaðið

1. tölublað 2018 • Fimmtudagur 11. janúar • Blað nr. 506 • 24. árg. • Upplag 32.000 • Vefur: bbl.is

Hrossin í Kirkjulækjarkoti í Fljótshlíð gæða sér á töðu í snjónum þegar mörsugur er að verða hálfnaður. Þessar harðgeru skepnur eiga eftir að þreya þorrann, góuna og einmánuðinn áður en þau geta búist við að vorið gangi í garð fyrir alvöru. Það verður vart fyrr en í hörpu, sem stendur frá því síðla í apríl og fram í seinnipart maímánaðar samkvæmt gregoríska tímatalinu. Mynd / HKr.

Íslensk grænmetisframleiðsla er með um helmingi minna kolefnisspor en innflutt grænmeti: Innflutningur landbúnaðarafurða stóreykur losun kolefnis út í andrúmsloftið

– Innfluttar matvörur og drykkir skilja eftir sig um eða yfir 41 þúsund tonn af koldíoxíði

Samkvæmt úttekt sem verkfræðistofa gerði fyrir Samband garðyrkjubænda (SG) er kolefnisspor íslensks grænmetis allt niður í 26% af því sem innflutt grænmeti skilur eftir sig. Í afskornum blómum er talan um 18%. Að meðaltali getur verið nærri helmingismunur á losun CO₂ – íslenskri framleiðslu í hag.

Samkvæmt útreikningum Bændablaðsins skilja flutningar á 280 þúsund tonnum af matvöru til Íslands vart eftir sig minna en 41 þúsund tonn af koldíoxíði (CO₂) á ári.

Þessar tölur styrkja óneitanlega þá hreinleika mynd sem farið hefur af framleiðslu á íslenskum landbúnaðarafurðum. Þetta er um leið þversögn við þá áherslu sem talsmenn hagsmunasamtaka í verslun hafa lagt á aukinn innflutning landbúnaðarafurða, ekki síst hvað varðar hrátt kjöt, egg, mjólkurafurðir og grænmeti.

Mikill umhverfisávinningur af aukinni innlendri framleiðslu

Mikið hefur verið rætt um að draga úr því kolefnisspori sem Íslendingar skilja eftir sig á hverju ári. Stefna stjórnvalda miðar við að búið verði að kolefnisjafna landið fyrir árið 2050. Ljóst er að það verður ekki gert nema með víðtækum aðgerðum á mörgum sviðum og liður í því gæti verið að efla innlenda matvælaframleiðslu til að draga úr mikilli kolefnismengun sem hlýst af innflutningi. Með því ynnist m.a. gjaldeyrissparnaður, aukið fæðuöryggi þjóðarinnar, styrking byggða og aukin atvinna.

Kolefnisspor sem ræktun á grænmeti og ávöxtum skilur eftir sig er æði mismunandi eftir tegundum, samkvæmt gögnum SG sem Bændablaðið hefur undir höndum. Þar hefur kolefnislosun innlendu grænmetisframleiðslunnar verið reiknuð út á sömu forsendum

og erlendu framleiðsla. Eru erlendu tölurnar reyndar sagðar byggðar á mjög varfærnu mati. Þannig er ræktun á íslensku salati einungis að skilja eftir sig 26,17% af því kolefni sem innflutt erlend salatframleiðsla skilur eftir sig. Þá er gúrkuframleiðsla að skilja eftir sig 43,7% og venjulegir tómatar 54,8%. Munurinn liggur einkum í flutningum.

Inni í þessum útreikningum sem gerðir voru fyrir SG er reiknað kolefnisspor á öllum aðföngum, orku og vegna tækja og búnaðar sem notaður er við ræktun á Íslandi og borið saman við það sem þekktist erlendis.

Meira að segja íslenska kartöflurnar eru hagstæðari

Athygli vekur að í samanburði á útiræktun, t.d. á kartöflum, koma íslenskir kartöflubændur aðeins betur út en kollegar þeirra t.d. í

Bretlandi og Hollandi. Skýrist það einkum af orku sem notuð er í kæligeymslum og af kolefnislosun í flutningum. Þar er íslenska kartöfluræktunin að skila um 8 prósentustigum lægri kolefnislosun en erlenda framleiðslan. Það er þrátt fyrir hlutfallslega minni uppskeru og meiri olíunotkun á hvern hektara á Íslandi. Varðandi útiræktað grænmeti, eins og gulrætur, hvítkál og fleira, er kolefnislosunin á Íslandi 88,21% af því sem innflutta grænmetið skilur eftir sig.

Íslensk afskorin blóm í ofurflokki

Þegar skoðuð eru gögn Sambands garðyrkjubænda um íslenska blómarækt kemur í ljós að sú framleiðsla er í algörum sérflokki í samanburði við innflutt afskorin blóm. Þar er kolefnisspor íslenskra afurða aðeins 18,44% sem hlutfall af kolefnisspori innfluttra afurða. Þar kemur líka fram að kolefnisspor

hollenskra blóma er rúmlega 16 sinnum stærra en afskorinna blóma sem ræktað eru á Íslandi. Skýringin liggur að stærstum hluta í þeirri hreinu raforku sem notuð er á Íslandi. Raforka sem hollenskir bændur nota losar um 100 til 200 sinnum meira af kolefni en íslensk raforkuframleiðsla.

Við ræktun á trjám og runnum eru íslenskir bændur einungis að skilja eftir sig 46,55% af CO₂ í hlutfalli af því sem innflutt framleiðsla gerir. Það er einungis við framleiðslu hluta sumarblóma að kolefnissporið á innflutta framleiðslunni er samkvæmt úttektinni örlítið hagstæðara, eða sem nemur 5 prósentustigum. Öll önnur framleiðsla íslenskra garðyrkjubænda er umhverfislega hagstæðari en erlend og oftast verulega mikið betri. /HKr.

– *Sjá einnig umfjöllun um kolefnisspor af innfluttum matvörum á bls. 20–21.*

FRÉTTIR

Fjarðabyggð og Breiðdalshr.:
Kosið í mars um
sameiningu

Kosið verður um sameiningu Fjarðabyggðar og Breiðdals-hrepps laugardaginn 24. mars næstkomandi.

Sameiningarviðræðurnar hófust í byrjun nóvember. Fundað var með ráðuneyti sveitarstjórnarmála og fulltrúum stofnana sem að málinu koma og þau svör sem þar fengust voru jákvæð. Hreppsnefnd Breiðdalshrepps hefur þegar fundað um málið og bæjarstjórn Fjarðabyggðar tekur málið fyrir í dag, fimmtudag. Síðari fundir sveitarstjórnanna verða síðan í næstu viku.

Að lokinni umfjöllun sveitarstjórnanna tekur við tveggja mánaða kynningartímabil.

Helmingur bænda
með undir 150 fjár

Alls eru 1.023 bú með undir 150 vetrarfóðraðar ær í landinu sem er nálægt helmingi allra sem uppfylla skilyrði sauðfjársamnings fyrir stuðningi, en þeir eru alls 2.038 talsins.

Fjöldi bóva, sem eru með færri en 100 vetrarfóðraðar ær, er 845 en 178 bú eru með á bilinu 101–150 kindur. Greiðslumarkshafar, sem eru með fleiri en 150 kindur, eru alls 1.015 í landinu og framleiða bróðurpartinn af öllu kindakjöti. Þetta kemur fram í upplýsingum frá atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytinu og Mast sem byggðar eru á greiðsluáætlun fyrir árið 2017 og bústofni árið 2016. Allir greiðslumarkshafar eru meðtaldir, óháð því hvort þeir uppfylli skilyrði greiðslna, en fjáreigendur sem ekki uppfylla skilyrði fyrir stuðningi eru ekki meðtaldir.

Þegar heildarfjárfjöldinn er skoðaður sést að fjöldi kinda á búum með yfir 150 ær er 385.297. Fjárfjöldi á þeim ríflega 1.000 búum sem eru með undir 150 fjár á föðrum er 45.380. Bú með yfir 150 ær eru því með 89,5% vetrarfóðraðra kinda í landinu. Bú með undir 100 ám eru með 5,4% fjárfjöldans og bú með fjölda á bilinu 101–150 eru með 5,1% vetrarfóðraðra kinda á Íslandi í sínum fjárhúsum. /TB

Skylt að upplýsa um
fjölda sláturgrísa

Á nýliðnu ári barst Matvælastofnun ósk í fjórum liðum um aðgang að gögnum varðandi tiltekið svínabú á Vesturlandi. Stofnunin veitti aðgang að gögnum varðandi fyrstu þrjá tölulíðina en taldi sér óheimilt að veita aðgang skv. fjórða liðnum. Þar var óskað eftir upplýsingum um fjölda grísa sem slátrað var á búinu árið 2016.

Byggðist synjun Matvælastofnunar á því að um væri að ræða mikilvæga viðskiptahagsmuni svínabúsins sem stofnuninni væri óheimilt að greina frá.

Synjun Matvælastofnunar var kærð til úrskurðarnefndar um upplýsingamál og féll úrskurður nýlega. Þar kemur fram að stofnuninni sé skylt að veita aðgang að umræddum gögnum. Byggist það m.a. á því að það fyrirtæki sem í hlut á rekur a.m.k. fjögur önnur svínabú til viðbótar umræddu svínabú á Vesturlandi. Þá séu upplýsingar um stærð búans á almannavitorði m.a. út af fyrri dómsmálum. Birting upplýsinganna geti því ekki skaðað samkeppnisstöðu fyrirtækisins að dómi úrskurðarnefndarinnar. /VH

Fjárlög fyrir 2018:

Framlög til landbúnaðar verða eins og gert er ráð fyrir í búvörusamningnum

Sigurður Eypórsson, framkvæmdastjóri Bændasamtaka Íslands, segir að framlög til landbúnaðarins í fjárlögum byggist að uppistöðunni til á búvörusamningnum. Framlag úr ríkissjóði til landbúnaðarins er rúmir 16 milljarðar, eða 1,9% af heildarútgjöldum.

„Það er því ekkert sem kemur á óvart hvað viðkemur landbúnaðinum í fjárlagafrumvarpinu. Í búvörusamningnum eru ákvæði um að framlög til landbúnaðarins fylgi almennu verðlagi og skýrt hvernig slíkt er framkvæmt.

Að öðru leyti er bætt aðeins við framlög til landbúnaðarháskólanna á Hvanneyri og Hólum sem er jákvætt.

Eitt sem er gagnrýnivert er að

Sigurður Eypórsson, framkvæmdastjóri Bændasamtaka Íslands.

í fjárlögnum eru skorin niður framlög til matvæla-rannsóknna hjá Mátis. Slíkt getur bitnað á rannsóknum Mátis og þar með matvælaöryggi í landinu, hvort sem um er að ræða innlend eða innflutt matvæli. Að mínu viti er slíkt ekki skynsamlegt, ekki sist ef við

erum að fá yfir okkur mikið magn af ófrosnu innfluttu kjöti.“ /VH

Alvarleg staða sauðfjárbænda viðurkennd með fjárveitingu á aukafjárlög:

Einsskiptisaðgerð sem ætlað er að bregðast við vanda sauðfjárframleiðenda

Landbúnaðar- og sjávarútvegsráðherra segir fjárveitinguna í aukafjárlögum til að mæta markaðserfiðleikum sauðfjárframleiðenda einskiptisaðgerð og ekki standi til að veita meira fé til aðgerða til að mæta vanda greinarinnar.

Kristján Þór Júlíusson, landbúnaðar- og sjávarútvegsráðherra, sagði í samtali við Bændablaðið að fjárveitingin í aukafjárlögum til að mæta vanda sauðfjárframleiðenda sé hugsuð sem eins tíma aðgerð og ekki standi til að leggja meira fé til greinarinnar vegna þess.

„Aftur á móti verður að endurskoða búvörusamningana og fara vel yfir stöðu og framtíð greinarinnar þar.“

Unnið að endurreisn greinarinnar

Í fjárukalögum var samþykkt á

Kristján Þór Júlíusson, sjávarútvegs- og landbúnaðarráðherra.

Alþingi að verja 665 milljónum króna til að bregðast við markaðserfiðleikum sem stöðjað hafa að sauðfjárframleiðslu á yfirstandandi ári samanber áform ríkisstjórnarinnar eins og þau birtast í stjórnarsáttmálanum.

Fjárhæðinni verður varið til þess að mæta afkomuhruni og vinna að endurreisn afkomu greinarinnar. Forystumenn bænda lýsa yfir ánægju með að búið sé að afgreiða fjárukalögin og vona að sauðfjárbændur verði sáttir við þá niðurstöðu sem liggur fyrir.

Bændur ánægðir með að málið sé loksins í höfn

Í frétt á vef Bændablaðsins, bbl.is, milli jóla og nýárs sagðist Sindri Sigurgeirsson, formaður Bændasamtakanna, meðal annars vera ánægður að búið sé að

afgreiða fjárukalög. –„Við hjá Bændasamtökunum lýsum ánægju yfir því að þetta mál sé loksins í höfn. Það að verja 550 milljónum króna í stuðning beint til bænda og 115 milljónum að auki til að styrkja undirstöður greinarinnar er viðurkenning á alvarlegri stöðu hennar. Það ber að þakka fyrir slíkar aðgerðir.“

Af sama tilefni sagði Oddný Steina Valsdóttir, formaður Landssamtaka sauðfjárbænda, að breytingarnar sem gerðar voru á tillögum ríkisstjórnarinnar vegna rekstrarvanda sauðfjárræktarinnar væru til bóta.

„Aðdragandi úthlutunarinnar er ekki langur enda stutt síðan ríkisstjórnin tók til starfa. Eflaust eru einhverjir sem líta svo á að ganga hefði mátt lengra í breytingu en ég vona að menn sætti sig við þessa lendingu.“ /VH

Fækkað og endurskipað í samráðshóp um búvörusamninga

Sjávarútvegs- og landbúnaðarráðherra, Kristján Þór Júlíusson, hefur ákveðið að endurskipa samráðshóp um endurskoðun búvörusamninga. Hópurinn á að ljúka störfum í lok árs 2018.

Að sögn Kristjáns Þórs segir ástæðu þess að hann hafi ákveðið að endurskipa samráðshópin einfalda.

„Það er kominn ný ríkisstjórn og ákvæði í stjórnarsáttmálanum sem nauðsynlegt er að komi fram í og við störf nefndarinnar. Í upphafi var ætlunin, þegar til vinnunnar var stofnað við frágang búvörusamninganna, að um fámennari starfshóp yrði að ræða en raun var orðin á. Það er ekkert óeðlilegt við að ríkisstjórnarskiptum fylgi áherslubreytingar.“

Kristján Þór segir að ekki sé búið að ákveða neitt með skipan í samráðshópin enn sem komið er.

„Ráðuneytið mun á næstu dögum leita eftir óskum um tilnefningar og skipa í hópinn eftir það.“

Rokkandi samráðshópur

Upphaflega var lagt upp með að skipaður yrði sjö manna

landbúnaðarráðherra skipaði hópinn í nóvember 2016. Í upphafi voru sjö í

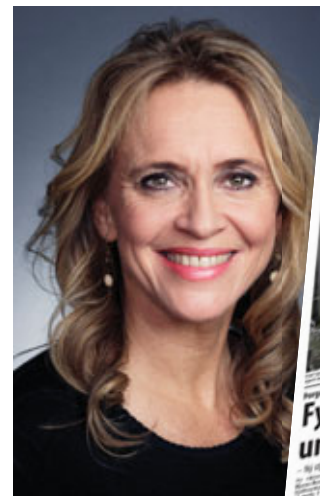
Starfið gekk vel þrátt fyrir ólíkar skoðanir

Sindri Sigurgeirsson, formaður Bændasamtaka Íslands, segir að hann eigi eftir að sjá hvað ráðherra ætlar sér með því að endurskipa í hópinn.

„Ef ætlunin er að hafa nefndina sjö manna eins og lagt var upp með í upphafi tel ég það í góð lagi.“ Sindri segir að mikill hugmyndafræðilegur munur hafi verið í hópnum sem Þorgerður Katrín skipaði en starfið í honum hafi gengið vel þrátt fyrir að langt hafi verið í land með að ná niðurstöðu.

Fjölgað úr sjö í þrettán

Gunnar Bragi Sveinsson, þáverandi

Þorgerður Katrín Gunnarsdóttir lét það verða sitt fyrsta verk í embætti sjávarútvegs- og landbúnaðarráðherra í janúar 2017 að stokka upp í endurskoðunarnefnd búvörusamninga sem þá var nýlega skipuð líkt og eftirmaður hennar gerir nú.

landbúnaðarráðherra skipaði hópinn í nóvember 2016. Í upphafi voru sjö í

hópnum sem ætlað var að skoða möguleika á endurskoðun búvörusamningsins árið 2019.

Eftirmaður Gunnars Braga í starfi, Þorgerður Katrín Gunnarsdóttir, endurskipaði í hópinn og fjölgaði fulltrúum í honum í þrettán fljótlega eftir að hún tók við embætti. /VH

Áburðarverðskrá 2018

Tegund:	Gjaldagi 1. mars kr./tonn án vsk. 8%	Gjalddagi 1. maí kr./tonn án vsk. 5%	Greiðsludreifing kr./tonn án vsk.	N	P ₂ O ₅	P	K ₂ O	K	Ca	Mg	S	B	Se
Magni 1 N27	49.327 kr.	50.936 kr.	53.616 kr.	27					8,4				
Magni S N26 + 4S	51.155 kr.	52.823 kr.	55.603 kr.	26					7		4		
Græðir 1 12-15-17	77.821 kr.	80.358 kr.	84.588 kr.	12	15	6,6	17	14,1		1	14	0,03	
Græðir 8 21-7-11 Selen	62.615 kr.	64.657 kr.	68.060 kr.	21	7	3,1	11	10	1		2		0,0015
Græðir 9 27-6-6 Selen	60.125 kr.	62.085 kr.	65.353 kr.	27	6	2,6	6	5	1,1		2		0,0015
Fjöl móði 2 23-12	57.964 kr.	59.854 kr.	63.004 kr.	23	12	5,2			5,9		2		
Fjöl móði 3 25-5 Selen	57.089 kr.	58.950 kr.	62.053 kr.	25	5	2,1			7,1		2		0,0015
Fjöl móði 4 24-9 Selen	57.294 kr.	59.162 kr.	62.276 kr.	23,8	9	4			5,9		2		0,0015
Fjölgræðir 5 17-15-12	65.335 kr.	67.465 kr.	71.016 kr.	17	15	6,6	12	10	4		2		
Fjölgræðir 6 22-11-11	65.567 kr.	67.705 kr.	71.268 kr.	22	11	4,8	11	9,2	1,1		2		
Fjölgræðir 7 22-14-9 Selen	65.746 kr.	67.890 kr.	71.463 kr.	22	14	6,1	9	7,3	1,1	0,4	2		0,0015
Fjölgræðir 9 25-9-8 Selen	63.396 kr.	65.464 kr.	68.909 kr.	25	9	3,9	8	6,6	1,1		2		0,0015
MAP 12-52	78.660 kr.	81.225 kr.	85.500 kr.	12	52	22,7							

Verðskrá: Sýnir verð per tonn (án virðisaukaskatts) miðað er við afgreiðslu í 600 kg. sekkjum. Verðskrá gildir til 31. janúar 2018.

Greiðslufrestur: Miðast við gjalddaga 1. október og eindaga 14 dögum síðar. Í stað greiðslufrests geta viðskiptavinir skipt greiðslum á 6 jafnar greiðslur, júní-nóvember.

Greiðsluskilmálar: Verðin eru háð gengi á €. og geta breyst ef breytingar verða á gengi. Gjaldagi er 1. dagur hvers mánaðar eftir úttektarmánuð. Eindagi er 14 dögum síðar.

Afsláttarkjör: Ef pantað er fyrir 31. janúar 2018 og greitt fyrir 15. mars er 8% afsláttur. Ef pantað er fyrir 31. janúar 2018 og greitt fyrir 15. maí er 5% afsláttur.

Flutningstilboð: Í boði er flutningstilboð kr. 1000 per tonn miðað við afgreiðslu frá afgreiðsluhöfn og heim á hlað viðskiptavinar. Flutningstilboðið miðast við að keyptir séu amk. 10 sekkir og pöntun komi fyrir 31. janúar 2018. Tilboðið gildir ekki fyrir pöntun á viðbótaráburði sem pantaður er eftir að upphafleg áburðarpöntun hefur verið flutt til viðtakanda.

Hafið samband við söluráðgjafa okkar og fáið nánari upplýsingar um val á áburði !

Fóðurblandan hf.
Korngörðum 12
104 Reykjavík
Sími: 570 9800
www.aburdur.is

KS Sauðárkróki
Sauðárkrókur
Sími: 455 4626
Gsm: 825 4626
www.ks.is

Bústólpi ehf.
Oddeyartanga
Akureyri
Sími: 460 3350
www.bustolpi.is

Kaupfélag
Borgfirðinga
Egilsgötu 1
Sími: 430 5500
www.kb.is

Kaupfélag
Steingrímsfjarðar
Höfðatún 4
510 Hólmavík
Sími: 455 3100
www.ksholm.is

Kaupfélag vestur
Húnavetninga
Strandgötu 1
Hvammstanga
Sími: 455 2300
www.kvh.is

FRÉTTIR

Aflétting riðuhafta í hólfum			
Varnarhólf	Sýkt svæði	Síðasta riðutilfelli	Riðutímabil
Landnámsból	Sveitarfélögin Ölfus, Hveragerði og Árborg og Grafningur í Grímsnes- og Grafningshreppi.	2003	31. desember 2023
Vatnsneshólf	Allt hólfið	2015	31. desember, 2035
Húnahólf	Allt hólfið	2007	31. desember, 2027
Skagahólf	Allt hólfið	2016	31. desember, 2036
Tröllaskagahólf	Dalvíkurbyggð norðan Hámundarstaða	2017	31. desember, 2037
Skjálíandahólf	Önnur svæði en Skútustaðahreppur, Engidalur og Lundarbrekka og bæir þar fyrir sunnan	1999	31. desember, 2019
Norðausturhólf	Jökuldalur og Jökulsárhlið austan (sunnan) Smjörfjallalínu.	1997	31. desember, 2017
Héraðshólf	Allt hólfið	1997	31. desember, 2017
Austfjarðahólf	Allt hólfið	1997	31. desember, 2017
Suðurfjarðahólf	Allt hólfið	2005	31. desember, 2025
Hreppa-, Skeiða- og Flóahólf	Allt hólfið	2010	31. desember, 2030
Biskupstungnahólf	Allt hólfið	2004	31. desember, 2024

Sauðfjárveikivarnir: Aflétting riðuhafta í varnarhólfum

Um síðustu áramót voru þrjú varnarhólf á Austurlandi losuð undan höftum riðuskilgreiningar. Enn eru þó nýu af 26 hólfum á landinu skilgreind sem sýkt og ekki sér fyrir endann á baráttunni við sjúkdóminn.

Matvælastofnun ítrekar mikilvægi þess að allir sauðfjáreigendur séu vakandi og hafi samband við héraðsdýralækni án tafar, verði þeir varir við einkenni sem gætu bent til riðu.

Á heimasíðu Matvælastofnunar segir að samkvæmt reglugerð nr. 651/2001 um útrýmingu á riðuveiki og bætur vegna niðurskurðar er svæði skilgreint sem sýkt svæði í 20 ár frá staðfestingu riðutilfellis í hólfinu. Á sýktum svæðum eru allir flutningar á fé milli hjarða innan svæðanna og frá þeim, yfir varnarlinur, bannaðir. Hafi hins vegar ekkert tilfelli verið staðfest í 20 ár í hólfi, telst það hreint.

Þrjú hólif losna

Þann 31. desember 2017 losnuðu þrjú varnarhólf undan höftum riðuskilgreiningar. Það eru hólfin Norðausturhólf, Héraðshólf og Austfjarðahólf. Þá má flytja fé frjálst innan þessara hólfa, en áfram gildir þó að ekki er heimilt að flytja fé milli varnahólfa, það er að segja yfir varnarlinur nema að fengnu leyfi Matvælastofnunar.

Suðurfjarðarhólf telst enn sýkt

Við breytinguna varð Suðurfjarðahólf eina varnarhólfíð á Austurlandi sem enn telst sýkt. Riðuveikin

Í ljósi sögunnar verður áfram mikilvægt að sauðfjáreigendur séu vakandi fyrir einkennum riðuveikinnar og hafi samband við héraðsdýralækni ef kind sýnir grunsamleg einkenni.

lék Austfirðinga grátt hér á árum áður. Skipulagður niðurskurður vegna riðuveiki hófst á Austurlandi haustið 1986, þá voru skornar þrjú þúsund kindur. Ári síðar var fimmtán þúsund kindum lógað og haustið þar á eftir þrjú þúsund. Þar með lauk niðurskurði alls fjár á svæði sem afmarkast af botni Reyðarfjarðar að sveitarmörkum Valla og Skriðdals á Héraði norður að Lagarfljóti. Jafnframt var á þessum tíma öllu fé á Borgarfirði eystra lógað.

Mikilvægt að sauðfjáreigendur haldi vöku sinni

Í ljósi sögunnar verður áfram mikilvægt að sauðfjáreigendur séu vakandi fyrir einkennum riðuveikinnar og hafi samband við héraðsdýralækni ef kind sýnir grunsamleg einkenni. Einnig ef kindur drepast heima við eða þeim slátrað vegna sjúkdóma eða slysa. Þá skal hafa samband við Matvælastofnun og séð verður til þess að sýni séu tekin, bændum að kostnaðarlausu. /VH

Búskapur er okkar fag: Bændafundir Bí um allt land í næstu viku

Forystufólk Bændasamtaka Íslands heldur til fundar við bændur nú í upphafi árs. Alls eru skipulagðir 18 almenrir bændafundir víðs vegar um landið í næstu viku. Fundirnir hefjast á þriðjudaginn kemur. Fulltrúar Ráðgjafarmiðstöðvar landbúnaðarins verða með í för og ræða um framtíðarsýn og þróun ráðgjafarþjónustu.

Að sögn Sindra Sigurgeirssonar, formanns BÍ, er af mörgu að taka. Rætt verður um stöðuna í landbúnaðinum og farið vítt yfir sviðið. Árið 2017 var fyrsta ár nýrra búvörusamninga og fyrir liggur fyrsta endurskoðun þeirra. Þá er nýlegur dómur EFTA-dómstólsins um innflutning á hráu kjöti og eggjum bændum umhugsunarefni og ljóst að því máli er hvergi nærri lokið. Sindri segir að viðfangsefni næstu missera verði áfram þau að bæta hag bænda og móta framtíðarsýn fyrir atvinnugreinina. Hann segir mikilvægt fyrir bændastéttina að standa saman og að rödd hennar hljómi sem víðast og sterkast.

„Við verðum að gæta hagsmuna landbúnaðarins og þess vegna rekur við öflug Bændasamtök,“ segir Sindri í bréfi til félagsmanna á bls. 39 hér í blaðinu.

Hádegis- og kvöldfundir

Fundirnir hefjast í hádeginu þriðjudaginn 16. janúar með fundum á Ísafirði, Kópaskeri og Egilsstöðum. Á þriðjudagskvöld kl. 20.30 verða fundir í Kjós, Breiðamýri og Berufirði. Í hádeginu á miðvikudag 17. janúar verða fundir á Blönduósi, í Eyjafirði og í Hornafirði. Kvöldfundir á miðvikudag verða í Skagafirði, á Ströndum og á Kirkjubæjarklaustri. Í hádeginu á fimmtudag verða fundir á Snæfellsnesi, í Heimalandi og á Barðaströnd. Fundalotunni lýkur með kvöldfundum í Dölum, á Hvanneyri og í Þingborg í Flóa.

Allir félagsmenn í Bændasamtökum Íslands eru velkomnir á fundina. Nánari upplýsingar um staði og tímasetningar er að finna á bondi. is og í auglýsingu á bls. 39.

/TB

Innflutningur eykst stöðugt á landbúnaðarafurðum

Innflutningur landbúnaðarvara hefur aukist hröðum skrefum undanfarin ár og má búast við að niðurfelling tolla auki þann innflutning enn frekar.

Miðað við tölur Hagstofu Íslands um innflutning á búvörum í nóvember síðastliðnum, þá jókst innflutningur á nautakjöti frá áramótum til loka nóvember um 28% frá árinu 2016. Var breytingin á milli ára því 128%. Þá nam aukningin um 33% á svinakjöti og 15% á alifuglakjöti. Þá jókst innflutningur á reyktu, söltuðu og þurrkuðu kjöti um 21%. Eins ríflega tvöfaldaðist innflutningur á pylsum og unnum kjötvörum og var aukningin 106% og breyting þessa 11 mánuði því 206% frá sama tímabili 2016.

Veruleg aukning á innflutningi mjólkurafurða

Varðandi mjólkurvörur var aukningin mun meiri, eða hvað varðar mjólk, mjólkur- og

Innflutningur nokkurra búvara fyrstu 11 mánuði 2017			
Tegund	2016	Jan- nóv 2017	Hlutfall 2017 af 2016
Nautakjöt	631.074	809.618	128%
Svinakjöt	975.764	1.294.639	133%
Alifuglakjöt	1.037.077	1.190.784	115%
Reykt, saltað og þurkað kjöt	174.592	210.598	121%
Mjólk, mjólkur- og undarennuduft og rjómi	50.198	140.069	279%
Ostar	326.669	561.030	172%
Tómatar	1.204.551	1.371.907	114%
Paprika	1.483.947	1.469.329	99%
Pylsur og unnar kjötvörur	287.011	590.808	206%

undanrennuduft og rjóma. Þar var aukningin þessa 11 mánuði milli ára 72%.

Umtalsverð aukning var einnig í innflutningi á sumu grænmeti og var þar t.d. aukning í innflutningi á tómötum um 14%.

Aukinn innflutningur vinnur gegn minnkun á CO2

Athyglisvert er að skoða þetta í ljósi þess kolefnisspors sem matvælaframleiðsla og flutningar skilja eftir sig og fjallað er um á

forsiðu og á blaðsíðum 20 og 21. Þar kemur í ljós að með hliðsjón af losun gróðurhúsalofttegunda, þá er í öllum tilfellum hagstæðara að framleiða vöruna sem næst neytendum og í mörgum tilfellum skilur íslenska framleiðslan eftir sig mun minna kolefnisspor en erlend framleiðsla. Þar spilar hrein orka á Íslandi stóra rullu, sér í lagi í garðræktinni. Aukinn innflutningur á landbúnaðarafurðum vinnur því greinilega gegn markmiðum um að draga úr losun CO2 og annarra gróðurhúsalofttegunda. /HKr.

Nýtt áhættuflokkunarkerfi fyrir bændur tekið í notkun hjá MAST

– Frammistöðuflokkun tekin upp eftir þrjú ár

Í byrjun þessa árs tók Matvælastofnun í notkun nýtt áhættuflokkunarkerfi. Með kerfinu verður ákvörðuð tíðni eftirlits með frumframleiðslu matvæla og öðru dýrahaldi. Í kjölfarið verður tekin upp frammistöðuflokkun frumframleiðenda í landbúnaði.

Kerfið var kynnt hagsmunaaðilum á opnum fundi Matvælastofnunar 2. nóvember síðastliðinn og var svo til umsagnar í desember síðastliðnum.

Jónína Þ. Stefánsdóttir, fagsviðsstjóri samhæfingar hjá Matvælastofnun, hefur umsjón með áhættuflokkuninni. Spurð hvort kerfinu sé meðal annars ætlað að koma í veg fyrir að aðbúnaðarvandamál komi upp hjá frumframleiðendum, eins og gerðist til að mynda í Brúneggjamálinu, segir hún að kerfið taki á samræmdu mati á þörf á eftirliti. „Kerfið mun ekki eitt og sér koma í veg fyrir að upp geti komið vandamál með aðbúnað eða umhirðu dýra. Kerfið er liður í að allt reglubundið eftirlit sé byggt á áhættumati og taki mið af frammistöðu eftirlitsþega. Kerfið hefur verið innleitt fyrir eftirlit Matvælastofnunar í matvæla- og fóðurfyrirtækjum á undanförunum árum og nú er verið að innleiða það á bændur. Þessu kerfi er ætlað að meta þörf á eftirliti á samræmðan hátt milli allra eftirlitsþega þannig að þunga eftirlitsins sé beint þar sem áhætta er mest og frammistaða verst.“

Frammistöðuflokkun að þremur árum liðnum

Jónína segir að bændur muni finna fyrir því að tíðni eftirlits með þeirra starfsemi breytist í kjölfar áhættuflokkunar og það verði markvissara. „Neytendur munu einnig njóta góðs af markvissara eftirliti með matvælaöryggi og dýravelferð. Að þremur árum liðnum mun frammistöðuflokkun taka gildi. Þá getur eftirlitstíðni aukist eða minnkað eftir því hvernig gengur að uppfylla kröfur löggjafar og uppfylla þannig

skilyrði sem sett eru fyrir færslu milli frammistöðuflokka. Gera má ráð fyrir að niðurstöður úr frammistöðuflokkunarkerfinu geti orðið aðgengileg almenningi, en samkvæmt texta í frumvarpi um breytingar á lögum um matvæli sem kynntar voru síðastliðið sumar var ráðgert að ráðherra myndi ákveða með hvaða hætti frammistöðuflokkun yrði birt og hvort skýrslur yrðu birtar.“

Í inngangi skjalsins um kerfið kemur fram að kerfið verði notað af Matvælastofnun til að meta eftirlitsþörf út frá áhættu starfseminnar og niðurstöðum úr eftirliti. Samkvæmt íslenskri löggjöf er Matvælastofnun skylt að haga tíðni opinbers eftirlits með dýravelferð og matvælaöryggi eftir áhættu. Kerfið tekur til þeirra sem halda nautgripi, sauð- og geitfé, hross, svin, alifugla og loðdýr – og falla undir lögbundið eftirlit MAST.

Áhættuflokkun sem unnið verður eftir hefur farið fram; annars vegar varðandi dýravelferð og hins vegar matvælaöryggi. Áhættuflokkar gefa ákveðna grunneftirlitstíðni. Aðrir þættir hafa áhrif á hver heildareftirlitstíðni verður og á það hversu marga eftirlitstíma þarf.

Þrír frammistöðuflokkar

Frammistaða verður flokkuð í flokkana A, B og C eftir fjölda og alvarleika frávikna við einstök skoðunaratriði og hvernig staðið er að úrbótum. Þetta er að sögn Jónínu með líkum hætti og gert er varðandi frammistöðuflokkun fóður- og matvælafyrirtækja.

Þeir sem standa sig vel fá minna eftirlit og þar með lægri eftirlitsgjöld, en þeir sem standa sig illa fá tíðara eftirlit og hærra eftirlitsgjöld. /smh

KUBOTA heyvinnuvélar nú fáanlegar á Íslandi

Kubota

Það er okkur mikil ánægja að tilkynna stóraukið framboð á KUBOTA vélum og tækjum.

Við getum nú boðið eftirfarandi vélar frá KUBOTA:

- Sláttuvélar
- Rakstrarvélar
- Heypyrlur
- Rúllubindivélar
- Ruddasláttuvélar
- Hálmætætarar

Sölumenn okkar vinna nú hörðum höndum að því að koma út upplýsingum og verðlista inn á hvert lögbýli á Íslandi.

Við komum til með að bjóða áhugaverð kynningarverð á öllum KUBOTA heyvinnuvélum nú frameftir ári.

KUBOTA dráttarvélar hafa verið seldar á Íslandi í 40 ár og reynst afar vel við íslenskar aðstæður.

Þ Ó R H F

REYKJAVÍK:
Krókháls 16
Sími 568-1500

AKUREYRI:
Lónsbakka
Sími 568-1555

Vefsíða og
netverslun:
www.thor.is

Bændablaðið

— Málgagn bænda og landsbyggðar —

Ritstjóri: Hörður Kristjánsson (ábm.) hk@bondi.is — **Sími:** 563 0339 — **Rekstur og markaðsmál:** Tjörvi Bjarnason tjorvi@bondi.is — **Blaðamenn:** Margrét Þ. Þórsdóttir mth@bondi.is — Sigurður Már Harðarson smh@bondi.is — Vilundur Hansen vilmundur@bondi.is — **Auglýsingastjóri:** Guðrún Hulda Pálsdóttir ghp@bondi.is — **Sími:** 563 0303 — **Netfang auglýsinga:** augl@bondi.is — **Vefur blaðsins:** www.bbl.is — **Netfang blaðsins:** (fréttir og annað efni) er bbl@bondi.is

Frágangur fyrir prentun: Anna Kristín Ólafsdóttir – Prentun: Landsprent ehf. – Upplag: sjá forsiðu – Dreifing: Landsprent og Íslandspóstur. ISSN 1025-5621

SKOÐUN

Raunhæf bjartsýni

Vel sóttur fundur um markaðssetningu á lambakjöti sem haldinn var á Hellu á síðasta degi jóla, hlýtur að auka bjartsýni á að kannski séu heilmiklir ónýttir möguleikar til tekjuaukningar í greininni. Það var samt óeitanlega sérstakt að ábendingin kæmi úr ranni sófasölumanns í Garðabæ.

Þórarinn Ævarsson, framkvæmdastjóri IKEA á Íslandi, lýsti á þessum fundi hugmyndum sínum um að stórauka sölu á lambakjötsréttum á næstu misserum og árum. Fyrir marga bændur hlýtur þetta að hafa hljómað nánast sem draumórar. Í þessari grein hafa menn nefnilega verið að horfa á harða baráttu áratugum saman við að selja hvert einast umframkíló sem eftir stendur þegar innanlandsmarkaðurinn er mettur. Leitað hefur verið ýmissa leiða til að markaðssetja umframbingdir, oft með ærnum kostnaði.

Í gegnum tíðina hafa duglegir sölumenn þó fundið ýmsar snjallar leiðir til að markaðssetja íslenskar landbúnaðarvörur erlendis, en ævinlega hafa þær fallið um sjálfa sig. Ekki vegna þess að söluhugmyndirnar voru ekki góðar, heldur vegna óstöðugleika á Íslandi. Fyrst ber þar að nefna gengissveiflur sem ýmist lýsa sér í góðu skilaverði fyrir vöruna eða bullandi tapi. Annar þáttur er pólitískar sveiflur og heimóttarskapur sem lýsir sér m.a. í þjónkun við ákveðin herveldi sem leitt hafa til þess að lokað hefur verið fyrir öflug viðskiptasambönd. Þriðji þátturinn og ekki sá veigaminnsti er skortur á þolinmæði og trú á að dæmin geti gengið upp. Þar er engum um að kenna nema bændum sjálfum og þeirra afurðastöðvum. Þar má nefna mýmörg dæmi, eins og úr sögu markaðssetningar á kjöti og mjólkurafurðum, m.a. í Bandaríkjunum. Eitt sorglegasta dæmið er ef til vill ábendingar um nauðsyn þess að Íslendingar tryggðu sér rétt á skyrinu á heimsvísu. Nú hafa menn glutrað því risadæmi að mestu út úr höndunum og hafa tapað því gríðarlega verðmæta forskoti sem sá réttur hefði skapað.

Ljósið sem skein út úr myrkrinu eftir fundinn á Hellu er að hugmynd sófasölumannsins um markaðssetningu á kjöti er ekki bara snilld, heldur einfaldlega afar raunhæft mat á því sem hægt er að gera.

Það þarf svo sem engan reiknimeistara til að sjá það, að tvær milljónir ferðamanna þurfa að fá mat ef þeir eiga ekki að svelta í hel. Það þarf heldur engan reiknimeistara til að finna það út að 340 þúsund Íslendingar, sem fer auk þess ört fjölgandi, þurfa líka að borða mat ef þeir eiga ekki að veslast upp. Þetta vissi sófasölumaðurinn í Garðabænum, en það sem hann hafði umfram staðnaðan hugsanagang innan afurðasölukerfis íslenskra bænda var að hugsa örlítið öðruvísi. Hann velti því einfaldlega fyrir sér hvernig nýta mætti það sem afurðasölukerfið hefur litið á sem hálfgerð úrkast, í alvöru og góðan mannamat sem mætti selja með hagnaði. Hann er samt ekki að gera neitt annað en að bjóða upp á rétti sem Íslendingar hafa þekkt um aldir, en framreiðir þá á nýjan hátt. Þetta er snilldin, að gera sér mat úr einfaldleikanum í allri sinni dýrð.

Nú þarf enginn að efast um það lengur að þetta er hægt og örugglega hefur sófasölumaðurinn líka rétt fyrir sér hvað varðar útfutning á kjöti. Það þarf heldur ekkert stærðfræðiséni til að reikna það út að þegar þessar hugmyndir verða farnar að virka að fullu, þá verður ekkert lambakjöt eftir sem þörf verður á að selja til útlanda.

Ef menn eru ekki tilbúnir til að gripa þessar hugmyndir á lofti og nýta tækifærin sem í þeim felast, þá er mönnum varla við bjargandi. /HKr.

Nýtt ár og nýjar áskoranir

Sindri Sigurgeirsson

formaður Bændasamtaka Íslands
sindri@bondi.is

Gleðilegt nýtt ár, kæru lesendur, með þökkum fyrir þau liðnu. Á síðasta ári var oft fjallað hér um vandamál sauðfjárræktar. Enn verður hún hér til umræðu. Eins og fjallað er um annars staðar hér í blaðinu hefur núverandi ríkisstjórn nú tryggt fjármuni til að koma til móts við greinina. Í fjáráukalögum 2017 sem afgreidd voru á Alþingi samhliða fjárlögum 2018 skömmu fyrir áramót var samþykkt 665 milljóna króna fjárveiting ætluð til að hjálpa sauðfjárbændum að ná sér upp úr öldudal síðustu tveggja ára. Þar af renna 550 milljónir í beinan stuðning til bænda en afgangurinn til stoðverkefna.

Þetta eru verulegir fjármunir og fyrir þá ber að þakka. Til viðbótar þarf þó einnig að taka til umræðu ýmis atriði tengd starfsskilyrðum sauðfjárframleiðslunnar til að koma í veg fyrir að staða sem þessi komi upp að nýju. Óskað verður eftir viðræðum um það innan tíðar.

Holl umræða um markaðsmál búvara

Sauðfjárræktin þarf einnig að líta í eigin barm og athuga hvar hún getur gert betur. Fullur vilji er til þess meðal bænda miðað við hvað margir sóttu opinn fund um markaðsmál lambakjöts sem haldinn var á Hellu á þrettándanum. Þar komu um 370 manns saman til að hlýða á erindi forystumanna sauðfjárbænda sem og framkvæmdastjóra IKEA og Kjötökompanísins sem veltu upp mörgum spurningum um hvort rétt væri staðið að sölu- og markaðsmálum lambakjöts. Sérstaka athygli vakti erindi Þórarins Ævarssonar, framkvæmdastjóra IKEA, þar sem hann sagði frá metnaðarfullum

hugmyndum sínum um að selja margfalt meira lambakjöt og gagnrýndi einnig frammistöðu annarra við það. Ég vona að brýning hans hreyfi við þeim sem starfa á þessum markaði, en það má vissulega segja að stundum verði áföll eða krísur til að fá menn til að hugsa hlutina á nýjan hátt og vonandi verður það einmitt raunin hér.

Velviljaðir neytendur

Landbúnaðurinn snýst um að framleiða gæðavörur sem neytendur vilja kaupa og við skulum aldrei gleyma því að við verðum alltaf að viðhalda sambandinu við þá sem neyta framleiðslunnar. Það þarf sífellt að draga fram sérstöðu og kosti hennar – af hverju það ætti að kaupa okkar framleiðslu. Um það hefur oft verið fjallað hér, s.s. litla lyfja- og varnarefnanotkun, hreint vatn, strangar reglur um framleiðsluhætti og fleira. En það verður líka að gæta þess að framleiðslan sé unnin með þeim hætti og í því formi sem neytendur vilja. Í afurðafyrirtækjum landbúnaðarins á sífellt að vinna að nýsköpun og framþróun, það er verkefni sem lýkur aldrei og þar er alltaf hægt að gera betur. Neytendur eru mjög velviljaðir íslenskri framleiðslu en við getum aldrei tekið því sem gefnu.

Dýravelferðarmál og rétt upplýsingagjöf

Í liðinni viku var til dæmis fjallað nokkuð um dýravelferð í þættinum Samfélagið á Rás 1. Þar var rætt við forsvarsmenn samtakanna Velbú sem greinilega höfðu ekki réttar upplýsingar að öllu leyti um íslenskan landbúnað og töldu frásagnir af framleiðsluháttum erlendis eiga að mörgu leyti við hér. Það fær ekki staðist en þarna verður greinilega að gera betur til að upplýsa neytendur.

Ný lög um velferð dýra tóku gildi í ársbyrjun 2014. Í þeim eru mjög framsæknar reglur um velferð dýra og fylgja innleiðingu

þeirra miklar áskoranir fyrir landbúnaðinn. Lögin og reglugerðir sem á þeim byggja gera ríkari kröfur til aðbúnaðar búfjár en áður hefur tíðkast. Markmiðið er að tryggja velferð og heilbrigði dýra með góðri meðferð, umsjá og aðbúnaði. Reglugerðir um einstakar dýrategundir lágu þó ekki allar fyrir fyrir en í byrjun árs 2015 og reglugerðin um gæludýr reyndar ekki fyrir en í byrjun ársins 2016. Þá loks má segja að umgjörðin hafi verið fullbúin.

Bændasamtök Íslands hafa alltaf fordæmt illa meðferð á dýrum enda hafa samtökin ávallt lagt áherslu á að íslenskur landbúnaður sé til fyrirmyndar hvað varðar dýravelferð og góðan aðbúnað.

Það hafa komið upp tilvik hér á landi þar sem aðbúnaður var ekki eins og hann á að vera og fólki talin trú um annað. Dæmi eru um að neytendur hafi verið blekkir um árabíl. Slíkt er óafsakanlegt og vonandi sjáum við ekki aftur slík dæmi.

Bændasamtökin hafa áður lýst yfir mikilvægi þess að eftirlit sé gott með þeim sem stunda landbúnað og matvælaframleiðslu og farið sé eftir lögum og reglum í hvívetna. Matvælastofnun hefur á síðustu árum þróað eftirlitskerfi og hefur fleiri úrræði en áður til þess að bregðast við slæmri meðhöndlun dýra. Hlutverk stofnunarinnar er að gæta þess að dýravelferðarmál séu í lagi.

Bændafundir í næstu viku

Hér í blaðinu er svo kynnt fundaðerð sem Bændasamtökin ætla að efna til í næstu viku til að hitta félagsmenn og ræða verkefni fram undan. Bændafundirnir eru mikilvægur vettvangur til að segja frá því sem við höfum haft fyrir stafni hjá BÍ auk þess að heyra hvað brennur mest á félagsmönnum og hvaða verkefni þeir leggja áherslu á. Ég vonast til að sjá sem flesta félaga í samtökunum á einhverjum fundanna átján, en býð líka nýja félaga velkomna. Við erum því sterkari sem við erum fleiri.

ÍSLAND ER LAND ÞITT

Norðfjörður og Neskaupstaður, en til hægri á myndinni er bærinn Skuggahlíð. Með opnun Norðfjarðarganga má segja að Neskaupstaður, með öllu sínu fallega umhverfi, sé nú kominn í þjóðbraut, jafnt sumar sem vetur. Vegurinn um Oddsskarð og Oddsskarðsgöng er ekki lengur farartálmi. Íbúatalan í Neskaupstað hefur verið í kringum 1.500 manns undanfarin ár, en bærinn fékk kaupstaðarréttindi 1. janúar 1929. Í upphafi síðustu aldar tilheyrði fjörðurinn sveitarfélaginu Norðfjarðarhreppi, en árið 2013 var þéttbýliskjarninn gerður að sérstöku sveitarfélagi undir nafninu Neshreppur. Hinn 7. júní 1988 sameinaðist Neskaupstaður svo Eskifjarðarkaupstað og Reyðarfjarðarhreppi undir nafninu Fjarðabyggð. Þarna var Alþýðubandalagið lengi með hreinan meirihluta í bæjarstjórn og var bærinn því oft uppnefndur Litla-Moskva.

Mynd / Hörður Kristjánsson

Starfsmenn Háskólafélags Suðurlands, frá vinstri, Sigurður Sigursveinsson, Hrafnkell Guðnason og Ingunn Jónsdóttir. Á myndina vantar Guðlaugu Ósk Svansdóttur sem er starfsmaður á Hvolsvelli.

Mynd / Magnús Hlynur Hreiðarsson

Háskóli Íslands og Háskólafélag Suðurlands í spennandi samstarfsverkefni

Háskóli Íslands og Háskólafélag Suðurlands eru að þróa með sér spennandi verkefni varðandi þróun fagháskólastigsins. Þar er um að ræða verkefni á sviði ferðamálafræða, tæknifræði og hagnýtra leikskólafræða.

Háskólafélagið, sem er með höfuðstöðvar sínar í Fjölheimum á Selfossi og fagnaði nýlega 10 ára afmæli sínu, er með um sextíu háskólanema sem leigja sér aðstöðu til náms í Fjölheimum og hafa þar sjálfstæðan aðgang frá morgni til miðnætis alla sjö daga vikunnar.

„Nú á haustönn lagði félagið um 600 próf fyrir nemendur úr flestum háskólum landsins

auk framhaldsskóla sem bjóða upp á fjarnám.

Umfang þessarar starfsemi eykst ár frá ári, með þessu hefur skapast hér raunverulegt háskólasamfélag,“ segir Sigurður Sigursveinsson, framkvæmdastjóri félagsins. Auk Fjölheima á Selfossi er að finna á starfssvæði félagsins námsver á Hellu, Hvolsvelli, Vík og Kirkjubæjarklaustri, en á Höfn tók Þekkingarsetrið Nýheimar í haust við þessari háskólaþjónustu Háskólafélagsins á Höfn.

Sigurður segist horfa bjartur fram á næstu tíu árin í starfsemi Háskólafélagsins.

„Já, verkefnin eru næg en í nútíma

samfélagi ráðast búsetugæði ekki síst af góðu aðgengi að háskólamenntun. Háskólafélagið er tæki Sunnlendinga til að vinna að þeim málum. Félagið hefur lagt áherslu á að vera samstarfsmiðað. Það er ekki stórt en hefur sýnt að það getur áorkað ýmsu í samstarfi við aðra. Við fögnum áherslum í stjórnarsáttmála nýrrar ríkisstjórnar í byggðamálum, menntun og nýsköpun og hlökkum til áframhaldandi samstarfs við stjórnvöld, háskóla, sveitarfélög, fyrirtæki, rannsóknarstofnanir og almenning,“ segir framkvæmdastjóri Háskólafélags Suðurlands.

/MHH

Kvenfélag Villingaholtshrepps:

Gaf Flóaskóla bækur að andvirði 250.000 krónur

Kvenfélagskonur í Kvenfélagi Villingaholtshrepps komu færandi hendi í Flóaskóla fyrir jólin í þeim tilgangi að færa bókasafni bækur að andvirði 250.000 krónur.

Gjöfin var gefin í tilefni af 100 ára afmæli félagsins á nýliðnu ári. Nemendur skólans og starfsmenn höfðu sent kvenfélagskonum óskalista um bækur á bókasafnið og var reynt að verða við þeim óskum. Á

myndinni er Sólveig Þórðardóttir, formaður kvenfélagsins, að afhenda gjafabréfið að viðstöddum kvenfélagskonum, starfsfólki og nemendum skólans.

/MHH

MÆLT AF MUNNI FRAM

193

Það var örlítill „brundtíðarbragur“ á síðasta þætti ársins 2017. Þegar þessi þáttur er skráður er fengitíminn tæpast alveg liðinn, og því verða tilfærðar nokkrar stökur frá fengitíma. Gamlan húsgang man ég úr minni heimasveit, en veit ekki um höfund. Þetta hefur alla vega verið ort löngu fyrir „Me Too“-byltinguna:

Þessi litli labbakútur
leitar stíft í kvennager.
Fitjar trýn sem friðlaus hrútur
í fjárhúsum í desember.

Í byrjun þessa árs fékk ég símkall frá **Magnúsi Halldórssyni** á Hvolsvelli. Við erum skólabræður við Magnús, og kynntumst harla náið og urðum vinir góðir. Samt fannst mér erindið ekki alveg tengt órofa vináttu, einhver ylgja var undirliggjandi. Talið barst eitthvað að vísnagerð, og fann ég fljótt að Magnúsi þótti sinn hlutur skarður þegar kom að birtingu víсна í Bændablaðinu. Ráðin verður bót á því hið snarasta. Magnús heldur nokkurn sauðfjárstofn, ekki þó stóran en nógu stóran þó, til að halda ítarlega fjárbók um fengitímann:

Hrúturinn gat ekki‘ en hamraði fast
hana, og stangaði‘ í klessu,
en kindin „Me Too“-„cool at last“,
kumraði undir pressu.

Að morgni nýliðins nýársdags orti Magnús, sæmilega sofinn og sáttur:

Samþykkjum hvorki væl né vol
í veislunni glöddumst saman.
mengunin fór yfir mannlegt þol,
-mikið var það nú gaman.

Magnús er auðvitað uggandi um sinn hag sem sauðfjárbóndi, og þykja tillögur Ráðgjafarmiðstöðvar landbúnaðarins harkalegar:

Brýnt er að búin hér stækki,
best er,- og matið er kalt,
að bændum og fénu fækki
en fráleitt að skjóta samt allt.

Ein vísa **Magnúsar** um pólitík fær líka að fljóta með. Hún er líka eitthvað svo sönn, en líka mild:

Andersen er eflaust skýr,
ekki það ég rengi,
þó okkur verði ansi dýr
ef hún situr lengi.

Við þetta hlýtur **Magnús** að mildast. Það sem lifir þessa þáttar verður helgað **Höskuldi Einarssyni** frá Vatnshorni. Í síðasta þætti birtust vísur tengdar vinfengi hans og **Sigurðar Jónssonar** frá Brún. Næsta vísa Höskuldar er sögð til Sigurðar:

Ýmsa geymir eilíf þögn,
aðrir gæta vandans.
Þér hefur miðað alltaf ögn
afturábak til fjandans.

Höskuldur var fæddur á Finnsstöðum í Köldukinn árið 1906.

Sporin gleymast, munir mást,
manna eymist gengi,
vorin heima, æskuást
ýmsa dreymir lengi.

Höskuldur var góður hestamaður, og orti næstu vísur til þeirra:

Sléttur ísinn blikar blár,
bjarmalýsa glæddist.
Léttur frísar kvíkur klár,
-kannski vísa fæðist.

Hrekkur neisti fótum frá,
frýsar geistu skapi.
Stekkur reistur urðir á
ólmur hreystigapi.

Gripin hrynja hrein og snjöll,
hratt þau dynja á beðin.
Klakabrynjan kliðar öll,
klungrin stynja freðin.

Þráin geymist alltaf ung
án þess heimur viti.
Út að teyma alinn lung,
öllu gleyma striti.

Umsjón:
Árni Geirhjórtur Jónsson
kotabyggð1@gmail.com

FRÉTTIR

Einkenni agúrkusýkingarinnar sjást helst á yngri blöðum sem grænir, ljósgrænir eða gulir blettir. Sýktu blettirnir vaxa hægar en laufið og stundum haldast æðar sýkta hluta blaðsins grænar.

Cucumber green mottle mosaic vírus: Skæð vírussýking

Þriðja vírussýking á skömmum tíma er komin upp í matvælarækt í gróðurhúsum hér á landi. Fyrir skömmu greindist sýking í agúrkum en áður höfðu tvenns konar sýkingar greinst í tómötum. Vírusinn, sem kallast Cucumber green mottle mosaic vírus, er ekki hættulegur mönnum.

Einkenni agúrkusýkingarinnar sjást helst á yngri blöðum sem grænir, ljósgrænir eða gulir blettir. Sýktu blettirnir vaxa hægar en laufið og stundum haldast æðar sýkta hluta blaðsins grænar. Sé um alvarlega sýkingu að ræða afmyndast laufblöðin. Ekki er óalgengt að sýktar plöntur felli blóm og aldinvísa og að þau aldin sem ná að þroskast verði minni en hjá ósýktum plöntum.

Vírusinn getur borist á milli plantna með vökvunarvatni í jarðvegi, við meðhöndlun og með sýktu fræi. Vírusinn getur einnig borist í verslanir utan á aldinum og breiðst þannig út.

Allt að 25% uppskerutap

Sýking af völdum vírussins er talin alvarleg og getur uppskera aldina dregist saman um 25% og jafnvel meira vegna sýkingarinnar auk þess sem markaðsvirði uppskerunnar minnkar.

Vírusinn er mjög þolinn og getur viðhaldist í gróðurhúsum í marga mánuði og getur ein sýkt planta leitt til sýkingar í öllu húsinu. Einnig getur vírus sem leynist í jarðvegi eða annars staðar í gróðurhúsi leitt til sýkingar seinna meir.

Nauðsynlegt að grípa til aðgerða strax

Cucumber green mottle mosaic vírus, CGMMV, var fyrst greindur árið 1935 í agúrkum. Vírusinn var orðinn algengur í Evrópu á 6. og 7. áratug síðustu aldar og í dag þekkist hann í agúrku- og melónurækt um allan heim.

Nauðsynlegt er að grípa til aðgerða strax og grunur um sýkingu kemur upp. /VH

Landbúnaðarráð Húnaþings vestra: Hvetja nýjan ráðherra til dáða

Nýr landbúnaðarráðherra, Kristján Þór Júlíusson, er hvattur til að standa með íslenskum bændum, búfénaði og neytendum í kjölfar EFTA-dóms varðandi innflutning á fersku kjöti, með því að tryggja að sjúkdómavarnir landsins og þar með áframhaldandi heilnæmi þeirrar vöru sem til boða stendur á íslenskum markaði.

Hvatningin kemur fram í bókun

landbúnaðarráðs Húnaþings vestra sem samþykkt var á dögunum. „Heilbrigði hinna íslensku búfjárstofna, sem og hverfandi notkun sýklalyfja í landbúnaði hér á landi, er auðlind sem ekki ber að vanmeta og getur skipt sköpum þegar litið er til framtíðar, bæði varðandi afkomu bænda sem og kostnað við heilbrigðiskerfi landsins í framtíðinni,“ segir jafnframt í bókun ráðsins. /MPÞ

Aðalfundur Eypings: Læknanám hefjist við HA

Aðalfundur Eyþing, samtaka sveitarfélaga í Eyjafirði og Þingeyjarsýslum, skorar á stjórnvöld að stuðla að því að læknanám hefjist vð Háskólann á Akureyri.

Þetta kemur fram í ályktun um menntamál frá fundinum. Þar segir einnig að mikilvægt sé að auka fjárveitingar til iðn- og tæknináms, bæði á framhalds- og háskólastigi á svæðinu og stuðla að kynningu á iðn- og tækninámi á grunnskólastigi.

Þá bendir Eyþing á að brýnt sé að hefja byggingu legudeilda

við Sjúkrahúsið á Akureyri, en það sé lykillinn í að viðhalda og byggja upp þjónustu sjúkrahússins. Jafnframt sé nauðsyn að tryggja fjármagn til að efla heilsugæslu og geðheilbrigðisþjónustu í nærsamfélaginu. Nefnt er í ályktun að tryggja þurfi fjármagn til reksturs hjúkrunarheimila og að daggjöld séu miðuð við þær kröfur sem gerðar eru til rekstrarins.

Hvað atvinnumálin varðar segir Eyþing brýnt að grípa þegar í stað til aðgerða vegna stöðu sauðfjárræktar í landinu. /MPÞ

Þriðja veirusýkingin á gróðurhúsagrænmeti á skömmum tíma: Agúrkuveira greind á tveimur býlum á Suðurlandi

Skömmu fyrir áramót greindist áður óþekkt veirusýking á agúrkum hér á landi. Sýkingin hefur greinst á tveimur býlum á Suðurlandi. Vírusinn sem getur smitast mjög hratt út er sá þriðji sem greinst hefur í gróðurhúsagrænmeti á stuttum tíma. Vírusinn smitar ekki menn.

Helgi Jóhannesson, garðyrkju-ráðunautur hjá Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins, segir að vírusinn sem greindur var í agúrkum hér á landi 30. desember síðastliðinn kallist cucumber green mottle mosaic virus (CGMMV).

„Vírusinn er leiðinlegur í alla staði, dregur úr vexti og leiðir til uppskerutaps. Í versta falli gætu gúrkubændur þurft að henda út plöntunum, sóthhreinsa og byrja upp á nýtt.

Tjón vegna vírussins er misjafnt eftir því á hvaða vaxtarstigi plönturnar smitast. Ungar plöntur fara verr út úr smiti en eldri. Einkennin eru oftast sýnileg á blöðunum en ekki á vörunni sjálfri.

Líklega borist með innfluttu grænmeti

Vírusinn er mjög lífseigur og getur lifað árum saman í jarðvegi, plöntuleifum og annars staðar í gróðurhúsum.

Að sögn Helga er ekki vitað hvernig sýkingin barst til landsins. „Líklegast er að það sé með innfluttu grænmeti, agúrkum eða skyldum tegundum eins og melónum eða kúrbít, eða fræi. Líkur á smiti með fræjum eru

Helgi Jóhannesson, garðyrkjuráðunautur hjá Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins.

litlar en til staðar og ekki hægt að útiloka það alfarið og slíkt er þekkt erlendis.

Berst hratt út

Eins og er hefur vírusinn greinst á tveimur garðyrkjubýlum á Suðurlandi.

„Vírusinn getur smitast mjög hratt út með afurðum, mönnum eða umferð sé ekki ýtrustu varúðar gætt. Búið er að grípa til aðgerða á báðum stöðum til að hindra aukna útbreiðslu vírussins og til að draga úr smiti innan stöðvanna tveggja.“

Helgi segir að tvær ólíkar vírussýkingar hafi komið upp í

tómötum á síðasta ári og þá hafi verið ákveðið að fara yfir lög og reglur um sýkingar í matjurtarækt en að þeirri vinnu sé ekki lokið þrátt fyrir að hún sé löngu orðin tímabær.

„CGMMV-vírusinn er ekki tilkynningaskyldur hér á landi né hjá EPPO, Samtökum um plöntur og plöntuheilbrigði í Evrópu og við Miðjarðarhafið, einhverra hluta vegna.“

Helgi segir að reyndar sé orðið löngu tímabært að uppfæra þann lista hér á landi og endurskoða allt regluverk kringum plöntusjúkdóma, en langt sé síðan að það var gert síðast. /VH

Matvælastofnun: Veira finnst í agúrkurækt

– Ekki skaðleg mönnum en berst milli plantna með áhöldum og við snertingu

Matvælastofnun hefur borist tilkynning um veirusmit á tveimur búum í agúrkurækt á Suðurlandi. Óljóst er hve útbreidd veiran er eða hve mikið tjón getur hlotist af sýkingu á þessum tímapunkti.

Matvælastofnun skipuleggur nú sýnatökur til að kanna frekari útbreiðslu og beinir þeim tilmælum til ræktenda að gæta ýtrustu smitarna.

Veiran sem um ræðir nefnist cucumber green mottle mosaic virus (CGMMV) og er af ættkvísl Tobamoveira. Veiran hefur greinst víða í Evrópu. Hún smitar ekki menn og stafar almenningi ekki hætta af neyslu agúrka.

Veiran getur smitast milli plantna með snertingu (hendur, föt og áhöld) og getur einnig dreifst með fræi. Aðrar smitleiðir eru sýktar ungplöntur, afskornir plöntuhlutar, pökkunarefni og ávextir. Veiran getur lifað á fatnaði í allt að mánuð. Ekki er ástæða til að ætla að veiran breiðist út fyrir gróðurhúsarækt.

Einkenni sýkingar eru breytileg milli árstíða en meðal einkenna eru gulleit laufblöð, gult og grænt mósaík-munstur á laufblöðum, misvöxtur ávaxta og dauði plantna.

Mikilvægt er að takmarka útbreiðslu veirunnar eins og mögulegt er og vill Matvælastofnun beina því til ræktenda, sem og annarra sem við á, að gæta fyllsta hreinlætis þegar komið og farið er frá ræktunarstöðum. Forðast skal allan samgang milli ræktunarstaða. Matvælastofnun birti nýlega leiðbeiningar um sóttvarnir við

Heilbrigðar íslenskar agúrkur.

ræktun garðyrkjuaufurða og hvetur stofnunin alla ræktendur til að kynna

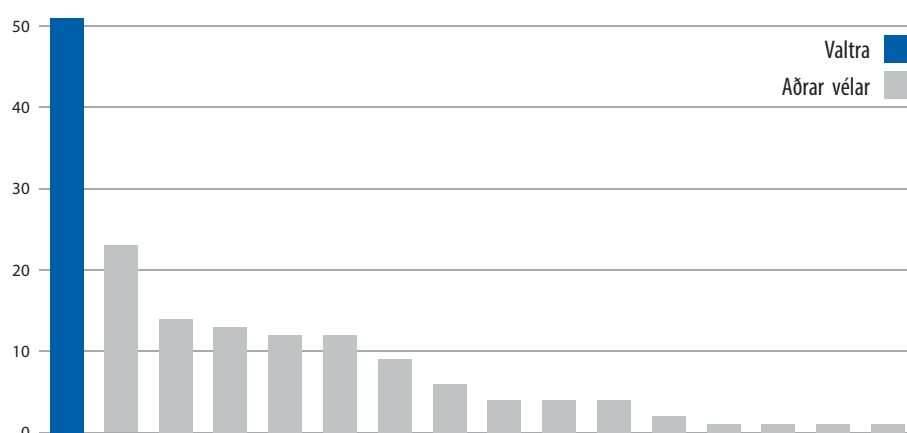
sér sóttvarnir og innleiða þær eftir fremsta megni. /VH

ÞÖKKUM TRAUSTIÐ

Valtra er langsöluhæsta dráttarvélin árið 2017

Við erum stolt af þessum árangri og þökkum viðskiptavinum það mikla traust sem þeir sýna okkur og samstarfsaðilum okkar ár eftir ár.

Samkvæmt tölum frá Samgöngustofu

FRÉTTIR

Verkefnið „Aukið virði sauðfjárafurða“ hefur gengið framur vonum:

Um 54% erlendra ferðamanna hafa borðað íslenskt lambakjöt einu sinni eða oftar

Samkvæmt nýrri Gallup-könnun hefur meirihluti erlendra ferðamanna, eða 54%, borðað lambakjöt á meðan dvöl þeirra stóð. Nákvæmlega helmingur hafði borðað lambakjöt á veitingastað en 13% keypt það í búð. Í sumum tilfellum höfðu ferðamennirnir gert hvort tveggja. Þetta er í fyrsta skipti sem könnun af þessu tagi er gerð.

Í könnuninni kom einnig í ljós að 27% erlendra ferðamanna þekkja merki Icelandic lamb. Það merki hefur verið nýtt til að kynna lambakjötið í samstarfi við veitingastaði og verslanir. Svavar Halldórsson, framkvæmdastjóri Icelandic lamb og hugmyndafræðingur verkefnisins, segir að menn hafi verið að vonast eftir því að fleiri en 10% ferðamanna myndu þekkja merkið. Þessi niðurstaða hafi því farið langt fram úr björtustu vonum. Um 73% þeirra ferðamanna sem þekkja merkið hafa nokkuð eða mjög jákvæða mynd af því. Fjórðungur er hlutlaus.

Markaðsstofan Icelandic lamb auglýsir ekki mikið í hefðbundnum miðlum en er þó með auglýsingasamninga við flugfélög og Leifsstöð. Aðaláherslan hefur verið á netið og samfélagsmiðla. Árangurinn hefur verið framur björtustu vonum. Netherferðin hefur nú skilað um 40 milljónum snertinga og var verðlaunuð af FÍT og tilnefnd til tveggja alþjóðlegra verðlauna fyrir Íslands hönd.

Aukið virði sauðfjárafurða

Nú er nýlengið fyrsta heila starfsári markaðsstofunnar Icelandic lamb. Hún var sérstaklega stofnuð utan um verkefnið „Aukið virði sauðfjárafurða“ sem á sér stöð í búvörusamningi.

Þetta verkefni á sér enga hliðstæðu hérlandis en er til tíu ára og miðar að því að lyfta íslensku lambakjöti upp á hærri markaðshillu og auka verðmætasköpun.

Þetta er gert með markaðssetningu til erlendra ferðamanna og þátttöku í sérstökum útflutningsverkefnum á kröfuhörðum mörkuðum. Verkefnið hefur farið vel af stað, verið vel innan fjárhagsramma og ný könnun sýnir að tekist hefur að ná til erlendra ferðamanna.

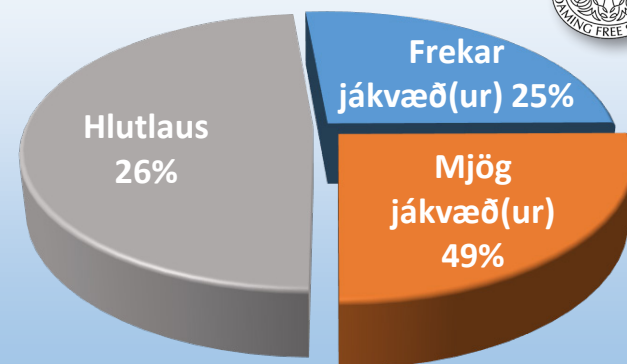
150 samstarfsaðilar

Markaðsstofan er í víðtæku samstarfi við um 110 innlenda veitingastaði sem setja íslenskt lambakjöt í öndvegi. Meðal þeirra eru margir af fremstu veitingastöðum landsins og stærstu hótélkeðjurnar. Þeir nota merki Icelandic lamb og almenn ánægja hefur verið með samstarfið og talsverð söluaukning. Áfram er unnið að því að fjölga stöðum og styrkja samstarfið. Einnig er samstarf við um 40 verslanir, framleiðslufyrirtæki, hönnuði, ferðaþjónustufyrirtæki o.fl. Það var meginverkefni ársins að koma á samstarfi við þessa 150 aðila og með því er lagður traustur grunnur að áframhaldandi velgengni á næstu árum. Icelandic lamb hefur tvisvar veitt samstarfsstöðum sínum viðurkenninguna Award of Excellence. Annars vegar til tíu veitingastaða í vor og svo

Svavar Halldórsson, framkvæmdastjóri Icelandic lamb, kynnti starf markaðsstofunnar og könnun Gallup meðal erlendra ferðamanna á fundi um markaðssetningu lambakjöts sem haldinn var á Hellu á þrettándanum. – Sjá meira frá fundinum á bls. 25–25 Mynd / HKr.

Hversu jákvæð(ur) eða neikvæð(ur) ertu gagnvart merki Icelandic lamb?

Heimild: Gallup

Bændablaðið / HKr

á ári eftir fimm ár. Hluti af því starfi er þátttaka í sýningum og samfélagsmiðlaherferð á japönsku.

Á fyrsta ári hafa farið út um 200 tonn. Sambærilegur samningur hefur verið gerður við þýskt fyrirtæki sem miðast við sama magn. Þá er einnig unnið að nýjum verkefnum í Kanada og Bandaríkjunum þar sem unnið er samkvæmt sömu hugmyndafræði. Að auki hefur Whole Foods óskað eftir samstarfi við Icelandic lamb um markaðssetningu. Þá er einnig

á íslensku, ensku, þýsku og japönsku.

Samvinna um vörubrún

Hópur matgæðinga og sérfræðinga hefur unnið að vörubrún í samvinnu við Icelandic lamb og Matís. Horft er sérstaklega til þeirra hluta lambsins sem hafa verið þýngstir í sölu. Fyrsti afrakstur þeirrar vinnu var ný vörulína fyrir erlenda ferðamenn úr lærum.

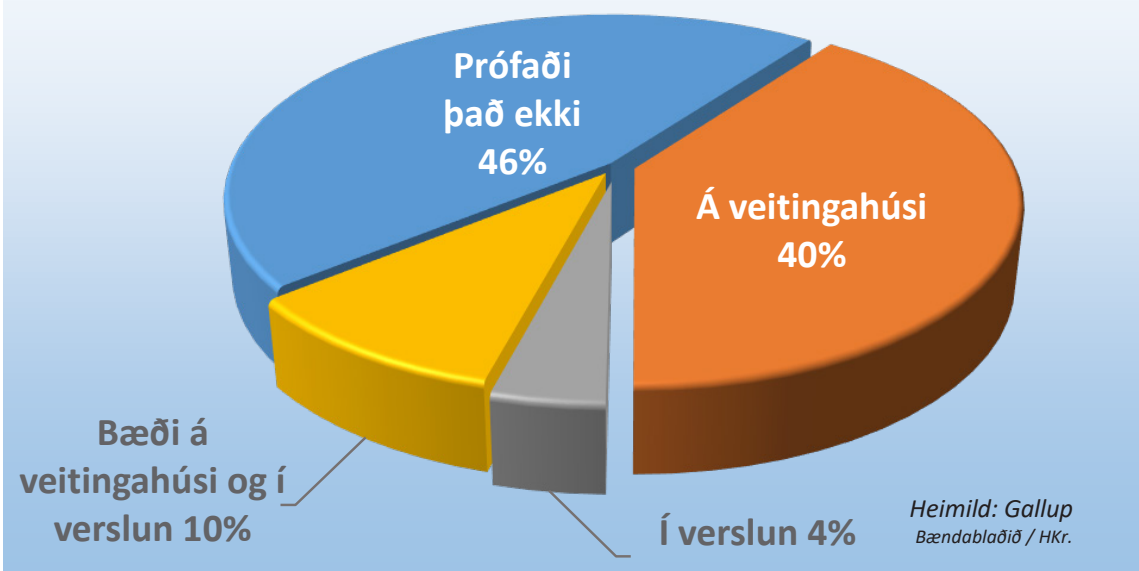
Leitað var samstarfs við Krónuna sem valdi Norðlenska til að framleiða vöruna. Framleiddar eru fimm mismunandi vörur í enskum pakkningum sem dreift var í allar verslanir Krónunnar í fyrsta skipti í september. Jafnframt var gerður uppskriftabæklingur í enskri og íslenskri útgáfu og myndbönd sem gengið hafa vel á samfélagsmiðlum. Sambærilegt verkefni með framparta er hafið í samvinnu við Samkaup. Afraksturinn má einnig nýta í útflutningi inn á velmegandi markaði og í þróunarvinnu við heimsendar máltíðir. Að auki hefur Icelandic lamb stutt við vörubrún ýmissa frumkvöðla með ráðgjöf, markaðsefni og tengslamyndun.

Líkur á áframhaldandi árangri

Útflutningur á íslenskum sauðfjárafurðum hefur ekki gengið sem skyldi síðustu misseri. Forsvarsmenn bænda sáu þetta að hluta til fyrir og því var ráðist í verkefnið um aukið virði sauðfjárafurða þar sem tilgangurinn var annars vegar að ná til erlendra ferðamanna á Íslandi og hins vegar að skapa nýja og stöðuga markaði í útlöndum í stað þeirra afsetningarmarkaða sem stór hluti framleiðslunnar hefur farið inn á undanfarin ár. Þessir markaðir brugðust hins vegar hraðar en nokkurn óraði með lokun Noregsmarkaðar, Rússadeilunnar, Brexit og háu gengi krónunnar. Afleiðingin kom fram í afleiðdri afkomu afurðastöðva og mikilli verðlækkun til bænda.

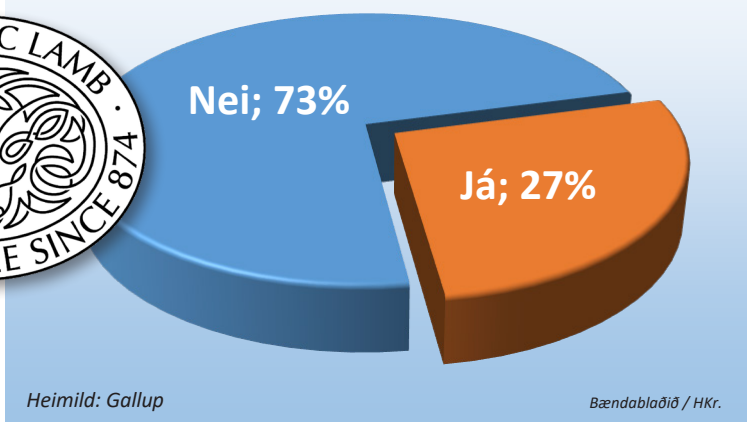
Árangur markaðsstofunnar Icelandic lamb gefur þó tilefni til bjartsýni. Miðað við fyrsta árið af tíu eru ágætir líkur á að verkefnið muni skila tilætluðum árangri þegar fram líða stundir. Tilgangur þess er að skapa grunn fyrir herra afurðaverði til bænda og skjóta styrkari stöðum undir greinina í heild með því að ná til erlendra ferðamanna og finna nýja markaði og betri í útlöndum. Frumniðurstöður úr könnun Gallup meðal erlendra ferðamanna benda til þess að Icelandic lamb sé að takast það ætlunarverk. /HKr./SH

Hvar fékkst þú lambakjöt?

Heimild: Gallup
Bændablaðið / HKr.

Þekkir þú merki Icelandic lamb?

Heimild: Gallup

Bændablaðið / HKr.

til þriggja aðila í handverki og hönnun í byrjun desember.

Útflutningur inn á betri markaði

Mikilvægur hluti af starfi markaðsstofunnar er leitun nýrra markaðstækifæra erlendis og samstarf við útflytjendur. Megináherslan er að byggja upp sjálfbæra

markaði með sérstökum verkefnum undir merkjum Icelandic lamb. Sjónum hefur verið beint að nýjum mörkuðum í Japan, Þýskalandi, Kanada og Bandaríkjunum. Samvinna er við útflytjendur og horft á betri hluta markaðarins.

Gerður hefur verið samstarfs-samningur við japanskt innflutningsfyrirtæki sem miðast við allt að 1.000 tonna viðskipti

verið að vinna að markaðsgreiningu í Frakklandi, fýsileikakönnun á netsölu í gegnum Amazon Fresh og skýrslu um Kínamarkað. Þessu hafa fylgt heimsóknir kaupenda, kjötskurðarmeistara og erlendra blaðamanna.

Bætt ásýnd

Öflugt almannatengslastarf hefur skilað talsverðri umfjöllun í fjölmiðlum, bæði á Íslandi og erlendis. Icelandic lamb vinnur einnig að því með skipulegum hætti að fá ýmis vottorð og viðurkenningar fyrir greinina og afurðirnar í samstarfi við Landssamtök sauðfjárbænda. Má þar nefna vottun vegna banns við notkun á erfðabreyttu fódri, kolefnisjöfnun o.fl. sem talið er að muni skipta sköpum við markaðssókn inn á kröfuharða markaði. Komandi hefur verið upp rafrænum myndbanda-, mynda- og textabanka svo hægt sé að miðla efni með skipulegum hætti til innlendra og erlendra fjölmiðla og annarra hagsmunaaðila. Þar er m.a. að finna um 50 myndbönd

JÖKLAR

Upplifun á Íslandi

ÍSLENSK HÚS - SÉRHÖNNUÐ FYRIR ÍSLENSKA FERÐAÞJÓNUSTU

Forsniðin einingahús Fljótleg í uppsetningu

Fyrsta sending 2018 - Vilt þú vera með?

Við höfum opnað fyrstu pöntunarbók fyrir Jöklahúsin vegna ársins 2018. Húsin eru áætluð til afhendingar í mars nk. (takmarkað upplag)

NÝTT JÖKLAR - BÍLSKÚR

GRUNNHÚS Verð m/vsk 2.490.000 kr.

Ef um 3 hús eða fleiri er að ræða gerum við sértílböð.

24,3 fm

Jöklahúsin er vel hægt að útfæra í ýmsum útfærslum og þau bjóða upp á fjölmarga möguleika í samsetningu og stærð.

Öll Jöklahúsin
eru stækkanleg

Jöklahúsin hafa fengið afar góðar viðtökur hjá ferðaþjónustu- aðilum á Íslandi og má finna þau um allt land í ýmsum útfærslum.

STYRKUR - HAGKVÆMNI - HÖNNUN

Landshús - Sími 553 1550 - landshus@landshus.is - www.landshus.is

LANDSHÚS

Bændablaðið

Smáauglýsingar 56-30-300

Dreift í 32 þúsund eintökum á yfir 420 dreifingarstaði og öll lögbýli á Íslandi

Næsta blað kemur út 25. janúar,

– daginn fyrir fyrsta dag þorra – Hvar auglýsir þú?

Volkswagen Transporter

BYGGIR Á TRAUSTUM GRUNNI

Transporter hefur fylgt kynslóðum af fólki sem hefur þurft á traustum og áreiðanlegum vinnuþjarki að halda sem leysir krefjandi og fjölbreytt verkefni. Hann er með fullkominni stöðugleikastýringu og spólvörn og sjö þrepa sjálfskiptingu.

Volkswagen Transporter kostar frá

4.180.000 kr.

(3.344.000 kr. án vsk)

FÁANLEGUR MED
4Motion
FJÓRHJÓLADRIFI

Til afhendingar strax!

Atvinnubílar

Við látum framtíðina rætast.

www.volkswagen.is

HEKLA · Laugavegi 170-174 · Reykjavík · sími 590 5000 · hekla.is · umboðsmenn um land allt:
Höldur Akureyri · Bílasala Selfoss · Bílas Akranesi · HEKLA Reykjanesbæ

FRÉTTIR

Fyrirtæki tengd sjávarútvegi í Neskaupstað: Hafa styrkt heilbrigðisstofnanir um 150 milljónir á 6 árum

Þrjú fyrirtæki í Neskaupstað, Sildarvinnslan, Samvinnufélag útgerðarmanna og Olíusamlag útvegsmanna hafa undanfarin 6 ár veitt styrki til heilbrigðismála í héraði, samtals ríflega 150 milljónir króna. Stuðningurinn er heilbrigðisstarfi eystra ómetanlegur.

Fram kemur á heimasíðu Sildarvinnslnnar að félögin þrjú hefðu í tilefni af 60 ára afmæli Sildarvinnslnnar í desember síðastliðnum afhent Fjórðungssjúkrahúsinu í Neskaupstað 7 milljónir króna til kaupa á nýju sérhæfðu hjartaómskoðunartæki.

Á öðrum og verri stað án styrkjanna

Samvinnufélagið hefur árlega styrkt sjúkrahúsið með framlögum til kaupa á mikilvægum tækjum og búnaði og hið sama hefur Olíufélagið gert, m.a. veitti það styrk til kaupa á öllum sjúkrarúmum. Fram kemur í máli Guðjóns Haukssonar, forstjóra Heilbrigðisstofnunar Austurlands, að styrkirnir séu algjörlega ómetanlegir,

nyti styrkjanna ekki við væri heilbrigðisþjónusta á Austurlandi á öðrum og verri stað en raun ber vitni. Hann nefnir að samfélagið standi þétt við bak heilbrigðisþjónustunnar. „Það er auðvitað alltaf von okkar að þær fjárveitingar sem við fáum til reksturs heilbrigðisþjónustunnar dugi til tækjakaupa en hingað til hefur sú einfaldlega ekki verið raunin,“ segir Guðjón.

Félögin þrjú hafa einnig lagt fram fjármuni til endurbóta á Norðfjarðarflugvelli, en hann skiptir afar miklu máli fyrir sjúkraflug og er fyrst og fremst notaður til slíks flugs. Styrkir félaganna hafa þannig stuðlað að stóruknu öryggi Austfirðinga og gert sjúkrahúsið hæfara til að sinna mikilvægu hlutverki sínu. Framlög Sildarvinnslnnar og Samvinnufélagsins til endurbóta á flugvellinum nema samtals um 50 milljónum króna, en að auki lögðu ríkið og sveitarfélagið í Fjarðabyggð sitt af mörkum. Ýmsir aðilar stóðu einnig straum af kostnaði við gerð flughlaðs. Framkvæmdum við völlinn lauk á liðnu sumri og var hann endurvígður í ágústmánuði.

/MPB

Frá Terra Madre í Tórínó árið 2016.

Mynd / smh

Óskað eftir þátttakendum í Terra Madre Nordic 2018

Terra Madre Nordic er norrænn viðburður sem haldinn verður í Kødbyen í Kaupmannahöfn dagana 27.–29. apríl 2018.

Terra Madre er Slow Food verkefni sem hugsað var í beinu framhaldi af vinsældum Slow Food-hreyfingarinnar. Terra Madre felst í viðburðahaldi og mótun tengslanets þeirra sem starfa í anda Slow Food-hreyfingarinnar. Fyrsti Terra Madre viðburðurinn var haldinn á Ítalíu árið 2004 en frá árinu 2007 hafa sambærilegir viðburðir verið haldnir til dæmis á Írlandi, í Tansaníu, Brasilíu, Argentínu, Rússlandi og fleiri löndum. Alltaf er um að ræða sama form á Terra Madre viðburðum; sýningar (sala og kynning á afurðum), smíðjur og fyrirlestrar.

Terra Madre í fyrsta skiptið á Norðurlöndunum

Þetta er í fyrsta sinn sem Terra Madre viðburður er skipulagður á Norðurlöndunum. Slow Food-samtökin á Norðurlöndum ásamt samstarfsaðilum þeirra móta viðburðinn en í boði verða fyrirlestrar, smíðjur (workshops) og sölu- og kynningarbasar fyrir þáttökufyrirtæki sem starfa samkvæmt Slow Food-hugmyndafræðinni.

Verkefnið hefur hlotið styrk frá Norrænu ráðherranefndinni,

sem gildir um Ísland jafnt sem hinar Norðurlandabýðirnar. Styrkurinn nýtist til að setja upp og skipuleggja viðburðinn og greiða laun verkefnisstjóra en auk þess fær hvert land fjármagn til að standa undir hluta af kostnaði þátttakenda í Kaupmannahöfn; uppsetningu bása og fleira. Þátttakendur sjá hins vegar sjálfir um kostnað við ferðir, uppihald, og sendingar á vörum.

Þrjú þemu verða lögð til grundvallar á viðburðinum:

- Conservation through Consumption
- Nordic Diversity: From Tradition to Innovation
- Food Policy for a common future.

Skilyrði fyrir þátttöku eru að aðilar starfi samkvæmt Slow Food-hugmyndafræðinni.

Slow Food-samtökin á Íslandi munu svo velja þátttakendur úr innsendum umsóknum. Þeir sem hafa áhuga á þátttöku geta sent umsóknir á Dominique Plédel Jónsson (dominique@simnet.is) eða Dóru Svavarsdóttur (dora@culina.is) hjá Slow Food Reykjavík, þar sem frekari upplýsingar fást einnig. Umsóknarfrestur er til 20. janúar.

Samstarfsaðilar verkefnisins eru Slow Food Reykjavík, Íslandsstofa og Matarauður Íslands.

/smh

Hægt væri að hugsa um hesta, hunda, hænsni – og stunda garðyrkju á sveitasambýlum.

Mynd / smh

Möguleg búsetuúrræði eftirlaunafólks:

Sambýli í sveitum

– Nóg af ríkisjörðum um allt land sem mætti nýta

Árni Gunnarsson, fyrrverandi bóndi á Reykjum í Skagafirði og núverandi eftirlaunamaður, er með hugmyndir í þá veru að eldri borgurum verði boðin búsetuúrræði í sveit – nánar tiltekið í eins konar sambýlum þar sem rekinn væri tómstundabúskapur.

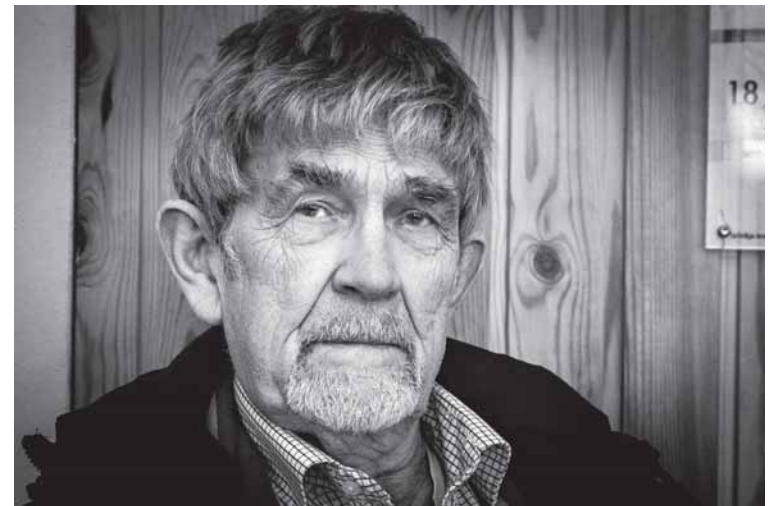
Hann hefur áhuga á að stofna félagsskap utan um hugmyndir sínar og svo þyrfti sá félagsskapur aðstoð frá ríkinu í því að verða honum úti um jarðnæði. Einnig sér hann fyrir sér að aldraðir bændur sem þurfi að yfirgefa jarðir sínar bjóði þær til verkefnisins.

Hráar hugmyndir

Árni segir að hugmyndirnar séu ennþá svolítið hráar í útfærslu. „Skýringin er einfaldlega sú að þær hafa aldrei fengið neina umræðu og eru kyrrar þar sem þær fæddust – í kollinum á mér.

En þær snúast einfaldlega um að komast yfir aðstöðu þar sem eldri borgarar gætu hreiðrað um sig og skipulagt eigin ævikvöld með sem mestri virkni og án skipulegs atbeina einhverra yfirstjórna á vegum ríkis og sveitarfélaga.

Með þessu yrði unnt að gera

Árni Gunnarsson fyrrverandi bóndi hefur áhuga á því að stofna félagsskap utan um hugmyndir sínar um ný búsetuúrræði fyrir eldri borgara til sveita.

endalokin notaleg og á forsendum hvers og eins eftir því sem aðstæður leyfðu,“ segir Árni.

Sólheimar fyrirmynd

Að sögn Árna er fyrirmynd að einhverju leyti í Sólheimum í Grímsnesi. Hann sér fyrir sér að ríkið gæti lagt til jarðir í þessi verkefni, en ríkið á jarðir úti um allt land. Það

gætu verið eftir atvikum litlar eða stórar jarðir með húsnæði fyrir sjö til tíu einstaklinga. Það sé margt fólk einmana sem gæti vel hugsað sér að búa á stað þar sem hægt væri að hugsa um hesta, hunda, hænsni – og það gæti líka stundað garðyrkju. Eldra fólk hafi í mörgum tilvikum tengsl út í sveitirnar og hafi áhuga á að endurnýja kynnin við sveitalífið; fólk með ágæta hreyfingu og kollinn í lagi.

Eftirlaunafólki fjölgar

Árni segir ljóst að að óbreyttu muni eftirlaunafólki fjölga verulega á næstu árum ásamt því að flestir leyfi sér að vænta seinkunar á slæmum öldrunareinkennum. „Þetta eykur þrýsting á ný búsetuúrræði. Hvað jarðnæði áhrærir búa aldraðir einyrkjar víða um land sem sjá fram á að þurfa að yfirgefa jarðir sínar og flytjast í þéttbýlið – jafnvel hálfnaðugir. Ekki er útilokað að einhverjir þeirra sjái í þessu tækifæri og bjóði jarðir sínar og aðstöðu til þessa nýja verkefnis og nýta sér þann kost að sitja kyrrir í tengslum við það öryggi sem þessu fylgir. En allt er þetta opið til umræðu og vissulega geta úrræðin orðið fjölbreytt.

Við stefnum á að halda kynningar- og umræðufund í byrjun mars og stofna þá samtökin formlega ef áhugi reynist nægur,“ segir Árni.

Hann hvetur alla þá sem áhuga hafa á málinu að hringja í síma 8207119 eða hafa samband í gegnum netfangið arnireykur@gmail.com.

/smh

Frá Sólheimum sem Árni hugsar sér sem ákveðna fyrirmynd.

Mynd / smh

VERÐLISTI 2018

KRONE er komið í Hesju.

Hér má sjá verðdæmi á nokkrum vélum sem KRONE býður upp á. Verðlistann í heild sinni, ásamt upplýsingum um vélarnar, er að finna á vefsíðu okkar - hesja.is.

Ef pantað er fyrir 31. janúar veitum við **15% afslátt** af sláttuvélum, heyþylrum og rakstrarvélum. **8% afsláttur** er veittur af rúllubindivélum og samstæðum. Öll verð eru án vsk. og miða við gengi EUR = 125 kr.

Sláttuvélar

ActiveMow R280 hliðartengd - vbr. 2.83m	1.080.000	918.000
EasyCut R400 miðjuhengd - vbr. 4.04m	1.610.000	1.368.500
EasyCut 4013CV dragtengd með knosara - vbr. 4.01m	4.576.800	3.956.600
EasyCut B 970 fiðrildi - vbr. 2 x 3.60m	3.960.000	3.366.000

Snúningsvélar

KW8.82/8 lyftutengd - vbr. 8.80m	1.770.000	1.504.500
KW13.02/12 T dragtengd - vbr. 13.10m	3.050.000	2.592.500
KWT 11.22/10 dragtengd á vagni - vbr. 10.95m	2.850.000	2.422.500

Rakstrarvélar

Swadro 42 einnar stjörnu - vbr. 4.20m	1.010.000	858.500
Swadro 46 einnar stjörnu dragtengd - vbr. 4.60m	1.260.000	1.071.000
Swadro 710/26T tveggja st. hliðarvél - vbr. 6.20m	2.380.000	2.023.000
Swadro TC880 tveggja st. miðjuvél - vbr. 7.60-8.80m	3.060.000	2.601.000

Rúllubindivélar

Comprima F125XC17 lauskjarna rúlluvél	4.290.000	3.946.800
Comprima CF 155XC17 lauskjarna samstæða	8.460.000	7.783.200
Comprima CV 150XC17 X-treme fastkjarna samstæða	9.775.000	8.993.000

Öll verð eru án virðisaukaskatts og miða við gengi EUR = 125 kr. Tilboðsverð gildir ef pantað er fyrir 31. janúar 2018.

www.hesja.is

415-6415

hesja@hesja.is

FRÉTTIR

KÆLI- & FRYSTI-
BÚNAÐUR

BÍLAR

Kæli- & frystibúnaður
frá Carrier í miklu úrvali.

Fyrir allar gerðir af sendi- og flutningabílum.

HURÐIR fyrir kæla

Hentar afar vel fyrirtækjum
í landbúnaði, sjávarútvegi og iðnaði.Hafðu samband í síma 587 1300
og við sérsníðum lausn sem hentar þér!

KAPP ehf

VÉLA-KÆLI & RENNIVERKSTÆÐI

Miðhraun 2 | 210 Garðabær | Sími 587 1300 | kapp@kapp.is | www.kapp.is

Bændablaðið
Smáauglýsingar 56-30-300

Náttstaður

Frá Jötni Byggingum

Lýsing á húsi

- Gólf:** Aðalburðarbitar gólfs eru úr límtré, á milli þeirra koma steinullareiningar. Efra gólf er 45x145 mm dregarar klæddir nótuðum spónaplötum, 22 mm þykkum.
- Útveggir:** Útveggir eru gerðir úr stálsamlökum með steinullareinangrun. Að utan er húsið klætt með lituðu bárustáli, litir samkvæmt litakorti. Að innan eru veggir klæddir með gífsplötum.
- Þak:** Steinullareiningar sem bornar eru uppi af límrésbitum og ásum við vegg. Þakrennur og rör niður vegg eru innifalín í verði.
- Gluggar:** Ál/trégluggar eru í húsunum. Hægt er að velja um aðrar gerðir.
- Útihurð:** Ál/tréhurðir
- Milliveggir:** Veggir milli herbergja eru tvöfaldir úr steinullareiningum með loftrúmi á milli til að hámarka hljóðeinangrun. Milliveggir eru hluti af burðarvirki hússins og því eru ákveðnar takmarkanir á því hversu mikið má opna milliveggi nema aðrar styrkingar komi til.

4 herbergja eining - 88,15m² utanmál

Tilbúið undir tréverk

Útveggir og milliveggir á milli gistiherbergja ásamt þaki. Gluggar og útihurðir komnar í. Hönnun húsa er samkvæmt íslenskum kröfum og uppfylla ákvæði byggingarreglugerða.

Verð á húsi afhent í Árborg:

12.940.000 án vsk

16.045.600 m/vsk

Einnig hægt að fá húsið fullbúið.

JÖTUNN
BYGGINGARAusturvegur 69 - 800 Selfoss
Sími 480 0400 // jotunn@jotunn.is // www.jotunn.is

Heilbrigðisstofnun Norðurlands:

Framlagið bætir stöðuna en
leysir ekki alla fjárbörfina

— segir Jón Helgi Björnsson framkvæmdastjóri

„Alþingi tók tillit til athugasemda okkar, en í meðförum fjárlaganefndar var ákveðið að veita 400 milljónum króna aukalega til heilbrigðisstofnana á landsbyggðinni. Það framlag bætir stöðuna talsvert þótt það leysi ekki alla fjárbörf þessara stofnana,“ segir Jón Helgi Björnsson, framkvæmdastjóri Heilbrigðisstofnunar Norðurlands, HSN.

Hann segir ekki liggja fyrir nú hvað hver og ein stofnun fær í sinn hlut af þessu fjármagni. Til viðbótar fái heilbrigðisstofnanir í landinu einnig 200 milljónir króna aukalega til tækjakaupa. „Almennt má segja að allar heilbrigðisstofnanir á landsbyggðinni finni fyrir auknu umfangi, sem m.a. má rekja til fjölgunar ferðamanna og einnig því að íbúar eru að eldast.“

Framkvæmdastjórn HSN lýsti vonbrigðum með fjárlagafrumvarp það sem leit dagsins ljós skömmu fyrir jól og sendi frá sér tilkynningu af því tilefni. Þar segir að í þeim auknu fjárfraumlögum sem ætluð eru til að styrkja rekstur heilbrigðisþjónustu í landinu sé litið framhjá heilbrigðisstofnuninni og í staðinn sett 20 milljóna króna hagræðingarkrafa á hana.

Heilbrigðisstofnun Norðurlands veitir öfluga þjónustu á mörgum sviðum og reksturinn er í jafnvægi. Starfssvæði stofnunarinnar nær frá Blönduósi til Þórshafnar og sinnir hún allri heilsugæslu á því svæði. Íbúar eru rúmlega 35.000. Einnig er stofnunin með fjögur almenn sjúkrahús með 149 hjúkrunar-,

sjúkra- og dvalarrýmum.

Minni sérfræðiþjónusta
eykur álag á
heilsugæslu

Fram kemur að líkt og annars staðar séu íbúar að eldast og skjólstæðingar veikari þegar þeir útskrifast af sjúkrahúsum. Samkvæmt

lýðheilsuvísunum landlæknis 2016 og 2017 séu marktækt fleiri íbúar á Norðurlandi sem meta bæði líkamlega og andlega heilsu sína slæma eða lélega samanborið við landsmeðaltal. Það sé staðreynd að aðgengi íbúa á Norðurlandi að sérfræðiþjónustu lækna sé mun minna en á höfuðborgarsvæðinu. Minni sérfræðiþjónusta eykur álag á heilsugæsluna og því sé nauðsynlegt að efla heilsugæslu og alla þjónustu í kringum hana fyrir íbúa á svæðinu. Til þess þurfi að veita auknum fjármunum m.a. til heimahjúkrunar og geðþjónustu og til að bæta aðgengi að læknum og öðru fagfólki.

Endurspegla ekki gefin loford

Sveitarstjórn Sveitarfélagsins Skagafjarðar tekur í sama streng og hvetur til fjárveitingar til HSN, svo unnt verði að efla þjónustu stofnunarinnar, meðal annars við íbúa Skagafjarðar.

„Heilbrigðisstofnun Norðurlands á Sauðárkróki gegnir lykilhlutverki í samfélagi okkar hér í Skagafirði og þá grunnstoð má ekki veikja umfram það sem orðið er á undanförnum árum. Það framlag sem stofnuninni er ætlað í þeim fjárlögum sem nú hafa verið

birt endurspeglar ekki þau loford sem gefin voru fyrir kosningar og í stefnuræðu forsætisráðherra um eflingu heilbrigðisstofnana á landsbyggðinni,“ segir í bókun frá Sveitarfélaginu Skagafirði. Jafnframt er bent á að stjórnmöld á hverjum tíma verði að leitast við að aðgengi landsmanna að heilbrigðisþjónustu sé sem jafnast, óháð búsetu.

Þjónustubörf hefur aukist

Sveitarstjórn Norðurlands skorar einnig á heilbrigðisráðherra og alþingismenn að bregðast við og sjá til þess að á Norðurlandi verði innviðir styrktir og heilbrigðisþjónusta eflað með sama hætti og annars staðar.

Bent er á að í sáttmála ríkisstjórnar sé sérstök áhersla lögð á heilbrigðismál og að allir landsmenn óháð búsetu eigi að njóta góðrar þjónustu í heilbrigðiskerfinu.

Norðurland hvetur til þess að vikið verði alfarið frá hagræðingarkröfunni og fjárheimildir auknar með áþekktum hætti og ráðgert er fyrir höfuðborgarsvæðið. Þjónustubörf hefur aukist verulega bæði vegna aðstæðna á starfssvæði heilbrigðisstofnunarinnar, svo sem fjölgun íbúa og breyttri aldurssamsetningu, en einnig vegna þjónustu við sívaxandi fjölda ferðamanna. Þá vill sveitarstjórn einnig benda á nauðsyn þess að Sjúkrahúsið á Akureyri verði eflt til þjónustu við íbúa með sambærilegum hætti og Landspítalinn, enda gegnir það afar mikilvægu hlutverki í heilbrigðisþjónustu íbúa á norðanverðu Íslandi. /MPB

Íbúum í Skútustaðahreppi fjölgað
um 32% á fjórum árum

— Endurspeglar uppgang í ferðaþjónustu

Íbúum í Skútustaðahreppi hefur frá árinu 2013, eða undanfarin fjögur ár, fjölgað úr 370 í 490, eða um 120 manns, sem er hvorki meira né minna en 32%. Ekki er ólíklegt að um eins konar Íslandsmet í fólksfjölgun sé að ræða.

Þorsteinn Gunnarsson, sveitarstjóri í Skútustaðahreppi, gerir fólksfjölgun að umtalsefni í pistli sem hann skrifar á heimasíðu hreppsins. Þar nefnir hann að á einu ári hafi íbúum fjölgað um 16%, úr 425 árið 2016 í 493 nú í lok árs 2017. Um 120 manns hafa annað ríkisfang en íslenskt, eða um 24%. Fólksfjölgunin endurspeglar m.a. í mikilli aukningu leikskólabarna undanfarin misseri en ungt fjölskyldufólk er í nokkrum mæli að snúa til baka í heimahagana.

Sveiflast upp og niður

Íbúafjöldi í Skútustaðahreppi hefur sveiflast nokkuð í gegnum tíðina. Samkvæmt tölum Hagstofu Íslands voru þeir fæstir 276 talsins árið 1910 en flestir árið 1980, eða 547, sem var í miðjum Kröfluöldum. Þetta var á árum Kísiliðjunnar og hélst fólksfjöldinn yfir 500 allt til ársins 1994 en þá fór hann niður í 497 íbúa. Eftir það fækkaði íbúum smátt og smátt. Kísiliðjunnar var lokað í

Jarðhiti við Mývatn.

Mynd / HKR.

nóvember 2004 en þá voru íbúar 442. Í kjölfarið fór að halla verulega undan fæti og fór fólksfjöldinn niður í 370 árið 2013. Þróunin hafi því til allrar hamingju snúist við.

Ferðaþjónusta heilsárs
atvinnugrein

Íbúafjölgunina undanfarin ár segir sveitarstjóri að megi án nokkurs vafa fyrst og fremst rekja til uppgangs ferðaþjónustunnar og að hún er orðin að heilsárs atvinnugrein í meira mæli en áður. Tvö stór hótél hafa verið byggð í Skútustaðahreppi og stofnuð afþreyingarfyrirtæki í ferðaþjónustu sem þarfnast meiri mannafla. Þá hafi Jarðböðin

brugðist við aukinni eftirspurn á fasteignamarkaði með því að byggja sjö íbúðir í tveimur raðhúsum í Klappahrauni.

Sveitarfélagið vinnur nú að gerð húsnæðisáætlunar til næstu 10 ára til að reyna að kortleggja eftirspurnina. Afrakstur þeirrar vinnu mun liggja fyrir á næstu vikum. Þessi mikla fólksfjölgun þýðir á innviði sveitarfélagsins, sérstaklega á leikskólann þar sem mikil aukning hefur verið undanfarin misseri. Þorsteinn segir það fyrst og fremst jákvæða áskorun að takast á við og segir sveitarfélagið hafa brugðist við með talsverðum breytingum á leikskólanum undanfarin misseri. /MPB

Sprettur

ÁBURÐUR

Taktu sprettinn með okkur

VERÐSKRÁ 2018

Öll verð eru í íslenskum krónum pr. tonn og án vsk. Verðlisti getur breyst án fyrirvara

Áburðartegund	N	P	K	Ca	Mg	S	Se	Na	B	Vatns uppl. P	Fyrirframgr. 1. mars	Greitt fyrir 15. maí	Greiðslu- dreifing
Sprettur N27	27			4,3	1,8						49.200	50.804	53.478
Sprettur N23+Sweet-Grass	23			3,4	1,4	2		3,7			49.200	50.804	53.478
Sprettur ⁺ OEN 42+S+Selen	42					2	0,002				67.300	69.495	73.152
Sprettur 25-5	25	2,2		3,3	1,4	2,5				0,93	53.500	55.245	58.152
Sprettur 25-5+Avail+Selen	25	2,2		3,3	1,4	2,5	0,002			0,93	56.800	58.652	61.739
Sprettur 26-13	26	5,7		1,3	0,5	2				0,93	58.400	60.304	63.478
Sprettur ⁺ OEN 38-8	38	3,5				3				0,93	67.850	70.063	73.750
Sprettur 22-7-6	22	3,1	5	2,9	1,2	2,5				0,93	55.900	57.723	60.761
Sprettur 22-7-6+Selen	22	3,1	5	2,9	1,2	2,5	0,002			0,93	58.000	59.891	63.043
Sprettur 20-5-13+Avail+Selen	20	2,2	11	2,4	1	2,5	0,002			0,93	59.250	61.182	64.402
Sprettur 20-10-10	20	4,4	8,3	2,2	0,9	2,5				0,93	57.050	58.910	62.011
Sprettur 20-10-10+Selen	20	4,4	8,3	2,2	0,9	2,5	0,0015			0,93	59.200	61.130	64.348
Sprettur 20-12-8+Selen	20	5,2	6,6	2,1	0,9	2,5	0,0015			0,93	59.900	61.853	65.109
Sprettur ⁺ OEN 25-12-12	25	5,2	10			3				0,93	64.200	66.293	69.783
Sprettur 27-6-3+Selen	27	2,6	2,5	1,4	0,6	2	0,002			0,93	58.900	60.821	64.022
Sprettur ⁺ OEN 27-3-3+Nýtt polysulphate	27	1,3	2,5	2,5	0,75	4				0,93	55.600	57.413	60.435
Sprettur 16-15-12	16	6,5	10,	1,3	0,5	2,5				0,93	61.500	63.505	66.848
Sprettur ⁺ OEN 20-18-15	20	7,8	12			3				0,93	66.650	68.823	72.446
Sprettur 12-12-20+AV+B	12	5,2	17	1,1	0,6	7,2			0,02	0,93	72.500	74.864	78.804
Sprettur DAP	18	20								0,93	72.900	75.277	79.239
Calciprill				36,4	0,1						33.000	34.076	35.870

Sölustjóri
Lúðvík Bergmann
Sími: 444 3009 / Gsm: 840 3009
bergmann@skeljungur.is

Dalir og Reykhólasveit
Anna Berglind Halldórsdóttir
Magnússkógum, Búðardal
Gsm: 895 0559
annaoglolli@simnet.is

Eyjafjörður
Reynir Sverrir Sverrisson
Eyjafjörður
Gsm: 866 0921
reynirs68@gmail.com

Austurland og Austfirðir
Jón Björgvin Vernharðsson
Gsm: 862 0166
jonbvernards@gmail.com

Rangárþing eystra
Órvar Arason
Hvolsvelli
Gsm: 861 1782
akurey2@emax.is

Borgarfjörður og Hvalfjörður
Einar Guðmann Órnólfsson
Sigmundarstöðum
Gsm: 862 5075
einargudmann@vesturland.is

Norðvesturland
Eymundur Þórarinnsson
Saurbæ, Skagafirði
Gsm: 892 8012
eymundur@saurbaer.is

Eyjafjörður
Þórarinn Ingi Pétursson
Grund
Gsm: 899 3236
toti@saudfe.is

Hornafjörður og Suðausturland
Eyjólfur Kristjánsson
Ási
Gsm: 840 8871
harpaey@gmail.com

Rangárþing ytra og Ásahreppur
Guðni Ragnarsson
Guðnastöðum
Gsm: 898 6124
gudnastadir@gmail.com

Mýrar og Snæfellsnes
Sigurjón Helgason
Mel
Gsm: 867 8108
melursf@gmail.com

Eyjafjörður
Karl Heiðar Friðriksson
Brekku, Dalvík
Gsm: 867 6417
brekka80@simnet.is

Norðausturland
Hallgrímur Hallsson
Sími: 464 1067 / Gsm: 893 4094
hallgrimurh@simnet.is

Vestur Skaftafellssýsla
Einar Bárðarson
Breiðabólstað
Gsm: 844 5252
einar.rvik@gmail.com

Árnessýsla
Bjarni Músson
Gsm: 862 4917
801haholt@internet.is

HAFÐU SAMBAND OG VIÐ AÐSTOÐUM ÞIG

Fylgstu með okkur á facebook / Sprettur áburður

Skeljungur

Borgartún 26 - 105 Reykjavík
sími 444 3000 - fax 444 3001
www.skeljungur.is

STEEKUR

Heimsslitaspá

Bandaríkjamaðurinn William Miller, sem varð einna frægastur þessara manna, hóf að spá heimsendi árið 1831 og linnnti ekki látum fyrr en 1843, árið sem hann taldi að heimsendir yrði.

William Miller fæddist árið 1782 og ólst upp á bóndabæ í Massachusetts við lítil efni en las mikið. Miller kvæntist ungur en þótti sinna bókum sínum meira en konunni. Hann varð snemma afhuga öllum trúarbrögðum. Mikil breyting varð á högum Millers þegar hann gekk í herinn og barðist í borgarastríðinu 1812. Þegar Miller sneri heim úr stríðinu barðist hann við tilvistarþunglyndi og loks leiddi það hann til andlegrar íhugunar og trúar á Guð.

Miller taldi sig geta reiknað út, samkvæmt bókum Biblíunnar, hvenær heimsendir yrði og eftir miklar reikningskúnstir komst hann að því að endalokin myndu eiga sér stað árið 1843. Hann sá einnig fyrir að hinir réttlátu færu til himna, grafir myndu opnast og útvaldir rísa upp og stíga til himna með hinum lifandi.

Í fyrstu hélt Miller þessum hugleiðingum fyrir sig en dag nokkurn þegar hann sat og rýndi í góðu bókina þóttist hann heyra rödd sem sagði honum að fara og boða kenningu sína. Miller svaraði:

„Drottinn, ég get ekki farið.“

„Af hverju ekki?“ svaraði röddin. Að lokum gerði hann samkomulag við Guð, Miller sagðist myndu boða kenningu sína ef hann einhvern tíma fengi tækifæri til að stíga í predikunarstól. Kraftaverkið lét ekki á sér standa því hálf tíma síðar kom ungur maður og bað Miller að hlaupa í skarðið fyrir prest í næsta nágrenni. Miller þurfti ekki fleiri sannanir, Guð ætlaði honum hlutverk.

Miller reiknaði út af nákvæmni að heimsendir yrði í apríl 1843 og byggði útreikninga sína að hluta til á Mattheusarguðspjalli, hann sagði einnig að áður en til tíðinda drægi mundu birtast tákni á himni.

Honum vildi til happs að í mars 1843 birtist björt halastjarna á himninum, hún var sjáanleg um miðjan dag og á sama tíma fór að bera á einkennilegum hringjum í kringum sólina. Margir sem áður höfðu litið á Miller sem rugludall og bullukoll tóku að trúu orðum hans.

Miller efaðist aldrei um útreikninga sína og beið órlaga sinna og heimsins á heimili sínu þar sem hann las Biblíuna. Þegar tók að liða að 21. mars tóku þúsundir fylgienda hans að undirbúa sig fyrir heimsendi. Þeir hættu að sinna bústörfum og seldu jafnvel hús sín og jarðir. Hörðustu fylgjendurnir fóru meira að segja út í kirkjugarð til að vera viðstaddir þegar hinir látnu risu úr grófum sínum og stigju upp til himna. Einn þeirra var karlmaður sem stóð við gróf fyrri eiginkonu sinnar og beið eftir uppstigningu hennar. Seinni kona hans reiddist þessu svo að hún neitaði að búa áfram með honum þegar ekkert varð úr heimsendi. Aðrir klifruðu upp í tré eða fóru út á húsbök með heimasníðaða vængi sem þeir höfðu fest á sig og þegar klukkan sló tólf að kvöldi 21. mars reyndu þeir að fljúga til Guðs. Að minnsta kosti einn fótbrotnaði.

/VH

HLUNNINDI & VEIÐI

Loðnan skilar tugmilljarða verðmætum

Kjartan Stefánsson
kjartanst@simnet.is

Loðnan er einn af mikilvægustu nytjafiskum Íslendinga og jafnframt sá fiskur sem mest óvissa ríkir um. Á árinu 2016 var útflutningsverðmæti loðnuafurða rúmir 18 milljarðar króna og kom loðnan næst á eftir þorskinum að verðmætum.

Íslenski uppsjávarflotinn er öflugur og er loðnan drjúgur hluti af veiðiheimildum hans. Seinni árin hefur eiginleg loðnuvertíð ekki hafist fyrr en í janúar og oft og tíðum renna menn blint í sjóinn í upphafi vertíðar með hve mikið megi veiða af loðnu vegna þess hve erfiðlega hefur gengið að mæla veiðistofninn. Að þessu sinni liggur upphafskvóti í loðnu fyrir þótt hann sé ekki mikill. Því geta veiðar hafist en vonir standa til að kvótinn verði aukinn.

Tínd á fjöru, veidd í beitu

Loðnan var lengst af lítið sem ekkert nýtt hér við land. Helst var hún tínd upp á harðindatímum er hún fannst rekin á fjörur. Á fyrri hluta 20. aldar og fram til ársins 1964 er loðna veidd í beitu í takmörkuðum mæli. Árið 1965 verður gagngerð breyting. Þá er loðna veidd í fyrsta sinn að einhverju marki úr hrygningargöngum suður af landinu til bræðslu.

Sumarveiðar íslenskra skipa á loðnu norðan Íslands hófust svo 1976. Norðmenn fóru að veiða loðnu sumarið 1978 nálægt Jan Mayen og skip fleiri þjóða stunduðu þessar veiðar utan lögsögu Íslands.

Veiddu mest 1,3 milljónir tonna

Loðnuveiðin var lítil fyrst framan af en jókst smám saman. Hún var 50 þúsund tonn árið 1965, tæp 200 þúsund tonn 1971 og 964 þúsund tonn 1979. Til viðbótar veiddu erlendar þjóðir 164 þúsund tonn það ár og heildarveiðin varð því 1.128 þúsund tonn.

Mest náðu íslensk skip að veiða 1,3 milljónir tonna af loðnu árið 1997. Hér er um gríðarlegt magn að ræða en þess má geta að árið 2016 veiddu íslensk skip tæpa 1,1 milljón tonna af öllum fisktegundum samanlagt.

Á þessari öld hefur loðnuveiðum hnignað. Það náðist að vísu að veiða 1,1 milljón tonna af loðnu árið 2001 en eftir það hefur veiðin verið undir 500 þúsund tonnum á ári. Nokkur ár veiddust aðeins 100 til 200 þúsund tonn og veiðin fór niður í 15 þúsund tonn eitt árið. Á árinu 2017 veiddu íslensk skip 196 þúsund tonn af loðnu.

Fjölbreyttar afurðir og taugastríð í lokin

Í upphafi var loðnan veidd til að afla hráefnis fyrir fiskismjölsværksmiðjur. Fljótlega var einnig farið að frysta loðnu í verðmætari afurðir til manneldis, í smáum stíl þó.

Minni loðnan, jafnt hængur

Loðna.

sem hrygna, er fryst fyrir markaði í Austur-Evrópu. Stærri loðnan er fryst fyrir Japansmarkað og er þar um verðmætari afurð að ræða. Í því tilviki er hrygnan flokkuð frá hængnum og fryst sér þegar ákveðinni hrognafyllingu er náð.

Framleiðsla á frystri loðnu hefur verið mjög sveiflukennd. Hámarki náði framleiðslan árið 2014 en þá voru fryst rétt um 100 þúsund tonn.

Hrognin eru langverðmætasta loðnuafurðin. Mest hefur ársframleiðslan náð um 15 þúsund tonnum en það var árið 2007. Hrognin eru unnin seint á vertíðinni þegar þau hafa náð fullum þroska. Þá er skammur tími til stefnu áður en loðnan leggst til hrygningar og ríkir gjarnan mikið taugastríð. Komi bræla síðustu viku vertíðar sem hamlar veiðum gæti það kostað þjóðarþúið milljarða í útflutningsverðmætum.

Markaður fyrir loðnuafurðir til manneldis er takmarkaður. Ætla má að um og yfir 200 til 250 þúsund tonn af hráefni dugi fyrir manneldisvinnsluna og vel það. Sé heimilt að veiða meira færi sú loðna í vinnslu fiskimjöls og lýsis en ágætt verð hefur reyndar fengist fyrir þær afurðir lengst af undanfarin ár.

Í öðru sæti í verðmætum

Loðnan hefur skilað miklum verðmætum í þjóðarþúið þótt aflinn hafi verið afar sveiflukenndur síðustu 15 árin eins og rakið hefur verið. Skiptir þá miklu máli hve mikið tekst að framleiða til manneldis og hvernig staðan er á helstu mörkuðum. Á árinu 2016 nam útflutningur loðnuafurða alls um 18,3 milljörðum króna, eða um 7,9% af heildarverðmæti útfluttra sjávarafurða það ár. Endanlegar tölur um verðmæti útflutnings fyrir árið 2017 liggja ekki fyrir. Loðnan er næst á eftir þorskinum að verðmæti en á eftir loðnunni koma karfaafurðir með 14,3 milljarða og afurðir ýsu með 14,4 milljarða.

Loðnan hefur oft vegið þyngra, bæði í verðmætum og sem hlutfall af heild. Árið 2013 gaf loðnan 33,7 milljarða og nam 12,4% af heildarútflutningi sjávarafurða. Á árinu 2002 voru loðnuafurðir tæp 16% af heild.

Rússabannið dýrkeypt

Stærstur hluti af frystum loðnuafurðum frá Íslandi fer til ríkja í Austur-Evrópu. Lengi vel var Rússlandsmarkaður þýðingarmestur. Í kjölfar þess að Ísland tók þátt í viðskiptabanni Vesturveldanna gegn Rússum lokaðist Rússamarkaður fyrir matvæli frá Íslandi. Þetta var mikið högg fyrir íslenskan sjávarútveg, ekki síst fyrir framleiðendur á loðnuafurðum.

Noregur er mikilvægasti markaðurinn fyrir loðnumjöl.

Áhugaverður lífsferill

Lífsferill loðnunnar er áhugaverður en hún ferðast óralangar leiðir á skammri ævi. Loðnan hrygnir aðallega frá suðaustanverðu landinu og allt vestur í Breiðafjörð. Einnig hrygnir lítill hluti af stofninum fyrir norðan land þegar skilyrði eru fyrir hendi. Seiðin berast vestur og norður fyrir land, inn í Grænlandssund og Íslandshaf. Ungloðna, eins árs og yngri, heldur sig við utanvert landgrunn, frá Grænlandssundi til Norðausturlands.

Á öðru ári fer loðnan í miklar ætisgöngur lengst norður í höf. Hún snýr til baka og er komin á veiðislóðir norður af landinu undir lok ársins og þaðan gengur hún austur fyrir land. Hrygningargöngunni lýkur yfirleitt um og eftir miðjan mars. Loðnan drepst að hrygningu lokinni.

Hér áður fyrr var loðna veidd á sumrin og haustin norður af landinu en á veturna fyrir austan og sunnan land. Í seinni tíð fer veiðin nær eingöngu fram að vetri og ber

þriggja ára loðna þá veiðina uppi. Einhver lítill hluti veiðistofnsins er þó fjögurra ára.

Breytt göngumynstur

Hlýnun sjávar hefur haft mikil áhrif á loðnustofninn. Útbreiðsla hans hefur breyst og brestur í nýliðun orðið algengari. Uppeldisstöðvar ungloðnu eru nú vestar og meira inni í grænlsku lögsögunni en áður. Veiðistofninn heldur sig einnig vestar en hann gerði fyrir árið 2000.

Ráðgjöf Hafrannsóknastofnunar um veiðar á loðnu byggist á mælingum á veiðistofni sem fram fara að hausti og síðan aftur í janúar/febrúar þegar loðnan hefur náð að þétta sig og betur tekst að ná utan um stofninn. Oft hafa síðustu mælingar leitt til þess að kvótinn er aukinn.

Misfarist haustmælingin, sem hefur iðulega gerst hin seinni ár, verður að treysta á að loðnan finnist í janúar/febrúar. Dæmi eru um það að ekki hafi legið fyrir fyrr en í lok janúar eða byrjun febrúar hvort yfirleitt mætti veiða einhverja loðnu á vertíðinni.

Flókin skipting heildarkvótans

Í haust lagði Hafrannsóknastofnun til í kjölfar stofnmælinga að í heild mætti veiða 208 þúsund tonn af loðnu. Kvótinn skiptist milli þriggja strandríkja: Íslendingar fá 81% af heildinni, Grænlandingar fá 11% og Norðmenn 8%.

Þessi skipting segir ekki alla söguna því loðnukvótarnir eru að hluta til notaðir sem skiptimynt í margvislegum fiskveiðisamningum þjóða í milli. Þannig hafa Íslendingar framselt rúm 30 þúsund tonn af sínum kvóta til Norðmanna sem gjald fyrir Smugusamninginn svonefnda sem veitir Íslendingum rétt til að veiða þorsk í norsku lögsögunni í Barentshafi.

Af um 168 þúsund tonna kvóta sem Ísland átti rétt á í byrjun stóðu því aðeins eftir um 127 þúsund tonn sem úthlutað hefur verið til íslenskra skipa. Í þeirri tölu var gert ráð fyrir að Íslendingar létu Færeyingum í té 10.400 tonn af sínum kvóta. Sú veiðiheimild hefur reyndar verið afturkölluð þar sem ekki náðist samkomulag við Færeyinga um gagnkvæmar fiskveiðar.

Grænlandingar láta ESB hafa um það bil tvo þriðju af loðnukvóta sínum. Yfirleitt leigja Norðmenn þennan kvóta af ESB. Eiginlegur kvóti Norðmanna er aðeins tæp 17 þúsund tonn. Þeir fá hins vegar tæp 17 þúsund tonn af grænlenka kvótanum frá ESB og um 30 þúsund tonn frá Íslendingum og geta því veitt alls tæp 64 þúsund tonn. Norðmenn mega veiða allan kvóta sinn í íslenskri lögsögu. Grænlandingar mega veiða hér tæp 7 þúsund tonn og ef Færeyingar og Íslendingar leysa ágreining sinn um gagnkvæmar veiðar og semji á sömu nótum og áður fá Færeyingar væntanlega að veiða hér 10.400 tonn.

Málgagn Landssambands fiskeldisstöðva:

Fiskeldisblaðið

Fyrsta tölublað Fiskeldisblaðsins, sem gefið er út af fjölmiðlun.is í samstarfi við Landssamband fiskeldisstöðva, kom út í desember síðastliðnum. Til stendur að blaðið komi út átta sinnum á ári.

Blaðið, sem er í dagblaðsformi, er prentað í tólf þúsund eintökum og dreift fritt inn á heimili á Austfjörðum og Vestfjörðum, auk þess sem blaðinu er dreift til valinna fyrirtækja og stofnana.

Einar K. Guðfinnsson, formaður stjórnar Landssambands fiskeldisstöðva, segir í leiðara blaðsins, sem ber fyrirsögnina Engir eftirbátar: „Það er vaxandi fæðuþörf í heiminum, eftirspurn eykst ár frá ári, lífskjör á heimsvisu hafa batnað, sjávaraflinn er takmörkuð auðlind og landrými til matvælaframleiðslu víða takmarkað. Það er því almennt viðurkennt að aukinni fæðuþörf

verður að mæta með vaxandi fiskeldi.“ Einar segir einnig að fiskeldi geti á næstu árum orðið meginstöð í íslensku atvinnulífi og skapað þúsundir starfa.

Í blaðinu, sem er 16 síður, er einnig að finna viðtöl og umfjöllun um fiskeldi frá ýmsum áttum. Ritstjóri fiskeldisblaðsins er Freyr Einarsson og blaðamaður Friðrik Einarsson. /VH

BYSSUSKÁPAR

Vesturröst

Sérverslun veiðimannsins - Laugavegi 178 - Sími: 551 6770 - www.vesturröst.is

Bændablaðið Smáauglýsingar 56-30-300
Næsta blað kemur út 25. janúar

Hljóðsokkar á stóla

Dempar hljóð um allt að 18dB.
 Minnkar slit á gólfi.
 Má þvo í þvottavél.
 Mjög létt að setja á og taka af.
 Bráðnauðsynlegt í skóla, mötuneyti
 og allstaðar þar sem að fjölmenni
 kemur saman.

Verð 862 kr. stykkið
 (þrír litir)

Leitið tilboða í stærri kaup
www.stalidjan.is

STÁLIÐJAN
 Stálhúsgögn og alhliða stálsmíði

Stáliðjan ehf - Smiðjuvegi 5, 200 Kópavogi - Sími 564 5885 - www.stalidjan.is

Mótorar og varahlutir á lager
Hröð og góð þjónusta

Dreifingaraðili BRIGGS & STRATTON
á ÍSLANDI

MHG VERSLUN EHF 544-4656 - MHG.IS

Minningarsjóður Hjálmars R. Bárðarsonar og Else S. Bárðarson

Minningarsjóður Hjálmars R. Bárðarsonar og Else S. Bárðarson auglýsir rannsóknastyrki í landgræðslu og skógrækt, með sérstakri áherslu á vistfræði lúpinu og landgræðsluskógrækt með lúpinu. Til úthlutunar verða 5 milljónir króna. Umsóknum skal skilað eigi síðar en 31. janúar 2018.

Umsóknareyðublöð er að finna á heimasíðum Landgræðslu ríkisins (land.is), Skógræktarinnar (skogur.is) og Skógræktarfélags Íslands (skog.is). Umsókn ásamt fylgigögnum skal skila í einu pappírseintaki og á tölvutæku formi. Ófullgerðum umsóknum verður vísað frá.

Nánari upplýsingar gefur formaður sjóðsins, **Guðbrandur Bynjúlfsen** í síma 844 0429. Netfang: buvangur@emax.is

Umsóknum skal skila til: Landgræðslusjóðs, Þórunnartúni 6, 105 Reykjavík. Skrifu skal skýrt á umslag: „Minningarsjóður Hjálmars R. Bárðarsonar og Else S. Bárðarson“.

IS HURÐIR

BÍLSKÚRSHURÐIR | IÐNAÐARHURÐIR

✓ ÍSLENSK FRAMLEIÐSLA, SMÍÐI OG SAMSETNING
 ✓ ALLAR HURÐIR SMÍÐAÐAR SAMKVÆMT MÁLI
 ✓ MARGAR ÚTFÆRSLUR OG LITAMÖGULEIKAR
 ✓ ÁRATUGA REYNSLA STARFSMANNA Í HURÐUM
 ✓ HÁGÆÐA HRÆFNI
 ✓ ÞOLA VEL ÍSLENSKT VEDURFAR
 ✓ STUTTUR AFGREIÐSLUTÍMI

ÝMSAR GERÐIR & ÚTFÆRSLUR

YFIR 20 ÁRA REYNSLA Í HURÐUM Á ÍSLANDI

ÍSLENSK FRAMLEIÐSLA

STÍLHREINAR FYRIR BÍLSKÚRINN

BÍLSKÚRSHURÐIR

Ö FLUGAR FYRIR IÐNAÐINN

IÐNAÐARHURÐIR

FÁÐU HEIMSÓKN
 SÖLURÁÐGJAFI OKKAR KEMUR Á STADINN, VEITIR FAGLEGA RÁÐGJÖF OG GERIR ÞÉR VERITILBOÐ. VINSAMLEGAST ÖSKIÐ EFTIR HEIMSÓKN Í SÍMA 564-1237 EÐA Á logi@ishurdir.is

IS HURÐIR
 Sími 564 0013 | www.ishurdir.is

HAFÐU SAMBAND
 ✓ IS Hurðir ehf.
 ✓ Reykjalundi, 270 Mosfellsbæ
 ✓ Sími: 564 0013
 ✓ logi@ishurdir.is / 865 1237
 ✓ www.ishurdir.is

Landsmót hestamanna 2018

Þorvaldur Kristjánsson
ábyrgðarmaður í
hrossarækt
thk@rml.is

Landsmót hestamanna verður á félagssvæði hestamannafélagsins Fáks í Víðidal í ár, nánar tiltekið dagana 1.–8. júlí.

Þessir fyrstu dagar júlímánaðar eru sannarlega tilhlökkunarefni, enda um stærstu hátíð Íslands-hestaheimsins að ræða og hef ég mikla trú á að metnaður aðstandenda mótsins og stórhugur muni skila okkur hestafólki frábæru móti.

Vallaraðstaða

Nú í haust hafa verið framkvæmdir við velli í Víðidalnum og ný braut til kynbótasýninga er að líta dagsins ljós. Hún hefur verið færð frá því sem var á síðasta landsmóti í Víðidal 2012 og er hún nú alveg upp við brekkuna fyrir neðan félagsheimilið, á sama stað og hún var á landsmóti 2000. Þetta er afar gott skref, færir hrossin nær áhorfendum og eykur því á upplifunina. Einnig hef ég trú á að brautin liggi nú betur við upphitunaraðstöðu knapa og staðsetningin skapi betra flæði hrossanna inn á völinn.

Dómar kynbótahrossa á mótinu munu að sjálfsögðu allir fara fram á þessum velli, frá mánudegi til miðvikudags en einnig yfirlitssýningar á bæði hryssum og stóðhestum á fimmtudeginum og föstudeginum. Við þennan völl, í tengslum við félagsheimilið, er hugmyndin að Félag hrossabænda setji upp aðstöðu fyrir hrossaræktendur til að kynna sig og sína starfsemi. Þarna geti t.d. hrossaræktendur, aðrir aðilar með vörur eða þjónustu sem tengjast hrossarækt á einhvern hátt og WorldFengur sett upp kynningarbása eða aðra aðstöðu til ná sambandi við gesti mótsins og hugsanlega viðskiptavinum framtíðarinnar. Einnig er hugmyndin að hrossaræktendur geti nýtt þá hesthúsaðstöðu sem er þarna rétt hjá til að vera með hross með sér til að sýna. Við þennan völl geti því skapast skemmtilegt andrúmsloft og verðmætur vettvangur fyrir hrossaræktendur þessa daga sem kynbótasýningarnar fara fram.

Val kynbótahrossa

Að undangenginni umræðu í haust hefur Fagræð í hrossarækt ákveðið að halda sig við sama fyrirkomulag við val kynbótahrossa inn á mótið og var fyrir Landsmót 2016. Það verða því ekki einkunnalágmörk sem ákvarða þátttökurétt hrossa á mótinu heldur verður ákveðinn fjöldi efstu hrossa valinn í hverjum flokki. Ákveðið var að hnika aðeins til fjölda hrossa í nokkrum flokkum miðað við síðasta mót. Í ljósi umræðu, m.a. á aðalfundi Félags hrossabænda, var ákveðið að bæta við fimm hestum í flokki fjögurra vetra stóðhesta og einnig fimm hestum í elsta flokki stóðhesta. Þetta er gert þar sem háa aðaleinkunn þurfti til að vinna sér þátttökurétt í þessum flokkum á síðasta móti. Þá var einnig niðurstaðan að fækka fimm vetra hryssum um 5, úr 35 hryssum í 30. Því er miðað við að hafa 170 kynbótahross á mótinu núna, fjöldann í hverjum flokki má sjá í töflu hér til hliðar.

Til að auðvelda bestu klárhrossum landsins að komast inn á mótið verður 10 stigum bætt við aðaleinkunn klárhrossa í sætisröðum hrossa inn á mótið en allhliða hross (hross með hærra en 5.0 fyrir skeið) fara með óbreytta aðaleinkunn inn í sætisröðun. Þetta þótti takast vel til síðast, fleiri afbragðs klárhross

Arður frá Brautarholti á Landsmótinu 2016. Knapir er Sigurður V. Matthíasson.

Mynd / GHP

Listagæðingurinn Katla frá Ketilssstöðum vakti hughrif á Landsmóti 2016.

Mynd / Gangmyllan

Listviðburðurinn Landsmót

Í aðdraganda Landsmóts verður mér hugsað til þeirrar keppni sem einkenna mótin. Við verðum ávallt að hafa í huga, hvort sem við erum áhorfendur, dómarar eða sýnendur, þau orð sem séra Friðrik Friðriksson hafði um alla keppni; að láta aldrei kappið bera fegurðina ofurliði. Þetta eru afar falleg orð og sigild.

Sérstaklega verður mér hugsað til fegurðarinnar. Grunnurinn að öllu okkar starfi, hvort sem um er að ræða atvinnufólk í greininni eða áhugafólk í hestamennsku, verður ávallt að vera vísindaleg þekking á öllu sem viðkemur hestinum, hvort sem það er í tamningu, reiðmennsku

eða almennu hestahaldi. Okkur ber siðferðisleg skylda til þess. En þegar því sleppir tekur listin við. Allt sem við erum í raun að gera með hestinn snýr að lífsfyllingu okkar sem mannvera. Ræktun hestsins snýst að miklu leyti um fegurðarsköpun, reiðmennska á háu stigi er list í sjálfu sér og því er talað um reiðlist. Öll samskipti okkar við hestinn má segja að sé list, vegna þeirrar lífsfyllingar sem þau geta gefið manni. Vegna þessa hef ég ávallt litið á Landsmót hestamanna sem listviðburð í sjálfu sér. Við erum stödd á viðburði þar sem ólíkar hestgerðir af miklum gæðum leika listir sínar; fegurð

hestanna er list í sjálfu sér, samspil knapa og hests er list í sjálfu sér þegar best tekst til og allt í umbúnaði mótsins ætti að bera því vitni að um sjónarspil fegurðar sé að ræða. Við ættum einnig að hafa það ávallt í huga að sönn fegurð getur ekki skapast nema hestinum líði vel, mykt og gegnumflæði einkenni framgöngu manns og hests og að allt sem við viljum að hesturinn framkvæmi sé á hans forsendum. Landsmót hestamanna er sannkallað tilhlökkunarefni og við hjá Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins hlökkum til samstarfsins við hestamenn í vor og ekki sist á mótinu sjálfu.

Eitt skemmtilegasta dagskráratriði landsmóta er að skoða afkvæmahópa þeirra stóðhesta sem hljóta afkvæmaverðlaun á mótinu og fá tilfinningu fyrir erfðum þeirra. Það eru óvenju margir hestar sem eiga möguleika á afkvæmaverðlaunum þetta mótið.

Fyrst er að telja þá hesta sem eiga möguleika á fyrstu verðlaunum fyrir afkvæmi en til að hljóta þau verðlaun verður hesturinn að hafa að lágmarki 118 stig í aðaleinkunn kynbótamatsins og 15 dæmd afkvæmi.

Sá hestur sem stendur efstur að stigum er Arion frá Eystra-Fróðholti en hann er með 131 stig og á níu dæmd afkvæmi. Arion er landsþekktur gæðingur undan Sæ og Glettu frá Bakkakoti.

Þá er Skýr frá Skálakoti, undan Sólun frá Skáney og Vök frá Skálakoti en hann er með 126 stig og 13 dæmd afkvæmi og er því afar líklegur.

Trymbill frá Stóra-Ási er svo með 124 stig og 10 dæmd afkvæmi. Trymbill er undan Þokka frá Kýrholti og heiðursverðlauna hryssunni Nótu frá Stóra-Ási.

Næst er að telja Hákon frá Ragnheiðarstöðum með 121 stig og 13 dæmd afkvæmi. Hákon er undan Álfri frá Selfossi og Hátíð frá Úlfstöðum og hefur verið að skila eftirtektarverðum afkvæmum í dóm, m.a. Ljósvaka frá Valstrýtu sem hlaut 10 fyrir tölt og stökk á síðasta landsmóti.

Að lokum má nefna dæmi um Lukku-Láka frá Stóra-Vatnsskarði sem er með 124 stig og 8 dæmd afkvæmi, Hrannar frá Flugumýri með 124 stig og 9 dæmd afkvæmi og Storm frá Herriðarhóli með 118 stig og 14 dæmd afkvæmi. Þetta eru allt hestar sem eiga það mörg afkvæmi á tamningaráldri að ekki er ólíklegt að þeir nái tilskildum fjölda afkvæma í vor. Blær frá Hesti mátti taka við þessum verðlaunum á síðasta móti en hann er með 119 stig og 19 dæmd afkvæmi og spurning hvort hann haldi sínum stigum og mæti nú með hóp.

Einnig má nefna hesta sem standa vel að stigum en eiga lengra í land með fjölda dæmdra afkvæma en það eru þeir Krókur frá Ytra-Dalsgerði, Sjóður frá Kirkjubæ og Jarl frá Árbæjarhjáleigu II.

Þá eru þrír hestar sem standa vel til heiðursverðlauna fyrir afkvæmi en til að hljóta þau verðlaun verður hesturinn að hafa að lágmarki 118 stig í aðaleinkunn kynbótamatsins og 50 dæmd afkvæmi.

Spuni frá Vesturkoti stendur efstur að stigum með 128 stig og 48 dæmd afkvæmi. Þessi fjöldi afkvæma hefur nánast allur verið að koma til dóms á árunum 2016 og 2017 sem er merkilegur árangur og gefur sterka vísbendingu um að hátt hlutfall afkvæma hans sé nýtilegur en það er mikilvægur mælikvarði á kynbótagildi.

Næst koma þeir Ómur frá Kvistum með 122 stig og 63 dæmd afkvæmi og Kiljan frá Steinnesi með 123 stig og 54 dæmd afkvæmi. Ómur er undan Víglundi frá Vestra-Fíflholti og Orku frá Hvammi og hefur verið að gefa afrekshross á síðastliðnum árum. Kiljan er undan Kletti frá Hvammi og Kylju frá Steinnesi, hann hefur gefið í á síðustu árum með mætingu afkvæma til dóms og hefur nú þegar skilað góðum fjölda frábærra hrossa.

Þá eru tveir hestar sem hafa ekki enn náð tilskildum fjölda afkvæma en eru ekki ólíklegir til að ná honum (sérstaklega sá fyrri) en það eru þeir Aðall frá Nýja-Bæ með 121 stig og 48 dæmd afkvæmi og Blær frá Torfunesi með 122 stig og 42 dæmd afkvæmi. Það er því ljóst að afkvæmasýningar á næsta landsmóti verða fjölbreyttar og áhugaverðar.

Flokkur:	Fjöldi:
7v. og eldri hryssur:	15
6v. hryssur:	30
5v. hryssur:	30
4v. hryssur:	20
4v. hestar:	20
5v. hestar:	20
6v. hestar:	20
7v. og eldri hestar:	15
Samtals:	170

unnu sér þátttökurétt á mótinu en ella. Einnig var hlutfall klárhrossa á landsmóti 2016 ekki ósvipað því sem það er í kynbótasýningum almennt; klárhross eru á bilinu 22–25% af sýndum hrossum ár

hvert og hlutfall klárhrossa á mótinu var 18%. Þegar kynbótasýningar byrja í vor verður birtur stöðulisti í WorldFeng sem sýnir hvaða hross eru inni á mótinu hverju sinni. Ef fleiri en eitt hross eru jöfn í síðasta sæti inn á mótið (til dæmis fleiri en ein hryssa í 15. sæti í flokki 7 vetra og eldri hryssna) þá er þeim öllum heimil þátttaka á mótinu. Eins verða eigendur hrossa sem vinna sér þátttökurétt á mótinu en ætla sér ekki að mæta með þau af einhverjum ástæðum beðnir um að láta vita fyrir ákveðna dagsetningu, þannig að hægt sé að bjóða hrossum sem eru neðar á listanum þátttöku á mótinu. Þá er hugmyndin að hafa úrvallssýningu kynbótahrossa

á mótinu og bjóða þeim hrossum sem vinna sér ekki þátttökurétt á mótinu en búa yfir sérstökum úrvalseiginleikum þátttöku í þeirri sýningu. Nánari útfærsla á þessari hugmynd verður kynnt síðar.

Afkvæmahestar

Það er áhugavert að velta fyrir sér tilgangi Landsmóta og mikilvægi þeirra. Hvað kynbætur hestsins varðar eru Landsmót m.a. mikilvæg mælistika á framfarir í ræktun, þarna gefst fólki tækifæri til að sjá bestu hross hvers tíma og þau hross sem þarna koma fram eru líklegust til að skapa erfðaframfarir næstu kynslóða.

limtrevirnet.is

Við framleiðum landbúnaðarbyggingar

Með því að nota límtré í burðargrindur landbúnaðarbygginga eins og fjósa, hesthúsa, reiðhalla, fjárhúsa og fleiri gerða, og klæða grindurnar með steinullareiningum fást mjög hlýleg og falleg hús sem eru fljótuppsett, endingargóð og illtendranleg. Ekki skemmir fyrir að þessi hús eru hagkvæm í viðhaldi og rekstri.

Ráðgjöf til viðskiptavina

Starfsmenn okkar búa yfir áratuga reynslu við hönnun og framleiðslu húsanna.

Fjós

Fjárhús

Hesthús

 Limtrevirnet

Aðalnúmer: 412 5300 | Söludeild: 412 5350

Aðalskrifstofa - Borgarbraut 74 - 310 Borgarnes
Söluskrifstofa - Vesturvör 29 - 200 Kópavogur
Netfang - sala@limtrevirnet.is

Bændablaðið
á **bbl.is** og líka á **Facebook**

STARTARAR OG ALTERNATORAR

fyrir allar gerðir bíla, báta og vinnuvéla

Frí heimsending um allt land

Glerárgata 34b v/ Hvannavelli · 600 Akureyri
Sími: 461 1092 · E-mail: asco@asco.is

ÁSCO

YLEININGAR FYRIR ÞAK OG VEGGI

ALLAR GERÐIR YLEININGA FÁST HJÁ HÝSI
ÞAK OG VEGGEINIGAR MEÐ **STEINULL** EÐA **PIR KJARNA**
STUTTUR AFGREIÐSLUTÍMI

VIÐ FINNUM LAUSNINA MEÐ ÞÉR

Hýsi-Merkúr hf. | Lambhagavegur 6, 113 Reykjavík
Sími 534 6050 | hysi@hysi.is | www.hysi.is

HÝSI

ÞORRATILBOÐ 2018

Tilboð á sérmerktum glösum fyrir þorrablót

BROS
AUGLÝSINGAVÖRUR

Norðlingabraut 14 - 110 Reykjavík
Sími 569 9000 - sala@bros.is - www.bros.is

Husqvarna – Steinsagir, kjarnaborvélar, gólf- og vegsagir

HUSQVARNA FS 400 LV
Sögunardýpt 16,5 sm

HUSQVARNA K 760
Sögunardýpt 12,5 sm

HUSQVARNA K 3600 MK II
Sögunardýpt 27 sm

HUSQVARNA K 2500
Sögunardýpt 14,5 sm

HUSQVARNA DM 230

HUSQVARNA
Steinsagarblöð og kjarnaborar

MHG
VERSLUN

ALLT FYRIR ATVINNUMANNINN

MHG Verslun ehf | Akralind 4 | 201 Kópavogi | Sími 544-4656 | www.mhg.is

FRÉTTASKÝRING

Mikil umhverfismengun hlýst af matvælaflutningum heimshorna á milli:

Kolefnisfótspor innflutnings matvæla til Íslands nemur vart undir 41 þúsund tonni af CO₂ á ári

– Flytjum inn 722 kíló af mat á mann á ári sem veldur svipaðri losun gróðurhúsalofttegunda og öll starfsemi Orkuveitu Reykjavíkur

Hörður Kristjánsson
hk@bondi.is

Framleiðsla matvæla sem næst þeim stað þar sem þeirra er neytt er trúlega ein besta leiðin til að minnka losun koltvísýrings út í andrúmsloftið sem völ er á. Það er ljóst þegar skoðaðar eru tölur um mikla loftmengun sem hlýst af flutningi matvæla um langan veg til Íslands.

Samkvæmt tölum Hagstofu Íslands hefur innflutningur á matvörum og drykkjarvörum aukist um tugi þúsunda tonna á síðustu þrem árum. Árið 2016 nam hann 270.340,3 tonnum og líkur eru á að lokatölurnar fyrir árið 2017 fari vel yfir 280 þúsund tonn, og slái þar mögulega metið frá 2015.

Flytjum inn 722 kg af mat á hvern íbúa landsins

Skráðir íbúar á Íslandi voru 338.000 þann 1. janúar 2017 svo að flutt voru inn matvæli sem nemur um 722 kg á hvern einasta einstakling. Vissulega fer drjúgur hluti af þessu ofan í maga svangra ferðamanna sem hingað koma. Drjúgan hluta af þessum matvælum mætti líka framleiða á Íslandi og minnka þar með kolefnisfótsporið.

Ef miðað er við að allar þessar matvörur séu fluttar inn með skipum, þá má samkvæmt viðmiðunum Evrópusambandsins ganga út frá að loftmengun vegna flutninga matvæla með kaupskipum til Íslands nemi að meðaltali um 11 grömmum af kolefnisdíoxíði, eða CO₂, fyrir hvert tonn af vörum á hvern sigldan kílómetra (0,54 sjómílar). Er þá miðað við meðaltal af losun frá hefðbundnum kaupskipum og stórum gámaflutningaskipum. Gefið gildi upp á 11 grömm á tonnkilómetra er samt frekar lágt ef miðað er við að kolefnislosun á Goðafossi Eimskipafélagsins sé 15,3 grömm CO₂ á tonnkilómetra.

Verulegur hluti af vörunum sem fluttar eru til Íslands víða að úr heiminum er skipað út í höfninni í Rotterdam í Hollandi. Þaðan eru um 1.102 sjómílar til Íslands, eða um 2.041 kílómetri. Það þýðir að 280.000 tonn af matvörum sinnum 2.041 km gera 571.480.000 tonnkilómetra. Það sinnum 0,011 kg á hvern tonnkilómetra (útblástur frá meðal gámaskipi) af CO₂ og deilt með 1.000 gerir 6.2863 tonn af CO₂.

41 þúsund tonna kolefnisspor?

Ef reiknað er með að hluti af þessum matvörum komi til landsins með flugi er útblásturinn sem þessir flutningar valda enn meiri. Þá er ekki búið að taka tillit til flutninga á vörum vítt og breitt um Evrópu og öðum heimshlutum til umskipunar í Rotterdam.

Sumar vörurnar er fluttar með bílum landa á milli, en aðrar hafa jafnvel verið fluttar um 9 til 10 þúsund sjómíla leið (17–20.000 km) frá Ástralíu eða Nýja-Sjálandi. Þannig er viðbótarmengunin gríðarleg sem bætist við eftir að framleiðandinn skilar af sér tilbúinni vöru á framleiðslustað.

Mjög hóflegt væri trúlega að miða við 2.000 km akstur að meðaltali með flutningabílum. Í sumum gögnum er talað um að stórir flutningabílar sé að skila frá sér 50 grömmum af CO₂ á tonnkilómetra. Það er nærri sexfalt meiri útblástur á hvert tonn

Auknir flutningar á matvöru á milli landa og heimsálfa vegna sívaxandi alþjóðavæðingar valda mikilli losun á gróðurhúsalofttegundum.

Matvælainnflutningur til Íslands

2017 (11 mánuðir)		2016	
Heimsálfur	Tonn	Heimsálfur	Tonn
Evrópa	214.794,10	Evrópa	217.866,50
Ameríka	40.867,40	Ameríka	38.136,90
Afríka	3.623,30	Afríka	4.835,00
Asía	8.708,10	Asía	9.009,40
Eyjaálfa	498,4	Eyjaálfa	495,5
Samtals	268.491,30	Samtals	270.340,30
2015		2014	
Heimsálfur	Tonn	Heimsálfur	Tonn
Evrópa	218.569,4	Evrópa	196.009,7
Ameríka	49.584,8	Ameríka	40.659,9
Afríka	4.518,0	Afríka	4.182,3
Asía	8.030,3	Asía	8.701,4
Eyjaálfa	403,5	Eyjaálfa	342,8
Samtals	281.106,0	Samtals	249.896,1
2013		2012	
Heimsálfur	Tonn	Heimsálfur	Tonn
Evrópa	168.753,5	Evrópa	166.671,6
Ameríka	37.253,0	Ameríka	36.466,1
Afríka	4.472,2	Afríka	4.168,2
Asía	8.707,6	Asía	8.463,6
Eyjaálfa	376,2	Eyjaálfa	378,9
Samtals	219.562,5	Samtals	216.148,4
2011		2010	
Heimsálfur	Tonn	Heimsálfur	Tonn
Evrópa	160.299,7	Evrópa	170.568,6
Ameríka	38.679,0	Ameríka	43.104,7
Afríka	4.411,8	Afríka	3.553,6
Asía	9.097,7	Asía	9.365,2
Eyjaálfa	410,6	Eyjaálfa	437,9
Samtals	212.898,8	Samtals	227.030,0

Heimild: Hagstofa Íslands

en er að meðaltali frá skipum, en aðeins 10% af CO₂ útblæstri vegna flutninga með flugvélum. Í viðmiðunartölum ESB er talað um 62 grömm á tonnkilómetra sem er margfalt hærra en Euro-5 staðall sem er 17 g CO₂ á tonn kilómetra. Þetta sýnir í hnotskurn á hve hálum ís öll þessi kolefnisumræða er. Viðmiðunartölurnar eru ekki alltaf þær sömu. Jafnvel er í sumum útreikningum verið að nota viðmiðanir sem segja kg CO₂ á tonnkilómetra, sem þúsundfaldar niðurstöðuna. Síðan er verið að taka pólitískar ákvarðanir, m.a. í álagningu á kolefnisskatti á eldsneyti. Þá er eins gott að menn séu með allar forsendur eins réttar og kostur er.

Ef miðað er við 62 grömm eins og í töflu ESB þýðir það að flutningabílar væru að losa um 34.720 tonnum af CO₂ að meðaltali við flutning á 280 þúsund tonnum af matvöru þessa 2.000 kílómetra. Þannig mætti varlega áætla að heildar kolefnisspor flutninga á þessum 280.000 tonnum af matvælum til Íslands nemi í heild árlega um 41 þúsund tonni af CO₂ eða jafnvel meiru. Það er ekki langt frá heildar kolefnisspori Orkuveitu Reykjavíkur vegna jarðgufuorkuvera og allrar annarrar starfsemi sem nam 47.633 tonnum samkvæmt skýrslu Orku náttúrunnar í febrúar 2016.

Best að frumframleiðsla matvöru sé sem næst neytandanum

Samkvæmt þessu getur því falist verulegur ávinningur í því frá umhverfissjónarmiði að framleiða sem allra mest af matvörunni hér heima og sem næst neytendum. Jafnvel þótt töluvert af jarðefnaeldsneyti sé notað við þá framleiðslu.

Alþjóðavæðingin er mikill drifkraftur kolefnisútblásturs

Alþjóðavæðing (Globalization)

hefur gert alla flutninga á vörum mun auðveldari um allan heim. Flutningar hafa aukist hröðum skrefum á síðustu áratugum, ekki síst á matvælum heimshorna á milli, með skipum flugvélum, lestum og trukkum. Allir þessir flutningar útheimta gríðarlega orkunotkun sem að langstærstum hluta er fengin með brennslu jarðefnaeldsneytis. Ávinningurinn af „óðýru“ vörunum er því að koma í bakið á okkur í formi sívaxandi loftmengunar.

Samkvæmt upplýsingum á vefsíðu timeforchange.org, þar sem teknar eru saman tölur úr ýmsum áttum varðandi kolefnisfótspor við flutning á hverju kíló með ólíkum farartækjum, getur fótsporið verið gríðarlegt við flutning matvæla um langan veg.

Snúin umræða um flókin efnasambönd og véltækni

Orðræðan um kolefnismengun og hvernig CO₂ útblástur er reiknaður út við bruna á jarðefnaeldsneyti getur verið mjög villandi. Í öllum útreikningum er sýnd sú einkennilega þversögn að hver lítri af bensíni sem er vel innan við 1 kg (eðlisþyngd bensíns er um 780 g/cm³), skili nærri 2,4 kg af CO₂ eftir bruna í sprengihreyfli. Sambærileg tala fyrir dísilolíu er nærri 2,7 kg af CO₂. Hafa verður í huga að dísilvélar eyða talsvert minna eldsneyti miðað við afl en bensínvélar og losa því hlutfallslega minna af CO₂. Þess vegna hafa stjórnvöld í langan tíma hvatt til aukinnar notkunar dísilknúinna ökutækja. Umræða um skaðsemi níturoxíðs eða NO_x á síðustu árum hefur þó verið að breyta afstöðu stjórnvalda, einkum í Evrópu, til dísilbíla.

Getur útblástur verið meiri en eldsneytið sem brennt er?

Það sem flestir eiga erfitt með að skilja er að fræðin sem flestir miða við, segja að umrædd

kolefnisnengun vegi meira eftir brunann en eldsneytið vigtaði upp haflega áður en því var brennt. Mörgum finnst þetta fjarstaða þar sem menn búa ekki til efni úr engu. Til að einfalda þetta má kannski segja að þarna sé verið að vigta rúmtak á gastegundinni CO₂ sem verður til við brunann. Við myndun á því gasi bætist við verulegt hlutfall af súrefni sem búið er að umbreyta við brunann í sprengihreyflum með íblöndun kolefnis í kolefisdíoxíð. Það er því ekki einhver kolefnisklumpur í föstu formi sem verður til við brunann, heldur físlétt lofttegund sem talin er orsaka innilokun hitageisla frá sólinni í neðrihluta loftþjúps jarðarinnar. Þetta er þó ekki frekar en annað í þessum fræðum óumdeilt og hafa sumir bent á þá þversagnakenndu staðreynd að oft hafi kólnað í kjölfar stórra eldgosa eins og á Íslandi.

Misvísandi niðurstöður gera útreikninga mjög erfiða

Aðferðarfræðin sem yfirleitt er miðað við er flókin og alls ekki óumdeild. Enda hefur þróun í gerð sprengihreyfla á líðnum árum með betri bruna eldsneytis breytt miklu hvað varðar hlutfall efna í útblæstri. Fjöldi rannsókna og skýrslna hefur verið gefinn út þar sem reynt er að meta kolefnisútblastur frá ólíkum flutningatekjum. Niðurstöðurnar eru nánast eins ólíkar og rannsóknirnar eru margar. Kemur þetta m.a. berlega fram í skýrslu rannsóknaiðstöðvar flutninga hjá Heriot-Watt háskólanum í Edinborg. Mismunur á tölum t.d. varðandi mengun frá flugi er oft mjög mikill, líka varðandi flutningabíla og önnur tæki. Enda hafa miklar breytingar orðið vegna tæknibróunar í vélsmíði.

Sem dæmi þá getur sama bifreið
 mengað mjög mismunandi mikið
 og fer það mest eftir aksturslagi
 og hver situr undir stýri. Nær
 óframkvæmanlegt er því að
 gera nákvæma raunútreikninga
 á loftmengun frá bílum sem nota
 mætti sem samnefnara fyrir allar
 bifreiðar. Virðast því allar tölur
 í þessum efnum byggja ótrúlega
 mikið á mati vísindamanna eða
 líkum fremur en beinhörðum
 staðreyndum. Í framhaldi af þessu
 er svo tekin pólitísk afstaða þjóða
 á milli á einhverjum tímapunkti
 og ákveðið hver hinn opinberi
 sannleikur skuli vera. Það sem
 langflestir virðast þó sammála um
 er að notkun jarðefnaeldsneytis
 skilji eftir sig kolefnisfótspor í
 andrúmsloftinu sem hafi farið ört
 stækkandi á liðnum áratugum með
 alvarlegum afleiðingum.

***Potur menga langmest samkvæmt
gögnum Maersk***

Í gögnum danska skipafélagsins Maersk er Boeing 747-400 þota áð skilja eftir sig CO₂ sem nemur 552 grömm á hvern tonnkilómetra. Það segir ekki alla söguna þó þotan er líka áð skilja eftir sig í andrúmsloftinu 5,69 grömm af tærandi brennisteinsoxíði SO₂ á hvern tonnkilómetra og 0,17 grömm af sótögnum og nitroxíði NOx. Til samanburðar segja tölur Maersk að 11 þúsund gámaeingna flutningaskip af (S-type) skilji eftir sig 8,35 grömm af CO₂ á tonnkilómetra, 0,21 grömm af SO₂ og 0,162 grömm af NOx. Hafa ber í huga að þessar tölur Maersk um skip eru mun lægri en það meðaltal sem fram kemur í skýrslu sem unnin var í Tækniháskólanum í Ápenu. Þá er stór flutningatrúkkur í Maersk-gögnunum sagður skilja eftir sig 50 grömm af CO₂ á tonnkilómetra, 0,31 gramm af SO₂ og 0,00005 grömm af NOx.

*Mengunarmælikvarði
Evrópusambandsins*

Tölur sem Evrópusambandið hefur miðað við í sínum leiðbeiningum eru frá 1. mars 2011 og ættaðar

Meðaltalsútblástur CO₂ - Útreikningur miðað við ákveðna þyngd og vegalengd

Calculation Template for CO₂-Emissions from Freight Transport Operations (activity-based approach)

Flutningamáti	Þyngd (Tonn)	Vegalengd (km)	Tonn-km	g CO ₂ / tonn-km	Tonn CO ₂
Flutningar með bílum	100.000	500	50.000.000	62	3.100
Lestarsamgöngur	100.000	500	50.000.000	22	1.100
Flutningaprammar	100.000	500	50.000.000	31	1.550
Strandsiglingar	100.000	500	50.000.000	16	800
Blandaðir flutningar bílar/lestir	100.000	500	50.000.000	26	1.300
Blandaðir flutningar bílar/fljótabátar	100.000	500	50.000.000	34	1.700
Blandaðir flutningar bílar/strandsiglingar	100.000	500	50.000.000	21	1.050
Flutningar um pípur	100.000	5	500.000	5	3
Millilandaflutningar m/gámaskipum	100.000	5.000	500.000.000	8	4.000
Millilandaflutningar m/tankskipum	100.000	5.000	500.000.000	5	2.500
Flutningar með flugi	1.000	5.000	5.000.000	602	3.010
Samtals:	1.001.000	1.335.500.000			20.113
Heimild: Alan McKinno					

Heimild: Alan McKinnon

Meðaltalsviðmið ESB varðandi flutninga

Reiknistuðlar úblásturs (Recommended Average Emission Factors)

Flutningamáti	gCO ₂ /tonn-km
Flutningar með bílum	62
Lestarsamgöngur	22
Flutningaprammar	31
Strandsiglingar	16
Blandaðir flutningar bílar/lestir	26
Blandaðir flutningar bílar/fljótábátar	34
Blandaðir flutningar bílar/strandsiglingar	21
Flutningar um pípur	5
Millilandaflutningar m/gámaskipum	8
Millilandaflutningar m/tankskipum	5
Flutningar með flugi	602

Heimild: Alan McKinno - Guidelines for Measuring and Managing CO₂ Emission from Freight Transport Operations

Helstu flutningsleiðir á hundruð milljónum tonna af kjöti til 27 ríkja Evrópusambandsins á árunum 2009 til 2013.

úr smiðju Alan McKinnon. Þær telja að CO₂ útblástur frá skipum á lengri vegalendum nemi að meðaltali 14 grömmum á tonnkilómetra og 16 grömmum á tonnkilómetra í styttri ferðum. Þær er líka talað um 8,4 grömm á tonnkilómetra hjá gámaskipum og 5 grömm af CO₂ á tonnkilómetra hjá úthafs tankskipum. Varðandi flutningabíla er miðað við 62 grömm á tonnkilómetra miðað við 80% meðalhleðslu flutningargæmis og að bílunum sé ekið tóum í 25% af aksturstímanum.

Varðandi flugið eru tölur ESB sláandi en grunnögnin sem reiknað er útfra eru frá árunum 2003 til 2005. Þar er miðað við 1.025 til 1.580 grömm af CO₂ á tonnkilómetra á stuttum flugleiðum. Þá er miðað við 673 til 800 grömm á tonnkilómetra á millilöngum leiðum og 570 til 633 grömm á tonnkilómetra í langflugi allt að 7.000 kílómetra.

Í viðmiðun ESB er einnig talað um fleiri þætti eins og járnbrautalestir sem að meðaltali eru taldar losa 62 grömm af CO₂ á tonnkilómetra.

Flutningar á vökva um leiðslur er líka reiknaður inn í kolefnisdæmið og er talið skila 5 grömmum af CO₂ á tonnkilómetra, en í eldri gögnum var viðmiðið 10 grömm.

Mikil loftmengun af flugi

Samkvæmt tölum flugyfirvalda í Hamborg þá er þota af gerðinni Boeing 747 að skilja eftir sig að meðaltali 2.234 kg af CO₂ á hverja 100 flogna kílómetra. Þar af skilur

flugvélin eftir sig 37 kg af CO₂ eftir hvern farþega, miðað við 300 manns um borð.

Sem dæmi, þá er bein fluglína frá Keflavíkurflugvelli til London 1.908.2 km og tekur um 2,24 klst. að fljúga þá vegalengd miðað við 800 km hraða á klukkustund.

Lagt er upp með 23,5 tonn af
eldsneyti og eftir 500 km flug hefur
hún skilið eftir sig 11.170 kg af CO₂
og nærri 30.500 kg á flugleiðinni
frá Keflavík til London.

Mest er eyðslan í flugtaki og klifri og verða þá eftir 6.800 kg af CO₂ að meðaltali á hverja 100 kílómetra. Augljóslega er því hlutfallslega umhverfisvænna að fljúga sem lengst í hverri ferð án milliendinga. Þannig reiknast mönnum til að mengun frá þotunni minnki að meðaltali úr 2.234 kg á hverja 100 kílómetra í 500 kílómetra löngu flugi í 1.533 kg á hverja 100 km í 2.000 km löngu flugi og í 1.393 kg á 100 km miðað við 5.000 km flug

*Mengun frá skipum er gríðarleg
samkvæmt skýrslu WMU*

Í skýrslu WMU Journal of Maritime Affairs frá 2009 sem unnin var af Harilaos N. Psarafitis og Christos A. Kontovas í samvinnu við frannsóknarstofu í sjöflutningum hjá Tækniháskólanum í Aþenu í Grikklandi, var reynt að meta CO₂ útblástur frá skipaflota heimsins. Er það að verulegu leyti byggt á skipagögnum Lloyds frá 2007. Er í skýrslu WMU reynt að meta CO₂

útblástur í grömmum á hvert tonn
sem flutt er einn kílómetra.

Samkvæmt þeirri úttekt eru gámaskip af ýmsum stærðum að menga sem nemur 12,1 gramm af CO₂ á hvern tonnkilómetra. Það þýðir um 1.200 grömm á hvert tonn á hverja 100 kílómetra sem er gríðarlega mikið. Elstu flutningaskipin með lélegasta vélbúnaðinn eru sum að menga allt að sexfalt meira. Höfðbundin alhliða flutningaskip er sögð vera að blása 13,6 grömmum af CO₂ á hvern siglda tonnkilómetra eða 1.360 grömmum á hverja 100 kílómetra.

Í skýrslu WMU Journal of Maritime Affairs 2009 er sagt að kaupskipafloði heimsins hafi þá verið 45.620 skip. Metin eru 36.538 skip af ýmsum stærðum og gerðum þar á meðal alls konar gáma- og þurrvöruflutningaskip, oliuskip, gasflutningaskip og farþegaskip. Áætlað er að þau skilji samtals eftir sig 838.950.000 tonn af CO₂ á ári.

Eigum langt í land til að ná markmiðum

Heildarlosun CO_2 á Íslandi er samkvæmt nýjustu skýrslu Umhverfisstofnunar 2017 talin nema um 5,9 milljónum tonna á að meðaltali á ári, en var metin rúmlega 3,7 milljónir tonna í gögnum sem lögð voru fram vegna Kyoto-samkomulagsins 2008. Vegna iðnaðaruppgjöngingar fékk Ísland svigrúm til að auka losun gróðurhúsalofttegunda, en

mátti þó ekki fara yfir 8.000 tonn. Samkvæmt langtíamarkmiðum íslenskra yfirvalda er nú gert ráð fyrir að draga úr kolefnislosun um 50 til 75% fyrir 2050. Þá er miðað við stöðuna 1990 þegar losunin var metin 3.541 milljón tonn. Hún var 4.538 milljónir tonna árið 2015 og hafði þá aukist um 28% á 25 árum. Þarna er verið að tala um allar gróðurhúsalofttegundir, ekki einungis CO₂.

Ljóst er að yfirgnæfandi hluti losunar gróðurhúsalofttegunda er vegna iðnaðar og orkuframleiðslu. Þótt Íslendingar framleiði megnið af sinni orku með umhverfisvænum hætti þá er losun greinarinnar samt umtalsverð þegar allt er tínt til, ekki síst frá jarðhitaukverum. Þegar lítið er til losunar á CO₂ er stóriðjan stórtækust og stóð árið 2015 fyrir 51% heildarlosunnarinnar á meðan öll umferð var með 24%, fiskveiðar 13%, jarðhitavirkjanir með 5%, byggingariðnaður með 3%, varaafl og önnur staðbundin notkun með 2% og annað óskilgreint með 2%.

Stóraukin umferð vegna ferðamanna

Mikil aukning á komu ferðamanna til landsins hefur augljóslega margfaldað umferð um vegi landsins og þar með útblástur CO₂. Sem dæmi stækkaði bílafloinn frá 1990 til 2015 um 78% og útblástur CO₂ frá umferðinni jókst á þessu tímabili um 59%. Fjölgun landsmanna skýrir aðeins hluta af þessari aukningu. Hefur bílafloinn síðan vaxið verulega og ferðamönnum hefur einnig fjölgað. Stórhækkun kolefnisgjalds breytir þarna engu, nema að það verði nýtt til að gera vegi greiðfærari og stytta vegalengdir sem og að auka trjárékt. Ekkert af þessu er í sjónmáli ef marka má nýsamþykkt fjárlög ríkisins.

*Vænlegast að hvetja til aukinnar
neyslu innlendrar fæðu*

Það eina sem nú er fast í hendi út frá loftslagsumræðunni er sú augljósa staðreynd að það skiptir miklu máli að ferðamenn borði sem mest af mat sem framleiddur er í nágrenni við áningastaði þeirra. Stjórnvöld ættu því að hvetja mjög til neyslu á fæðu sem framleidd er á Íslandi og draga þar með úr kolefnisfótspori sem hlýst af innflutningi.

*Varasamt að treysta öllu sem
slegið er fram*

Að öllu samanlögðu er þó vert að
 setja alla fyrirvara og hafa í huga
 að mjög misvísandi upplýsingar
 og viðmiðanir eru notaðar í
 umræðunni um kolefnissporið.
 Ljóst er við skoðun fjölmargra
 útreikninga að í sumum tilfellum
 hafa menn verið að taka upp hver
 eftir öðrum misvísandi viðmiðanir
 og hugtök eins og grömm og kíló.
 Þarna er munurinn þúsundfaldur.
 Það segir manni hvað varasamt
 getur verið að treysta umræðunni
 sem oft er í hástemmdum frósum
 og erfitt fyrir venjulegt fólk að
 meta hvort réttar forsendur liggja
 þar að baki.

Samningur um Náttúrustofu Norðurlands framlengdur

Umhverfis- og auðlindaráðuneytið lagði til við Norðurþing og Skútustaðahrepp undir lok síðasta árs að framlengja gildistíma samnings umhverfis- og auðlindaráðuneytisins og sveitarfélaganna um rekstur Náttúrustofu Norðausturlands um eitt ár, eða til ársloka 2018.

Byggðarráð Norðurþings samþykkti fyrir sitt leyti að rekstrarsamningur Náttúrustofu Norðausturlands verði framlengdur með þeim hætti sem ráðuneytið gerir ráð fyrir. Sveitarfélögin taka jafnframt vel í að árið 2018 verði nýtt til að fara yfir stöðu og verkefni náttúrustofa í ljósi reynslu af starfsemi þeirra og framtíðarsýn. Rétt er að sú vinna taki mið af tillögu til þingsályktunar um náttúrustofur sem lögð var fram á 145. löggjafarþingi 2015–2016.

Sveitarfélögin benda á að auk rekstrarsamings er í gildi samningur milli umhverfisráðherra og Náttúrustofu Norðausturlands um fuglavöktun í Þingeyjarsýslum, dags.

12. mars 2009. Samningurinn byggir á sérstakri fjárheimild sem ætlað er að efla atvinnu og byggð á svæðinu og gildir svo lengi sem fjárheimildin sem hann byggir á er veitt á fjárlögum. Í bréfi ráðuneytisins til náttúrustofa þann 22. september sl. kom fram að umhverfis- og auðlindaráðherra hefði gert tillögu, sem birtist í frumvarpi til fjárlaga 2018, sem felur í sér að þessi tiltekna fjárveiting, sem nú nemur 10,7 milljónum króna verði felld niður.

Byggðarráð Norðurþings mótmælir þessari tillögu harðlega og lítur svo á að ráðherra sé bundinn af þeim samningi sem í gildi er um fuglavöktun í Þingeyjarsýslum, svo lengi sem fjárheimildin sem hann byggir á sé ekki felld út að frumkvæði fjárveitingavaldsins. Sveitarfélögin fara því fram á að umhverfis- og auðlindaráðherra virði gildandi verkefnissamning við Náttúrustofu Norðausturlands, leiðrétti sína tillögu og komi því á framfæri við fjárlaganefnd Alþingis við afgreiðslu fjárlaga 2018. *MBÞ*

Fílsfótur *Dioscorea elephantipes*.

Heimur í helvegi?

Mjölbrætur í vanda

Fyrir skömmu kom út nýjasta útgáfa af IUCN Red List sem er listi yfir dýr og plöntur í útrýmingarhættu. Í listanum að þessu sinni er að finna lista yfir 41 tegund planta sem tilheyra ættkvíslinni *Dioscorea* sem stundum eru kallaðar mjölbrætur á íslensku. Þekktasta tegundin innan ættkvíslarinnar er líklega yam-rótin.

Plöntur af ættkvíslinni *Dioscorea* eru ríflega 600 og vaxa í hitabeltinu. Þrátt fyrir að vera breytilegar að útliti eiga allar plöntur ættkvíslarinnar það sameiginlegt að mynda stóra og mjölmikla forðarót eða rótarstöngul.

Innan ættkvíslarinnar eru nokkrar tegundir sem eru dagleg fæða hundruð milljóna manna og kallast yam og nýttar vegna rótarinnar. Rætur ólíkra tegunda eru frá því að vera svipaðar stórum kartöflum að stærð upp í að vera einn og hálfur metri að lengd og allt að 70 kíló að þyngd.

Tegundirnar í útrýmingarhættu sem um ræðir er eingöngu að finna á eyjunni Madagaskar og í Suður-Afríku.

Ofnýting villtra mjölróta

Þrátt fyrir að yam sé þriðja mest ræktaða nytjaplanta í heimi er mikið um að aðrar tegundir mjölróta séu grafnar upp í náttúrunni og nú er

svo komið að fjöldi villtra tegunda er ofnýttur.

Á eyjunni Madagaskar finnast 30 tegundir mjölróta villtar og eru margar þeirra á lista Kew-grasagarðsins yfir plöntur í útrýmingarhættu.

Í Suður-Afríku láta menn sér yfirleitt nægja að borða ræktaðar mjölbrætur og minna um að villtar tegundir séu nýttar til matar. Suður-afrísku tegundirnar eru þar á móti margar hverjar mjög sjaldgæfar og sérstakar hvað þróun varðar og margar tegundirnar einstakar að lögun. Mjölbrætur í Suður-Afríku eiga til, ólíkt öðrum ættingjum sínum, að mynda myndarlega stöngulrót sem vex ofanjarðar.

Talið er að villtar mjöl-rótartegundir í Suður-Afríku séu í engu minni og jafnvel meiri útrýmingarhættu en á Madagaskar vegna breytinga á landnotkun.

Efni í getnaðarvarnarpillunni

Auk þess að hafa verð nýttar sem fæða voru hormónar sem notaðir voru í getnaðarvarnarpilluna og aðrar lyfjagerðir upphaflega unnir úr mjölróti.

Útrýming tegundar er alltaf sorgleg og eins og orðið gefur til kynna endanleg því eftir að búið er að útrýma tegund er hún útdaud og of seint að grípa til verndunaraðgerða. */VH*

Tölvugerð mynd af hafisnum á norðurhveli 13. september 2017.

Myndir / NASA

Ísbreiðan á norðurhveli jarðar minnkaði minna 2017 en við mátti búast

Mikill frostakafli í Ameríku og á Íslandi undanfarnar vikur virðist ekki beint vísending um hlýnandi loftslag. Eigi að síður sýna hafismælingar vísindamanna hjá NASA á norðurhveli að ísbreiðan þakti aðeins 4,64 milljónir ferkílómetra þann 13. september síðastliðinn. Það er þó ekki met eins og búast hefði mátt við eftir met hvað varðar litla ísmyndun á síðasta vetri. Eigi að síður er það áttunda minnsta ísþekja sem sést hefur frá því mælingar hófust.

Ísþekjan á norðurslóðum hefur farið ört minnkandi frá því hún var mest 1970. Er það talið merki um hlýnun loftslags sem í það minnsta að hluta til er talin stafa af aukningu á CO₂ í andrúmsloftinu af mannavöldum. Samkvæmt gervihnattamyndum sem teknar voru í haust þegar sumarbráðnun á hafis hafði náð hámarki var ísbreiðan 1,58 ferkílómetrum minni en að meðaltali á árinu 1980 til 2010.

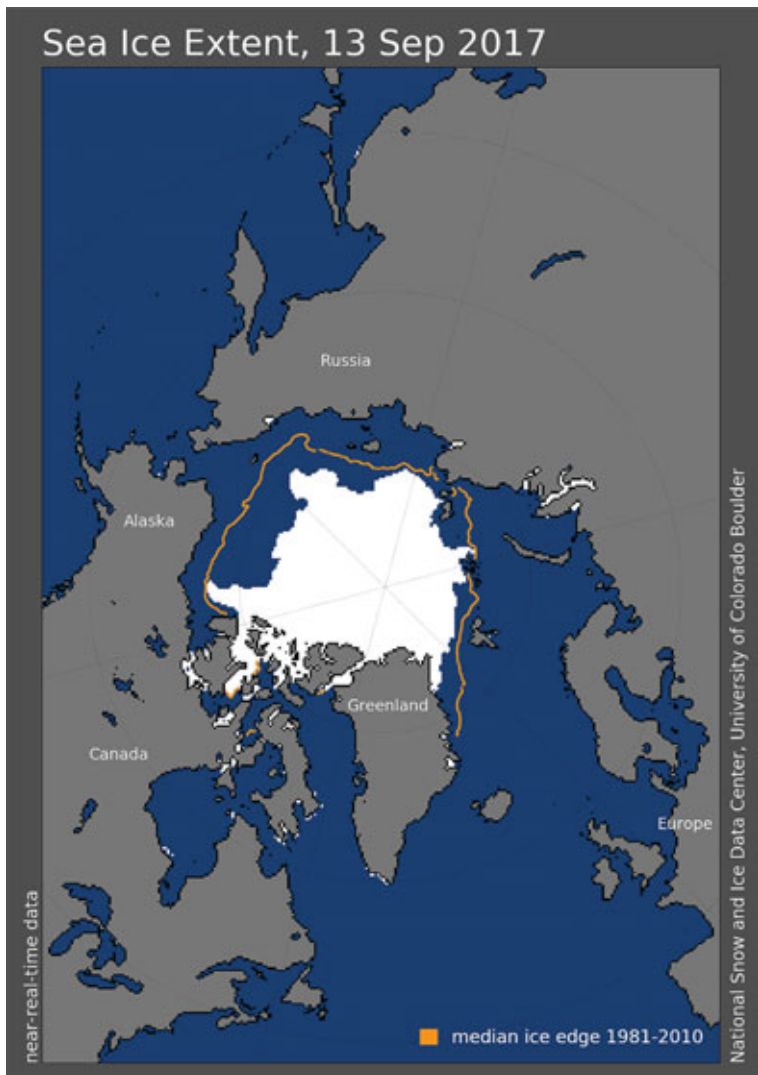
Í hverjum einasta mánuði frá janúar og fram í ágúst 2017 var ísmyndun sú minnsta sem sést hefur á norðurslóðum frá því mælingar hófust. Sumrabráðnunin frá ágúst og fram í september, hefði því átt að skila meti í þá áttina líka, en það varð ekki raunin. Hvort miklir kuldar í árslok og byrjun janúar á nýju ári breyti þróuninni eitthvað verður svo að koma í ljós.

Sumir spá kólnandi veðurfari næstu áratugina

Kólnun á norðurpólnum um þessar mundir er þó í takt við kenningar sumra vísindamanna, eins og Páls Bergþórssonar veðurfræðings, sem spáð hefur mikilli kólnun á næstu áratugum í takt við náttúrulegar sveiflur. Þá hafa aðrir vísindamenn bent á litla virkni sólar um þessar mundir sem muni skila sér í kólnandi veðurfari á norðurhveli næstu áratugina. Hugsanlegt er talið að hátt gildi svonefndra gróðurhúsalofttegunda í loftþjúpnum vegi þó á móti þeirri kólnun.

Stórvíðri höfðu áhrif á ísbráðnun

Mest hefur ísbráðnunin á norðurhveli mælst á árunum 2007, 2012 og 2016. Þessi ár áttu það líka sammerkt að miklir öfgar voru í veðurfari samkvæmt upplýsingum NASA Goddard geimferðastofnunarinnar í Greenbelt í Maryland. Eru stórvíðri með hlýindum á norðurslóðum talin hafa haft mikil áhrif á ísbráðnunina á þessum árum. Óveðri af þeim toga var ekki til að dreifa á norðurslóðum á síðastliðnu sumri. Segja vísindamenn stofnunarinnar að ólíklegt sé að óveður af þessum toga hefði haft mikil áhrif á ísbráðnunina fyrir þrem áratugum. Ástæðan er að þá var ísþekjan mun þykkri og samfelldari og síður hætta á að hún brotnaði upp.

Eins og sjá má var staða hafíssins á norðurslóðum með þeim hætti að fært var um siglingaleið fyrir norðan Rússland. Appelsínugula línan sýnir meðaltal ísþekjunnar á 30 ára tímabili frá 1981.

Kjarnorkuknúinn rússneskur ísbrjótur brýtur sér leið í gegnum ísbreiðuna á norðurslóðum.

Ísbreiðan á suðurhveli jókst þvert á kenningar um hlýnun loftslags

Það hefur hins vegar vakið athygli vísindamanna að á sama tíma og ísbreiðan á norðurhveli hefur farið minnkandi á síðustu þrem áratugum, þá jókst isinn að meðaltali á suðurhvelinu á árunum frá 1979 til 2015. Hvernig það fer saman við kenningar um meðaltals

hlýnun loftslags hefur ekki verið útskýrt með sannfærandi hætti.

Síðustu tvö ár hafa þó skorið sig úr á suðurhvelinu með meiri ísbráðnun yfir sumartímann en venjulega. Vísindamenn telja þó enn of snemmt að fullyrða að þróunin þar sé að snúast við á svipaðan veg og menn hafa orðið vitni að á norðurhveli jarðar.

/HKr.

VÍKURVAGNAR EHF.

MIKIÐ ÚRVAL KERRUVARAHLUTA

**RAFMAGNSBÚNAÐUR
BREMSUR
BEISLI
DEKK
LJÓS
LED LJÓS**

STYRKUR, ÞJÓNUSTA OG ÁREIÐANLEIKI

Víkurvagnar ehf. – Hyrjarhöfði 8. – 110 Reykjavík
Sími 577-1090 – www.vikurvagnar.is – sala@vikurvagnar.is

Led húsnúmer

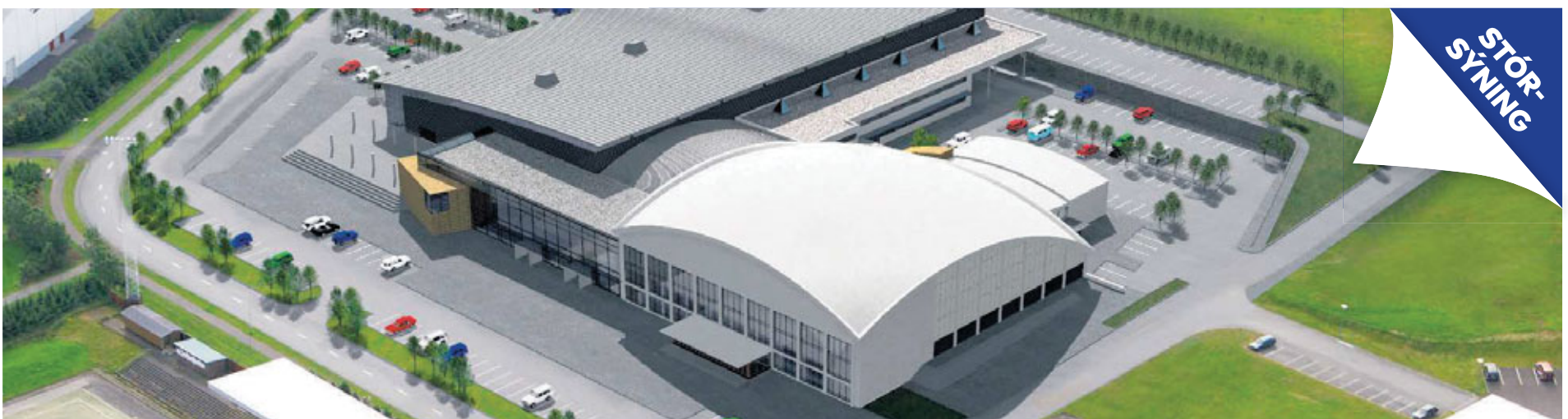
Falleg húsnúmer • sérsníðum númer á öll hús
• Sendu okkur mynd þegar þú ert búinn að setja þitt húsnúmer upp

- Ledlýsing sem endist og eyðir litlu rafmagni
- Hægt að fá í lituðu áli eða ryðfríu stáli
- Verið velkomin á facebooksíðu okkar: Led húsnúmer
- Sendu okkur mynd þegar þú ert búinn að setja þitt húsnúmer upp og við setjum það á facebooksíðuna okkar

Best er að panta í gegnum facebooksíðuna okkar.
Einnig hægt að hringa í sími 789 3010

Bændablaðið Smáauglýsingar 56-30-300
Næsta blað kemur út 25. janúar

ÍSLENSKUR LANDBÚNAÐUR 2018

— Stórsýning í Laugardalshöll 12.-14. október —

MATVÆLASÝNING

Sýningin verður einstaklega fjölbreytt og munu fjölmörg fyrirtæki kynna og leggja áherslu á hreinleika íslenskrar matvælaframleiðslu.

TÆKJASÝNING

Þá verður stórsýning á tækjum og tólum til landbúnaðar og hvers kyns rekstrarvörum og öðrum vörum fyrir íslenskan landbúnað.

ÖFLUG DAGSKRÁ

Unnið er að mótun áhugaverðra fyrirlestra og upptákoma er verða kynnt er nær dregur.

**ÍSLENSKUR
LANDBÚNAÐUR
- 2018 -**

Hér er í uppsiglingu öflug landbúnaðarsýning sem hentar öllum þeim sem selja vörur og þjónustu til landbúnaðarins.
Hafið samband við Ólaf, framkvæmdastjóra olafur@ritsyn.is, 587 7826 eða Ingu, sölufulltrúa inga@athygli.is 898 8022.

MATVÆLI & MARKAÐSMÁL

Afar vel heppnaður fundur á Helli um markaðssetningu lambakjöts:

Mikil bjartsýni á framtíð íslenska lambakjötsins

Hörður Kristjánsson
hk@bondi.is

Á þrettándanum 6. janúar var blásið til opins fundar á Helli um markaðssetningu á lambakjöti. Aðsóknin var mjög góð og mættu á fjórða hundrað manns á fundinn víða að af landinu.

Forsprakkinn að þessari fundarboðun var alþingismaðurinn Ásmundur Friðriksson og var hann að vonum ánægður með mætinguna. Fékk hann IKEA, Kjötökpaníið, Markaðsráð kindakjöts, Bændasamtök Íslands, Bændablaðið og sauðfjárbændur á Suðurlandi til liðs við sig. Fjögur erindi voru flutt á fundinum. Ræðumenn voru Oddný Steina Valsdóttir, formaður Landssambands sauðfjárbænda, Þórarinn Evarsson, framkvæmdastjóri IKEA á Íslandi, Jón Örn Stefánsson, framkvæmdastjóri og eigandi Kjötökpaníisins, og Svavar Halldórsson, framkvæmdastjóri Markaðsráðs kindakjöts.

Við komuna á fundinn var gestum boðið upp á ástarpunga og kleinur frá IKEA sem bakaðar eru samkvæmt gamalli íslenskrri uppskrift og steikt í íslenskrri tólg.

Eftir ræðuhöld var fundargestum svo boðið í lambaréttaveislu að hætti IKEA og Kjötökpaníisins.

Oddný Steina Valsdóttir, formaður Landssamtaka sauðfjárbænda, kallaði eftir samvinnu bænda, metnaði, krafti og vönduðum vinnubrögðum.

Hlustum á þarfir og vilja neytenda

Oddný Steina Valsdóttir sagði m.a. í ræðu sinni á fundinum að skoða þyrfti verðmyndunarferlið í sauðfjárræktinni niður í kjölinn og skoða alla möguleika. Sauðfjárbændur þyrftu stöðugt að vera að minna sig á og helst af öllu að sækja fram hvað varðar vöruþróun og framsetningu.

„Við þurfum stöðugt að minna okkur á að hlusta eftir þörfum og vilja neytenda og haga okkar framleiðslu í takt við það.“

Hún sagði að sauðfjárbændur tækju fagnandi þeim fjölmörgu ábendingum sem þeir hafi fengið í almennum umræðum sem sköpuðust í ræðu og riti um vanda sauðfjárbænda í haust.

„Þennan kraft þarf að nýta áfram og þess vegna er svo gleðilegt að vera hér í dag þar sem áherslan er á það sem verið er að gera í framsetningu og sölu á vörunni okkar.“

Sagði hún sauðfjárbændur þurfa að einhenda sér í þetta verkefni.

„Ef við vinnum af metnaði og krafti, höfum vönduð vinnubrögð og

Forsprakkinn að þessari fundarboðun var alþingismaðurinn Ásmundur Friðriksson og var hann að vonum ánægður með mætinguna.

Myndir / HKr.

Þórarinn Evarsson, framkvæmdastjóri IKEA á Íslandi, vill að sláturleyfishafar og stóru fyrirtækin, sem eru með veitingasölu á sínum snærum um allt land, verði krafín um áætlanir um stóruka sölu á þjóðarréttum úr lambakjöti. Uppskar hann mikið lófatak um 350 fundargesta fyrir þau orð, sem hann varpaði upp á tjald og sjá má á myndinni hér fyrir ofan.

göngum í takt, þá mun okkur takast að ná árangri í því starfi.“

Hefur þritugfaldað sölu á íslenskum landbúnaðarafurðum á 12 árum

Á fundinum lýsti Þórarinn Evarsson, framkvæmdastjóri IKEA á Íslandi, því hvað gert hafi verið þar á bæ til að stóruka sölu á réttum úr kindakjöti á veitingastað IKEA í Garðabæ. Hann talaði hispurslaust og á mannamáli um sína sýn á hvað þyrfti að gera til að ná árangri í sölu á lambakjöti.

Sagðist hann almennt vera þeirrar skoðunar að það hljóti að vera betra fyrir alla að nýtt séu matvæli sem framleidd eru sem næst þeim stað þar sem þeirra er neytt, eða með öðrum orðum að takmarka innflutning á mat sé þess kostur.

Svavar Halldórsson, framkvæmdastjóri Markaðsráðs kindakjöts, lýsti því mikla markaðsstarfi sem farið hefur fram á síðustu misserum. Sagði hann einnig frá nýlegri könnun meðal ferðamanna, sem sagt er frá á bls. 10.

Þórarinn tók við rekstri IKEA árið 2005 og hefur þrjátíufaldað veltuna í veitingarekstri fyrirtækisins á 12 árum. Þá var veltan á veitingasviði verslunarinnar 48 milljónir króna og innlend hráefniskaup 14 milljónir fyrir utan virðisaukaskatt. Á síðasta ári, 2017, var veltan 1.400 milljónir og innlent hráefni, þ.e. kjötvörur, grænmeti, mjólkurvörur og fiskur, var keypt fyrir 400 milljónir króna.

IKEA á Íslandi er einkarekið fyrirtæki sem rekið er undir leyfi hins alþjóðlega sænska fyrirtækis IKEA Group. Rekstur hófst á Íslandi árið 1981 sem deild í Hagkaup í Skeifunni.

Sænska fyrirtækið var stofnað í Smálöndunum í Svíþjóð árið 1943. Nú er IKEA með rekstur um allan heim, bæði verslanir, eigin hönnunarstofur og verksmiðjur. Rekur fyrirtækið nú 400 verslanir og þar af um 250 í Evrópu og er í örum vexti. Hugmyndafræðin byggir á að framleiða og selja vörur sem flestir hafi ráð á að kaupa. Segir Þórarinn að þetta séu ekki innantóm orð og þetta eigi einnig við verðlagningu á veitingastað IKEA.

Ætlar að selja 250 þúsund skammta af lambakjöti 2020

„Ég sé fyrir mér að árið 2020 verði veltan á veitingasviði komin í tvo milljarða gangi mínar hógværu væntingar eftir.“

Sagði Þórarinn að á árinu 2015 hafi verið seldir 14 þúsund skammtar af lambakjötsréttum á veitingastað IKEA. Á árinu 2016 var talan komin í 66 þúsund skammta og 84 þúsund skammta á árinu 2017.

„Ég hef tekið þá ákvörðun, byggða á umhverfissjónarmiðum, ættjarðarást, samfélagsábyrgð, viðskiptalegum sjónarmiðum, en síðast en ekki síst á viðtökum viðskiptavina IKEA, að leggja aukna áherslu á lambakjöt á því ári sem var að byrja.“

Ég er þeirrar skoðunar að sumpart fyrir tilviljun þá hafi IKEA dottið þarna niður á eitthvað stórmerkilegt. Eitthvað sem gæti, ef rétt er haldið á spöðum, breytt landslaginu fyrir íslenska sauðfjárbændur.

Á árinu 2018 ætla ég að selja 150 þúsund skammta af lambakjöti. Árið 2020 ætla ég að selja 250 þúsund skammta af lambakjöti.“

Með plön um að stækka IKEA verulega í Garðabæ

„Í dag erum við í 26 þúsund fermetrum í Kaupþúni og það er allt

of lítið. Við erum því með plön um að stækka verulega við okkur þar. Þar á meðal veitingastaðinn sem nýbúið er að stækka.“

Neyðin kennir naktri konu ...

Sagðist Þórarinn telja að þegar til kastanna kæmi þá ætti IKEA meira sameiginlegt með sauðfjárbændum en flestir hefðu trúað. Benti hann þar m.a. á að IKEA hafi staðið í miklum vanda í hrúninu, með mikinn samdrátt í allt of stóru húsi. Það hafi fengið menn til að hugsa dæmið á annan veg. Þeir hafi ekki getað selt hluta af húsinu, ekki frekar en bændur að selja hluta af sínum fjárhúsum til að mæta sínu mótlæti. IKEA hafi heldur ekki talið sig geta fækkað starfsfólki í vægðarlausum niðurskurði, ekki frekar en að bændur gætu fækkað hjá sér í heimili þegar illa áraði.

Hvatti hann bændur til að kafa djúpt, velta fyrir sér öllum möguleikum og velta við öllum steinum varðandi innkaup og rekstur til að stoppa blæðinguna. „Neyðin kennir naktri konu að spinna.“

Sagði Þórarinn að þegar búið væri að skera af allan óþarfa kostnað og hætta úthýsingu verkefna, þá hafi IKEA ákveðið að reyna að draga fleiri viðskiptavinum inn í verslunina í gegnum veitingastaðinn. Fyrsta skrefið var að bjóða barnafólki upp á ókeypis mat, alls 500 þúsund skammta. Í framhaldinu var boðið upp á saltkjöt og baunir á tókall sem frægt varð. Þetta heppnaðist og aðsókn að versluninni og velta jókst hröðum skrefum.

Nú er stefnan að kynna fólki þjóðlegar matarhefðir og bjóða fólki að kynnast að nýju íslenskum mat eins og fólk þekkti í gamla daga. Bendir Þórarinn á ríka hefð í þeim efnum í öðrum löndum svo Íslendingar eigi ekki að skammast sín fyrir sína hefð í matargerð. Það sé eitthvað sem útlandingar vilji líka ólmir kynna sér. Þeir væru ekki hingað komnir til að kaupa hamborgara, taco og pitsur.

Sagðist hann vera tilbúinn að stíga dansinn með bændum, en spurði um leið hvað þeir vildu gera.

Kjötkompaníið með íslenskar landbúnaðarafurðir í öndvegi

Ísfirðingurinn og núverandi Hafnirfirðingur, Jón Örn Stefánsson, eigandi Kjötkompanísins, lýsti því í sínu erindi hvað hann og hans

Jón Örn Stefánsson, framkvæmdastjóri og eigandi Kjötkompanísins, segir að það þurfi ekkert að ræða það að við eigum besta lambakjöt í heimi. Er hann m.a. kominn í samstarf við ítalska kjötiðnaðar- og veitingamenn, sem eru mjög hrifnir af kjötinu og eru að þróa vörur úr íslensku lambakjöti í samvinnu við Kjötkompaníið.

starfsfólk hefur verið að gera. Þar á bæ er höfuðáherslan lögð á gæði og er þar enginn kjötbíti seldur úr húsi nema hann hafi fengið rétta meðhöndlun og fulla meyrnun. Er lambakjötið t.d. látið hanga í tvær vikur áður en það er sett í sölu. Nautakjötið er látið hanga enn lengur, eða allt að 3 til 5 vikur, við fullkomnar aðstæður í sérstökum kælum.

Eigum besta lambakjöt í heimi

„Það þarf ekkert að ræða það að við eigum besta lambakjöt í heimi. Nautakjötið er einnig frábært, en þar vantar stöðugleika í framleiðsluna. Við þurfum að geta keypt nautavöðva frá afurðastöðvunum sem flokkað er í gæðaflokka í samræmi við fituinnihald. Það er að mínu viti ekkert vit í því að vera með flott fitusprengrt nautakjöt á sama verði og gjörsamlega fitusnautt kjöt. Þetta þarf að laga. Við þurfum meiri gæðastýringu. Við erum daglega á höttunum eftir fitusprengru kjöti.“

Fyrirtækið hóf starfsemi 12. september 2009 og sagði Jón Örn að margir hafi haldið hann vera að ganga af göflunum að fara í slíkan rekstur í miðju hrúninu. Sagðist hann hafa skynjað að þá hafi verið kjörið tækifæri á markaðnum til að opna „gourmet“ búð sem gerði íslenskum landbúnaðarafurðum hátt undir höfði.

„Hugmyndafræðin var einfaldlega að búa til bestu kjötverslun landsins og þótt víðar væri leitað. Verslun þar sem viðskiptavinurinn gæti komið inn og fengið allt sem hann þyrfti til að búa til góða máltíð. Einnig að viðskiptavinurinn gæti farið út með mat sem stæðist kröfur bestu veitingahúsa,“ sagði Jón Örn.

„Við vildum gera hlutina öðruvísi en gert var í stórmörkuðunum og með öðruvísi nálgun á mat og gera vöruna meira tilbúna fyrir neytandann. Við leggjum mikið upp

úr að bjóða upp á hátt þjónustustig og elskum að geta upplýst kunnann um hvaðan kjötið kemur.“

Komnir með útibú á Grandanum í Reykjavík

„Frá fyrsta degi fundum við fyrir miklum meðbyr og sjáum það síðan glögglega með fastakúnnum sem fóru að koma til okkar reglulega. Fyrirtækið óx og dafnaði og 2013 opnuðum við 450 fermetra stórelldhús að Bæjarhrauni 10 í Hafnarfirði. Þetta jók fjölbreytni okkar til muna og gaf okkur gríðarlega tæknimöguleika,“ sagði Jón Örn. Þetta hafi einnig verið nauðsynlegt skref fyrir veisluþjónustuna sem fyrirtækið rekur samhliða versluninni.

Auk þessa þá opnaði Kjötkompaníið nýja verslun að Grandagarði 29 í Reykjavík í nóvember 2017. Í sama mánuði

opnaði fyrirtækið einnig nýja kjötvinnslu í 330 fermetra húsnæði að Bæjarhrauni 4 í Hafnarfirði.

Vöruþróun er snar þáttur í starfseminni og er um 20% af kjötborðinu lagt undir það daglega að bjóða upp á nýjar vörur. Sumt gengur og annað ekki. „Aðalatriðið er að þora að prófa,“ sagði Jón Örn og nefndi það sem þeir kalla lambakonfekt (lambakóróna að hætti Kjötkompanísins) sem dæmi. Hann hafi sjálfur ekki haft nokkra trú á hugmynd Halla, kjöstjórans í fyrirtækinu, fyrir nokkrum árum, að skera kórónuna öðruvísi en hefðbundið var. Kjöstjórinn gaf sig ekki og nú selst lambakonfektir í bílförum.

Jón Örn hefur telur að virkja þurfi aukið samstarf á milli kjötiðnaðarmanna og kokka landsins varðandi vöruþróun. Hann hefur líka miklar áhyggjur af stöðu kjötiðnaðarnáms í landinu. Þar þurfi að fara í verulegt átak og telur hann að leita ætti í smiðju matreiðslumanna í þeim efnum, einnig í samvinnu við kjötverslanir landsins.

Fullir bjartsýni

„Við erum fullir bjartsýni á nýbyrjuðu ári og list vel á framvinduna. Neyslumynstur þjóðarinnar hefur verið að breytast mjög mikið og er Wellington-steikin, sem við komum með á markað fyrir sjö árum, gott dæmi um það. Fyrst vorum við sigri hrósandi með 20 steikur seldar yfir jölin, en nú um jól, og áramót vorum við að selja vel yfir þrjú tonn. Við verðum því að vera á tánum og fylgjast með hvað kúnninn vill og vera sífellt tilbúinir að leita að nýjum lausnum.

Jón Örn nefndi einnig gott samstarf við ítalska kjötsala og veitingamenn sem hafi tekið ástföstri við Ísland. Nú væru Ítalirnir að gera tilraunir með salami úr íslensku lambakjöti í vöruþróunarverkefni með Kjötkompaníinu. Verður fyrsta varan úr þessari tilraun tilbúin til sölu á Ítalíu í apríl.

„Ítalirnir eru hrikalega hrifnir af íslenska lambakjötinu,“ sagði Jón Örn Stefánsson.

Öll erindin sem flutt voru á fundinum verð aðgengileg á næstunni á heimasíðu Bændablaðsins, bbl.is

Gestum var boðið upp á gómsætar lambalokur að hætti IKEA, lambahamborgara og niðursneitt lambakjöt frá Kjötkompaníinu ásamt grænmeti og sósum.

YLEININGAR

YLEININGAR ERU LÉTTAR STÁLKLÆDDAR SAMLOKU-EININGAR SEM FÁST MEÐ ÞÉTTIFRAUÐS- EÐA STEINULLARKJARNA.

Einingarnar eru sterkar og burðarmiklar og fást með mismunandi yfirborði og litum að eigin vali. Helstu kostir þess að nota samlokueiningar er auðveld og fljót uppsetning, auðveld þríf, mikil burðargeta, mikið einangrunargildi og er ódýr kostur ef miðað er við hefðbundnar lausnir.

Yleiningar henta vel fyrir eldri gripahús þar sem skipta þarf út þak- og eða veggjaklæðningum.

BALEX yleiningar eru framleiddar undir ströngu eftirliti samkvæmt viðurkenndum evrópskum stöðlum.

Hafðu samband: bondi@byko.is

BALEXMETAL

Líffræðileg fjölbreytni á undir högg að sækja:

Eitt af hverjum þremur búfjáarkynjum í útrýmingarhættu

Vilmundur Hansen
vilmundur@bondi.is

Fjölbreytni búfjáarkynja eða afbrigða innan búfjárstofna í heiminum er á hröðu undanhaldi. Í World Watch List for Domestic Animal Diversity sem Matvæla- og landbúnaðarstofnun Sameinuðu þjóðanna og Umhverfisstofnun Sameinuðu þjóðanna gefa út í sameiningu segir að síðastliðin 100 ár hafi um eitt þúsund búfjáarkyn dáið út og nýlegar kannanir benda til að eitt af hverjum þremur búfjáarkynjum sé í útrýmingarhættu.

Gögnum til vinnslu skýrslunnar var safnað í 170 löndum og náði til 6.500 ólíkra kynja af nautgripum, geitum, sauðfé, kameldýrum, buffalóum, jakxum, svínunum, hestum, kaninum, hænsnum, kalkúnum, gæsnum, dúfum og strútum.

Samkvæmt viðmiðum FAO telst búfjáarkyn vera í útrýmingarhættu sé fjöldi kvendýra í hverju kyni undir 2.700 til 7.200 einstaklingar.

Bæði spendýr og fuglakyn í hættu

Búfé er gríðarlega mikilvægt í landbúnaði og fyrir matvælaframleiðslu í heiminum og milli 30 til 40% af heimsveltu fjármagns í landbúnaði tengist búfjárframleiðslu. Um það bil einn þriðji mannkyns byggir lífsafkomu sína á störfum tengdum búfjárhaldi og búfjárframleiðslu og gert er ráð fyrir að framleiðsla á kjöti, mjólk og eggjum á heimsvísu eigi eftir að margfaldast á næstu árum til að mæta auknum fólksfjölda.

Í alþjóðlegum gagnabanka FAO er að finna upplýsingar um 6.379 búfjáarkyn 30 ólíkra búfjártegunda, spendýra og fugla. Upplýsingar um fjölda einstaklinga í rúmlega fjögur þúsund kynjum er þekktur. Í gagnabankanum eru heimildir um tæplega 800 kyn sem þegar eru útdauð og tæplega 1.400, um það bil þriðjungur, sem sögð eru standa tæpt eða vera á mörkum þess að deyja út.

Fjöldi búfjáarkynja spendýra í útrýmingarhættu hefur aukist frá 23 í 33% frá 1995. Ástand ólíkra fuglategunda sem nýttjaðir eru sem búfé er enn verra því talið er að ríflega 63% kynja ólíkra nýttjafygla séu í hættu. Í skýrslunni segir að ef ekkert verði að gert muni meira en 2.000 ólík búfjáarkyn eða afbrigði þeirra deyja út fljótlega. Hvert kyn fyrir sig er sérstakt og útdauði óafturkræfur og högg fyrir líffræðilegan fjölbreytileika í heiminum.

Innflutningur kynja ógn við náttúrulega fjölbreytni

Á Madagaskar er nautgripakyn sem kallast Renitelo á mörkum þess að deyja út.

Íslenski geitastofninn telst vera í útrýmingarhættu þrátt fyrir að mikið verk hafi verið unnið undanfarin ár til að vernda hann.

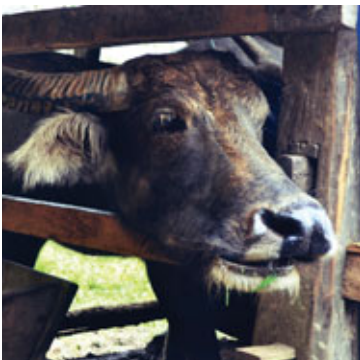
Mynd/ghp

Liklegt er að telja verði íslenskt forustufé í flokk með dýrum í útrýmingarhættu eftir að það var greint sem sérstakt kyn.

Rússneskt jakuxakyn, sem er vel aðlagð að ísköldu loftslagi Síberíu, er komið niður fyrir 1.000 dýr.

Í Vietnam er til nautgripakyn sem kallast H'Mong og var nánast óþekkt til ársins 1997 þar sem eldi þess var á mjög einangruðu svæði.

Helsta ógnin við fjölbreytileika búfjárstofna í heiminum í dag er flutningur kynbættis búfjár með mikla framleiðslugetu, eða

Chiapas-sauðfé, sem hefur verið nýttjað í Mexíkó í rúm 500 ár vegna ullarinnar, hefur fækkað mikið undanfarin ár.

svokallaðra framleiðslustofna, frá þróuðum löndum til vanþróaðra. Slíkur flutningur búfjár leiðir oft til kynblöndunar við dýrastofnana sem

fyrir eru eða að þeim er skipt út fyrir ný kyn.

Í þróunarlöndunum er oftast litið svo á að búfé frá þróuðum

Hinterwälder Rind-nautgripakynið, sem finnst aðallega í Svartaskógi, er talið vera í hættu.

löndum gefi meira af sér innlent búfé. Í flestum tilfellum er þetta rétt en vandamálið er að innlenda féð hefur þróast við aðstæðurnar í hverju svæði fyrir sig og í fæstum tilfellum þrífst mikið kynbætt eða framræktað búfé við þær umhverfisaðstæður sem er að finna víða í þróunarlöndunum.

Talið er að um 4.000 búfjáarkyn séu nýttjað í dag, þar af eru 400 í skipulögðu eldi og er þau öll að finna í þróuðu löndunum. Í mörgum löndum er lítill markaður og því fjárhagsleg hvarfing fyrir bændur til að halda við gömlum búfjáarkynjum. Í öðrum tilfellum hafa innlend kyn neikvæða ímynd og sögð hafa litla framleiðslugetu þrátt fyrir þolgæði þeirra gagnvart umhverfisaðstæðum.

Dæmi um búfjáarkyn í hættu

Samkvæmt upplýsingum frá Erðalindasetri Landbúnaðarháskóla Íslands telst íslenski geitastofninn vera í útrýmingarhættu þrátt fyrir að mikið verk hafi verið unnið undanfarin ár til að verja hann. Í dag telur íslenski geitastofninn rúmlega 1.200 dýr. Einnig er líklegt að telja verði íslenskt forustufé í flokk með dýrum í útrýmingarhættu eftir að það var greint sem sérstakt kyn.

A Madagaskar er nautgripakyn sem kallast Renitelo á mörkum þess að deyja út. Kynið er mjög vel aðlagð umhverfisaðstæðum á eyjunni og þekkest hvergi annars staðar. Chiapas-sauðfé, sem nýtt hefur verið í rúm 500 ár í Mexíkó vegna ullarinnar og er talið heilagt og því ekki til matar, er á hröðu undanhaldi í landinu vegna minni sölu á varningi úr ull.

Í Vietnam er til nautgripakyn sem kallast H'Mong og var nánast óþekkt til ársins 1997 þar sem eldi þess var á mjög einangruðu svæði. Kynið er mjög vel aðlagð að lífinu í fjöllum í 3.000 metra hæð yfir sjávarmáli. Auk þess sem þýska Hinterwälder Rind-nautgripakynið, sem finnst aðallega í Svartaskógi, er talið vera í hættu og í Rússlandi er kyn jakuxa, sem eru vel aðlagðir að ísköldu loftslagi Síberíu, komið niður fyrir 1.000 dýr.

Viðhald kynja nauðsynlegt

Samkvæmt því sem segir í skýrslunni er nauðsynlegt að viðhalda sem flestum kynjum og staðbrigðum búfjár. Fjölbreytnin gerir bændum fært að nytja kyn sem brugðist geta við umhverfisbreytingu, sjúkdómum og eftirspurn neytenda.

Fjölbreytni í genamengi búfjárstofna er einnig nauðsynleg til að stofnarnir geti brugðist við sjúkdómum.

Samkvæmt skýrslunni er sjálfbær verndun besta leiðin til að viðhalda fjölbreytni búfjáarkynja í heiminum og tryggja áframhaldandi tilvist þeirra.

S J Á Ð U B E T U R

Sjáðu hvernig landið liggur

Í daglegu lífi þeirra sem vinna í nánu sambandi við náttúruna er nauðsynlegt að upplifunin sé skýr og rétt. Sjónlag okkar getur verið misjafnt, hvort við erum nærsýn eða fjarsýn ákvarðast af sjónlagi augans. Því er hægt að breyta.

Hjá Sjónlagi vinnum við alla daga við það að bæta líf þeirra sem til okkar leita með hjálp nýjustu vísinda og fullkomnustu tækni á Íslandi.

Komdu í skoðun og kynntu þér hvernig við getum gert líf þitt betra

sjónlag

www.sjonlag.is

Glæsibær - Álfheimar 74 - 104 Reykjavík - Sími 577 1001

AUÐLINDIR & UMHVERFISMÁL

Þórarinn Ævarsson, framkvæmdastjóri IKEA á Íslandi.

Myndir / HKr.

Þórarinn Ævarsson, framkvæmdastjóri IKEA á Íslandi, vill gera fyrirtækið umhverfisvænt á öllum sviðum:

Hyggst kolefnisjafna IKEA innan tíu ára

– Fjölgar hleðslustöðvum fyrir rafbíla eftir þörfum, er að hefja nýtingu sólarorku og kallar eftir tankvæðingu fyrir lífrænan úrgang

Hörður Kristjánsson
hk@bondi.is

Þórarinn Ævarsson, framkvæmdastjóri IKEA á Íslandi, segir að fyrirtækið reyni að vera sér sjálfbjarga með flesta hluti, meira að segja með snjómoksturinn á bílastæðunum. Stefnir hann m.a. á sjálfbærni í raforkumálum og kolefnisjöfnun á næstu árum.

„Það hefur allavega gefist vel fyrir okkur. Við vorum að upplifa það fyrir nokkrum árum að eftir að snjóá leysti á vorin, þá var bílastæðið hálfónýtt eftir snjómoksturstæki og verktaka sem fengnir höfðu verið til að moka. Það var búið að brjóta alla kantsteina, blóm og tré. Það kostaði okkur því margar milljónir á ári að laga eftir moksturinn. Ástæðan var að verktakarnir voru með allt of stór tæki í þessu og á þeim voru menn svo að vinna í akkorði. Það gat bara ekki endað vel. Ég skil það hins vegar vel að þegar menn eru búnir að gera samning við tíu eða 15 aðila um að hreinsa frá þeim snjóinn fyrir klukkan átta á morgnana þá þurfi menn að flýta sér. Svo heldur kannski áfram að snjóá en verktakinn horfinn á braut. Oft er það líka þannig að það þarf að koma snjónum í burtu þótt síðustu ár hafi varla snjóað neitt að ráði.

Á þessu svæði hér við IKEA er hvert einasta stæði feikilega mikilvægt, sérstaklega eftir að Costco opnaði í nágrenninu. Við megum því ekkert við því að hér séu öll stæði full af snjó. Svo þarf líka að koma honum í burtu.

Ég er hér með starfsfólk á nóttunni sem vaktar húsið og hér er gæsla allan sólarhringinn. Ef það fer að snjóá þá eru þjófar yfirleitt ekki á ferðinni, þannig að við getum nýtt mannskapinn í snjómokstur. Við erum með tvær stórar dráttarvélur og á þær eru til snjótennur, blásarar og saltarar. Við erum líka með fleiri tæki sem eru geymd inni. Afkastagetan er því mikil og við erum því bæði að moka okkar svæði og þjónustum öll önnur fyrirtæki í kringum okkur líka, eins og Toyota og fleiri. Þegar svo hættir að snjóá eru menn að dunda sér við að moka snjónum hér út í hraunið. Þetta kemur því ágætlega út.

Hleðslutæki fyrir rafbíla starfsfólks og viðskiptavina

Það er líka annað sem er tengt

bílastæðunum og þjónustunni við viðskiptavini IKEA, en það er fjöldi hleðslutækja sem búið er að setja upp fyrir rafbíla. Hvaða hugsun er þar í gangi?

„Við erum sannfærð um að þetta sé framtíðin, allavega upp að einhverju marki. Það er mjög gaman að sjá hvað bændur á Íslandi eru að gera í þeim efnum. Ég veit að þeir hafa leitað til þess fyrirtækis sem seldi okkur hleðslustöðvar og ég hef

verið að forvitnast um hvernig þetta hefur gengið hjá þeim. Mér finnst algjör snilld að setja hleðslutæki heim á bæina. Það mun loka hringnum miklu betur varðandi aukna notkun rafbíla heldur en fimm eða sex stöðvar á leiðinni til Akureyrar.“

Telur uppsetningu bænda á hleðslustöðvum algjöra snilld

Þórarinn telur líka borðleggjandi að ávinningurinn af uppsetningu rafhleðslustöðvanna sé mikill fyrir alla aðila. Það hafi t.d. mikið auglýsingagildi fyrir bændur sem eru með ferðapjónustu.

„Ég tel það algera markaðssnilld hjá bændum sem eru í ferðapjónustu að vera með rafhleðslustöðvar heima við. Bæði er það þannig að bændur gætu verið með lítills háttar veitingarekstur og boðið vegfarendum upp á hleðslu í 60–90 mínútur meðan menn snæða hjá þeim og eins náttúrliga yfir nóttina, fyrir þá sem eru að fara að gista.

Þetta steinliggur hjá bændum, sérilagi þeim sem eru með

heimavirkjun og fyrir þá sem hafa áhuga á að nýta sér stór hlöðu- eða fjárhúspök fyrir sólarcellur.

Krafan verður innan skamms sú að fólk ætlast til að geta hlaðið bíla þar sem það stoppar og þeir sem ekki fylgja með sitja eftir.“

Ókeypis rafmagn enn um sinn og stöðvum fjölgað eftir þörfum

Hér við IKEA erum við með 60 stöðvar. Þar af 50 fyrir viðskiptavini og tíu fyrir starfsmenn. Fyrir okkur er þetta margþætt tilraun. Í fyrsta lagi erum við með þessu að gefa ákveðna yfirlýsingu um að við stuðlum að notkun vistvænna orkugjafa,“ segir Þórarinn.

Hann segir að uppsetning þessara stöðva sé í takt við þeirra stefnu að hjálpa til við rafbílavæðingu landsins. Aðspurður um hvort raforkan verði áfram ókeypis á bíla hjá IKEA segir hann:

„Þetta verður svona um fyrrséða framtíð, en á einhverjum tímupunkti, þegar greiðslumiðlunin verður orðin algerlega sjálfvirk, bíllinn talar við

Búið er að koma upp 60 hleðslustöðvum fyrir viðskiptavini og starfsfólk IKEA. Verður þeim fjölgað eftir þörfum að sögn framkvæmdastjóra.

hleðslustöðina og greiðsla fer fram án posa eða starfsmanna, þá má skoða að rukka eitthvert lítillæði fyrir rafmagnnið.

Við munum fjölga hjá okkur stöðum fyrir rafhleðslu eftir því sem þörfin eykst og ætlum að passa upp á að vera ávallt með nóg af þessum stöðum.“

Hefja tilraunir með vorinu á virkjun sólarorku

„Við erum að fara af stað með tilraun á vormánuðum með að setja sólarcellur á þak tæknibyggingar hér við hliðina. Það er um 200 fermetra flötur. Rafmagnnið sem þær sellur framleiða ætlum við að nota til að knýja rafbílaflota starfsmanna og afsanna í leiðinni að það gangi ekki upp á norðurslóðum að nota sólarcellur.

Það hafa orði feikilegar tækni framfarir í hönnun sólarcella. Sérfræðingar tala nú um að hægt sé að ná um 80% nýtingu hérna miðað við miðbaug á sömu breiddargráðu í Noregi. Við ætlum því að prófa þetta hér. Ef þetta gengur almennilega ætlum við að setja þetta líka hér upp á þakið á IKEA.

Það er 25 ára ábyrgð á þessum sellum og þetta á að borga sig upp á fimm til sjö árum miðað við raforkuverð á Íslandi.“

Sólarcellur gætu hjálpað til á erfiðum stöðum

„Viða eru menn mjög ragir við þessa rafbílavæðingu vegna þess að það eru ekki nógu sterkir flutningsstofnar

á rafmagni. Menn tala um vesturbæ Reykjavíkur sem dæmi. Þar er ekki hægt að setja upp hleðslustöðvar. Sólarsellur gætu mögulega hjálpað þar til. Maður sér það fyrir sér líka varðandi sumarbústaði úti á landi sem og sveitabæi. Það er að eiga sér stað sú þróun að menn ættu að geta sett upp sólarsellur og hlaðið inn rafhlöður heima hjá sér. Þannig geta menn geymt orku þar til þörf er á að nota hana.

Hér á Íslandi höfum við lítið þurft að hugsa um þessa hluti vegna þess að rafmagnið er ódýrt. Bretar og fleiri þjóðir eru komin mun lengra á þessari braut.

Okkur langar til að prófa þetta og, ef það gengur vel, að leyfa öllum að fylgjast með og veita almenningi aðgang að þeim upplýsingum. Við ætlum ekki að sitja að þessu ein. Við erum tilbúin til að taka áhættuna og borga kostnaðinn við þetta.“

Væntir þess að stofnkostnaðurinn skili sér á átta árum

Þórarinn segir að búnaðurinn sem hann ætlar að setja upp hér kosti allt í allt um fjórar milljónir króna.

„Raforkusparnaðurinn miðað við verð á kílóvattstund í dag er um 500 þúsund krónur á ári. Þetta er raforka sem ég myndi annars kaupa af veitukerfinu. Það þýðir að stofnkostnaðurinn ætti að skila sér á átta árum. Þetta miðast við að ég geti verið með 8 bíla í hleðslu á 16 amperum sem er ansi mikið. Við erum nú með 11 ampera hleðslustöðvar og reyndar líka 16 ampera stöðvar og eina öfluga 60 ampera stöð.

Ég sé fyrir mér mikla möguleika sem í þessu felast. Fólk sem á mögulega bústað úti á landi, þar sem raforka er mjög takmörkuð, getur t.d. verið með sólarsellur uppi á þaki í bústaðnum til að fullhlaða rafhlöðu sem bæði nýtist til upphitunar og fyrir rafbíl. Svo ekur það í bæinn og tengist stöð hjá okkur og endurhlaður til að komast til baka. Svo er fólk oft að fara í helgarferðir upp í sumarbústað þar sem bíllinn stendur megnið af tímanum óhreyfður. Þann tíma má hæglega nota til að hlaða rafbíl. Ég vona að með því sem við erum að fara að gera, þá getum við sýnt fólki fram á það að hindranirnar við notkun rafbíla eru minni en við höldum. Þess vegna er ég svo hrifinn af því sem bændur eru að gera, að vera með hleðslustöðvar úti um allt land. Menn þurfa því ekkert að óttast það að vera stoppt úti í sveit.“

Hyggst kolefnisjafna IKEA á Íslandi innan tíu ára

„Við ætlum að kolefnisjafna fyrirtækið innan tíu ára, það er okkar stefna og við ætlum að vera leiðandi á því sviði. Það verður gert á ýmsa vegu. Við ætlum að vera leiðandi í að framleiða okkar eigið rafmagn. Við ætlum að nota allan þann lífræna úrgang sem fellur til hér á veitingastaðnum til að framleiða metangas og meltu.

Við erum með garðyrkjumarkað hér fyrir framan húsið og draumurinn er sá að við seljum þar okkar eigin mold sem er í raun leifarnar af kjötbollunum sem viðskiptavinir matsölustaðarins skildu eftir á disknum sínum. Þannig búum við til vistvæna hringrás.“

Vill tankvæðingu fyrir lífrænan úrgang

„Við erum ásamt nokkrum öðrum stórum fyrirtækjum í veitingarekstri að reyna að koma því í gegn að í stað þess að setja ruslið í poka, þaðan út í tunnu og síðan í ferli hjá Sorpu, þá séu veitingastaðir með tanka fyrir lífrænan úrgang. Það er ekkert ósvipað og í gripahúsum í landbúnaðinum. Síðan komi tankbílar og dæli þessu upp og flytji það í metangasverksmiðju.

Sem dæmi þá fer öll sú úrgangs matarolia sem fellur til hér á veitingastaðnum til að knýja að

Þórarinn vonast til að í framtíðinni geti IKEA á Íslandi framleitt sitt eigið rafmagn með sólarkurafhlöðum sem staðsettar yrðu á þaki byggingarinnar. Þá verði allir matarafgangar sem til falla frá veitingastaðnum, sem og afgangsolía, nýtt til gas- og moltugerðar.

hluta fiskiskipaflota Akureyringa. Þannig eru skip Samherja að keyra á steikingarolíunni frá IKEA. Þetta er töluvert magn sem til fellur.

Fyrir utan þetta erum við líka að spá í skógrækt og munum stíga þessi skref eins langt og við þurfum.“

Þórarinn segir að þetta sé stefna sem bæði er að hans frumkvæði og einnig sé verið að nýta stefnu IKEA hvað varðar framleiðsluhlöðina, þar sem t.d. eingöngu er notað timbur í framleiðsluna sem er umhverfisvottað. Þeir noti líka eingöngu bómull sem er vottuð. Pálmaolía sem notuð er við matvælaframleiðslu er mjög umdeild af umhverfisástandum, en þar segir Þórarinn að IKEA noti eingöngu umhverfisvottaða olíu. Þeir passa líka upp á að ýmis önnur óheppileg efni séu ekki notuð við framleiðsluna.

Ekki nóg að skipunin komi að ofan

„Við erum svo að hugsa um hvað við getum gert fyrir umhverfið er varðar allt sem lýtur að versluninni sjálfri. Þarna þurfa allir að hjálpast að og ekki nóg að skipunin komi að ofan.“

Það eru peningar fölgirnir í því að vera umhverfisvænn

„Þess utan þá eru peningar fölgirnir í því að gera þetta vel. Það eru peningar fölgirnir í því að framleiða metan úr sorpinu okkar í stað þess að borga fyrir förgun. Í dag er það þannig að við flokkum allt rusl og fáum greitt fyrir bylgjupappann sem við skilum til endurvinnslu og er sendur til Svíþjóðar. Við að flokka timbur sem til fellur í litað og ólitað þarf ég að borga minna í förgun en ella. Þarna spörum við okkur útgjöld og fáum hugsanlega smá tekjur líka við að sinna þessum málum.“

Peningalegir hagsmunir liggja í eigin raforkuframleiðslu

„Það eru peningalegir hagsmunir í því að framleiða eigið rafmagn. Þá má líka horfa á það að ef við

framleiðum raforku inn á rafhlöður þá spennujafnar það húsið. Það er ekki nema tæpur mánuður síðan að það sló niður eldingu í spennuvirki vegna álversins í Straumsvík. Þá fór rafmagnið af Garðabæ og Hafnarfirði. Þrátt fyrir að við séum með dísilvaraafsstöð og með ufsa til að tengja við tölvurnar svo þær hangi inni á kerfinu, þá verður alltaf tjón í slíkum tilvikum. Það verður spennupunktur sem myndast við höggið þegar rafmagn fer af og á.

Hér varð því tjón upp á milljónir króna og slíkt gerist nokkuð reglulega. Þetta er tjón sem seljandi raforkunnar bætir ekki, því þú getur aldrei sannað að orsökkin sé vegna spennufalls. Maður reynir ekki einu sinni að fara í slíka vegferð.

Með því að vera með sólarsellur á þakinu og hlaða rafmagn inn á rafhlöður, þá virka þær eins og þéttar og taka allt högg vegna spennusveiflu í burtu. Þarna skapast því afleiddur sparnaður fyrir okkar

tölvukerfi. Það er því ekki spurning að það felast fjárhagslegir hagsmunir í því að við framleiðum okkar eigið rafmagn úr sólarkorku,“ segir Þórarinn Ævarsson.

Varahlutir og viðgerðarþjónusta fyrir JCB lyftara

Hönnunarvörumerkið WETLAND hlaut viðurkenningu Icelandic lamb:

Skarar fram úr í handverki og hönnun úr sauðfjárafurðum

Aðögnum veitti Icelandic lamb nokkrum aðilum viðurkenningar sem skarað hafa fram úr í handverki og hönnun úr sauðfjárafurðum. Hönnunarmerkið WETLAND var í þeirra hópi, en það er hönnunarmerki sem framleiðir lífsstílsvörur undir norrænum áhrifum og sérhæfir sig í vörum úr íslensku lambaskinni.

Eigendur vörumerkisins WETLAND eru Sigríður Sunneva Vigfúsdóttir fatahönnuður, Elísabet Jónsdóttir, grafískur hönnuður, og Katrín Dóra Þorsteinsdóttir MBA, rekstrar- og viðskiptafræðingur.

Elísabet segir að WETLAND sé nýtt íslenskt hönnunarmerki sem framleiði vandaðar og stílhreinar lífsstílsvörur undir norrænum áhrifum og sérhæfir sig í hönnun á vörum úr íslensku lambaskinni eða svokölluðu mukkaskinni. „Snið eru einföld og klassísk þar sem innblásturs er leitað í fegurð og dulúð íslenskrar náttúru. Hráefni og hönnun haldast í hendur og mynda tímalaus vöru sem endist kynslóð fram af kynslóð,“ útskýrir Elísabet.

Ullin og skinnið einstök hráefni

Auk WETLAND-samstarfsins eru Elísabet og Sigríður Sunneva með önnur verkefni í gangi. „Ég hef um áratugaskeið rekið hönnunarstúdíóið VOLKI, ásamt meðeiganda mínum, Ölgu Hrafnisdóttur,“ segir Elísabet. „Þar hefur fókusinn verið á hönnun og framleiðslu á húsgögnum og munum fyrir heimilið úr íslenskrum ull. Teppir og treflar eru helstu framleiðsluvörur okkar þar sem litir og geómetrísk mynstur ráða ríkjum.“

Ég er mjög hrifin af hráefnum sem tengjast íslensku sauðkindinni okkar. Ullin okkar og skinnið eru einstök hráefni sem hefur óteljandi möguleika. Ég tel að hönnunarvörur úr þessum sérislensku hráefnum geti orðið mjög eftirsóknarverðar úti um allan heim.

Sunneva á vörumerkið SUNNEVA DESIGN, þar sem fókusinn er fyrst og fremst að sérsauma flíkur úr íslensku mukkaskinni. Hún byrjaði að framleiða undir því vörumerki árið 1996 og var Katrín um tíma framkvæmdastjóri hjá henni,“ segir Elísabet.

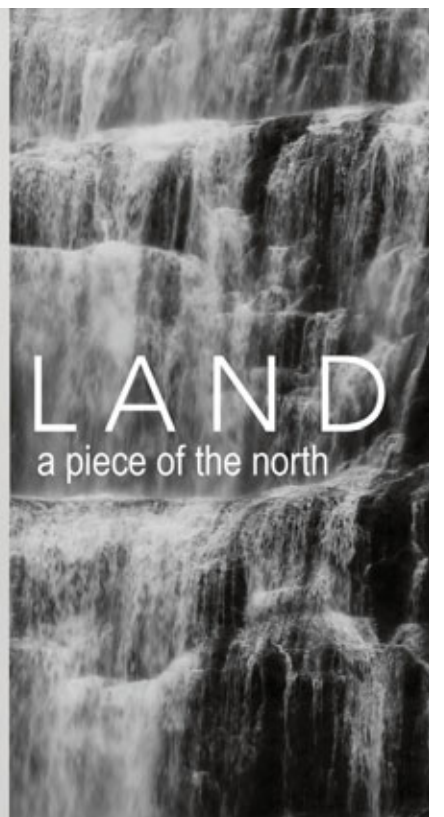
Fyrst og fremst áhersla á íslenska mukkaskinnið

„Við Sunneva höfum áður unnið saman,“ segir Elísabet. „Hún frumsýndi línu á HönnunarMars 2015 þar sem hún notaði litríku ullarefnin frá VOLKI í bland með íslenska mukkaskinninu. Íslenska ullin og skinnið er stórkostlegt saman og er planið að gera meira af því að vinna með þessi hráefni saman í nýja vörumerkinu okkar, WETLAND.“

Hjá WETLAND er áherslan fyrst og fremst á íslenska mukkaskinnið og þar koma Sunneva og Katrín sterkar inn. Sunneva hefur margra ára reynslu í hönnun yfirhafa úr íslensku skinni og Katrín hefur rekið eigið fyrirtæki þar sem hún framleiðir töskur úr leðri og skinni. Fyrsta vörulínan WETLAND samanstendur

Heiða Guðný Ásgeirsdóttir, sauðfjárbóndi á Ljótastöðum, er hér í hlutverki fyrirsetu. Hér er hún með trefilinn Garra til vinstri og í slánni Móru til hægri.

Taskan Dimma úr smíðju WETLAND.

af treflum, slám og töskum úr þessu mjög mikilvægt að fullnýta þetta frábæra hráefni sem við berum svo óendanlega mikla virðingu fyrir, með því að hanna úr því metnaðarfulla vörulínu.“

Mitt hlutverk hjá WETLAND hefur fyrst og fremst tengst grafískri hönnun.

Við leggjum áherslu á sjálfbærni vörunnar, það er að lambaskinnið – sem er aðalhráefnið í línunni – er sjálfbært hráefni þar sem það er aukaafurð sem fellur til við

lambakjötsframleiðslu. Okkur finnst mjög mikilvægt að fullnýta þetta frábæra hráefni sem við berum svo óendanlega mikla virðingu fyrir, með því að hanna úr því metnaðarfulla vörulínu.“

Öll framleiðsla enn innanlands

Að sögn Elísabetar er öll framleiðslan

enn á Íslandi. „Við viljum helst af öllu halda áfram að framleiða allt hér. Vörurnar eru saumaðar á litlum saumastofum á höfuðborgarsvæðinu og úti á landi.“

Áhersla er lögð á að nýta hráefnið sem best, engu er hent. Við teljum að með vandaðri og sérstæðri hönnun næst fram glæsileg og einföld flík sem endist kynslóð fram af kynslóð,

umhverfisvæn úr náttúrulegum efnum og hentar nútíma fagurkera sem vill lifa í góðri sátt við náttúruna.“

WETLAND-vörurnar er hægt að kaupa á netinu í gegnum vefsíðuna þeirra, wetland.is, en þar er einnig að finna upplýsingar um hönnunarmerkið og sýnishorn af hönnun þeirra og framleiðslu. /smh

HLUNNINDI & VEIÐI

Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytið:
Ósættir milli Íslands og Færeyja um fiskveiðar

Sjávarútvegs- og landbúnaðar-ráðherra ákvað 30. desember síðastliðinn að fella úr gildi allar heimildir færeyskra fiskiskipa til að stunda veiðar innan íslenskrar lögsögu á árinu 2018.

Í þessu felst að þær reglugerðir sem gilda um heimildir færeyskra fiskiskipa til veiða innan íslenskrar lögsögu voru felldar úr gildi frá og með 1. janúar 2018.

Kristján Þór Júlíusson sjávarútvegsráðherra segir að ekkert nýtt sé að fréttu um stöðu málsins. „Staðan sem við okkur blasir er að íslensk skip fá ekki að veiða kolmunnakvótann sinn í færeyskri lögsögu og því hafa færeysk skip ekki heldur veiðiheimildir í okkar lögsögu.

Þegar Færeyingar ákváðu að loka á veiðar Íslendinga á kolmunna í færeyskri lögsögu lokuðust ákveðnar dyr sem verður að opna á ný. Að mínu mati eru þetta ákveðin

vonbrigði en engu að síður staða sem við þurfum að takast á við og ég bið næstu viðbragða frá Færeyingum.

Samkomulag náðist ekki

Aðdragandi málsins er að á árlegum fundi sjávarútvegsráðherra Íslands og Færeyja í Þórshöfn í Færeyjum 12. til 13. desember síðastliðinn náðist ekki samkomulag um veiðiheimildir Færeyinga í íslenskri

Frá höfninni í Þórshöfn í Færeyjum.

Mynd /HKr.

lögsögu og um gagnkvæman aðgang að lögsögum ríkjanna vegna veiða á kolmunna og norsk-íslenskri síld árið 2018.

Á vef sjávarútvegsráðuneytisins segir að á fundinum hafi Ísland boðið óbreyttan samning frá fyrra ári en Færeyjar krafist aukinna

heimilda til veiða á botnfiski í íslenskri lögsögu ásamt afléttingu takmarkana á manneldisvinnslu á loðnu.

/VH

Fyrsta grásleppa ársins

Sigurður Kristjánsson á Ósk ÞH veiddi fyrir skömmu fyrstu grásleppu ársins 2018. Sigurður var á þorskveiðum í Skjálfanda og lagði nokkur net í austanverðan Flóann.

Á vef Landssambands smábáta-eigenda er haft eftir Sigurði að grásleppan hafi verið vel haldin og komin í hana hrogn en hann sagði líka að hann hefði aldrei séð jafn lúsuga grásleppu.

Sigurður segist hafa sleppt grásleppunni með þeim orðum að hún væri velkomin aftur í netið hjá sér eftir að vertíðin hefst um 20. mars á þeim slóðum sem hann leggur.

/VH

Meðferð hrogna

Í byrjun hrognavertíðar vill Matvælastofnun minna á mikilvægi góðrar meðhöndlunar fisks og fiskafurða.

Við meðhöndlun hrogna er mikilvægast að rétt sé staðið að meðferð og frágangi við slægingu um borð í skipum eða slægingarstöð.

Halda skal mismunandi tegundum aðskildum ef selja á hrogn undir fisktegundaheiti. Ef hrogn eru seld sem þorskhrogn eiga það að vera hrogn úr þorski. Ef tegundum er blandað saman skal merkja þau sem blönduð hrogn og tilgreina tegundir. Annað er blekkjandi fyrir kaupendur. Skv. 11. grein laga nr. 93/1995 um matvæli er óheimilt að hafa matvæli á boðstólum eða dreifa þeim þannig að þau blekki kaupanda að því er varðar uppruna, tegund, gæðaflokkun, samsetningu, magn, eðli eða áhrif.

/VH

Fáðu **LÍF** í tún og akra

Fjölkorna gæðaáburður frá Grassland Agro á Írlandi

Tegund	N	P ₂ O ₅	P	Vatnsl. P	K ₂ O	K	Ca	Mg	S	B	Se	Fyrirframgr. 15. mars	Greitt fyrir 15. maí	Greiðslu- dreifing
LÍF 27	27,0						4,3	2,4				48.796 kr.	50.387 kr.	53.039 kr.
LÍF 27-6-6	27,0	6,0	2,5	76%	6,0	5,0			2,3			59.760 kr.	61.709 kr.	64.957 kr.
LÍF 27-6-6+Se	26,6	5,9	2,5	76%	5,9	4,9			2,3		0,0015	66.669 kr.	68.843 kr.	72.466 kr.
LÍF 24-13	24,0	13,0	5,7	89%			2,4	1,4	2,0			57.251 kr.	59.118 kr.	62.229 kr.
LÍF 24-13+Se	24,0	13,0	5,7	89%			2,4	1,3	2,0		0,0015	60.968 kr.	62.957 kr.	66.270 kr.
LÍF 24-5+Se	24,0	5,0	2,2	91%			2,7	1,5	2,8		0,0015	53.909 kr.	55.667 kr.	58.597 kr.
LÍF 20-12-8+Se	20,0	12,0	5,2	90%	8,0	6,7	1,7	1,0	2,5		0,0015	60.452 kr.	62.424 kr.	65.709 kr.
LÍF 20-10-10	20,0	10,0	4,3	91%	10,0	8,3	2,0	1,1	2,0			56.746 kr.	58.596 kr.	61.680 kr.
LÍF 20-10-10+Se	20,0	10,0	4,3	91%	10,0	8,3	2,0	1,1	2,0		0,0015	60.175 kr.	62.138 kr.	65.408 kr.
LÍF 20-6-10+Se	20,0	6,0	2,6	92%	10,0	8,3	2,2	1,2	2,0		0,0015	57.860 kr.	59.746 kr.	62.891 kr.
LÍF 20-5-12+Se	20,0	5,0	2,2	91%	12,0	10,0	2,1	1,2	2,5		0,0015	58.253 kr.	60.152 kr.	63.318 kr.
LÍF 19-15-10+Se	19,0	15,0	6,6	90%	10,0	8,3	1,5	0,8	2,0		0,0015	63.905 kr.	65.989 kr.	69.462 kr.
LÍF 19-11-13+Se	18,5	11,0	4,8	90%	13,0	10,8	1,7	1,0	2,0		0,0015	62.178 kr.	64.206 kr.	67.585 kr.
LÍF 17-15-12	17,0	15,0	6,5	91%	12,0	10,0	1,5	0,8	2,2	0,22		60.560 kr.	62.535 kr.	65.826 kr.
LÍF DAP 18- 46	18,0	46,0	20,0	90%								72.865 kr.	75.241 kr.	79.201 kr.
LÍF Kornað kalk							35,0	1,5				32.868 kr.	33.940 kr.	35.726 kr.

Birt verð eru pr. tonn, án virðisaukaskatts og miðuð við gengi evru 8. janúar 2018. Lífland áskilur sér rétt til verðbreytinga ef til kemur, vegna gengisþróunar.

Svona hljóða tilboðin

A) Fyrirframgreiðsla með greiðslu fyrir 15. mars 8% afsláttur
B) Greiðsla fyrir 15. maí 5% afsláttur
C) Greiðsludreifing.

1) Ein vaxtalaus greiðsla með gjalddaga 1. október
2) Sjö mánaðarlegar, vaxtalausar greiðslur 1. hvers mánaðar frá maí, til og með nóvember.

Flutningstilboð á áburði

Söluráðgjafar okkar bjóða sérkjör á flutningi víða um land ef tekin eru 6 tonn (10 stórsekkir) eða meira af áburði.

Hafðu samband og fáðu nánari upplýsingar um tilhögun flutninga.

LÍFLAND

Sala og ráðgjöf
Sími 540 1100

www.lifland.is
lifland@lifland.is

Reykjavík
Lynghál

Borgarnes
Borgarbraut

Akureyri
Óseyri

Blönduós
Efstubraut

Hvolsvöllur
Ormsvöllur

Áburðarúrvalið er á www.jord.is
Hafðu samband við söluráðgjafa okkar í síma **540 1138**
eða á **aburdur@lifland.is** og fáðu nánari upplýsingar
um áburðarúrvalið

Sala og ráðgjöf
Sími 540 1100

www.lifland.is
lifland@lifland.is

Reykjavík
Lynghál

Borgarnes
Borgarbraut

Akureyri
Óseyri

Blönduós
Efstubraut

Hvolsvöllur
Ormsvöllur

Ferðalag með Feng – 2. hluti

Jón Baldur Lorange
verkefnisstjóri
WorldFengs
jbl@mast.is

Tölvukerfið Fengur var strax tekið í notkun í sumarbyrjun árið 1991 eins og kom fram í 1. hluta þessa greinaflokk í síðasta Bændablaði.

Þetta ferðalag greinahöfundar með Feng hefur staðið yfir allar götur síðan í næstum þrjá áratugi og hafa margir áfangasigarar unnist þar sem margir hafa komið við sögu í fjölmörgum þjóðskrá íslenska hrossastofnsins. Annar hluti þessa ferðalags birtist nú hér.

Fyrstu fjöllin klifin

Fyrsta fjallið sem þurfti að klífa á þessu ferðalagi var að byggja upp heildstætt skýrsluhald í hrossarækt á Íslandi með smíði á öflugum, miðlægu tölvu- og gagnavörslukerfi til að skrá, geyma og miðla upplýsingum um hrossarækt á Íslandi. Kerfið yrði eins konar þjóðskrá íslenska hrossastofnsins, og allar opinberar upplýsingar hrossaræktarinnar yrðu tengdar því, eins og Kristinn Hugason, landsráðunautur í hrossarækt, skrifaði í starfsskýrslu sinni til Búnaðarþings 1992 vegna starfsársins 1991. Jafnframt segir þar:

„Fengs-kerfið hefur töluvert verið kynnt hestafólki og sérfræðingum í tölvumálum og hlotið góða umsögn. Nú hillir loks undir, að stefna sú, sem mörkuð hefur verið um geymslu og birtingu hrossaræktargagna Búnaðarfélags Íslands komist á góðan rekspól.“

Við þetta má svo bæta að tölvukerfið Fengur var oft nefnt sem dæmi um velheppnað og praktískt lokaverkefni frá Tölvuháskóla Íslands.

Annað fjall sem þurfti að klífa samtímis var að opna greiðari aðgang að þessari þjóðskrá íslenska hrossastofnsins fyrir bændur og búnaðarsambönd með aðstoð tölvutækninnar. Þáverandi formaður Búnaðarfélags Íslands, Jón Helgason frá Seglbúðum, lagði mikla áherslu á að unnið yrði að þessu í hrossarækt sem og öðrum bágreinum. Með uppbyggingu skýrsluhalds í hrossarækt í einkatölvuumhverfinu, sem Fengur keyrði í, hafði stórum áfanga verið náð fyrir hrossaræktina að þessu markmiði.

Hross í uppsveitum Árnessýslu.

Mynd / HKR.

Kristinn Hugason, landsráðunautur í hrossarækt á árunum 1989–1998. „Vitaskuld er gagnabanki Fengs þegar orðinn einstakur í sinni röð sem þjóðskrá hrossa,“ sagði Kristinn í starfsskýrslu til Búnaðarþings 1993.

Baráttan við risaeðlurnar

Nær öll fjölnotendakerfi voru á þessum tíma skrifuð í stórtölvuumhverfi, m.a. hjá hinu opinbera, og voru hýst og rekin af Skýrsluvélum ríkisins (SKÝRR).

Einkatölvur (e. personal computers) voru hins vegar svo til nýkomnar fram á sjónarsviðið með

staðarnetum með biðlara/miðlara tæknihögun. Þessi högun gat orðið valkostur við stórtölvuumhverfið. En myndi einkatölvuvæðingin leysa stórtölvunar af hólmi?

Markaðsbaráttan upp á líf og dauða milli einkatölvunnar og risaeðlanna (stórtölvunnar) var sem sagt að hefjast fyrir alvöru á árinu 1991. Tölvuheimurinn skiptist í tvö horn; stórtölvusinna annars vegar og einkatölvusinna hins vegar. Greinarhöfundur var í síðarnefnda hópnum og veðjaði á sigur einkatölvunnar, enda mesta framþróun þar í tölvuheiminum, bæði í hugbúnaðargerð og tæknipróun. Í tölvumálum skiptir sköpum að horfa til framtíðar og hafa kjark til að sleppa taki á fortíðinni.

Í tölvuiðnaðinum lágu miklir fjármunirnir í stórtölvunum, enda kostuðu AS/400 tölvur verulega fjármuni og uppfærslur voru dýrar. Í heimi risaeðlanna var allt risavaxið. Á sama tíma voru einkatölvur á hagstæðu verði vegna fjöldaframleiðslu, virkrar samkeppni á markaði og stöðugum tækniframförum á hverju ári.

Árið 1991 voru fyrir hendi öflug skýrsluhaldskerfi í sauðfjárrækt og nautgriparækt hjá Búnaðarfélagi

Íslands. Tölvukerfin voru í stórtölvuumhverfi og keyrð á öflugum „skýrsluvélum“ sem báru nafnið AS/400. Framleiðsluráð landbúnaðarins, sem sá um greiðslu stuðningsgreiðslna til bændu og hagtölusöfnun í landbúnaði, var einnig til húsa í Bændahöllinni, og rak öfluga skýrsluvélaþjónustu með öflugum AS/400 tölvum. Á þeim bæ veðjuðu menn á stórtölvuna.

Fengur reið á vaðið

Það var þannig ekki sjálfgefið að Fengur yrði þróaður í einkatölvuumhverfi með miðlara/biðlara tæknihögun, og yrði keyrður með tilkomu einkatölvustaðarnets (Novell net) sem var sett upp í Bændahöllinni á árinu 1991. Fyrir tíma staðarnetsins höfðu aðeins ritarar notað einkatölvur við ritvinnslu, með örfáum undantekningum, og síðan voru útstöðvar fyrir AS/400 stórnótendatölvuna hjá starfsfólki við gagnaskráningu og forritun.

Einkatölvustaðarnetið, sem sett var upp hjá starfsfólki Búnaðarfélags Íslands árið 1991, boðaði byltingu í tölvunotkun félagsins, því þar með voru allar einkatölvur samtengdar og gátu átt

samskipti sín á milli á staðarnetinu með aðstoð öflugra miðlara. Rétt er að minna á að Internetið var á þessum tíma ekki komið til sögunnar!

Þessi forsaga er sögð til að leggja áherslu á að forsvarsmenn Búnaðarfélags Íslands tóku vissulega áhættu með því að byggja upp skýrsluhald í hrossarækt í einkatölvuumhverfi í stað þess að byggja það upp eins og önnur skýrsluhaldskerfi félagsins á þessum tíma í stórtölvuumhverfi. Þannig má benda á að þáverandi landsráðunautur í nautgriparækt, Jón Viðar Jónmundsson, var á sama tíma að smíða nýtt tölvukerfi, sem skrifað var fyrir AS/400 umhverfið, fyrir skýrsluhald í nautgriparækt. Það leysti eldra kerfið af hólmi, sem var í S/36 stórtölvuumhverfi. Samtímis var Framleiðsluráð landbúnaðarins að umskrifa flest tölvukerfi ráðsins úr S/36 í AS/400 umhverfi. Styrkleiki stórtölvunnar lá í miklum afköstum, rekstraröryggi og traustum stuðningi öflugustu tölvufyrirtækjanna á markaði á þessum tíma. Öryggið lá þeim megin, en óvissan og baráttan hinum megin, við að sanna með lausnum að einkatölvun væri komin til að vera.

NILFISK HÁPRÝSTIDÆLUR VINNA VERKIÐ Á METHRAÐA

Nilfisk háprýstidælur eru til í ýmsum stærðum og styrkleikum jafnt fyrir heimili sem til iðnaðar- og fyrirtækjanota. Með öflugri háprýstidælu vinnur þú verk á svipstundu sem annars tæki mun lengri tíma.

PPAE1804 • SÁ • 1746364

Nilfisk fæst í verslun Rekstrarlands, Vatnagörðum 10 og hjá útibúum Olís um land allt.

Hrossaræktarfundir haustið 2017

Þorvaldur Kristjánsson
ábyrgðarmaður í
hrossarækt
thk@rml.is

Töluvert var um fundi og námskeið í hrossarækt haustið 2017, bæði hér innanlands og utan enda lifum við í alþjóðlegu umhverfi í íslenskri hrossarækt og nauðsynlegt að rækta tengslin við erlenda hestamenn.

Fyrst er að telja aðalfund Félags hrossabænda sem haldin var í lok október og árlega ráðstefnu Fagráðs í hrossarækt sem haldin var 28. október. Þar voru veittar viðurkenningar fyrir framúrskarandi árangur í hrossarækt, fimm hryssur hlutu heiðursverðlaun fyrir afkvæmi, 11 bú sem tilnefnd höfðu verið sem hrossaræktarbú ársins fengu viðurkenningar og afar áhugaverðir fyrirlestrar um nýjustu rannsóknarniðurstöður fluttir. Í byrjun nóvember fóru þeir Jón Baldur Lorange, verkefnastjóri WorldFengs, og Þorvaldur Kristjánsson, ábyrgðarmaður hrossaræktar, á aðalfund sænska

Íslandshestafélagsins sem haldinn var í Linköping. Jón Baldur hélt erindi um sögu WorldFengs og þróun hans til framtíðar en WorldFengur er ein þungamiðjan í hinu alþjóðlega samstarfi um íslenska hestinn. Margt er þar spennandi á döfinni. Þá hélt Þorvaldur erindi um þróun ræktunarmarkmiðsins og dómskalans, það er vinna sem er í gangi þessa dagana og nauðsynlegt að kynna hana sem víðast og fá góðar hugmyndir. Þorvaldur steðjaði einnig til Noregs í lok nóvember og hélt þar námskeið um hrossarækt. Í byrjun desember var svo haldinn á Íslandi fundur og námskeið fyrir ræktunarleiðtoga FEIF-landanna sem var vel sóttur. Nauðsynlegt er fyrir þennan hóp að hittast og samræma vinnubrögð á milli landa en einnig var boðið upp á fræðslu um hrossarækt og stöðu þekkingar á íslenska hestinum. Hið alþjóðlega samstarf um ræktun íslenska hestsins er afar verðmætt og í raun einstakt á heimsvísu og nauðsynlegt fyrir Ísland sem upprunaland hestsins að halda vel utan um það.

GÁMAHÚS

AÐSTÖÐUHÚS - VINNUSKÚRAR

EIGUM TIL Á LAGER
VÖNDUÐ GÁMAHÚS FRÁ TRIMO
MEÐ OG ÁN SALERNIS

VIÐ FINNUM LAUSNINA MEÐ ÞÉR

Hýsi-Merkúr hf. | Lambhagavegur 6, 113 Reykjavík
Sími 534 6050 | hysi@hysi.is | www.hysi.is

bænda

FERÐIR

Páskaveisla í Prag

24. - 31. mars

Vor 1

Fararstjóri: Pavel Manásek

Á vorin skartar Prag sínu allra fegursta. Borgin er afar skemmtileg þar sem andi miðalda ræður ríkjum í bland við blómstrandi listalíf. Í þessari ferð skoðum við t.d. Karlsbrúna og Hradcanykastalann. Við byrjum ferðina í borginni Pilsen en síðustu dagana njótum við í hinni fallegu og líflegu Regensburg.

Verð: 179.700 kr. á mann í tvíbýli.
Mjög mikið innifalið!

Bókaðu núna á baendaferdir.is
Sími 570 2790 | bokun@baendaferdir.is | Síðumúla 2, 108 RVK

TRYGG
Nøstet Kjetting as

SNJÓKEDJUR

Vertu viðbúinn vetrinum

LÉTTAR – STERKAR – TRAUSTAR

Hafðu samband og kynntu þér vöruúrvalið og þjónustuna

ÍSFELL
Ísfell ehf, Óseyrarbraut 28
220 Hafnarfjörður, Sími 5200 500
www.isfell.is, isfell@isfell.is

Bændablaðið

Smáauglýsingar 56-30-300

MIMM

Mjólk í mörgum myndum

Áttu hugmynd þar sem mjólk kemur við sögu?

Hér er tækifæri til að fá stuðning.

Auðhumla og Matís ætla að vinna saman að því að styðja og styrkja frumkvöðla til að þróa og koma nýjum hugmyndum byggðum á mjólk á framfæri. Opið er fyrir allskonar hugmyndir og eina skilyrðið er að mjólkinn gegni lykilhlutverki. Kostur er ef hugmyndin stuðlar að jákvæðum umhverfisáhrifum og aukinni sjálfbærni.

Styrkir eru að hámarki 3 milljónir. Stuðningurinn felst í sérfræðiráðgjöf t.d. við að koma vöru á markað, aðstoð við uppsetningu vinnsluferla, vöruþróun, umbúðahönnun, matvælaöryggi og mælingar (t.d. geymslupóls-, næringargildis-, efnamælingar- og/eða lífvirknimælingar). Einnig kemur til greina að standa fyrir námskeiðum fyrir smáframleiðendur mjólkurafurða eða afla nýrrar þekkingar á annan hátt.

Það verður ekki greitt fyrir eigin vinnu umsækjanda, hráefni eða tækjakaup. Gert er ráð fyrir að verkefnin hefjist í mars 2018 og séu til eins árs.

Umsóknafrestur er til 15. Janúar 2018.

Frekari upplýsingar á www.mimm.is og www.facebook.com/mjolk.i.morgum.myndum

Gamli traktorinn

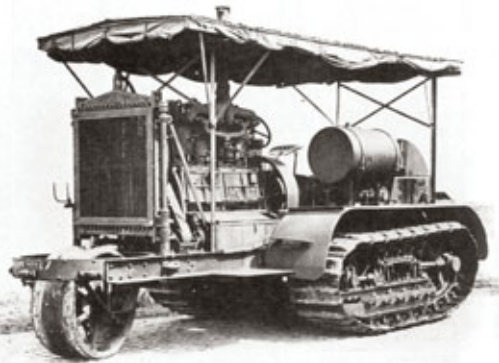
Holt varð Caterpillar

Vagnhesta-framleiðandinn Holt hóf framleiðslu á dráttarvélum á beltum árið 1882. Beltavélar Holt voru eitt helsta vopn bandamanna í fyrri heimsstyrjöldinni. Árið 1925 var nafni fyrirtækisins breytt í Caterpillar og í dag er það eitt af tvö hundruð stærstu fyrirtækjum í heimi.

Árið 1883 stofnaði Benjamín Holt Stockton Wheel Service í Kaliforníu sem sérhæfði sig í smíði vagnhjóla. Orðstír fyrirtækisins óx hratt þar sem vagnhjólin þóttu einstaklega vönduð og endingargóð. Fyrsta árið voru framleidd sex þúsund vagnhjól og mest af hjóli sem var þrír metrar að þvermáli og notað undir hestvagna við skógarhögg á rauðaviði.

Níu árum seinna var nafni fyrirtækisins breytt í Holt Manufacturing Company og hóf fyrir þá framleiðslu á dráttarvélum á jarnbeltum.

Fyrirtækið er það fyrsta sem hóf

fyrri heimsstyrjöldinni og skipti engu hvort þeir væru franskir, enskir eða þýskir.

Holt 75 Gun Tractor

Holt 75 beltatraktorinn var í framleiðslu í tíu ár, frá 1914 til 1924, og rúmlega 4.100 slíkir framleiddir. Traktorinn var knúinn áfram af tveimur stórum jarnbeltum að aftan en með stálhjól að framan og þung í snúningum. Vélin var fjögurra strokka og bensínknúin. Tveir girar áfram og einn aftur á bak, 75 hestöfl við 550 snúninga og gríðarlegur bensínhákur og hávaðaseggur.

Umframframleiðsla

Við lok heimsstyrjaldarinnar fyrri sat Holt Caterpillar uppi með talsverða umframframleiðslu af beltadráttarvélum sem voru óhentugar til landbúnaðar. Markaðsdeild þessi lagði því áherslu á að selja dráttarvélnar til stórra verktaka sem unnu við vega- og stíflugerð.

Vandi fyrirtækisins jókst enn meira í kreppunni 1920 til 1921 en með aðhaldi og alls kyns brellum tókst fyrirtækinu að komast út úr vandanum.

Árið 1925 var Holt-nafnið felld úr nafni fyrirtækisins og eftir stóð Caterpillar Tractor Company.

Áhersla á stórar vinnuvélar

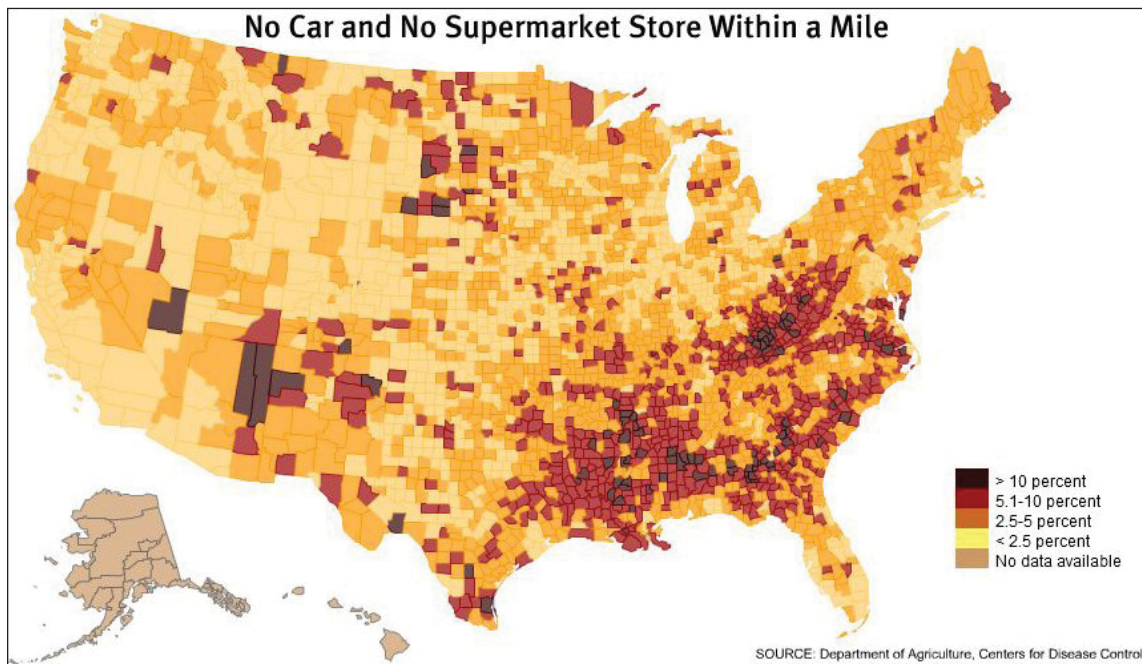
Caterpillar hætti framleiðslu landbúnaðartækja og lagði

áherslu á framleiðslu stórra og kraftmikilla vinnuvéla.

Árið 2010 var Caterpillar Inc eitt af tvö hundruð stærstu fyrirtæki í heimi og markaðsmetið á rúmlega 45 milljarða bandaríkjadali, eða tæpa 4.750 milljarða íslenskra króna. /VH

UTAN ÚR HEIMI

Matareyðimerkur verða algengari í Bandaríkjunum

Sú ótrúlega þróun og veruleiki á sér stað í Bandaríkjunum að það sem nefnt hefur verið matareyðimerkur verða sífellt algengari.

Það þýðir að fólk á ákveðnum svæðum hefur ekki aðgang að matvörubúðum á sínu svæði til að nálgast venjuleg og næringarrík matvæli heldur eru eingöngu skyndibitastaðir og ruslfæði í boði í nánasta umhverfi íbúa. Þessi staðreynd á við um í kringum 11 milljónir Bandaríkjamanna í dag sem er sláandi há tala.

Því er hægt að ímynda sér þá sviðsmynd að íbúar þessara svæða hafa aldrei möguleika á að versla í venjulegum matvöruverslunum á sínu svæði, það getur ekki verslað sér ferska ávexti og grænmeti eða önnur matvæli til að elda sér heima næringarríkan og hollan mat. Skilgreining á matareyðimörkum er að engin matvöruverslun eða

almennilegar almenningssamgöngur eru í um 1,6 kílómetra fjarlægð. Fæstar fjölskyldur sem búa á þessum svæðum eiga bifreið og þurfa því að reida sig á almenningssamgöngur varðandi vinnu og ganga í verslanir sem næstar þeim eru til að kaupa í matinn, sem er á þessum svæðum eingöngu skyndibitastaðir eða litlar verslanir sem selja ruslfæði.

Skattaívilnanir og ruslfæði

Forsvarsmenn stórra matvöruverslana kanna lýðfræðilega þætti svæða áður en þeir ákveða hvar þeir opna nýjar verslanir. Því miður hefur þróunin orðið þannig að svæði þar sem fátækt ríkir í Bandaríkjunum falla ekki innan viðmiða verslanakeðjanna til að opna þar verslanir með almennilegum matvælum. Íbúar þessara svæða hafa því eingöngu aðgang að litlum hverfisverslunum

sem sérhæfa sig í að selja áfengi og ruslfæði.

Í dag eru hundruð svæða sem flokka má sem matareyðimerkur í Bandaríkjunum og eru margir á því að stjórnvöld í samráði við eigendur matvöruverslana verði að taka á vandanum áður en hann verður enn stærri. Fyrsta skrefið hefur verið stigið af stjórnvöldum með því að bjóða skattaívilnanir fyrir fyrirtæki sem eru tilbúnir að koma inn og opna matvöruverslanir á þessum svæðum með holl matvæli. Það hefur, enn sem komið er, ekki borið tilætlaðan árangur en von stjórnsvalda er að það breytist hægt og sigandi. Á sama tíma eru aðrir sem kalla eftir meiri umræðu um matareyðimerkur og benda á að stór hluti Bandaríkjamanna viti ekki einu sinni hvað hugtakið þýði þó að milljónir samlanda þeirra þjáist án næringarríkra matvæla. /ehg-feedingchildren everywhere.com

Monsanto fær stuðning 11 ríkja

— gegn kröfum Kaliforníu um að vörur með glýfosati í séu sérstaklega merktar

Fyrirtækið Monsanto, sem framleiðir meðal annars bæði erfðabreytta sáðvöru og illgresiseyðinn Roundup, hefur nú fengið stuðning frá ellefu ríkjum Bandaríkjanna í tilraun fyrirtækisins til að stöðva Kaliforníu í því að krefjast krabbameinsviðvarana á vörum sem innihalda glýfosat.

Í umfjöllun vefmiðilsins Reuters um málið kemur fram að með stuðningnum fái fyrirtækið grunn fyrir lagalegri baráttu gegn kröfum Kaliforníuríkis.

Meðal ríkjanna sem veita stuðninginn eru Iowa, Indiana og Missouri, sem er heimaríki Monsanto. Í öllum þessum ríkjum er umfangsmikill landbúnaður stundaður og jarðrækt. Rök þeirra fyrir stuðningnum er að slíkar viðvaranir séu villandi vegna þess að engin skýr tengsl eru á milli glýfosats og krabbameinsmyndunar.

Söluaðilar í miðvesturríkjum Bandaríkjanna myndu þurfa að merkja vörur með glýfosati í með viðvörðunum ef kröfur Kaliforníu næðu fram að ganga — eða hætta sölu þeirra — enda munu slíkar vörur rata í verslanir í Kaliforníu.

Þurfa að bera viðvaranir frá júlí 2018

Kaliforníuríki bætti glýfosati, virka innihaldsefninu í Roundup, á lista

yfir krabbameinsvaldandi efni í júlí 2017 og því þurfa vörur sem innihalda efnið að bera viðvaranir frá júlí 2018. Ríkið greip til aðgerða eftir að Alþjóðaheilbrigðismálastofnunin um krabbameinsrannsóknir lýsti því yfir árið 2015 að glýfosat væri „líklega krabbameinsvaldandi“.

Í umfjöllun Reuters kemur fram að bændur hafi í meira en 40 ár notað glýfosat til að drepa illgresi, síðast í sojabáunarekt með yrki sem Monsanto hannaði til að standast

illgresiseyðinn. Roundup er einnig údað á húsalóðir og á golfvelli.

Byggt á 30 ára reglu sem aldrei hefur verið hnekt

Ríkin 11 styðja stefnu Monsanto og landssamtaka hveitiræktenda í Bandaríkjunum fyrir alríkisdómstólum, sem var lögð fram í nóvember til að stöðva Kaliforníuríki í því að krefjast glýfosatviðvarana.

Skrifstofa um heilsufarslega umhverfisáhættu í Kaliforníu hefur lýst því yfir að það standi við ákvörðunina um að setja glýfosat á lista yfir vörur sem vítað er að valdi krabbameini, samkvæmt reglu sem þekkt er sem Tillaga 65 (Proposition 65). Reglan er 30 ára gömul og hefur vefmiðillinn eftir David Roe, aðalhöfundur hennar, að fyrir hvert einasta ár hennar hafi verið reynt að drepa hana á grundvelli þess að hún sé frávik frá reglum annarra ríkja. „Það hefur alltaf mistekist,“ er haft eftir David Roe. /smh

Húnavatnshreppur:
Styrkir veittir vegna framkvæmda

Sveitarstjórn Húnavatnshrepps hefur samþykkt að veita styrki vegna rekstrar, framkvæmda eða starfsemi félaga í sveitarfélaginu á næsta ári. Þetta var samþykkt á hreppsnefndarfundum nýverið.

Meðal þeirra sem fá styrki á komandi ári eru Hestamannafélagið Neisti, Ungmennafélagið Geisli, Karlakór Bólstaðarhlíðarhrepps, Farskólinn, sóknarnefnd Þingeyrarklausturskirkju og Textílsetur Íslands.

Textílsetur Íslands fær úthlutað einni milljón króna vegna þjónustusamnings um rekstur fyrir árið 2018. Sóknarnefnd Þingeyrarklausturskirkju fær 500 þúsund krónur vegna sumaropnunar kirkjunnar næsta sumar en forsenda styrksins er að opið verði frá 1. júní til og með 31. ágúst.

Reiðveganefnd Hestamannafélagsins Neista fær 400 þúsund krónur vegna framkvæmda nefndarinnar á næsta ári, Karlakór Bólstaðarhlíðarhrepps fær 300 þúsund krónur vegna starfsemi kórsins árið 2018 og Ungmennafélagið Geisli fær 280 þúsund krónur vegna starfsemi félagsins á næsta ári.

Þá var samþykkt að greiða svokallað vildargjald til Farskólans vegna ársins 2018 að fjárhæð 79.000 krónur og þá fær mótanefnd Hestamannafélagsins Neista 30.000 króna styrk vegna Ísmótsins Svínvatn 2018.

VIÐHALDSLITLIR GLUGGAR OG HURÐIR

EKKERT VIÐHALD - ENGIN MÁLUN - FÚNAR ALDREI

PGV
FRAMTÍÐARFORM EHF
PLASTGLUGGAVERKSMÍÐJA

Gleðilegt nýtt ár karu vinir og megi nýja árið fara ykkur gæfu og gleði

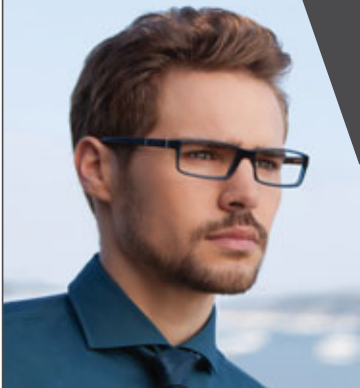
Sýningarsalur: Skipholt 35, 105 Reykjavík | Verksmiðja: Seljabót 7, 240 Grindavík | www.pgv.is | 510 9700

Varahlutir og viðgerðarþjónusta fyrir JCB traktorsgröfur

Vélavit
Sala - Þjónusta
S: 5272600 - www.velavit.is

ÓDÝR

Gleraugu með glampa- og rispúvörn

Verð 19.900 kr

Sérsmíðum samdægurs í styrk +/- 5.0 með cyl. til 2,0.

Hamrahlíð 17
Hús Blindrafélagsins
Sími • 552-2002

OPTIC
REYKJAVÍK
SJÓNTÆKJAVERSLUN

ÍSLENSK HÖNNUN FYRIR FERÐAÞJÓNUSTUNA

Rúmföt, lök, sængur, koddar, handklæði, svuntur, dúkar og púðar. Fáðu tilboð hjá okkur.

sala@lindesign.is, sími 533 2220

SMÁRATORGI | GLERÁRTORGI | KRINGLAN | LINDESIGN.IS

HELSTU NYTJAPLÖNTUR HEIMSINS

Paprikuuppskera í Austur-Evrópu.

Sæt paprika og eldpipar

Vilmundur Hansen
vilmundur@bondi.is

sama ár var innflutningur á ferskum paprikum og chili rúmlega 1.500 tonn. Mest er flutt inn af papriku og chili frá Spáni og Hollandi.

Ættkvíslin Capsicum

Milli 20 og 35 tegundir plantna teljast til ættkvíslarinnar Capsicum og eru fimm þeirra, C. annum, C. baccatum, C. chinense, C. frutescens og C. pubescens, algengastar í ræktun. Allar tegundir innan ættkvíslarinnar frjóvgast auðveldlega sín á milli og skil milli þeirra því oft óljós.

Ættkvíslin tilheyrir náttskuggaætt og paprikur því ættingjar eggaldins, tóbaks, tómata og kartaflna.

C. frutescens er best þekkt sem aldiníð sem notað er í Tabascosósur. C. baccatum er aðallega ræktað í Suður-Ameríku og flest yrki tegundarinnar mjög bragðsterk. Tegundirnar C. chinense og C. pubescens eru lítið þekktar utan Mið- og Suður-Ameríku en aldin þeirra seinni geta verið epla- eða perulaga.

Mestur er fjölbreytileiki ræktaðra papriku- og chiliplantna í Perú en fjölbreytileiki villtra tegunda af ættkvíslinni Capsicum í Bólivíu.

Paprikuplöntur eru fjölærar en oft ræktaðar sem einærar. Plantan sem er með trefjarætur getur hæglega náð tveggja metra hæð og fær oft runnalaga vöxt. Blöðin stakstæð, fagurgræn, ílöng og heilrennd. Blómin bjöllumlaga, lítil og hvít og einstaka sinnum bleik, vind- og skordýra- og sjálffrjóvgandi.

Sú tegund sem er mest ræktað

Algengustu paprikur á markaði á Íslandi eru grænar, gular eða rauðar á litinn.

Paprika í þurrkun í Ungverjalandi.

í heiminum og við þekkjum best sem papriku er C. annum. Breytileiki innan tegundarinnar er mikill hvað varðar stærð plantna og ekki síst stærð, lögun, lit og bragð

aldinanna. Ólík yrki og afbrigði skipta þúsundum og flokkast í sætar og sterkar paprikur eða chili, eftir því hversu bragðsterkt aldiníð er. Óþroskaðar paprikur eru grænar

og eilítið rammar á bragðið en verða rauðar, gular, brúnar, fjólubláar eða hvítar og sætari á bragðið við þroska. Aldin paprikuplantna sem algengust eru á markaði hér eru hnöttótt eða eilítið aflöng og auk þeirra sjást stundum í verslunum paprikur sem er ílangar og oddmjóar.

Paprikur eru ríkar af C-vítamíni og eru þroskuð aldin mun vítamínríkari en græn og óþroskuð.

Þrátt fyrir að aldin papriku- og chiliplantna flokkist almennt sem grænmeti eru þau grasafræðilega ber.

Löng ræktunarsaga

Paprikur koma upprunalega frá Mexíkó, Mið-Ameríku og norðurhluta Suður-Ameríku. Talið er að Indíánar í Mið- og hluta Suður-Ameríku hafi nýtt sér villtar paprikur og chili til matar og lækninga allt frá því sjö þúsund fyrir Krist og hafið ræktun plöntunnar fimm þúsund árum fyrir upphaf okkar tímatafs. Paprikur og chili eru því með elstu ræktunarlöngun Suður- og Mið-Ameríku.

Fjölmörg yrki papriku og chili voru komin fram þegar Kólmundur rambaði á Nýja heiminn og flutti með sér fræ plöntunnar til Spánar árið 1493. Á sextánda öld skipti spænski náttúrufræðingurinn Francisco Hernández paprikum og chili í sjö hópa eftir stærð, bragðstyrk, vaxtartíma, lit og það hvernig þessir þættir spiluðu saman.

Í fyrstu voru papriku- og chiliplöntur aðallega skrautjurtir í barokkgörðum og á heimilum

Samkvæmt upplýsingum á vef Hagstofu Íslands voru ræktað 190 tonn af papriku á Íslandi árið 2016 og

aðalsmanna á Spáni, enda er plantan alsett rauðum og gulum aldinum sannkallað augnakonfekt.

Frá Spáni barst planta eftir verslunarleiðum Evrópu til Tyrklands og þaðan til Balkanlandanna og eftir silkileiðinni til Mið-Asíu. Líklegt er að paprikur og chili hafi borist til Asíu, Indlands og Kína með portúgölskum kaupmönnum.

Í dag þykir plantan ómissandi við margs konar matargerð og er paprika eins konar einkennisplanta ungverskrar matargerðar þrátt fyrir að fyrst eftir að plantan barst til landsins hafi hún nánast eingöngu verið notuð í lækningaskyni, meðal annars til að lækka sóthíta og herða slátrið á linlóka karlmönnum.

Vinsældir papriku- og chilidufts stöfuðu ekki því að almenningur gat notað það sem krydd til að bragðbæta mat sem var á okkar mælikvarða kominn lagt yfir síðasta sölugdag. Svartur pipar og krydd frá Austurlöndum var óheyrilega dýrt á þessum tíma og leitin að því í reynd drifkraftur landafundanna á fjórtándu og fimmtándu öld.

Chili í Evrópu fyrir tíma Kólumbusar?

Árið 1995 setti sænski grasafræðingurinn Hakon Hjelmqvist fram þá kenningu í Svensk Botanisk Tidskrift að fornleifarannsóknir bentu til að chili hafi þekkt í Evrópu fyrir tíma Kólumbusar. Kenningu sína byggði Hjelmqvist á því að minjar um chili hafi fundist í jarðlagi frá 13. öld við uppgroft á kirkjustað í Lundi á Skáni. Hjelmqvist telur líklegast að chili hafi borist til Evrópu frá Asíu.

Þess má geta að kirkjustaðurinn er helgaður heilögum Botulf sem var vermdardýrlingur ferðamanna og ýmissa greina landbúnaðar.

Hjelmqvist vill einnig meina að Grikkinn Theophrastur hafa lýst chili í riti sínu Historia Plantarum frá um 300 fyrir Krist.

Nafnaspeki

Latneska ættkvíslarheitið Capsicum er líklega dregið af latneska orðinu capsa sem þýðir ílát eða kassi. Í flestum tungumálum eru sætar og bragðsterkar tegundir og yrki af ættkvíslinni Capsicum aðgreind sem Bell pepper eða paprika og chili.

Á Ítalíu og hluta Sviss kallast paprikur peperone og chili peperoncino. Heitið paprika á mörgum Evrópumálum er komið úr ungversku og þýðir pipar.

Pipartengingin í nafninu byggir á misskilningi sem rekja má til þess að Kólumbus kallaði plöntuna pimentón þegar hann kom með hana til Evrópu. Pimentón þýðir pipar á spænsku.

Í þessu sambandi er vert að minnast þess að Kólumbus var gerður út til að finna nýja siglingaleið til Indlands og að sækja krydd og ekki sist pipar, Piper nigrum. Sagan segir að eftir að Kólumbus smakkaði litil og bragðsterk chilialdin í fyrsta sinn hafi hann sannfærst um að hann hefði fundið nýja siglingaleið til Indlands. Í framhaldi af því varð til heitið Indíáni yfir frumbyggja Ameríku.

Í Kenía kallast paprikur Piri-piri en Forónto í Senagal, á Bali Tabia, í Japan Togarashi, La-chio í Kína og Aji, It, og Chac-ic í Mexíkó.

Heitið chili mun komið úr nahualt, tungumáli Asteka, sem voru frumbyggjar Mið-Ameríku þegar Evrópumenn komu þangað fyrst.

Á íslensku eru paprikur og chili stundum aðgreind sem belgaldin og eldipar.

Bragðstyrkur – Scovilli-skalin

Gríðarlegur munur er á bragðstyrk ólíkra tegunda og yrkja innan ættkvíslarinnar Capsicum. Bragðstyrkurinn er mældur á Scoville-skala, Scoville heat

Í fyrstu voru papriku- og chili-plöntur aðallega skrautjurtir í barrokkgörðum og á heimilum aðalsmanna á Spáni enda er plantan alsett rauðum og gulum aldinum sannkallað augnakonfekt.

Heimsmeistari chilisins í styrkleika er The Carolina Reaper sem mælist 2,2 milljón SHU og getur það líklega valdið sjálfsíkveikju við réttar aðstæður.

Þrátt fyrir auknar vinsældir margs konar chilisósa stendur Tabasco-sósan alltaf fyrir sínu.

units (SHU), sem mælir innihaldi kapsaisin-óíða í aldininu.

Eins og áhugafólk um sterkt chili veit mælist venjuleg búðarpaprika 0 á Scoville-skala. Styrkleiki yrkja er svo mismunandi, til dæmis mælist chili sem kallast El-Paso með 500 til 700 SHU, Jalapeno 2.500 til 8.000, Tunga Satans 125.000 til 325.000 og Trinidad sporðdrekki rúmlega 1,4 milljón SHU. Eftir það fer smátt og smátt að hitna í kolunum þegar kemur að Pot Duoglah, þá mælist það aldin 1,85 milljón SHU. Sterkasta chili í dag, The Carolina Reaper, mælist 2,2 milljón SHU og getur hann líklega valdið sjálfsíkveikju við réttar aðstæður. Hreinir kapsaisin-óíðar mælast 16 milljón SHU.

Til fróðleiks mælist piparúði lögreglunnar, sem aðallega inniheldur kapsaisin-óíða, 2 til 5,3 milljón SHU á Scoville-skala.

Styrkur kapsaisin-óíða er mestur í fræinu. Fuglar eru ónæmir fyrir kapsaisin-óíðum og geta hæglega étið hvaða chili sem er án þess að það hafi áhrif á þá. Fuglar eru því duglegir við að dreifa fræjum plöntunnar í náttúrulegum heimkynnum þeirra.

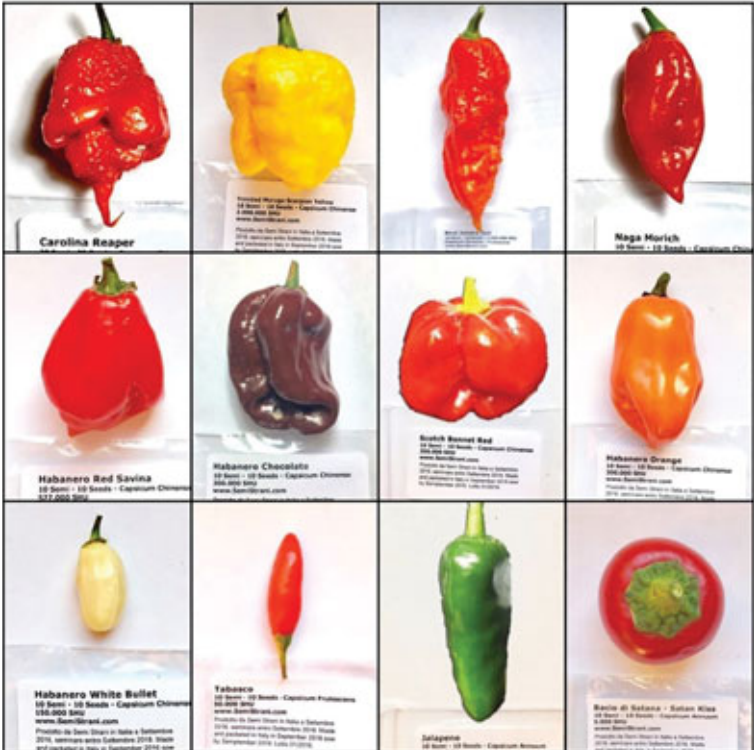
Fílar og chilikúkasprengjur

Bændur víða í Afríku og Asíu hafa lengi átt í vandræðum með fila sem eiga það til að fara inn á akra eða í birgðageymslur og éta eða skemma uppskeruna. Chili hefur reynst mörgum bændum góð lausn til að halda filunum frá. Í rana fila er fjöldi næmra skynfæra og forðast fílar chili og því meira sem það er sterkara. Bændurnir blanda því chilikúkasprengjur sem þeir kveikja við akrana og birgðageymslurnar í baráttunni við filana. Reykurinn frá reykbombunum er mettaður af chililykt sem filarnir forðast en chilikúkasprengjurnar eru blanda af húsdýráburði og sterkum chili.

Chili til sölu á markaði á Sri Lanka.

Mynd / VH.

Gríðarlegur munur er á bragðstyrk ólíkra tegunda og yrkja innan ættkvíslarinnar Capsicum og er bragðstyrkurinn mældur á Scoville-skala.

Ræktun og kjörhiti

Auðvelt er að rækta paprikur og chiliplöntur upp af fræi, hvort sem það er úr fræbréfi eða beint úr aldininu. Plönturnar þrífast best við góðan loftraka og því gott að úða plönturnar reglulega. Kjörhiti er 21 til 29° á Celsíus og plönturnar kjósa næringarrikan og rakan en ekki blautan jarðveg. Til eru yrki sem þrífast við hita niður í 4° á Celsíus.

Best er að sá papriku- og chili-fræjum í lok febrúar og fram í apríl til að fá góðar plöntur fyrir sumarið og góða uppskeru að hausti.

Paprika og chili til matargerðar

Hvort sem paprika eða chili er borðað hrátt, þeklað, eldað, þurr í duftformi eða sem sósa gefa aldinin mat sitt sérstaka bragð. Paprika eða chili fer vel með salati, á pönnu eða í potti með austurlenskum eða indverskum réttum, í chili con carne og taco, á brauð með osti og í ungversku gúllasi. Það er meira að segja ótrúlega gott að strá chilidufti yfir ferskan ananas og Mæjar og Astekar í Mið- og Suður-Ameríku notuðu chili til að krydda kakó.

Paprikur á Íslandi

Elsta heimild á tímarit.is um paprikunotkun hér á landi er í 6. árgangi Kvennablaðsins frá aldamótaárinu 1900 en þar segir í uppskrift að tartat smjöri „¼ smjör er hrært með ½ matskeið af saxaðri pétursselju, 1/2 matskeið af sinnepi, litlu af sironusaft, og litlu af paprika, ef það er til. Þetta er alt hrært vel saman og þegar smjörið er orðið mjúkt og jafnt, þá er þetta tilbúið. Það er brúkað með steiktum fiski og þesskonar mat.“

Í grein í Tímanum frá í september 1977 segir í fyrrisögn að paprika sé C-vítamínrikasti ávöxturinn sem völ er á og að ellefu tonn séu rækтуð á landinu árlega. Í umfjöllun Tímans segir meðal annars: „Paprika er tiltölulega nýr ávöxtur á borðum okkar Íslendinga. Eini framleiðandi papriku á landinu er Garðyrkjuskóli ríkisins á Reykjum í Ölfusi og leituðum við því upplýsinga þar um ræktun hennar, næringarinnihald og sögu. Grétar Unnsteinsson skólastjóri brást bæði fljótt og vel við og gaf okkur ýtarlegar upplýsingar um þennan bragðgóða ávöxt.

Í Ungverjalandi, þar sem paprikan er mikið rækтуð og borðuð er sagt að nútíma sjúkdómar, eins og hjartasjúkdómar og æðakölkun séu nánast óþekktir. Ekki er þó fullsannað að þetta góða heilsufar Ungverja standi í beinu sambandi við paprikuna. En hvað sem því líður er hér um hollan og mjög C-vítamínrikan ávöxt að ræða. C-vítamíninnihaldið er um 150–300 mg ascorbínsýra í 100 gr af ferskum ávöxtum, og er paprika því einn allra C-vítamínrikasti ávöxtur sem við eigum völ á.

Szent Györgyi, ungverski efnafræðingurinn sem uppgötvaði efnafræðilega samsetningu C-fjörefnis, framleiddi þetta fjörefni einmitt fyrst úr aldinum paprikunnar.

Garðyrkjuskóli ríkisins er eini framleiðandi papriku á Íslandi. Þar hófst ræktun á papriku um 1960. Fyrstu árin var framleiðsla mjög litil, en frá 1965 hafa vinsældir paprikunnar vaxið jafnt og þétt, svo að á árinu 1976 var framleiðslan um 11 tonn í garðyrkjustöð skólans og verður væntanlega eitthvað meiri á þessu ári.

Af framleiðslu ársins 1976 voru um 10 tonn seld í fersku ástandi en um 1 tonn var djúpfrost, og selt þannig yfir vetrarmánuðina, en paprika er mjög góð til djúpfrostingar.“

Chilirúlletra

Erlendis þekktist að haldnar séu keppnir þar sem keppst er um hver getur borðað sterkasta chilíði eða troðið í sig mesta af sterku chili á sem skemmstum tíma. Annar skemmtilegur partíleikur er að setja eldipar af ólíkum styrkleika í skál og láta þátttakendur velja sér sitt chili. Allir borða sitt chili á sama tíma og vinnur sá eða tapar sem fær sterkasta aldinið eftir því hvernig er á það lítið.

UTAN ÚR HEIMI

Steinagarðurinn í Rosendal í Harðangursfirði í Noregi:

Þar sem fortíðin er falin í berginu

Erla Hjördís
Gunnarsdóttir
ehg@bondi.is

Steinagarðurinn í Rosendal í Harðangursfirði í Noregi hefur að geyma margar þar sem bergtegunda sem eru innan þjóðgarðsins Folgefonna. Búið er að slípa bergtegundirnar til sem gerir þær að sannkölluðu augnakonfektí fyrir gesti sem ganga þar um því litbrigðin og mynstrin sem björgin hafa að geyma minna á sögu svæðisins og jarðarinnar.

Þannig er ekki eingöngu að sjá hinar ólíku bergtegundir í garðinum heldur eru ýmsir steinaskúlpútar, figúrur og saga jarðarinnar á 23 metra löngum póleruðum granítvegg sem lýsa vel jarðfræðilegri og líffræðilegri þróun jarðarinnar yfir 4.600 milljónir ára sem meitað er í vegginn. Margir sem heimsækja garðinn velta fyrir sér hvernig hinar mismunandi bergtegundir hafi orðið til og hversu gamlar þær eru og eru upplýsingarnar á granítveggnum með mörg svör við þeim spurningum.

Það er samhengi milli berggrunnins, loftslagsins hátt uppi

Það er ýmislegt fleira en stór og slípuð björg sem finna má í steinagarðinum í Rosendal eins og steinbrú, steinaskúlpútar, figúrur og indíánatjald sem er í raun grillhús og opið fyrir almenning.

Myndir / ehg

í fjöllum þar sem bergtegundirnar er að finna og lífsins sem þróast á svæðinu. Í steinagarðinum er einnig að finna um 130 mismunandi plöntutegundir, þar á meðal nokkrar háfjallaplöntur. Það eru miklir kræftir sem hafa skapað bergtegundirnar

og er von forsvarsmanna garðsins að það sé einn af þeim þáttum sem fólk fræðist um og geri sér betur grein fyrir eftir heimsókn þangað. Oft er litið á steina og björg sem grá og leiðinleg en ef litið er gaumgæfilega kemst fólk að því að

Serpentín sem er græni gimsteinn garðsins. Hinn græni fallegi litur Serpentínsins kemur vel í gegn þegar búið er að slípa yfirborðið. Mörg slík björg hafa fundist á Folgefonna-svæðinu í Noregi og þá oft í nálægð við sápustein.

Sjaldgæfur gestur úr kvikuhólfinu er Kulegabbro sem er hugsanlega sjaldgæfasta bergtegund í heiminum. Kúluförmin verða til við það að steinefnakornin sem skiljast frá bergkvikunni við storknun hópast saman í kúlur. Afgangurinn af bergkvikunni sem fyllti holrúmið milli kúlunnar hefur þar á eftir storknað og steypt saman kúlurnar.

Fylkissteinninn í Hörðalandi heitir Koronitt með form kórónu. Þetta er áberandi bergtegund á vissum svæðum í Hörðalandi og við Björgvin ásamt í innri Sognafirði.

Kolkrabbi úr Pegmatíti hefur skemmtilega sérstakt form.

Thulitt frá Lom hefur einstaklega fallegan rauðbleikan lit.

steinar samanstanda af kristöllum og mismunandi litum og stærðum. Þetta kallast steinefni sem binda steininn saman en samsetning steinefnanna ráða litum steinanna.

Garðurinn er unninn í samvinnu við jarðfræðingana Johan Naterstad, Øystein J. Jansen, Torgeir Garmo og Haakon Fossen, myndhöggvarann Bård Breivik og bergbrotsmennina Rolf Karlsen og Torkjell Nerhus.

Mætum öll

Búskapur er okkar fag

Ágætu félagsmenn í Bændasamtökum Íslands

Miklar breytingar hafa orðið á okkar atvinnugrein síðustu misseri og þróunin er hröð. Árið 2017 var fyrsta ár nýrra búvörusamninga en verðþróun á afurðum var ekki öllum bændum hagstæð. Fram undan er fyrri endurskoðun samninganna og fjölmargar áskoranir bíða bænda á markaði. Ferðamannafjöldi mun ná nýjum hæðum á árinu og fleiri munna þarf að metta. Innflutningur á mat hefur aukist og blikur eru á lofti vegna nýlegs dóms EFTA-dómstólsins um innflutning á hráu kjöti og eggjum. En tækifærin eru mýmörg og það er okkar að grípa þau.

Það er mikilvægt fyrir bændastéttina að hún standi saman og að rödd okkar hljómi sem víðast og sterkast. Við verðum að gæta hagsmuna landbúnaðarins og þess vegna rekum við öflug Bændasamtök.

Til þess að ræða við bændur fer forystufólk BÍ í fundiferð um landið í næstu viku. Fulltrúar frá Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins verða með í för og ræða meðal annars um framtíðarsýn fyrirtækisins, fagmennsku í greininni og þróun ráðgjafarþjónustu.

Allir félagsmenn í Bændasamtökunum eru velkomnir á bændafundina.

Sindri Sigurgeirsson, formaður BÍ

Bændafundir um miðjan janúar

Fundarstaður	Dags.		Tími	Svæði
Hótel Ísafjörður	16. janúar	Þriðjudagur	12.00	Ísafjörður
Fjallalamb	16. janúar	Þriðjudagur	12.00	Kópasker
Hótel Icelandair	16. janúar	Þriðjudagur	12.00	Egilsstaðir
Ásgarður	16. janúar	Þriðjudagur	20.30	Kjós
Breiðamýri	16. janúar	Þriðjudagur	20.30	S-Þingeyjarsýsla
Karlsstaðir	16. janúar	Þriðjudagur	20.30	Berufjörður
Félagsheimilið Blönduósi	17. janúar	Miðvikudagur	12.00	Blönduós
Hlíðarþær	17. janúar	Miðvikudagur	12.00	Eyjafljörður
Mánagarður	17. janúar	Miðvikudagur	12.00	Hornafjörður
Langamýri	17. janúar	Miðvikudagur	20.30	Skagafjörður
Sævangur	17. janúar	Miðvikudagur	20.30	Strandir
Kirkjuhvoll	17. janúar	Miðvikudagur	20.30	Kirkjubæjarklaustur
Breiðablik	18. janúar	Fimmtudagur	12.00	Snæfellsnes
Heimaland	18. janúar	Fimmtudagur	12.00	Rangárvallasýsla
Birkimelur	18. janúar	Fimmtudagur	12.00	Barðaströnd
Dalabúð	18. janúar	Fimmtudagur	20.30	Dalir
Landbúnaðarháskólinn	18. janúar	Fimmtudagur	20.30	Hvanneyri
Þingborg	18. janúar	Fimmtudagur	20.30	Árnessýsla

Bændasamtök Íslands eru málsvari bænda og vinna að framförum og hagsæld í landbúnaði. Þau veita félagsmönnum sínum margvíslega þjónustu og beita sér fyrir betri kjörum bænda á öllum sviðum. Samtökin sinna fjölbreyttum verkefnum sem bæta hag bænda, þróa forrit og reka gagnagrunna, gefa út Bændablaðið og sinna almannatengslum, annast samningagerð fyrir hönd bænda og móta stefnu í málefnum þeirra með lýðræðislegum hætti. Nánari upplýsingar um starfsemi BÍ er að finna á vef samtakanna, www.bondi.is

BÆNDASAMTÖK
ÍSLANDS

Fyrir okkur öll

UTAN ÚR HEIMI

Mike Tyson, fyrrverandi heimsmeistari í boxi, hefur uppi áform um stórtæka kannabisræktun á búgarði í Kaliforníu.

Tyson ætlar að rækta kannabis

Mike Tyson, fyrrverandi heimsmeistari í boxi, hefur ákveðið að söðla rækilega um og hefur nú uppi áform um að hefja stórfellda kannabisrækt á búgarði Kaliforníuríki.

Áform Tyson eru stórtæk og er markmið hans að rækta eigið kannabisyrki, TYSON OG sem mun vera blendingur yrkjanna Mike Tyson og OG Kush, á rúmlega sextán hekturum. Tyson og samstarfsmenn hans segja ræktunina mögulega þar sem búið er að löggleiða kannabis í Kaliforníu.

Í yfirlýsingu vegna ráðahagsins segir að Tyson hafi lengi verið stuðningsmaður þess að löggleiða

kannabis í lækningaskyni og til einkanota og að hann vonist til að búgarðurinn verði til að auka skilning manna á gagnsemi plöntunnar.

Helmingur búgarðsins verður lagður undir kannabisrækt og munu garðyrkjumenn með sérþekkingu í þeim fræðum sjá um ræktunina.

Hugmyndin er einnig að á búgarðinum verði aðstaða fyrir gesti til að skoða og fræðast um framleiðsluna og gista, beri svo við. Fyrsta skóflustungan að húsakynnum voru tekin fyrir skömmu.

AVH

MENNING & LISTIR

Í skugga drottins:

Af Guðs ráðstöfunum og náttúrulegum harmi ungra kvenna

Vaka Helgafell gaf út undir lok síðasta árs bókina Í skugga drottins eftir Bjarna Harðarson. Hér er á ferðinni söguleg skáldsaga sem segir frá leiguliðum Skálholtsstóls á 18. öld. Aðalpersóna er húsfreyja María á Eiriksbakka sem leyfir vorsultinum að tálga sig ár hvert á meðan óguðlegur og skemmtinn niðursetningur fyllir líf hennar af sögum og þvættingi.

En yfir um og allt um kring er Guðsótti. Öttinn við hinn reiða Krist og eilífan helvítiseld. Við sögu koma misgóðir Guðsmenn, hljóðfæraleikarar, maurapúkar og litskrúðug mannlífsflóra alþýðunnar.

Bláðið grípur hér ofan í búsgir á Eiriksbakka þegar kýrin dregst upp af sýkingu og það er ekki einu sinni til salt svo bjarga megir ketinu.

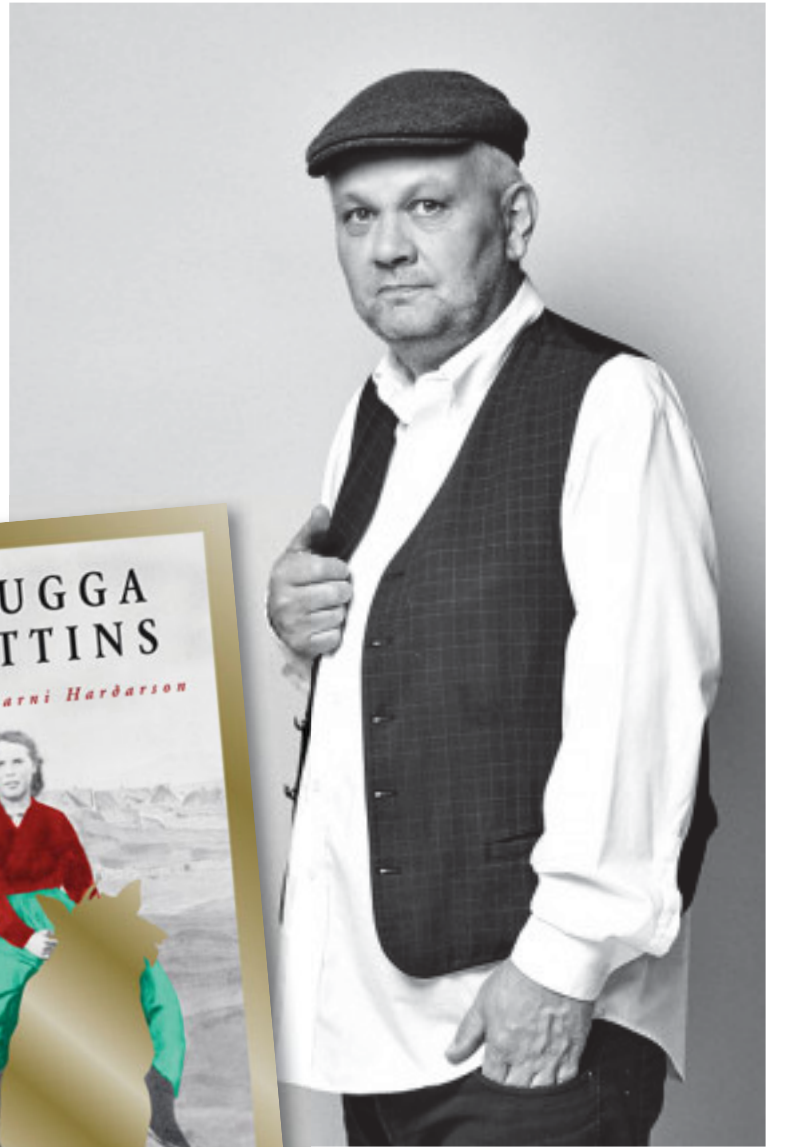
Nautpeningur

Hvernig á hún að treina sér eitthvað af besta heyinu til vors. Hún sem aldrei hefur ráðið yfir heyi. Hún á nóg af því sem Greipur hennar hafði sagt að væri hálfgerður ruddi. En fáir kýrin þetta tvennt í hæfilegum skömmtum ætti hún að mjólka fram undir sauðburð. Þá fengi Katrín litla nóg og þau Jón syltu ekki heldur.

En nú eru ekki nema einhverjir dagar í að kýrin geldist og kvígan virðist reisa af sulti. Getur verið að hún hafi farið svona gáleysislega að þessu öllu þegar ósköpin gengu yfir? Framan af sá strákurinn Yngrión um þessar gjafir og hann kunni þetta vitaskuld.

Jón Skrifari hefur fyrir löngu ráðlagt henni að skera kvíguna en nú er það orðið of seint. Samt hefur það engu breytt, kvígan fékk lítið nema ruddann en var alla tíð léleg við átið.

Henni verður oft hugsað til þess sem Eldrión sagði um gripina áður en hann fór. Það vantar bara að

Bjarni Harðarson.

kýrnar drepist útaf hjá henni og hún má þá vera fegin að halda barninu.

Einn daginn ber þau að garði Einar á Iðu og Höllu dóttur hans eftir að fréttir hafa borist milli bæja um ástandið á skepnunum.

Ósköp er mér klén skemmtan að komum Einars á Iðu hér og Greipur ekki heima, nöldrar karmadurinn en María biður hann blessaðan að halda kjafti. Eftir að síðustu kornskeppurnar átust upp og ekki annað eftir en skemmdur súr og örliðið af slepjuðu kjöti eiga þau vinirnir sjaldnast aðrar gjafir að gefa hvort öðru en geðvonsku og köpuryrói.

Þau feðgin Einar á Iðu og Halla fara beint í Eiriksbakkaþjósið að líta á kýrnar en María má til að

fara inn til að vera yfir barninu sem er með svengdargráti. Það er ólund yfir þeim öllum, Katrínu, Skrifaranum og húsmóðurinni. Konan lætur móðan mása um það hvað hann Einar sé orðinn utangátta og beygjulegur, hreint eins og hann viti ekki hvað eigi að gera við kvenmannsvæflu þó hann sæi hana.

Nema þá að ég sé orðin svona ljót, tautar hún og snýr sér á baðstofugólfinu þar sem hún hefur arkað um fram og aftur með sífrandi barnungann. Í sama bili gengur hún í flasið á Iðubóndanum og það slær á konuna roða og vandræðagangi. En Einar lætur sem hann hafi ekkert heyrt og snarar sér innar í baðstofuna. Halla dóttir hans á eftir.

Framleiðnisjóður landbúnaðarins kallar eftir umsóknum 2018

Framleiðnisjóður landbúnaðarins er leiðandi stuðningsaðili við þróunar- og nýsköpunarstarf landbúnaðarins og kallar nú eftir umsóknum um styrki í **eftirfarandi flokkum:**

- # Umsóknir um styrki til verkefna á sviði nýsköpunar og þróunar á bújörðum á vegum bænda (B flokkur). Forgangs njóta þau verkefni sem fela í sér verulega nýbreytni og sem líkleg eru til að leiða af sér umtalsverða atvinnusköpun.
- # Umsóknir um námsstyrki til nema í landbúnaðarvísindum (MSc. eða PhD). Forgangs njóta þeir umsækjendur sem sýna fram á í umsókn sinni að viðkomandi sé líklegur til að starfa að eflingu landbúnaðar í náinni framtíð. Í því samhengi er horft bæði til vals námslínu, sem og efnisvals lokaverkefna.

Umsóknum skal skilað á sérstökum umsóknareyðublöðum sem er að finna á heimasíðu sjóðsins, **www.fl.is**. Eyðublöð sjóðsins hafa nýlega verið uppfærð og ekki verður tekið við umsóknum á eldri eyðublöðum. **Mikilvægt er að vanda til gerðar umsókna og gera grein fyrir öllum efnisatriðum sem farið er fram á í umsóknareyðublöðunum.**

Umsóknarfrestur er til 29. janúar 2018 (póststimpill gildir).

Umsóknum skal skilað til **Framleiðnisjóðs landbúnaðarins**, Hvanneyrargötu 3, 311 Borgarnes.

Nánari upplýsingar eru veittar á skrifstofu **Framleiðnisjóðs landbúnaðarins**, Hvanneyri. Sími 430-4300 / netfang **fl@fl.is**.

Styrkir þessir eru auglýstir með fyrirvara um fjárheimildir Alþingis til sjóðsins fyrir árið 2018.

Framleiðnisjóður landbúnaðarins
Hvanneyri – 311 Borgarnes
Sími 430-4300

Átakanleg samtíðarsaga

Bókin **Þrautgóðir á raunastund – 1975–2000** eftir Steinar J. Lúðvíksson kom út nú fyrir jólin.

Á árunum 1975–2000 fórust 384 Íslendingar í sjóslysum. Mun fleirum var þó bjargað úr sjávarháska, stundum eftir langa og skelfilega atburðarás þar sem líf sjómanna og björgunarmanna hékk á bláþræði. Hér er fjallað um niðurtíð af þeim sjóslysum sem áttu sér stað á þessu tímabili og má þar nefna þegar Suðurlandið fórst langt úti í hafi 1986, Helliseyjarslysið 1984, strand Pelagusar 1982, hetjudáðina í Vöðlavík 1993 og frækilega björgun þyrnuháfnar TF LÍF sem bjargaði 39 mönnum úr sjávarháska á nokkrum dögum 1997.

Mörgum atburðanna lýsa menn

sem hlut áttu að máli, ýmist sem björgunarmenn

eða þeir sem bjargað var. Hér er á ferðinni áhrifamikil og oft átakanleg samtíðarsaga, einn af sviplegustu þáttum Íslandssögunnar.

Steinar J. Lúðvíksson er höfundur ritraðarinnar **Þrautgóðir á raunastund** sem kom út í nítján bindum á árunum 1969–1988 og naut fádæma vinsælda. Hér tekur hann upp þráðinn þar sem frá var horfið og fjallar um síðasta fjórðung tuttugustu aldarinnar.

Þrautgóðir á raunastund er 369 blaðsíður að lengd. Eyjólfur Jónsson braut bókina um og Jón Ásgeir hannaði kápu. Bókin er prentuð í Finnlandi.

Magnús Leópoldsson lögg. fasteignasali

FASTEIGNAMIÐSTÖÐIN

HRAUNSMÚLI TIL SÖLU

Fasteignamiðstöðin er með til sölu Hraunsmúla, landnúmer 136060, 136061 og 207278 Borgarbyggð.

Samkvæmt Þjóðskrá er jörðin sögð vera 596 hektarar. Á jörðinni er gott íbúðarhús byggt 2012 úr timbri. Fimm svefnherbergi, stofa, gólfefni, plastparket og flísar, gólfhiti, rafmagnskynding. Einnig er eldra íbúðarhús, sem er í frekar slöku ástandi og var byggt í tvennu lagi, annars vegar eldri hlutinn sem er byggður árið 1957, 90,4 m², og viðbygging sem er byggð síðar, sem er 25,6 m².

Fjárhús og hlaða frá árinu 1982 í ágætu ástandi. Fjárhús þessi eru byggð fyrir um 500 fjár. Einnig er ágætis véla/verkfærageymsla frá árinu 1980, 115,9 m² að stærð. Skráð heildarærgildi jarðarinnar eru rúmlega 360 ærgildi. Fjárstofn um 440 ær. Jörðinni fylgir einnig 86,2 hektara ræktunarland, Hraunsmúlaland/ræktun, landnúmer 136061. Einnig fylgir Hraunsmúlaland/Kaldármelar, landnúmer 207278, ásamt mannvirkjum sem var nýtt sem aðstaða fyrir Hestamannafélagið Snæfelling. Ræktað land, auk þess sem áður er talið, er um 38,6 hektarar. Í landi jarðarinnar er fjárrétt í eigu sveitarfélagsins.

Jörðin er stutt frá Borgarnesi þar sem hægt er að nálgast alla þjónustu og verslun. Stutt er í Laugagerðisskóla, sem er grunnskóli. Einstaklega skemmtilegt umhverfi og áhugaverð staðsetning. Jörð sem gefur ýmsa möguleika til framtíðar lítið, hvort sem er til landbúnaðar og/eða útivistar og ferðaþjónustu.

Til sölu með bústofni, framleiðslurétti og heybirgðum. Annað fyrirkomulag kemur vel til greina. **Mjög áhugaverð jörð.**

Fasteignamiðstöðin - Hlíðarsmára 17, 201 Kópavogi - Sími 550 3000

fasteignamidstodin@fasteignamidstodin.is - www.fasteignamidstodin.is

12.500 kr

Kuldagallar á tilboði

Hydrowear vetrargalli blár

Hver galli • Loðfóðraður en vattfóðraður í ermum og skálum

- Efnið í gallanum er vatnsfráhrindandi
- Rennilás að framan og á skálum.
- Stærðir S – 3XL.

Jobman vetrargalli svartur

- Léttur vattfóðraður galli.
- Pólyester með PU-húð að innan sem ver gegn vindi og vatni.
- Rennilásar á skálum upp að mjöðm auðveldar að fara úr og í.
- Stærðir: S-3XL

Wenaas vetrargalli gulur/svartur

- Léttur og þægilegur
- Vattfóðraður með rennilás. • Stærðir: M - 2XL

KH Vinnufót • Nethyl 2a • 110 Reykjavík • Sími: 577 1000 • info@khvinnufot.is • www.khvinnufot.is

expert kæling

- ✓ Umboðsaðili Røka mjólkurtanka á Íslandi
- ✓ Kælikerfi
- ✓ Frystikerfi
- ✓ Almennar raflagnir
- ✓ Þjónusta & uppsetningar

VIÐ ÞJÓNUSTUM KÆLIKERFI Á ÖLLU LANDINU!

Expert kæling ehf. | Sími: 660 2977 | Netfang: elmar@expert.is
 Draghálsi 22, 110 Reykjavík | Freyjunesi 10, 603 Akureyri | Gagnheiði 3, 800 Selfossi

http://HVELLUR.com

..í einum grænum

Við bjóðum heildarlausnir í snjókeðjum

Viðgerðir Breytingar Þjónusta

Smiðjuvegur 30, 200 Kópavogur

Bændablaðið Smáauglýsingar 56-30-300
Næsta blað kemur út 25. janúar

Claas heyvinnutæki – Pinn ávinningur

Claas Disco

- Maxcut sláttuborð - lámarks viðnám við jörð
- Yfirstærð af tannhjólum með breiðan snertiflöt
- Claas Contour sjálfvirk landflöt
- Active float landflöt stillanlegt fyrir allar aðstæður
- Safety link öryggi á sláttudiskum ver sláttuborðið áföllum
- Hraðfestingar á hnifum

Fjölfætlur

Claas Volto

- Max spread dreifing meiri vinnuhraði og snúingsgæði
- Permalink fjölfingratengi milli stjarna – viðhaldsfrítt öryggi
- Svunta til frákast á jöðrum – enginn þörf á að skekkja vélina (aukabúnaður)
- Drifhús á hverri stjörnu olíufyllt fyrir lífstíð
- 5 vafninga tindar 9,5 mm þykkir – styrkur og ending

Múgavélar

Claas Liner

- Prefix armar með fjölrilla stýringu – öryggi og stöðugleiki
- Claas Contour fullkomin aðlögun að landi
- 3-D gleiðtandem með beyjur á fremri tandemhjólum
- Einföld og sterk driflína með Y- drifi á miðjumúgavélum
- Lokuð olíufyllt drif og hjámiðjubrautir
- Fullkomin stýrisbúnaður með beyjuhjólum að aftan

Nánari upplýsingar um búnað og ávinning hans veita sölumenn Vélfangs.

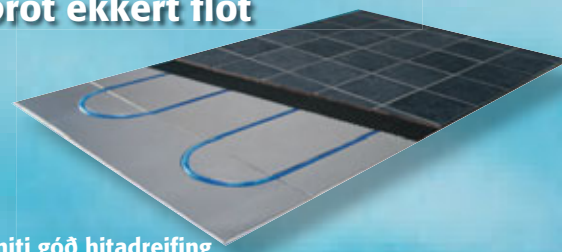
 VÉLFANG – VERKIN TALA

CLAAS

Gylfaflöt 32 • 112 Reykjavík • Sími 580 8200 • www.velfang.is
 Frostagötu 2a • 603 Akureyri • velfang@velfang.is

Gólfhitakerfi

Ekkert brot ekkert flöt

- Þægilegur hiti góð hitadreifing
- Hítasveiflur / Stuttur svörunartími
- Aðeins 12mm þykkar hitadreifiplötur
- Fljótlegt að leggja
- Ekkert brot ekkert flöt
- Dreifiplötur límdar beint á gólf
- Gólfefni lagt beint á dreifiplötur (flísar, parket)
- Hentar vel í eldra húsnæði jafnt sem ný hús og sumarhús
- Flooré gólfhitakerfi er einfalt, fljótlegt og þægilegt

Skemmuvegur 10 (blá gata) 200 Kópavogur
 Sími 567 1330 Fax 567 1345 www.hringas.is

STÉTTARFÉLAG
Í ALMANNAJÓNUSTU

- SUMARIÐ 2018 -

SFR stéttarfélag í almannajónustu leitar að íbúðum eða sumarhúsum á Siglufirði, Ísafirði og Höfn í Hornafirði eða nágrenni til framleigu fyrir félagsmenn sumarið 2018.

Einungis fullfrágengið húsnæði í góðu ásigkomulagi kemur til greina og lóðir þurfa einnig að vera fullfrágengnar.

Áhugasamir sendi upplýsingar til Dóru á netfangið dora@sfr.is fyrir 25. janúar 2018.

Allar almennar upplýsingar verða að koma fram, s.s. verð, almennt ástand eignarinnar, staðsetning, stærð, möguleikar á fjölda gesta, aldur eignar, aðstaða (heitir pottar og slíkt), lýsing á útivistarmöguleikum og afþreyingu í næsta umhverfi, o.s.frv. auk mynda.

Öllum tilboðum verður svarað.

UTAN ÚR HEIMI

Kostir plöntulýsingar af þessu tagi eru augljós. Þær binda kolefni og umbreyta koltvísýringi í súrefni og eftir að þær drepast brotna þær niður og breytast í jarðveg og næringarefni, öðrum plöntum til hagsbóta.

Plöntur sem ljósgjafar:

Verði ljós

Plöntur sem gefa frá sér ljós gefa hugtakinu ljóstillifun nýja merkingu. Hópur vísindamanna við MIT-háskóla í Bandaríkjunum hefur gert tilraunir með og fundið leið til að láta plöntur gefa frá sér ljós.

Þrátt fyrir að tilraunirnar séu enn á frumstigi eru bundnar miklar vonir við að einn daginn muni pottaplöntur lýsa upp heimili okkar og tré og runnar götur og torg.

Kostir plöntulýsingar af þessu tagi eru augljós. Þær binda kolefni og umbreyta koltvísýringi í súrefni og eftir að þær drepast brotna þær niður og breytast í jarðveg og næringarefni, öðrum plöntum til hagsbóta.

Sjálflysandi tóbaksplanta

Tilraunir MIT-manna eru ekki þær fyrstu til að gera plöntur sjálflysandi. Árið 2010 tókst plöntuerfðaverkfræðingi að búa til sjálflysandi tóbaksplöntu. Ekki tókst að markaðssetja plöntuna vegna vandræða við að fjölðaframleiða hana og ágreinings um hvort genabreyting hennar væri hættulaus.

Aðferðin til að fá plöntur til að lýsa sig og umhverfi sitt upp er að þessu sinni öðruvísi. Í stað þess að eiga við gen plantnanna er fíkt að

við nanóeindir í þeim sem hver fyrir sig ber í sér möguleika til að valda efnabreytingum í sykrum í plöntufrumum og framkalla ljós.

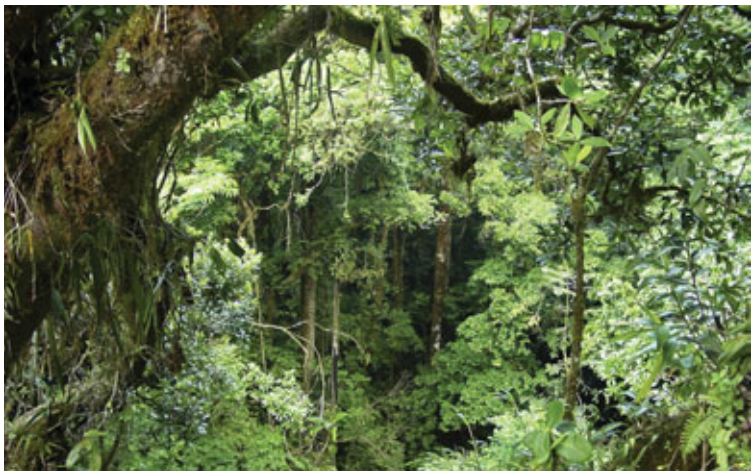
Kál og klettasalát sem ljósgjafar

Með nanótækninni hefur tekist að fá vatnakarsa, káljurtir, spínat og klettasalát til að gefa frá sér ljós. Birtan sem plönturnar gefa frá sér er að vísu enn sem komið er takmarkað og dauft, eins og náttljós sem stundum er haft í barnaherbergjum, en um leið og efnabreytingarnar í plöntunum byrja getur ljósið enst í allt að þrjár og hálf klukkustund. Ekkert er þó talið því til fyrirstöðu að áður en langt er um liðið verði bæði hægt að auka birtustigið og lengja birtutímann.

Einnig er talið að hægt verði að stilla efnabreytingarnar í plöntunum þannig að ekki kvikni á þeim fyrr en birtustigið umhverfis þær hefur minnkað ákveðið.

Lesið við plöntuljós

Gangi hugmyndir MIT-manna eftir er talið að í framtíðinni verði hægt að úða efnahvötum á laufblöð hvaða plöntu sem er til að kveikja á þeim og lesa við birtu þeirra. /VH

Frumbyggjar litu á skógin í kringum sig sem nytjagarð.

Þjóðfræði og grasnytjar:

Frumskógurinn sem nytjagarður

Sjö innfæddir Perú-indíánar hafa tekið sig saman og safnað upplýsingum og ætla að gefa út á prenti bók um lækningamátt og aðrar nytjar jurta. Þekkingin sem þeir eru að safna er víða að glatast með eldra fólki og grasalæknum og það sem meira er að margar af plöntunum sem þeir fjalla um eru að nálgast útrýmingu.

Samkvæmt lýsingu frumbyggja í Amason-frumskóginum litu þeir yfirleitt á skógin sem garð. Stóran garð sem veitti þeim lífsviðurværi, mat og plöntur til lækninga. Vitað er

að þjóðflokkar í Amason stunduðu ræktun þar sem þeir plöntuðu út alls kyns nytja- og lækningaplöntum í kringum þorp. Þessar plöntur gátu og geta skipt þúsundum á nokkur hundruð fermetrum og geta garðarnir lítið út eins og villt svæði í augum þeirra sem ekki þekkja til.

Margir af þessum gördum og þekkingin um notkun plantnanna sem í þeim vaxa er víða að hverfa á sama tíma og fólk flytur til borga. Garðarnir vaxa úr sér og víða eru þeir felldir og landið notað fyrir einsleita sojarækt eða til beita. /VH

Á FAGLEGUM NÓTUM

Þessi mynd er úr einu af fjósunum í Vallens gárd-búinu sem er stærsta mjaltapjónabú á Norðurlöndum með 18 mjaltapjóna. Þetta er hefðbundið legubásafjós með þremur legubásaröðum.

Myndir / Helge Kroman

Stærsta mjaltapjónabú Norðurlanda

Sáu tækifæri í lægðinni

Árið 2015 var kúabúið komið með 750 mjólkurkúr og voru þær mjólkaðar í hefðbundnum hraðútgangsmjaltabás með 40 tækjum. Mikill tími fór í mjaltir, eða um 18 klukkustundir á dag. Á búinu var á annan tug starfsmanna og sá hluti þeirra um mjaltirnar. Þegar afurðastöðvaverðið víða í Evrópu, og víðar í heiminum, tók dýfu um mitt árið 2015 tóku feðgarnir Jan-Erik og Henrik ákvörðun um að skipta mjaltatækninni út og hætta í hefðbundnum mjóltum og skipta yfir í mjaltapjóna.

Þetta er nokkuð óvenjulegt og sér í lagi ef lítið er til Svíþjóðar þar sem kúabúum hefur verið að fækka verulega undanfarið, lítið verið um fjárfestingar og mjólkurframleiðslan átt í vök að verjast.

Aðspurðir að því af hverju ákvörðunin hafi verið tekin á þessum tíma segir Jan-Erik að hafi maður bolmagn til að fjárfesta á annað borð sé langbest að gera það þegar fáir aðrir fjárfesta. Þá séu söluaðilar mun viljugri til að gefa afslætti og góða þjónustu. Þetta sé í raun hluti af fjárfestingastefnu Vallens gárd, að fjárfesta helst ekki nema á niðursveiflutímum. Afurðastöðvaverðið sveiflist reglulega upp og niður og best sé að fjárfesta þegar verðið sé á niðurlæið svo fjárfestingin sé tilbúin þegar verðið er á uppleið á ný. Þetta virðist hafa gengið allvel eftir hjá

þeim, enda hefur afurðaverðið verið nokkuð hátt það sem af er vetri.

Rúmt ár leið

Eftir góðan undirbúning og að fengnum tilboðum gengu þeir vorið 2016 að tilboði frá mjaltapjónaframleiðandanum Lely og pöntuðu 18 mjaltapjóna! Svo var þegar hafist handa við að undirbúa komu mjaltapjónanna, en reiknað var með því að búið gæti tekið við mjaltapjónunum sumarið 2017. Framkvæmdin dróst reyndar aðeins á langinn og fram í byrjun vetrar. Það var því rúmt ár sem leið frá því að ákvörðun var tekin og gengið frá pöntun, þar til kúabúið tók fjárfestinguna í notkun.

Á þessum tíma var kúabúið þegar búið að byggja upp þrjú samsíða legubásafjós fyrir mjólkandi kúr og í hverju þeirra voru rétt rúmlega 300 legubásar, þ.e. pláss fyrir 900 mjólkandi. Auk þess var á búinu aðstaða fyrir geldkúr, uppeldi og burðaraðstaða. Hvert þessara legubásafjósna var með tveimur aðskildum kúahópum enda fjósin með miðstæðum fóðurgangi og þrjár legubásaraðir á hvora hönd. Það lá því beint við að byggja sérstaka tengibyggingu við endann á þessum þremur samsíða fjósum og í þessari tengibyggingu, sem ein og sér er 1.500 fermetrar að stærð, var svo mjaltapjónunum komið fyrir. Hver þeirra mun því,

Stærsta mjaltapjónabú Norðurlanda er Vallens gárd og er staðsett skammt frá bænum Ljusdal í Hälsingland.

Tengibyggingin er 140 metra löng og rúmlega 10 metra breið og þurfi að vinna við mjaltapjónana þá er það einkar aðgengilegt eins og sjá má.

nú í fyrstu a.m.k., sinna um 50 kúm og eru þrír saman með einn kúahóp upp á um 150 mjólkandi kýr. Til að taka svo við allri mjólk búsins hefur verið komið fyrir tveimur sílótönkum og tekur hver þeirra 40 þúsund lítra af mjólk. Stærstu tankbílar Arla, sem búið leggur inn mjólk hjá, taka 38 þúsund lítra og má því segja að hér sé gert ráð fyrir að billinn komi tómur og fari fullur í hvert skipti.

Með frjálsa umferð

Líkt og algengast er í dag þá er aðstaðan skipulögð þannig að umferð kúnna er frjáls, þ.e. þær geta sjálfar valið hvort eða hvenær þær fara í mjaltapjóninn. Eins og alltaf er þá þarf að sækja nokkrar kýr í mjaltir og er vinnuaðstaðan fyrir það afar heppileg með sérstaka biðstíu við mjaltapjónana sem er með sjálfvirkum hliðum og eftir að hún er tóm, þ.e. búið að mjólka biðkýrnar, opnast stían fyrir allar aðrar kýr. Þá eru þeir mjaltapjónar sem sinna hverjum hópi kúa samtengdir þannig að ef kýr kemur inn í mjaltir og á t.d. að fara í sæðingu eða einhverja athugun þá vinna mjaltapjónarnir saman og senda kúna inn í eina sameiginlega biðstíu. Þetta er gert með sérstökum tengihliðum sem eru á milli allra þriggja mjaltapjónanna og virkar þannig að þeir eru staðsettir hver við endann á öðrum og ef t.d. kýr kemur inn í mjaltapjóninn lengst til hægri og á að fara í biðstíu sem er lengst til vinstri þá er hún send út úr mjaltapjóninum til hægri og inn í mjaltapjóninn í miðjunni og svo áfram inn í mjaltapjóninn lengst til vinstri og þar út í biðstíu. Þetta er afar heppilegt kerfi sem er nú orðið víða í notkun og sparar mikla vinnu.

Hagkvæmni stærðarinnar

Vallens gård er í dag með um tvö þúsund nautgripi og 750 mjólkandi en stefnt er að því að fjölga kúnum upp í 900 á komandi árum. Nautgripahluti búsins velti árið 2017 um 725 milljónum króna en þeir feðgar eru einnig í skógrækt og skilaði timbur- og kurlframleiðsla búsins um 120 milljónum íslenskra króna í veltu í fyrra. Þegar búið hefur náð að fjölga kúnum má reikna með því að velta búsins verði í kringum einn milljarð íslenskra króna og aðspurður um mikilvægi stærðarinnar sagði Jan-Erik að það fylgi því ótvíræður kostur að vera með umfangsmikinn rekstur. Þeir feðgar geti í krafti stærðarinnar gert afar hagstæða innkaupasamninga. Sem dæmi má nefna að búið kaupir í dag kjarnfóður fyrir um 100 milljónir króna á ári svo dagljóst

er að búið er eftirsóknarverður viðskiptavinur kjarnfóðursalans.

Þrír meginþættir borga fjárfestinguna

Að sögn Jan-Erik áætla þeir feðgar að þessi nýja fjárfesting skili sér á grundvelli þriggja megin þátta: með bættu heilbrigði gripanna, auknum afurðum og lægri launakostnaði. Búið er í dag með 15 manns í vinnu, 11 sem vinni með gripina og 4 sem eru vélamenn, auk þeirra Jan-Erik og Henrik og er ekki áætlað að bæta við mannskapinn þrátt fyrir að kúnum muni fjölga og afurðirnar aukast. Nú þegar, nokkrum mánuðum eftir að mjaltapjónarnir voru teknir í notkun, segir Jan-Erik að allt bendi til þess að áætlun þeirra gangi upp og að það muni ekki taka mörg ár fyrir fjárfestinguna að skila sér. Þannig hafi t.d. dagleg mjólkurframleiðsla aukist úr 33 kílóum mjólkur á dag á hverja kú í 37 kíló við það að skipta um mjaltatæknina enda eru kýrnar nú mjólkaðar tæplega þrisvar á dag að jafnaði í stað tvisvar.

Í hverjum hóp, sem mjólkaður er af þremur mjaltapjónum, er sérstök biðstíu við einn mjaltapjóninn fyrir kýr sem þarf að sækja til mjalta. Þegar stían er tóm opnast hliðgrindin sjálfkrafa og þar með geta aðrar kýr nýtt mjaltapjóninn.

Mikilvægast að horfa í kostnaðinn

En hvernig er hægt að byggja svona hratt upp á tiltölulega fáum árum? Jú, með því að horfa alltaf í kostnaðinn, segir Jan-Erik. Maður eigi ekki að horfa á tekjur búsins

heldur kostnaðarhliðina og vera sífellt að leita að leiðum til þess að spara. Með því móti næst aukin framlegð og hagkvæmni. Í hvert skipti sem afurðastöðvaverðið hefur lækkað hafa þeir feðgar lækkað markvisst kostnað á sama tíma til þess að mæta lækkuninni.

Þá er afar mikilvægt að gera sér vel grein fyrir því að örfáar krónur til eða frá geta skipt sköpum fyrir afkomu búsins. T.d. þá kaupir búið inn um 400 tonn af áburði árlega og ef tonnið hækkar um 1 þúsund krónur eru strax horfnar 400 þúsund krónur út úr rekstrinum.

Fáðu heyrnartæki til prufu

Um árábil hefur Heyrnartækni veitt þjónustu víðs vegar um landið. Við bjóðum upp á mikið úrval vandaðra heyrnartækja í ólíkum verðflokkum. Kannaðu hvenær Árni Hafstað heyrnarfræðingur verður næst í nágrenni við þig.

Akureyri | Borgarnes | Egilsstaðir | Ísafjörður | Reykjanesbær | Sauðárkrúkur | Selfoss

Bókaðu tíma í síma 568 6880 eða á www.heyrnartaekni.is

Heyrnartækni | Glæsibæ | Álfheimum 74 | 104 Reykjavík | Landsbyggðapjónusta | Sími 568 6880

RÁÐGJAFI - MJÓLKUREFTIRLIT

Auðhumla svf (AH) óskar að ráða ráðgjafa í mjólkureftirlit með aðstöðu á Akureyri.

Viðkomandi yrði aðili að öflugum þverfaglegu teymi ráðgjafa í mjólkureftirliti AH sem hafa aðsetur á nokkrum stöðum á landinu. Um er að ræða fullt starf.

Nánari upplýsingar
Frekari upplýsingar um starfið veitir Jarle Reiersen verkefnastjóri í síma 854-6006 eða jarle@audhumla.is

Með umsókninni þarf að fylgja starfsferilskrá og kynningarbréf.

Umsóknir sendist á Jarle@audhumla.is

Umsóknarfrestur er til og með 26. janúar 2018

Samvinnufélag mjólkurframleiðenda

Auðhumla er samvinnufélag í eigu um 550 mjólkurframleiðenda um land allt. Auðhumla hefur það hlutverk að taka við mjólk frá félagsmönnum sínum og umbreyta í mjólkurafurðir sem eru seldar á markaði á Íslandi og erlendis. Það gerir félagið með aðkomu sinni og eign í Mjólkursamsölunni ehf. Auðhumla er móðurfélag Mjólkursamsölnunnar ehf.

Starfssvæði Auðhumlu

Starfssvæðið

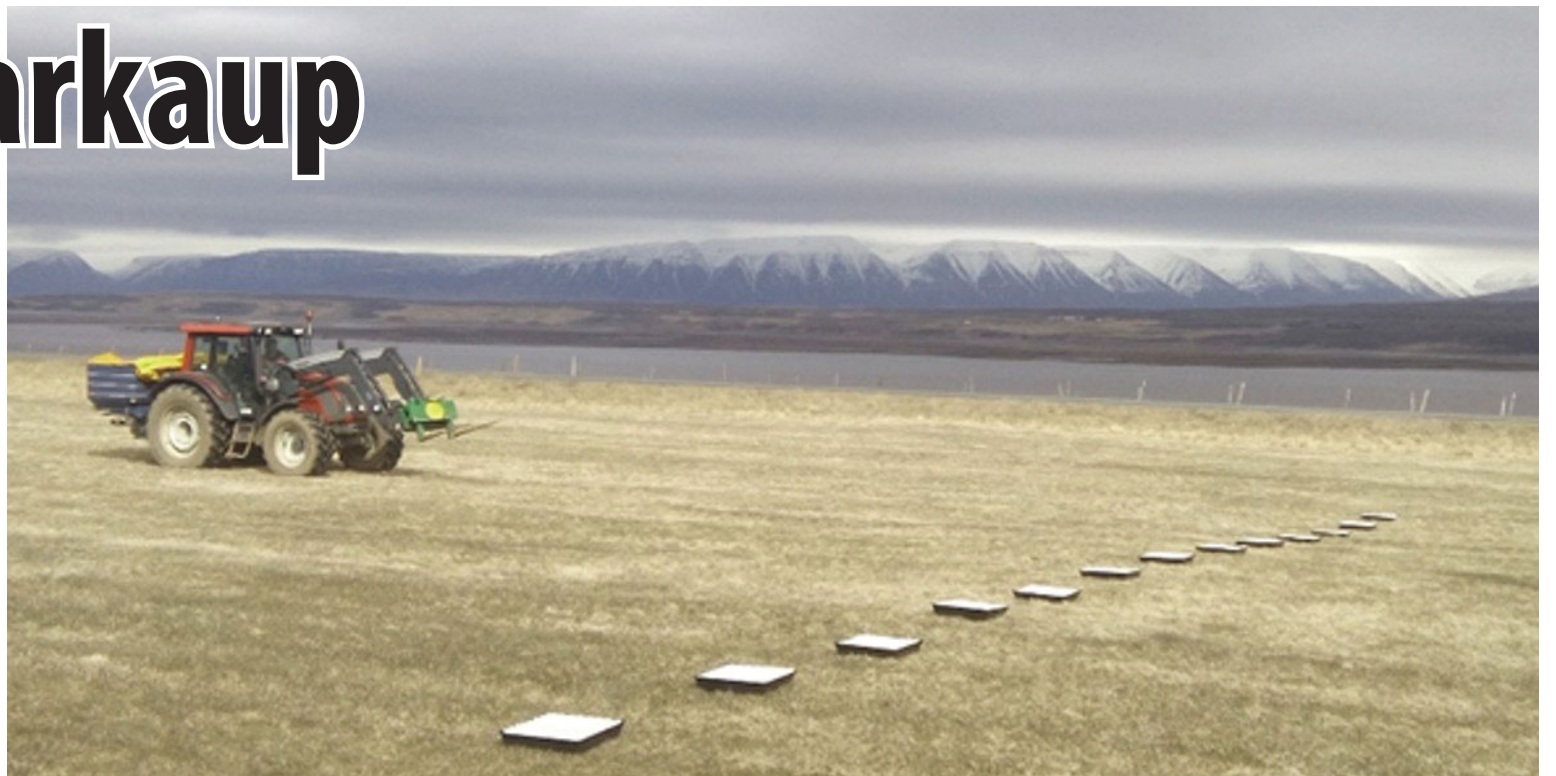
Áburðarkaup

Snorri Þorsteinsson
ráðunautur
í jarðrækt
snorri@rml.is

Áburðarkaup eru einn af stóru kostnaðarliðum í rekstri kúa- og sauðfjárbúa. Áburðarsalar hafa nú (flestir) birt framboð og verð á tilbúnum áburði. Framboð er nokkuð áþekkt milli ára þó nokkrar nýjar samsetningar sjáist á listum áburðarsala. Verð hafa hins vegar hækkað nokkuð milli ára.

Mikilvægt er að bændur skipuleggi áburðargjöf sem best til þess að nýting fjármuna og aðfanga sé góð. Besta leiðin til þess að halda niðri áburðarkostnaði er, líkt og oft hefur komið fram, góð og markviss nýting á búfjáráburði. Í því felst að vita magnið sem hægt er að nýta á búinu, halda skrá yfir magn sem fer á hverja spildu og hvenær borið er á. Reikna þarf með áburðarefnum úr búfjáráburði við gerð áburðaráætlunar. Ráðunautar sem og margir bændur nota Jörð.is til þess að áætla áburðargjöf. Þar er hægt að

Bakkaprófið í áburðarnotkun.

skrá dreifingu á búfjáráburði sem og dreifingu sem áætlað er að verði gerð síðar, t.d. í vor og áætla nýtingu áburðarefna. Almenn er miðað við slæma nýtingu áburðarefna á haust- og vetrardreifingu en góða ef borið er á í byrjun gróanda.

Í haust hafa margir sauðfjárbændur rætt möguleika á því að lækka kostnað við heyframleiðslu með því að draga úr kaupum á áburði. Í því sambandi er vert að minna bændur á að flokka ræktarlandið eftir ræktun

og uppskeruvæntingum. Gera síðan vel við bestu túnin og draga frekar úr áburðarmagni á gamlar spildur í lélegri rækt. Nýræktuð og uppskerumikil tún svara áburðargjöf best og því mestur ávinningur af því að bera vel á

þessar spildur. Einnig er rétt að minna á að nýræktir þurfa mikinn fosfór (P) fyrstu árin.

Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins mun líkt og undanfarin ár gera áburðaráætlanir fyrir þá bændur sem panta þá þjónustu.

Plöntuheilbrigði í íslenskri garðyrkju

Helgi Jóhannesson
garðyrkjuráðunautur
hjá RML
helgi@rml.is

Á nýliðnu ári komu upp óvenju mörg tilfelli nýrra sjúkdóma sem herja á plöntur í íslenskum gróðurhúsum. Í tómatarækt fundust hér árið 2017 tvær tegundir veirusýkinga sem ekki hafa sést hér áður og nú rétt fyrir áramótin greindist veirusjúkdómur í gúrkurækt á tveimur garðyrkjustöðvum.

Íslenskir garðyrkjubændur hafa lengi átt því láni að fagna að vera lausir við margar af þeim plágum sem herja á plöntur í öðrum löndum. Það helgast fyrst og fremst af legu landsins, einangrun frá öðrum ræktunarsvæðum og tiltölulega stuttri ræktunarsögu flestra tegunda sem ræktaðar eru hér.

Plöntuheilbrigði er mjög mikilvægur þáttur í fæðuöryggi

Þar sem ræktun plantna er undirstaða fæðuframléiðslu er ljóst að plöntuheilbrigði er mjög mikilvægur þáttur í fæðuöryggi og efnahag alls mannkyns. Margir skaðvaldar í ræktun eru svæðisbundnir og hafa menn reynt að takmarka útbreiðslu þeirra með eftirliti og með því að takmarka flutning plantna og plöntuhluta milli svæða.

Aukið frelsi í viðskiptum milli heimshluta eykur hættuna

Aukið frelsi í viðskiptum milli fjarlæggra heimshluta nær að hluta yfir plöntur og plöntuhluta og eykur þar með hættuna á því að plöntusjúkdómar og meindýr berist frá einum stað til annars. Þrátt fyrir eftirlit og heilbrigðisvottorð hefur víða reynst erfitt að koma í veg fyrir að plágur í ræktun nemi land á nýjum svæðum.

Svo virðist sem íslenskir garðyrkjubændur séu nú að reyna þessa óheillaþróun á eigin skinni. Þó þessir sjúkdómar séu á engan hátt skaðlegir heilsu manna valda þeir alltaf búsifjum. Þeir leiða til uppskerutaps í öllum tilfellum og plöntudauða í þeim verstu. Veirusjúkdómar í plöntum eru

Garðyrkjuskólinn á Reykjum í Hveragerði er mikilvægur reynslubanki í þróun ræktunar á framandi jurtategundum á Íslandi. Hann þarf nú líkt og fjölmargar garðyrkjustöðvar víða um land að takast á við breyttan veruleika vegna plöntusýkinga sem hingað hafa borist.

Mynd / HKR.

þeirrar gerðar að ekki er til nein lækning við þeim og eina leiðin til að losna við þá er að rýma gróðurhúsin, þrifa og sótthreinsa með tilheyrandi kostnaði og tekjutapi. Smitefnið sjálft er í mörgum tilfellum mjög lífseigt, getur legið í dvala vikum, mánuðum og jafnvel árum saman og blossað upp aftur ef það kemst í snertingu við plöntur.

Smitleiðirnar geta verið margvíslegar

Það liggur ljóst fyrir að allir þessir sjúkdómar koma að utan en smitleiðirnar geta verið margvíslegar. Fólk, vélar og tæki geta borið með sér sjúkdóma.

Plöntur, fræ og afurðirnar sjálfar geta borið smit sem endar inni í garðyrkjustöðvunum. Þannig getur innfluttur tómatur, gúrka eða melóna verið smitað af vírus, borist á hendur eða fatnað neytandans, og þaðan í plöntur í gróðurhúsi. Þó þessi smitleið vírusanna inn í íslensk gróðurhús sé lang líklegust, mega garðyrkjubændur ekki falla í þá gryfju að kenna eingöngu auknum innflutningi á grænmeti og ávöxtum

um ástandið. Ef Íslendingar hefðu aldrei flutt hingað nýjar plöntur eða plöntuafurðir þyrftum við að éta hvannarætur og hundasúrur til að fordæst skyrbjúg líkt og forfeður okkar gerðu. Innflutningur á tómötum, gúrkum, melónum og að sjálfsögðu ávöxtum og grænmeti almennt, hefur verið stundaður hér svo lengi sem ég man. Þar er því ekkert nýtt á ferðinni sem gæti skýrt tíðni og útbreiðslu nýrra sjúkdóma.

Að hluta heimatilbúinn vandi

Þá er ég loksins vonandi að komast að kjarna málsins og tilefni þessara greinaskrifa. Ég er nefnilega þeirrar skoðunar að aðsteðjandi vandi sé að hluta til heimatilbúinn og vil ég færa eftirfarandi rök fyrir þeirri skoðun:

- Smitvarnir á íslenskum garðyrkjustöðvum hafa hingað til verið ófullnægjandi í mörgum tilvikum. Allt of algengt hefur verið að fólk, vélar og tæki fari milli stöðva án viðeigandi varna. Fjölnota umbúðir í eigu íslenskra garðyrkjubænda standa í verslunum fullar

af innfluttu grænmeti og ávöxtum og fara þaðan aftur í garðyrkjustöðvarnar. Þó kassarnir séu þvegnir og sótthreinsaðir býður slíkt fyrirkomulag að mínu mati upp á mikla smithættu.

- Matvælastofnun hefur eftirlit með innflutningi og plöntuheilbrigði. Sú stofnun hefur hvorki fjármuni né mannafla til að sinna því hlutverki svo vel sé, þó þar á bæ séu menn allir af vilja gerðir.
- Regluverk og opinber umgjörð um plöntuheilbrigði er löngu úrelt og þarfnast gagn Gerrar endurskoðunar. Samband garðyrkjubænda og fagaðilar í stoðkerfi landbúnaðarins hafa árum saman kallað eftir umbótum, en án árangurs.
- Í þessari upptalningu ætla ég ekki að undanskilja ráðunautapjónustuna og aðra aðila í stoðkerfi atvinnugreinarinnar. Ég viðurkenni fúslega að hægt hefði verið að hrópa hærra og

benda á aðsteðjandi hættur, sem hefði þá hugsanlega verið hægt að afstýra.

Mikilvægt að allir sem málið varðar bregðist fljótt við

Þó segja megir að skaðinn sé skeður eignum við sem betur fer enn langt í land með að flytja hingað alla þá óværu sem getur skaðað íslenska garðyrkju. Því er mikilvægt að allir sem málið varðar bregðist fljótt við, taki höndum saman og bæti úr því sem augljóslega er ábótavant.

Efla þarf smitvarnir á garðyrkjustöðvum

Efla þarf smitvarnir á garðyrkjustöðvum og upplýsa bændur og starfsfólk um smitvarnir og mikilvægi þeirra. Styrkja þarf Matvælastofnun sem eftirlits- og viðbragðsaðila og endurskoða þarf opinbera umgjörð um plöntuheilbrigði. Með samstilltu átaki er hægt að lágmarka það tjón sem þegar er orðið og vonandi koma í veg fyrir útbreiðslu fleiri nýrra skaðvalda.

LESENDABÁS

Kjararáð sauðfjárbænda

Síðustu tvö ár hefur afurðaverð til sauðfjárbænda lækkað mikið og var þó ekki hátt fyrir.

Sú mikla tekjuskurðing sem orðið hefur hlýtur að valda öllu hugsandi fólki áhyggjum varðandi byggðaröskun víða í hinum dreifðu byggðum þar sem það er viðurkennd staðreynd að sauðfjárbúskapur er hryggjarstykkið í dreifbýli um mikinn hluta landsins. Í ljósi þeirrar staðreyndar og þess að hér hefur fjölskyldubúrekstur verið ráðandi, hefur sauðfjárbúskapur notið opinbers stuðnings og oft velvildar almennings, meir en annars hefði verið.

Á sl. ári, þegar ljóst var hvert stefndi, leitaði LS ásjár ríkisins með ósk um fjármagn til að milda höggið af þeirri miklu tekjuskurðingu sem framleiðendur sauðfjárafurða höfðu orðið fyrir.

Viðbrögð síðustu ríkisstjórnar við óskum bænda voru verri en engin, en breyting varð þegar ný ríkisstjórn tók við nú í lok síðasta árs. Það ber að þakka að skilningur ríki hjá núverandi stjórnvöldum á þeim þrengingum sem sauðfjárbændur búa við um þessar mundir. Ég hef skilið fréttir af ályktunum LS um málið þannig að óskað væri sama stuðnings per

kg á innlagðar afurðir síðasta hausts fyrir alla innleggjendur enda rökrétt, þar sem verðfall afurða bitnaði á öllum jafnt. Nú ber svo við að landbúnaðarráðherra hefur ákveðið að nýta það fjármagn sem stjórnvöld ákváðu að setja í þessa aðstoð til að mismuna innleggjendum.

Verulegur hluti aðstoðarinnar á að ganga sérstaklega til bænda sem eru skilgreindir með svæðisbundin stuðning samkvæmt sauðfjársamningi. Forsendur fyrir svæðisbundnum stuðningi eru vægast sagt umdeilanlegar, auk þess sem þar er framleiðendum mismunað eftir bústærð. Er t.d. líklegt að það ríki góð samstaða með nágrönnum á svæðum þar sem svæðisbundni stuðningurinn gildir, þar sem sumir eiga minna en 300 kindur og fá ekki stuðning en aðrir sem eiga fleira en 300 kindur fá stuðning? Er virkilega skynsamlegt í þessum aðgerðum að ítreka þessa mismunun? Þá ætla ráðherrann að gera enn betur og takmarka almenna stuðninginn við þá sem voru með 150 kindur eða meira á föðrum samkvæmt haustskýrslu, en haustskýrslu hvaða hausts kemur ekki fram. Já, þetta er eins konar „kjararáð“ sauðfjárbænda.

Ég velti fyrir mér, er ekkert

Sú mikla tekjuskurðing sem orðið hefur hlýtur að valda öllu hugsandi fólki áhyggjum varðandi byggðaröskun víða í hinum dreifðu byggðum þar sem það er viðurkennd staðreynd að sauðfjárbúskapur er hryggjarstykkið í dreifbýli um mikinn hluta landsins.

sem heitir jafnræðisregla þegar framleiðendur sauðfjárafurða eiga í hlut?

Er það góð stjórnsýsla þegar ráðherra ákveður með stjórnvaldsákvörðun að mismuna framleiðendum? – Ég segi nei.

Þegar þrengir að eins og nú hefur gerst hjá sauðfjárbændum er gríðarlega mikilvægt að sem mest og best samstaða ríki meðal bænda. Þótt aðstæður bænda séu vissulega misjafnar og margbreytilegar þá eru meginatriðin þau sömu og styrkur

sem felst í samstöðu bænda fyrir samfélögin í dreifbýlinu það sem margt veltur á.

Þær aðferðir sem nú á að nota til útteilingar á þeim fjármunum sem stjórnvöld eru að leggja fram til stuðnings sauðfjárbændum og í raun til stuðnings byggðar víða í dreifbýli, eru síst til þess fallnar. Ef mig misminnir ekki því meir er verulegur hluti sauðfjárbænda með bú undir 300 kindur. Ef svo heldur fram sem hér hefur verið rakið kann að vera stutt í að minni

framleiðendur neyðist til að stofna með sér félagsskap til að reyna að gæta sinna hagsmuna. Er þó félagskerfið stundum talið nógu flókið fyrir.

Að lokum velti ég fyrir mér afstöðu bændaforustunnar gagnvart aðferðum ráðherra við útteilingu áður nefnds stuðnings. Er það samþykkt með þögninni eða velþóknun?

Á þrettándanum 2018.
Lárus Sigurðsson

Ánægjuleg þróun

Loftslags- og umhverfismál lita mjög nýjan ríkisstjórnarsamning. Á hann mun verulega reyna á þessum sviðum vegna þess hve heildarþróun veðurfars er alvarleg og afleiðingarnar þungbærar á heimsvísu.

Kolefnishlutlaust Ísland 2040 er bæði pólitískt og fræðilegt markmið. Það er sérlega metnaðarfullt. Um leið er það ekki geirneglit vegna þess að árssett markmið og fjármagnaðar og sérfræðilega færar leiðir eiga eftir að mótast að mestum hluta. Fyrstu skrefin verða tekin í fjárlögum fyrir 2018 og nýrri ríkisfjálmálaáætlun til fimm ára.

Mikilvæg kolefnisbinding

Bindingin varðar m.a. aukna niðurdælingu koltvísýrings úr jarðhitaorkuverum en þó einkum frá orkufrekum iðnaði. Hún varðar þó einna mest uppgæðslu auðna neðan vissra hæðarmarka og viðgerðir á mikið rofnu gróðurlendi, tvö- til fjórföldun gróðursetningar í skógrækt, með birki og innfluttum trjátegundum. Hún er enn fremur háð endurheimt verulegs hluta af ónýttu en framræstu votlendi. Frumkvæði samtaka sauðfjárbænda með áætlun til sem mestrar kolefnisjöfnunar innan fimm ára er mjög þakkarvert. Slíkt metnaðarfullt verkefni á að eiga vísan stuðning hins opinbera með á því stendur, sbr. upphafsskref sem fram koma í stjórnarsamningnum. Ástæða er um leið að hvetja til öflugs framhalds stórra verkefna á borð við Bændur græða landið og vinnu skógarbænda.

Aukin samvinna

Stofna á og prófa samvinnu-vettvanginn Loftslagsráð á næstu misserum, skv. stjórnarsamningnum, og efla Loftslagssjóð sem uppsprettu góðra verka, með tekjum af svoköllum grænum gjöldum. Aukin samvinna Skógræktar, Landgræðslu, Bændasamtakanna, hagsmunafélaga og klasa annarra atvinnuvega, sveitarfélaga og samtaka áhugafólks hlýtur að vera eitt af lykilatriðum

Ari Trausti Guðmundsson.

til árangurs. Sameiginleg, stutt ráðstefna þriggja fyrstnefndu aðilanna 5. desember sl., ber góðri og gleðilegri þróun vitni.

Grænna hagkerfi

Grænu gildin verða að ná djúpt inn í stefnumótun til áratuga, jafnt stjórnvalda sem fulltrúa atvinnugreina. Þar stendur margt upp á sjálft hagkerfið, samgöngur og fleiri lykilþætti. Til dæmis duga ekki hagkvæmnissjónarmiðin ein eða einsýni á peningahagnað. Gróðinn, svo notað sé margþvælt hugtak, er mældur í lífsskilyrðum í fyrsta sæti en peningahagnaði í allt öðru sæti. Þriðjætt sjálfbærni, bætt umhverfi og loftslagsviðmið eru löngu tímabær í hagsýslunni! Áhersla er einboðin á afmiðjun til mótvægis við samþjöppun innan atvinnuvega, á styttri flutningsleiðir og heimaþengnar vörur, á öflugari byggðir utan mesta þéttbýlis, greitt samband um alnet og síma og á næga og örugga raforku. Þar koma við sögu staðbundnar og atvinnuvegabundnar landnýtingaráætlanir, auk heildarramma; allt í sæmilegri sátt. Að svo skrifuðu óska ég lesendum gæfu og gengis á nýju ári.

Ari Trausti Guðmundsson, þingmaður Vinstri hreyfingarinnar - græns framboðs.

Jóla­krossgáta Bændablaðsins 2017 – Lausn

SKAMMT	S	SVEIPA	KEYRA VYRIBRAÐ	A	HEÐA		TALA SKRAF	S	HEIBURD-HERKI HRESSIR	O	BLASA BIL	P	NJÓLKUR-AFURD	HITA ÁSAMT	B									
RÝJA	T	U	S	K	A	LÖM	H	J	Ö	R	SETJA Í STYRU	S	Ú	R	S	A								
AFSPURN	U	M	T	A	L	FOLD HREINSL- EFNÍ	J	Ö	R	Ð	BAÐUR AN	K	A	J	A	K								
TÝOFALT	T	V	Í	FLYTI	A	S	A	ILÁT	V	A	S	I	HLJÓMA ERLENDIS	Ó	M	A								
HNÚPLI	S	T	E	L	I	GREIN TILÐUR	Á	L	M	A	STANDA SÍG DÖMS	P	L	U	M	A								
FÍFLA-GANGUR SKÁL	F	L	I	P	P	HANDA Í RÖÐ	A	R	M	A	MÁLK-HUDA SVÍVRIDA	T	I	N	A									
Í RÖÐ	Í	J	TVEIR EINS	PLANTA BOTTFALL	J	U	R	T																
BADA SÖNGSTÍLL	L	A	U	G	A	RÉTTI FRUMEND	S	A	T	T	PIRKA BÖK-STAFUR	A	N	G	R	A								
PLANTA	↓	MÁNUÐUR	MJÖG AFHENGING	A	MYKJA	SAMÞYKKI ÖREMIJAST	J	Á	U	R	T	A	TIL	SÖT EINS	Ö	S	K	U	L	I	T			
H	U	M	A	L	L	VEIKI	S	Ö	T	T	HRÆAST Í RÖÐ	Ö	T	T	A	S	T	FRAMBURUR DRILLU-SÖKKUR	Á	R	S	E	T	MÆLI- EIMING
Á KYPI	N	A	F	L	I	STALDRAD VÍÐ LAGDRÖR	Á	Ð	O	H	M	UNDIREINS MERD	Ó	Ð	A	R	A	ALDAN RIFA	G	Á	R	A	N	
GYFJA	D	Í	S	N	U	R	L	A	R	I	HLJÓM KORTABÓK	Ó	M	SKORÐYRA Í RÖÐ	M	A	U	R	A	SKÓLI	GUD TÍMABÍLS	R	A	
	I	A	K	A	R	N	TVEIR EINS	G	G	BARÐAGI HERBERGI	A	T	BRAKA VÍÐMÓT	M	A	R	R	A	ÞURKKA ÚT GIFTI	M	Á	MINNKON	N	
GUINGA	R	O	L	A	R	A	G	N	S	T	A	F	N	ÞJAKA UNADUR SKOLLANS	H	U	G	A	R	R	Ó			
TVEIR EINS	T	T	L	E	I	F	A	ÞETTA RÆTID	F	A	L	L	A	ÞJAKA UNADUR SKOLLANS	H	U	G	A	R	R	Ó			
FLJÓT-FERNI	R	A	S	Þ	Ð	L	A	L	L	A	S	É	R	R	Í	TVEIR EINS STEFNA	F	F	N	A	F	N	O	
LESGANDI	É	K	Æ	L	I	R	ÓBUNDIÐ BLESSUN	L	A	U	S	T	VEITANDI RAUST	G	J	A	F	I	HLJÓMUR KNÚSAT	Ó	M	U	R	
	L	É	S	A	R	I	I	L	L	U	R	TÍMABÍL SAGA	Á	R	Á	N	S	K	R	E	N	S		
MÁLREIÐI SKÁBÁTUR	R	Æ	P	A	LÍTID KAUPSTAD	S	M	Á	T	T	ÖRLÓG ALDINS	S	K	Ö	P	S	E	M	E	N	T	A		
	K	Æ	N	A	STEFNA KERRA	B	E	I	N	A	VERSLA ÖRÐU	H	Ö	N	D	L	A	T	I	L	R	Á	K	
HÆTTA	V	Á	V	Æ	T	L	FABMUR FRÁ	F	A	N	G	ÞEJJA VARA	D	A	U	N	A	TVEYGJU- DYR	A	M	A	B	A	
SLÆMA	I	L	L	A	FÖSTRA TANGI	A	L	A	ERFA- VISA HUGLEIÐA	G	E	N	A	HIMNA GRÖM	S	K	Á	N						
	N	Ó	G	N	SKJÓUN	ÁGÆTT ÓSKIPAN	HRIÐGA TÁLKU- BLOÐ	H	A	U	G	U	R	BLADUR GRAFA	M	A	S							
ÞREYKKUR STOLNIR MUNIR	T	E	N	E	M	A	SKYKJA INKVOLS	S	I	L	F	U	R	SKAP- RAUNA HJENAST	E	R	G	J	A	K				
	Þ	Ý	F	I	S	I	L	F	U	R	HÖGUR VESEMD	S	L	A	G	L	I	Ð	TEMUR FÁLETTI	A	G	A	R	
SKJÓÐRA	R	I	Ð	A	UN	S	A	N	A	N	A	S	F	R	A	S	I							
HUOL- SEMI KLÆBI	N	Æ	R	G	Æ	T	N	I	A	Ð	A	L	Æ	Ð	R	Ó	S	Ó	M	I	R	A	S	
	F	Ö	T	A	M	A	S	VAKA	R	O	S	A	Ó	Ð	A	R	F	I	S	K	Á	L		
AF OG TIL	S	T	U	N	D	U	M	HÍÐRA KYK NAFN	L	A	S	T	A	Ó	S	Ó	M	I	R	A	S			
	Á	P	A	S	U	K	K	A	H	L	A	U	P	M	A	L	A							
	H	O	P	R	Ú	VÍÐ	H	J	Á	F	Æ	R	I	M	M									
	S	A	K	A	M	Á	L	Ó	N	S	T	O	R	K	A	P								
→	F	Y	R	S	T	U	J	Ó	L	I	N	A	F	T	A	R	I							

VÉLABÁSINN

Ram 3500 Limited, án efa brúklegasti bíllinn sem ég prófaði á síðasta ári.

Myndir / HLJ

Ssang Yong Rexton hækkaður um 115 mm á ótrúlega góðu verði með breytingu. Jeppi sem er fullkomlega samkeppnisfær við aðra jeppa.

Persónulegt mat á prófuðum bílum 2017:

Hvað ætti að vera í bílnum sem á að kaupa?

Hjörtur L. Jónsson
liklegur@internet.is

Í mörgum tilfellum er fólk lítið að hugsa um öryggi þegar verið er að kaupa nýjan bíl. Eftir að hafa prófað um 20 bíla á síðasta ári koma upp nokkur atriði sem mætti huga að þegar verið er að kaupa nýjan bíl sem meiningin er að eiga næstu fimm til tíu árin.

Fyrst vil ég nefna blindhornsvara, en svoleiðis öryggisbúnaður er sérlega góður fyrir þá sem sjaldan eru í mikilli umferð. Blindhornsvarinn er kominn í marga nýja bíla og er það mín skoðun að svoleiðis útbúnaður ætti að vera í öllum bílum. Einnig er gott að vera með akreinalesara, sérstaklega fyrir þá sem eru að keyra langar vegalengdir, en gallinn við akreinalesarana er ekki búnaðurinn sjálfur. Vandamál akreinalesaranna er slæm merking vega og viðhald, en þar sem vantar vegmerkingar er búnaðurinn ekki að virka sem skyldi og því lítið gagn í þessum annars ágæta öryggisbúnaði.

Blindhornsvari er kominn í marga bíla og ætti að vera í öllum bílum.

Þægindi er alltaf eitthvað sem er vinsælt

Að líða vel við akstur er nauðsynlegt, en í flestum bílum eru sætishitarar, en í of fáum er kæling í sætum sem er afar þægilegt, sérstaklega í langkeyrslum.

Margir bílar eru komnir með hitara í stýrið, en svoleiðis útbúnaður finnst mér hreint æðislegur á köldum vetrardögum og ef maður kemur inn í bílinn blautur um hendur á miklum rigningardögum.

Þeir sem lesa reglulega þessar greinar mínar hafa eflaust tekið eftir því að ég lasta alltaf varadekkslausa bíla enda er vegakerfi Íslands ekki boðlegt fyrir varadekkslausan bíl. Það er þó smá klór í bakkann að vera

með varadekk það sem ég kalla „aumingja“ sem er yfirleitt dekk sem ekki má aka á hraðar en 80 km hraða (hef líka séð „aumingja“ sem má ekki fara yfir 60).

Eru rafmagnsbílar lausn eða vandamál?

Um 3% af íslenskri mengun kemur frá bílaflota landsmanna, en vissulega er leitun að stað þar sem hleðslurafmagnnið er eins umhverfisvænt og hér. Síðustu þrjá mánuði 2017 var þriðji hver seldur bíll rafmagnsbíll, en vandamálið við rafmagnsbíla er að flestir þeirra eru varadekkslausir. Hins vegar virðist eins og að þöggun sé um hversu skaðlegir þeir eru í raun bæði í framleiðslu á rafhlöðu og við eyðingu á rafhlöðunni þegar skipta þarf henni út fyrir nýja. Ég hef lesið tvær greinar um förgun og gerð bílara fhlaðna. Í annarri greininni var sagt að förgunarmengunin væri svipuð og ármengun frá venjulegum meðalbíl. Í hinni var miðað við allt mengunarferli á meðal rafbíls frá Japan sem kominn var til USA og með skipaflutningi. Við smíði og förgun jafngilti mengunin V8 350 bensínvél á 2/3 snúning í heilt ár. Frekar sláandi fullyrðingar, en vert umhugsunar-efni.

Jaguar F-Pace er einhver kraftmesti og skemmtilegasti jepplingur sem ég hef ekið og verðið kom mér á óvart.

VW Passat Variant GTE Premium er án efa kraftmesti og sportlegasti tvinn-rafbíllinn.

Mini Cooper SE Countryman All4. Ótrúlega stöðugur fjórhjóladrifinn tvinn-rafbíll sem var hreinn unaður að keyra.

Fiat Panda Cross 4x4 kom mér á óvart og er örugglega vanmetinn sem bíll í snjó og hálku.

Hann er rúmgóður, kraftmikill og með mikið notkunargildi.

Af fjölskyldubílum eru hagstæðustu kaupin í Dacia Logan sem fjölskyldubíl til að komast frá A til B, bíllinn er með mikið farangursrými, sparneytinn á eldsneyti og kostar lítið í innkaupum.

Af jeppum voru tveir sem stóðu upp úr: Jaguar F-Pace er einhver kraftmesti og skemmtilegasti jepplingur sem ég hef ekið og verðið kom mér á óvart. Hinn jeppinn var 33" breyttur Ssang Yong Rexton á ótrúlega góðu verði með breytingu. Jeppi sem er fullkomlega samkeppnisfær við aðra jeppa.

Erfitt að velja rafmagnsbíl vegna mikils fjölda

Þeir rafmagnsbílar sem ég prófaði á síðasta ári voru allir með annars vegar rafmagn eða venjulega mótor. Flestir af þessum bílum gáfu þann möguleika að vera með báðar vélarnar í notkun í einu sem orkugjafa. Án efa bar af kraftmesti og sportlegasti bíllinn, VW Passat Variant GTE Premium, sem skilaði með báðar vélarnar í einu 217 hestöflum. Hins vegar var sá rafmagns/bensínbíll sem

mér kom mest á óvart, Mini. Ótrúlega stöðugur fjórhjóladrifinn bíll sem var hreinn unaður að keyra. Það skemmtilega við þann bíl var að rafmagnsmótorinn sá um afturhjólin og bensínsmótorinn um framhjólin. Saman unnu þessi drif svo vel saman að það var hreint með ólíkindum. Hef sjaldan skemmt mér svona vel á bíl í fljúgandi hálku.

„Rúsínan í pylsuendanum“

Einn var sá bíll sem kom mér á óvart og er örugglega vanmetinn sem bíll í snjó og hálku. Það var Fiat Panda Cross. Á dekkjunum sem voru undir honum þegar ég prófaði hann, komst ég ótrúlega mikið í snjó. Ef maður myndi setja minni felgur á bílinn, breiðari og hærri dekk með nógum væri eflaust hægt að nota hann við sambærilegar aðstæður og breyttan jeppa á 35" dekkjum með lágmarkslofti í dekkjunum til að fá flot og grip í snjó og hálku.

Hafa ber í huga að ofangreint eru mínar persónulegu skoðanir og eflaust væri listinn öðruvísi hjá mismunandi fólki sem myndi prófa þessa sömu bíla og ég prófaði á árinu 2017.

ÖRYGGI – HEILSA – UMHVERFI

Leikur á svelli er skemmtilegur en að sama skapi hættulegur

Hjörtur L. Jónsson
liklegur@internet.is

Þegar James Bond-myndin var tekin upp á ísilögðu Jökulsárlóni var ísinn ekki mjög þykkur, en

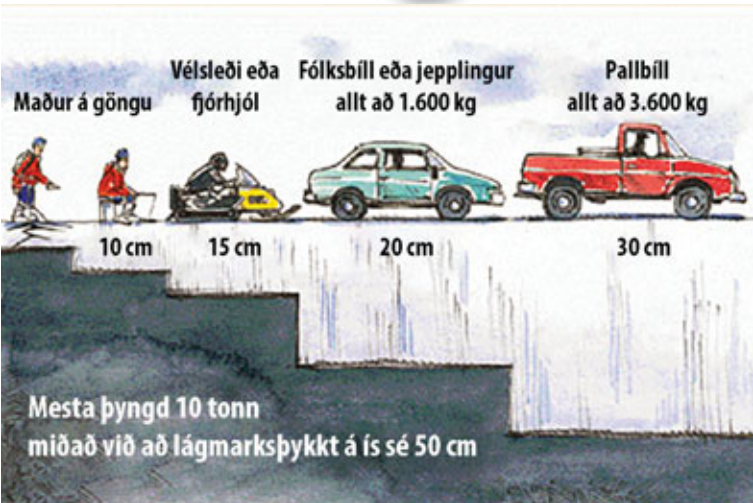
nógu þykkur til að hægt var að mynda og yfir 40 manns fengu vinnu við að gera skemmtilega hluti.

Í frásögn Sigurjóns Rist af vatnamælingaferð að vetri, sem gekk brösótt var tæpt teflt og

mistök urðu líka. Var notuð þessi regla að þykkt íssins í sentimetrum í þriðja veldi gaf burðarþol hans í kílógrömmum, t.d. er burðarþol á 10 sentímetra þykkum ís 1000 kg samkvæmt þessari reglu. Þetta á við sléttan og sprungulausan ís

Þessir tveir voru búnir að koma sér vel fyrir á 30 cm þykkum ísnum á Hafravatni á fyrstu helgi nýja ársins.

Ef passað er upp á að kanna þykktina á ísnum þá á að vera auðvelt að meta samkvæmt teikningunni hversu mikinn þunga hann þolir.

en sé hann sprunginn helmingast burðarþolið.

Of oft sér maður fréttir af óhöppum út af veikum ís

Aldrei hef ég verið mikill hestamaður, en mér hefur verið sagt af hestamanni að að ríða út á ísilögðu vatni sé með því skemmtilegasta í hestasportinu. Enda finnst mér alltaf flottustu myndir sem ég hef séð af hestum myndir sem teknar eru af reiðmönnum á ís.

Það eina sem maður þarf að passa vel upp á er að ísinn þoli þann þunga sem á honum er. Oft hefur verið vitnað í óhapp þegar nokkrir hestar fóru niður um ís á Reykjavíkurtjörn þegar ísinn brast undan þunga hestanna. Í því tilfelli var ísinn ekki nema um 10 cm þykkur og þegar svo margir hestar voru saman hlið við hlið fór sem fór. Hefði verið nægilegt

burðarþol fyrir 2–3 hesta hlið við hlið. Í þessu tilfelli varð engum meint af, en of oft hefur veikur ís verið orsök harmleiks. Til að vera viss um að ísinn þoli þungann sem á hann er lagður er gott að bora í hann á nokkrum stöðum og á meðfylgjandi mynd er ágætis viðmiðunartafla um styrk í mismunandi þykkum ís.

Á að vera sjálfsagður hlutur að vara við hættum

Á mörgum vötnum eru þekktir staðir þar sem ísinn er þynnri en annars staðar eða jafnvel vakir. Víti menn af svolleiðis á að vera sjálfsagður hlutur að vara við veikum ís til þeirra sem hyggjast fara út á ísinn.

Förum varlega á ísnum og látum ekki óvarfærni skemma þá miklu skemmtun sem ísilögð vötn geta veitt manni. Góða veiði og skemmtun.

KROSSGÁTA Bændablaðsins

	75	GRÓANDI	LÖGMÁL	ÁRS-GAMALL	KVIK	FÁLMA	KK NAFN		UPPNÁM	MISBJÓÐA	RÖMVERSK TALA
	VALD-SVÆÐI										
	VONDUR							RÖÐULL			
								YFIRHÖFN			
	HÆTTA				STÓRT						VESELAR
					VÍN						
	DEYFA						NÝJA				
	ÁFLOGUM						SMÁBITI				
		↓	PRUFA	FJÖLDI			ÝKJUR				
			ÖLÆTI				TRÉ				
SAFNA SAMAN					FLAN	DÚKUR			HNUSA	TUNGU-MÁL	
						DÖGG					
BEKENNA				RISPAN				SPIL			
				VELDIS				SVÖRÐ			
SNÆDDI			SVART-LIST				BRAK				
			NEYTA				GLUMDI				
OF LÍTIÐ				KLAKA		GUFU-HREINSA	AUÐUR				HARLA
				ÓNÁÐA			STOPP				
		STÆKKADÍ			LÆRA			MJAKA			
		DANA						ÁN			
MJÓLKUR-AFURÐ					SMÁU				FRÁ		
					TALA				BEITA		
FORMAST						EYJA Í EVRÓPU				SAMTÖK	
						TVEIR EINS					
ÁREYNSLA				RÍKI Í ARABÍU			TEMUR				
MÁTTLAUS						VINNA AÐ					

ÚTBOÐ Á VEIÐIRÉTTI Á VATNASVÆÐI BLÖNDU FRAMAN BLÖNDVIRKJUNAR

Heiðadeild Veiðifélags Blöndu og Svartár óskar eftir tilboðum í silungsveiði á vatnasvæði veiðifélagsins sem er Blöndulón og þær þverár sem falla í lónið og Blöndu ofan Blöndustíflu.

Annars vegar svæði 1, (austan Blöndu) sem er hluti af Blöndulóni ásamt Galtará, Haugakvísl, Ströngukvísl og Herjólfslæk. Hins vegar svæði 2 (vestan Blöndu) sem er hluti af Blöndulóni ásamt Kúlukvísl, Seyðisá, Beljanda, Þegjanda og Stóralæk. Einnig er hægt er að gera tilboð í vatnasvæðið í heild sinni.

Ekki er um magnveiði að ræða á svæðinu, heldur einstaka upplifun í ósnortnu og friðsömu umhverfi, þar sem góðra umgengni og veiðisiða er krafist, svo sem að sleppa öllum ósárum fiski.

Veiðifélagið áskilur sér rétt til að taka hvaða tilboði sem er eða hafna öllum.

Tilboðsfrestur er til 31. janúar 2018 og skal skila tilboðum til formanns félagsins, Ægis Sigurgeirssonar, sem veitir allar nánari upplýsingar. Netfang Ægis er stekkjardalur@simnet.is og síminn 896 6011.

Stjórnin.

LÍF & LYST – BÆRINN OKKAR

Á Núpi III undir Vestur-Eyja-fjöllum búa Guðmundur Guðmundsson og Berglind Hilmarsdóttir.

Býli: Núpur 3.

Staðsett í sveit: Vestur-Eyja-fjöllum.

Ábúendur: Guðmundur Guðmundsson og Berglind Hilmarsdóttir ásamt erfða-prinsinum Sverri Guðmundssyni og Ástu Þorsteinsdóttur frá Fróðastöðum í Borgarfirði.

Fjölskyldustærð (og gæludýra): Ættarhöfðinginn Guðmundur og kona hans, Berglind, eiga saman þrjá krakka; Hilmar Hauk, 35 ára, Unu Björgu, 30 ára og ættarlaukinn Sverri, 28 ára.

Einnig eru á bænum hundurinn Skotta, hvolparnir Tása og Aamundsen og tveir fjósakettir sem hafa aldrei komið inn í fjós.

Stærð jarðar? Um 220 hektarar af undirlendi og tæpir 3000 ha af heiðarlöndum.

Gerð bús? Kúabú með sauðfjár-áhugamál.

Fjöldi búfjár og tegundir? 60 mjólkurkúr plús uppeldi. Um 200 nautgripir í heildina, 80 ær, hrútarnir Bergur og Halldór og fimm hross.

Hvernig gengur hefðbundinn vinnudagur fyrir sig á bænum? Vaknað um hálf sjö og mjólkað, fjósið skúrað, gefið eftir þörfum og sinnt því sem þarf að sinna þess á milli, jafn misjafnt og dagarnir eru margir.

Endað á kvöldmjóltum og almennu eftirliti í hús og haga.

Garð-gámur húsmóðurinnar að ofan og afurðir út heimaræktuninni.

Eyja-fjallajökull byrjaður að gjósa í bakgarðinum vorið 2010.

Skemmtilegustu/leiðinlegustu bústörfin? Allt skemmtilegt nema þegar eitthvað er bilað. En sumum finnst mjög leiðinlegt að valsa bygg.

Núpur III

Fjölskyldan á Núpi.

Hvernig sjáið þið búskapinn fyrir ykkur á jörðinni eftir fimm ár? Búið að stækka gamla fjósið um helming fyrir uppeldi, byggja vélageymslu, íbúðarhús, hesthús,

kjötvinnslu og endurnýja gamla Zetorinn. Gefum þessu sex ár.

Hvaða skoðun hafið þið á félagsmálum bænda? Bændur

sjálfir mættu vera duglegri við að hafa áhrif á sín hagsmunasamtök.

Hvernig mun íslenskum landbúnaði vegna í framtíðinni? Vel ef fólk spáir í það hvaðan maturinn kemur.

Hvar teljið þið að helstu tækifærin séu í útflutningi íslenskra búvara? Ætli það verði ekki að vera lambakjötið og einhverjar mjólkurafurðir.

Hvað er alltaf til í ísskápnum? Egg, smjör, ostur, laukur, gulrætur og mjólk.

Hver er vinsælasti maturinn á heimilinu? Allt sem fæst úr moldinni í heimabyggð, kjöt og grænmeti.

Eftirminnilegasta atvikið við bústörfin? Þegar við fluttum kýrnar yfir í nýja fjósið í apríl 2015 og vorið 2010 þegar eldfjallið í bakgarðinum gaus.

MATARKRÓKURINN

Léttsaltaður íslenskur þorskur og pönnusteiktur humar

Bjarni Gunnar Kristinnsson
Matreiðslumeistari

Eftir þungu máltíðirnar um jöl og áramót er vel við hæfi á nýju ári – með nýjum heilsuheitum – að létta aðeins á mataræðinu.

Hér gefur Bjarni Gunnar uppskrift að veislumáltíð sem hægt er að nýta sér við gott tilefni í byrjun ársins; úrvals íslenskt sjávarfang, rósakálssalat og bakaðar eplarósir.

Fyrir humarinn

- › 500 kg humar (8 halar)
- › 30 g salt
- › 15 g sykurl
- › 5 g sítrónubörkur
- › 2 hvítlausrif
- › 100 g smjör til steikingar

Aðferð: Skerið humar í tvennt, takið úr svartu görn. Blandið saman salti, sykri og sítrónubörk. Kryddið humarinn. Látið liggja í um 20 mínútur, skolið síðan í köldu vatni og þerrið.

Fyrir þorskinn

- › 500 g þorskur
- › 50 g salt
- › 500 g af vatni
- › 100 g sítrónusafi og börkur
- › 300 g rjómi

Aðferð: Byrjið með saltvatninu. Setjið salt í vatn, alls um tíu prósent af þyngd vatnsins. Setjið

sítrónubörkinn og -safann út í vatnið. Hreinsið þorskinn (bein og roð tekið frá). Setjið þorskinn í saltvatnið í eina klukkustund. Skolið svo, þurrkið og kælið þangað til þarf að nota.

Steikið svo þorskinn ásamt humrinum með hvítlaug og smjöri, bætið svo fint sneiddum gulrótum og rjóma við, ásamt þunnskornu sellerí og steikið í 2–3 mínútur á hvorri hlið. Framreiðið með kartöflum.

Hrár kúrbítur og rósakálssalat með spergli

- › 100 g rósakál
- › 1/2 bolli valhnetur eða aðrar hnetur
- › 1/4 bolli jómfrúarólífuolíu
- › 2 msk. eplaedik
- › 1 msk. ferskur sítrónusafi
- › 2 matskeiðar sinnep
- › 3 msk. kókos-sykur
- › Sjávarsalt
- › Svartur pipar eftir smekk
- › 2 græn epli
- › Nokkrir stillkar spergill
- › Kúrbítur eftir smekk

Blandið ólífuolíu, eplaedik,

sítrónusafa, sinnepi og kókossykri í krukku. Smakkið til með salti og svörtum pipar. Hristið eða hrærið þar til allt er vel blandað saman. Geymið í kæli.

Fjarlægðu endana af sperglinum og rósakálinu og hentu þeim. Skerið rósakálið þunnt ásamt kúrbítum.

Settu þetta í stóra skál. Bætið valhnetum, eplum, og þunnskornum aspás við.

Takið dressinguna úr kæli og setjið helminginn yfir salatið. Kryddið til eftir smekk, geymið í kæli og látið það standa í að minnsta kosti 20–30 mínútur áður en það er borið fram.

Bakaðar eplarósir

Þessar glæsilegu og afar ljúffengu eplarósir er auðvelt að gera og njóta.

- › 1 stórt rautt epli, fræhreinsað og skorið mjög þunnt í sneiðar
- › 1/4 bolli hvítur sykurl eða hrásykur
- › 1 tsk. kanilduft til að blanda í sykurlinn
- › 1 pakkning smjördeig
- › 1 egg
- › 2 tsk. sítrónusafi
- › 1 tsk. hindberjasulta (valfrjálst)

Hitið ofninn að 200 gráðum.

Setjið eplasneiðar á disk eða í skál með ögn af vatni og sítrónusafa. Hitið í örbylgjuofni á hæstu stillingu

í um 45 sekúndur, eða þangað til sneiðarnar hafa örlítið meiri sveigjanleika (brotna ekki ef þær eru sveigðar). Plastfilma sett yfir eða viskastykki.

Blandið saman sykri og kanil í skál. Rúllið smjördeiginu út með smá hveiti í passlega þykkt. Notið pitsuskera og skerið tvær lengjur með bili á milli.

Dreifið sultu yfir deigið; setjið svo örlítið af kanilsykri yfir. Setjið eplasneiðar á efri hlutann af deiginu og látið skarast aðeins yfir brúnina af deiginu. Brjótið neðri hlutann af deiginu yfir eplasneiðarnar og myndið þannig langt „samlokudeig“ með eplasneiðum sem verða fyrir utan brúnina.

Blandið eggj og smá sítrónuvatni saman í skál til að pensla yfirborð deigsins með. Stráið meira af kanil-sykri yfir eftir smekk.

Byrjið frá einum enda og rúllið deigið ekki of þétt til að mynda rósalaða

sætabrauð. Kremjið endana saman svo það myndist snúður.

Flytjið rósirnar í muffins-form. Stráið aðeins meira af kanilsykri yfir. Bakið þar til það er brúnt, eða í um 45 mínútur. Látið kólna í fimm til tíu mínútur. Fjarlægjið eplarósirnar úr forminu og látið kólna áður en borið er fram með ís eða rjóma.

Neðanmálsgreinar

Skýringar kokks:

- › Ef þú ert ekki með örbylgjuofn skaltu láta eplasneiðarnar krauma í smá smjöri á miðlungs hita í um það bil hálfa mínútu á hvorri hlið, eða þar til þær eru orðnar sveigjanlegar en þó ekki mjúkar.
- › Ef þú notar málm muffins-pönnu í stað ramekin, myndi ég draga úr hitanum, niður í 375 gráður F (190 gráður C) og elda í um 45 mínútur, eða þar til sætabrauðið er brúnt.
- › Hægt er að fylgjast með því hvernig Bjarni Gunnar gerir eplarósirnar á YouTube-rás hans: <https://youtu.be/WmZJR-1mhBw>.

HANNYRÐAHORNIÐ

Írskur vetrarpúði

Gleðilegt nýtt ár, kærur viðskiptavinir, og takk fyrir viðskiptin árið 2017.

Hér kemur æðisleg uppskrift að fullkomnum kósi púða. Megi árið 2018 vera ykkur gæfuríkt og njótið þess að setjast niður með handavinnuna ykkar.

Mál: ca 45 x 45 cm – púðaverið passar fyrir kodda 50 x 50 cm það á að strekkjast aðeins á því þegar það er sett á.

Efni: DROPS ALPACA frá Garnstudio

350 g nr 100, natur

DROPS HRINGPRJÓNAR (60 eða 80 cm) NR 5 – eða þá stærð sem þarf til að 17 l x 22 umf með sléttprjóni með 2 þráðum verði 10 x 10 cm.

DROPS KAÐLAPRJÓNN – fyrir kaðla.

GARÐAPRJÓN (prjónað í hring):

1 umf sl og 1 umf br, endurtakið frá *-*.

MYNSTUR:

Sjá teikningu A.1 og A.2. Teikning sýnir allar umf í mynstri séð frá réttu.

PÚÐI:

Stykkið er prjónað í hring.

Fitjið upp 152 l með 2 þráðum Alpaca á hringprjóna nr 5. Prjónið 4 umf GARÐAPRJÓN – sjá skýringu að ofan. Prjónið síðan 1 umf slétt þar sem aukið er út um 20 l jafnt yfir = 172 l. Setjið 1 prjónamerki í hvora hlið. Prjónið * A.1a (= 2 l), A.1b (= 26 l), A.2 (= 30 l), A.1b (= 26 l), A.1c (= 2 l) *, endurtakið frá *-* 1 sinni til viðbótar. ATHUGIÐ PRJÓNFESTUNA! Haldið svona áfram með mynstur þar til A.1 hefur verið prjónað 5 sinnum á hæðina. Prjónið 4 umf garðaprvjón – JAFNFRAMT í fyrstu umf er fækkað um 20 l jafnt yfir = 152 l. Fellið af.

FRÁGANGUR:

Brjótið uppá stykkið við prjónamerkin. Saumið saman efri hlið.

Nýjárskveðja frá öllum í Gallery Spuna!

40% AFSLÁTTUR AF ÖLLU GARNI, LOPA, UPPSKRIFTABÓKUM OG BLÖÐUM

40% AFSLÁTTUR

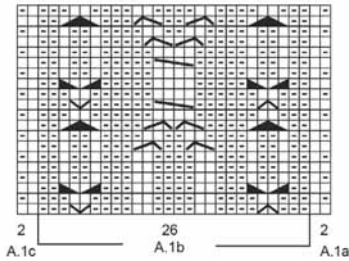
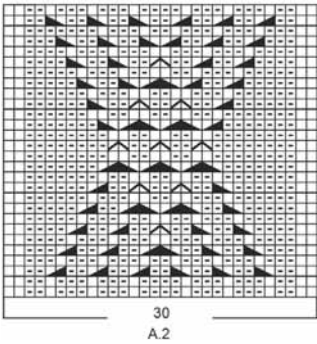

Gildir 11. jan – 4. feb

www.galleryspuni.is

gallery spuni

- = br frá réttu, sl frá röngu
- = setjið 1 l á kaðlaprvjón fyrir framan stykkið, 1 l sl, 1 l sl af kaðlaprvjóni
- = setjið 1 l á kaðlaprvjón fyrir aftan stykkið, 1 l sl, 1 l sl af kaðlaprvjóni
- = setjið 1 l á kaðlaprvjón fyrir aftan stykkið, 1 l sl, 1 l br af kaðlaprvjóni
- = setjið 1 l á kaðlaprvjón fyrir framan stykkið, 1 l br, 1 l sl af kaðlaprvjóni
- = setjið 2 l á kaðlaprvjón fyrir framan stykkið, 1 l br, 2 l sl af kaðlaprvjóni
- = setjið 1 l á kaðlaprvjón fyrir aftan stykkið, 2 l sl, 1 l br af kaðlaprvjóni
- = setjið 2 l á kaðlaprvjón fyrir framan stykkið, 2 l sl, 2 l sl af kaðlaprvjóni

Létt								
2		8			9		7	
	1	6		2			4	9
5			7	6	3			
9					4	1	2	5
		2	6	9	1	7		
1	8	3	2					4
			1	5	6			7
3	7			4		6	9	
	4		9			2		8

Þung								
5			4		7			6
				9				
	7		5		8		4	
4	2		9		1		6	7
		9		6		2		
7	3		8		2		1	9
	8		1		5		2	
				3				
3			2		4			1

Sudoku

Galdurinn við Sudoku-þrautirnar er að setja réttar tölur, frá 1–9, í eyðurnar. Sama talan má ekki koma fyrir tvisvar í línu lárétt og lóðrétt og heldur ekki innan hvers reits sem afmarkaður er af sverari línunum.

Miðlungs								
4		5					8	
			6	2	7			
6	9			8		1	3	
7	4	2	8			9		
3			7		6			4
		8			4	7	5	1
	8	9		4			7	6
			1	6	3			
	3					4		5

Þyngst								
			6	2	1			
					8			
	9							5
						1	8	
	2			7			3	
	5	4						
8							6	
			4					
			9	5	3			

FÓLKIÐ SEM ERFIR LANDIÐ

Spánarferðin fyrsta minning Lilju Drafnar

Lilja Dröfn er kát og skemmtileg stelpa, uppalin á Kópaskeri, og finnst ekkert skemmtilegra en að vera í þessu notalega þorpi. Hún hefur áhuga á að hlusta á tónlist og vera mikið úti í náttúrunni. Henni finnst einnig gaman að passa litla eins árs frænda sinn.

Nafn: Lilja Dröfn Arnbjörnsdóttir.

Aldur: 10 ára.

Stjórnumerki: Naut.

Búseta: Kópasker.

Skóli: Öxarfjarðarskóli.

Hvað finnst þér skemmtilegast í skólanum? Smíðja.

Hvert er uppáhaldsdýrið þitt? Hundur.

Uppáhaldsmatur: pitsa.

Uppáhaldshljómsveit: Ekkert.

Uppáhaldskvikmynd: Ekkert.

Fyrsta minning þín? Spánarferðin.

Æfir þú íþróttir eða spilarðu á hljóðfæri? Spila á þverflautu.

Hvað ætlar þú að verða þegar þú verður stór? Veit ekki.

Hvað er það klikkaðasta sem þú hefur gert? Ekkert.

Hvað gerðir þú skemmtilegt um jólin? Var með fjölskyldunni.

Næst » Lilja Dröfn skorar á Sigurgeir Sankla Ísaksson að svara næst.

Austfirsk ljóskáld:

Pegar skó af skönkum dreg – við skapadóm

– Ný ljóðabók hins afkastamikla rithöfundar Guðjóns Sveinssonar frá Þverhamri í Breiðdal

Félag ljóðaunnenda á Austurlandi, sem er undir stjórn Magnúsar Stefánssonar, sendi frá sér fyrir nýliðin jól sautjándu bókina í flokki austfirskra ljóðskálda. Þetta er ljóðabókin „Pegar skó af skönkum dreg – við skapadóm“, eftir Guðjóns Sveinsson frá Þverhamri í Breiðdal. Hann hefur verið afkastamikill við skriftir í gegnum tíðina og alls hafa komið út eftir hann 38 bækur.

Í samantekt Magnúsar Stefánssonar um útgáfuna segir:

Guðjón Sveinsson byrjaði ungur að skrifa sögur og setja saman vísur og ljóð. Þar mun hann ekki síst hafa notið þess er hann nam ungur við móðurkné. Aðeins níu ára gamall birti hann fyrstu skrifin á prenti, í barnablaðinu „Vorið“ og fermingarárið sitt vann hann til verðlauna í smásagnasamkeppni blaðsins. Hann hafði yndi af ritgerðasmíð í skóla og hélt síðan áfram tryggð við skriftirnar og vísnaverðina.

Fyrsta bókahandritið

Sennilega hefur alltaf legið í loftinu að Guðjón hlyti að stíga skrefið til fulls, svara köllun sinni og gerast rithöfundur. Fyrsta bókahandrit sitt skrifaði hann veturinn 1962–1963, var þá að ná heilsu eftir alvarleg veikindi og sjúkralegu á Vífilstöðum. Hann hefur geymt þetta fyrsta handrit sitt og það hefur ekki komið fyrir augu lesenda.

Ísinn brotinn

Guðjón skrifaði barnabókina Njósnið að næturþeli og var þá farinn að kenna við barnaskólann á Staðarborg í Breiðdal. Bókin kom út árið 1967. Síðan sendi Guðjón árlega frá sér bók í sama anda næstu fjögur ár og sú sjötta bættist við tveimur árum síðar.

Allar þessar bækur eru mjög spennandi, hann hefur oft nefnt þær reyfarana sína, þær eru skrifaðar í þeim anda sem þá ríkti í gerð barnabóka hér á landi. Fyrimyndin var að nokkru sótt út fyrir landsteinana, til frægra höfunda og metsölubóka þeirra. Börnin, söguhetjur Guðjóns, lenda í hverju ævintýrinu á fætur öðru og reynast ótrúlega snjöll að leysa flóknustu glæpamál og urðu í einu veltfangi heimilisvínir hjá íslenskum barnafjölskyldum.

Tókst vel að skrifa leynilögreglusögur

Fróðlegt er að athuga hvað Silja Aðalsteinsdóttir segir um sögur Guðjóns í bók sinni Íslenskar barnabækur og út kom árið 1981. Hún fer nokkuð hörðum orðum um reyfarana almennt og marga höfunda sem höfðu skrifað fyrir unglinga. En um höfundinn Guðjón Sveinsson segir hún að hann sé „sá eini sem hefur tekist verulega vel að skrifa íslenskar leynilögreglusögur handa unglingum.“ (Silja 284). Hún rökstyður mál sitt meðal annars á þennan veg:

„Guðjóni gengur furðanlega að gróðursetja sögur sínar í íslenski mold, enda sparar hann ekki lýsingar á umhverfi og náttúru. Þær lýsingar eru oft góðar en stinga stundum nokkuð í stúf við atburðina sem gerast, því þær geta verið allt að því ljóðrænar. Einnig vísar Guðjón til raunverulegra atburða og staðreynda í íslensku þjóðlífi og sögu, sem gefur bókunum sérstæðan svip.“ (Silja 284–285).

Þessar tilvitnanir styðja þá skoðun að Guðjón hafi strax í upphafi skapað sér sína eigin stefnu og aðferðir sem rithöfundur, jafnvel

Guðjón Sveinsson.

á meðan hann er enn að skrifa hinar spennandi unglingabækur.

Þáttaskil á rithöfundarferlinum

Þá er komið að þáttaskilum á rithöfundarferli Guðjóns.

Árið 1972 sendi hann frá sér bókina Ört rennur æskublóð. Hún þótti nýlunda, ekki síst fyrir þá sök að horfið var frá hinni ríkjandi tísku unglingasagna en fjallað um íslenskt hversdagslíf og einnig á nærfærinn hátt um vandamál sextán ára pils og fylgst með því hvernig hann nær smátt og smátt tökum á lífi sínu við erfið störf um borð í fiskibát.

Söguhetjan, Logi, flýr að heiman vegna ofríkis föður síns. Hann er óánægður með lífið og getur ekki hugsað sér að fara í menntaskóla eins og foreldrar hans vilja. Honum finnst hann hvergi njóta sín, hvorki í skólanum né á knattspyrnuvællinum og allra síst á heimilinu. Hann fer til sjós og sagan greinir frá baráttu hans þar, hann verður að sanna getu sína til þess að öðlast viðurkenningu sem fullgildur sjómaður. Þessi barátta endar með sigri Loga. Eftir það getur hann mætt föður sínum og snúið til fyrra lífs.

Í áður nefndri bók um íslenskar barnabækur lýkur Silja Aðalsteinsdóttir umfjöllun sinni um Ört rennur æskublóð með eftirfarandi ályktun:

„Það er einkum með lýsingum sínum á lífinu um borð og þeim spurningarmerkjum sem Guðjón setur við valdslegt uppeldi sem sagan af Loga verður nýstárleg og gagnrýnin skáldsaga sem markar tímamót í skrifum fyrir unglinga.“ (Silja 338).

Anna Heiða Pálsdóttir, doktor í bókasafnsfræðum, sagði í blaðaviðtali að þessi bók Guðjóns væri hornsteinn í barnabókmenntum síns tíma. Fleiri hafa skrifað um bókina en Silja, meðal annars skrifaði Jón Baldvin Halldórsson athyglisverða þrófritgerð um hana við Háskóla Íslands.

Glaumbæjarbækurnar

Glaumbæjarbækurnar, fjögurra bóka flokkur, eru án efa þekktastar af bókum Guðjóns frá árunum

kringum 1980. Þær einkennir hin léttu og leikandi frásögn höfundar, blönduð kímni en undir liggur alvara lífsins með gagnrýni á samfélagið og virðingu fyrir náttúrunni. Sögusviðið er sjávarþorp og nágrenni þess og fylgst er með barnafjölskyldu í þorpinu við leik og störf, ekki síst við búskap sem fjölskyldan stundar í hjáverkum.

Silja segir um fyrstu bókina, Glatt er í Glaumbæ (1978): „Persónusköpun á foreldrum er einna best í þessari bók Guðjóns af öllum sögum um samskipti barna og fullorðinna síðustu ár.“ (Silja 340). Hún segir einnig um afstöðu höfundarins að hann gagnrýni valdsmenn með nöfru háði, meti hins vegar fábreytt, alþýðlegt líf mikils. (Silja 341).

Margar barnabókanna frá þessum umrædda tíma eru ævintýri eða fantasíur, Saga af Frans litla fiskistrák, Ævintýrið við alheimstjörnina, Kettlingurinn Friða fantasía og rauða húsið í reyniviðargarðinum, Hamingjublómin, Snjóhjólini syngandi, Leitinn að Morukollu. En höfundurinn er trúr hugsjónum sínum, hann gleymir ekki ástinni til náttúrunnar, leggur rækt við gagnrýna hugsun og tekur svari lítilmagnans gegn kúgurunum.

Aðrar bækur segja frá veraldlegri atburðum, Loksins kom litli bróðir, Kvöldstund með pabba, Grallaraspóar og gott fólk. Sú síðast nefnda kom út árið 1989 og er safn sex smásagna fyrir börn en það form má telja sérgrein höfundarins. Sigurður Haukur Guðjónsson sagði svo í ritdómi um bókina sem birtist í Morgunblaðinu:

„Það er gaman að eiga þess kost að rétta barni svo frábærar sögur. Þær eru í sparifötum ritleikni, kímni, göðvilja, gera því lífið bjartara, betra.“

Sneri sér að öðrum lesendahópi

Breyting verður á viðfangsefnum Guðjóns á síðasta áratug aldarinnar og hann sendir aðeins frá sér fjórar barnabækur eftir 1990, þá síðustu árið 2008. Hann snýr sér nú að öðrum lesendahóp, hinum eldri. Ekki svo að skilja að fullorðnir lesendur hafi þurft að sniðganga fyrri bækur hans,

þvert á móti hefur það orð legið á að flestar barnabækur Guðjóns hæfi engu síður þroskaðri lesendum.

Sagan af Daniel

Hæst ber á tíunda áratugnum mikið og sérstætt verk, fjögurra binda skáldsögu sem kom út á árunum 1994–1999 og hlaut heitið Sagan af Daniel.

Verkið vitnar um ótrúlega elju, viljastyrk og úthald höfundarins, ekki síst þegar litið er til þess að um litla uppörvun eða utanaðkomandi hvatningu hefur verið að ræða. Guðjón er ekki þekktur fyrir að ganga frá hálfunnu verki – fyrir það megum við vera þakklát sem njótum sögunnar. Þetta magnaða skáldverk má ekki eingöngu skoða sem minnisvarða um hugþekkan og góðan dreng – heldur ekki síður sem enn eina lofgjöf höfundarins til byggðarinnar sinnar, Breiðdals, sennilega þá innilegustu, dýpstu og þá sem lengst verður í minnum geymd.

Ljóðagerð Guðjóns

Guðjón samdi fyrstu vísur sínar og ljóð strax í æsku og hefur lengst af stundað ljóðagerð samhliða öðrum ritstörfum og birt ljóð í blöðum, tímaritum og nokkrum safnitum. Samt var það ekki fyrr en árið 1991 að hann sendi frá sér sína fyrstu ljóðabók, Með eitur í blóðinu. Þar birtust liðlega 60 ljóð, ort á árunum 1983–1985 um baráttu höfundar við erfiðan sjúkdóm og afleiðingar hans.

Aðra ljóðabók sína gaf Guðjón út árið 1998 og tileinkaði hana „öllu skógræktarfélagi og öðru er ann ræktun og óspilltu umhverfi.“ Tileinkunin hæfir vel efni og anda ljóðanna. Bókin hlaut heitið Í garði konu minnar.

Þriðju ljóðabókina tileinkaði Guðjón konu sinni, Jóhönnu Sigurðardóttur. Bókin kom út á afmæli Jóhönnu, 18. maí 2002 og nefnist einfaldlega: Á afmæli konu minnar. Það sem öðru fremur gerir útgáfuna sérstaka er geisladiskur sem fylgdi bókinni og hefur að geyma tónlist eftir höfund hennar.

Ekki var ljóðabrunnur Guðjóns þurrausinn eftir útkomu þessara bóka því að hann sendi frá sér þrjár ljóðabækur í viðbót á árunum 2008–2010. Þær nefnast Ljóð og litir I–III. Þetta eru nokkuð sérstakar ljóðabækur, fallegar útlits og í stóru broti. Í hverri opnu blasir við mynd á vinstri síðu og ljóð á þeirri hægri. Myndirnar eru flestar úr Breiðdal.

Guðjón B. Stefánsson, dóttursonur höfundar, sá um hönnun og umbrot bókanna. Langflest ljóðin í þessu safni, sem nú kemur fyrir sjónir lesenda, hafa áður birst í þessum sex ljóðabókum sem hér hafa verið nefndar.

Viðurkenningar fyrir smásagnagerð

Smásagnaformið hentar Guðjóni vel, sérstaklega þegar hann skrifar fyrir unga lesendur og hefur hann ítrekað hlotið viðurkenningu og unnið til verðlauna fyrir sögur sínar. Árið 1981 birtist sagan Morgundögg í smásagnasafni sem kom út í Noregi í útgáfu Samtaka móðurmálskennara á Norðurlöndum. Áður hafði sagan verið valin sú besta af íslenskum sögum sem bárust í keppnina. Sagan birtist síðan árið 1987 í hollensku smásagnasafni eftir norræna höfunda og var eina íslenska sagan í safninu. Á árunum 1984 og 1985 efndu

Samtök móðurmálskennara til samkeppni um smásögur fyrir unga lesendur og Mál og menning gaf út bækur með bestu sögunum, Vertu ekki með svona blá augu með unglingasögum og Gúmmiskór með gati með sögum fyrir yngri börn. Það kemur ekki á óvart að Guðjón er eini höfundurinn sem á sögur í báðum bókunum.

Sagan Hundavakt var birt í safni sem Almenna bókafélagið gaf út árið 1984 og sagan Sá gamli í afmælissriti Vigdísar Finnbogadóttur, Yrkju, árið 1990. Tvisvar sinnum hafa sögur eftir Guðjón verið valdar til flutnings í Ríkisútvarpinu að undangenginni keppni, var það árin 1994 og 1996. Árið 1994 birtist sagan Á afmæli nátttrölsins í bókinni Ormagull eftir samkeppni Barnabókaráðs á ári fjölskyldunnar og árið 1998 sagan Róður í bókinni Afram Óli eftir enn eina samkeppni Samtaka móðurmálskennara. Róður birtist einnig í smásagnasafni í Finnlandi árið 2001.

Viðurkenning IBBY samtakanna

Árið 2002 hlaut Guðjón viðurkenningu Íslandsdeildar IBBY samtakanna, Vorvindana, fyrir allt það sem hann hafði lagt fram til bókmennta fyrir börn og unglinga. Var það mikill heiður sem fáum hafði þá hlotnast.

Pegar Guðjón fagnaði fjörutíu ára rithöfundarafmæli sínu, árið 2007, gaf hann út safn smásagna sinna sem tengdar eru sjómennsku. Þetta er glæsileg bók og ber með rentu nafnið Saltkeimur.

Hálfrar aldar ferill

Hálf öld er liðin síðan fyrsta bók Guðjóns Sveinssonar kom út. Fyrst í stað voru skriftirnar unnar í hjáverkum en að því kom að þær urðu aðalstarf höfundarins. Bókaforlag Odds Björnssonar á Akureyri gaf lengi vel út bækur Guðjóns og nokkrar þeirra komu út hjá Bókautgáfu Æskunnar. Hann sá síðan sjálfur um útgáfu margra síðustu bóka sinna undir nafni Mánabergsútgáfunnar.

Þegar litið er yfir höfundarverk Guðjóns kemur í ljós að afköstin eru ótrúlega mikil. Ljóðabækur hans eru sex að tölu, skáldsögurnar sjö og barna- og unglingabækurnar hvorki meira né minna en 24 talsins. Guðjón hefur því samið og sent frá sér 38 skáldverk að meðtöldu þessu nýja ljóðasafni.

Ótaldar eru þá bækur eins og Breiðdæla, tveggja binda verk sem hann gaf út ásamt Eiríki Sigurðssyni og Afmælissrit Hrafnkels Freysoða sem hann ritstýrði.

Margur höfundur þætti fullsæmdur þótt hann hefði aðeins skrifað þær bækur sem hér eru helst taldar henta fullorðnum. Þegar litið er til barna- og unglingabókanna sést að Guðjón er einn afkastamesti íslenskur höfundur á því sviði og fullyrða má að hann telst meðal þeirra alsnjöllustu sem skrifað hafa fyrir unga lesendur hér á landi.

Magnús Stefánsson

HITA KÚTAR
Amerísk gæða framleiðsla

30-450 lítrar

Umboðsmenn um land allt

RAFVÖRUR

DALVEGI 16c · 201 KÓPAVOGI
SÍMI 568 6411 · RAFVORUR@RAFVORUR.IS

Auglýsinga- og áskriftarsími Bændablaðsins er 563-0303

Bændablaðið

LANDSINS MESTA ÚRVAL AF SÍUM !

SÍUR Í ALLAR GERÐIR BÍLA OG TÆKJA

HÁGÆÐA OLÍA Á ÖLL TÆKI. FÁÐU TILBOÐ Í 60L & 208L TUNNUR

ÞÚ FÆRÐ RAFGEYMANA Í VINNUVÉLINA HJÁ OKKUR Á FRÁBÆRU VERÐI

automatic

Sjá nánar á www.automatic.is

Automatic ehf
Smiðjuvegi 11, 200 Kóp.
Sími: 512 3030
pantanir@automatic.is

Smáauglýsingar

Sími: 563 0300 | Netfang: augl@bondi.is | Veffang: www.bbl.is

Hægt er að skrá auglýsingar og greiða með auðveldum hætti á bbl.is

Verð: Textaauglýsing kr. 2.250 m. vsk (innan við 140 slög) og kr. 5.500 texti + mynd.

Skilafrestur: Fyrir kl. 16:00 á þriðjudegi fyrir útgáfu.

Til sölu Scania 143 með krókheysi ásamt palli og gámi. Nánari uppl. í síma 772-0030.

Til sölu WW Passat, 4x4, dísel. Ekinn 98.000 km, árg. 2013, sjálfskiptur. Ný nagladekk á álfelgum, nýleg sumardekk á álfelgum fylgja. Bakkmyndavél, nýsmurður, þjónustubók. Snýrtilegur bíll. Uppl. í síma 893-3360.

Bændablaðið óskar eftir að kaupa gamla mjólkurbrúsa. Við greiðum kr. 5.000 fyrir stykkið og veitum brúsanum framhaldslíf sem blaðastandur. Uppl. veitir Tjörvi í síma 563-0332 eða 862-3412 og í netfangið tb@bondi.is

Til sölu Rexton á 1.090.000 kr. Árg. 2005. Keyrður 108 þús. dísel, sjálfskiptur. Nýlegir klafar, bremsur, stýrisendar og rafgeymir. Uppl. í síma 840-2935.

Rafstöð 250kW af gerðinni Cummins Onan. Vélin er árg. '99 og er notuð í 94 vst. Með 25 m2 stálgrindarhúsi. Uppl. í síma 892-7500.

Til sölu sendibíll, Renault Master, árg. 2001, ekinn 245.000 km. Vsk. bíll. Finnlaugs kartöfluflokkunarvél, keflavél, smíðuð á Íslandi. Þökkunarvél Sp-20 frá Marel. Sæti og ný framrúða á Polaris 500. Stimpill í Polaris 900. Rifara í Polaris. Upplýsingar gefur Sveinn í gsm 899-9906.

Til sölu Man 8-153, árg. '96. Keyrður 284.500 m. lyftu. Nýir demparar, allt nýtt í bremsum, nýjar legur að framan. Nýjar fjaðrir að framan, dekk 60%. Verð ca. 1 millj. m. vsk. Uppl. í síma 893-7380, Jón Helgi.

Til sölu Benz sprinter 315, árg. 2010. Nýskoðaður, hliðarhurðir beggja megin. 1.700.000 + vsk. Frekari uppl. í síma 893-1255.

Til sölu Valmet Valtra 700, árg. '88. Lipur tünvél. Verð 1.200.000 kr. án vsk. www.vallarbraut.is - s. 841-1200 & 841-7300.

JCB 8016 CTS, árg. '11. Notkun: 1.866 vst. Tvær skóflur. Verð 2.100.000 kr. án vsk. www.vallarbraut.is - s. 841-1200 & 841-7300.

Til sölu Jar-Met sláttuvél, breidd 2,9 m. Verð 717.000 kr. án vsk. www.vallarbraut.is - s. 841-1200 & 841-7300.

Jar-Met heytætla 4ja stjörnu. Vinnslubreidd 5,2 m. Verð 566.000 kr. án vsk. www.vallarbraut.is - s. 841-1200 & 841-7300.

Jar-Met rakstrarvél. Vinnslubreidd 3,5 og 4,4 m. Verð 395.000 kr. / 520.000 kr. án vsk. www.vallarbraut.is - s. 841-1200 & 841-7300.

Jar-Met steypu- og fódurhærvél. 600 kg / 800 kg / 1200 kg. Verð frá 333.000 kr. án vsk. www.vallarbraut.is - s. 841-1200 & 841-7300.

ZAMET sláttu- og hleðsluvagn. Þrjár stærðir í boði. Verð frá 2.250.000 kr. án vsk. www.vallarbraut.is - s. 841-1200 & 841-7300.

Trjákurllarar. Ýmsar stærðir, dráttavélaknúinir eða með eigin mótur. Verð frá 265.000 kr. án vsk. www.vallarbraut.is - s. 841-1200 & 841-7300.

Svartur Toyota Hilux, árg. 2010 til sölu. Ekinn 140 þús. km. Vél 2.984 cc, 33" dekk. Verð kr. 3.900 þús. Uppl. í síma 698-2859.

Til sölu fyrir slikk, kofi af slökkvibíl, dæla 1.600 l/mín og 2.500 l vatnstankur. Rennihurðir. Hús nánast óskemmt. L 370, B 245, H 160 cm. Selst allt saman eða sér. Uppl. gefur Ingi í síma 864-6489, ingi@boreal.is

Dráttarvél til sölu, McCormick cx 105, árg. 2005 með tækjum. Notuð í 3.000 tíma. Uppl. í síma 865-8104.

Fjárhúsmottur. Verð kr. 8.500 stk. með vsk (kr. 6.850 án vsk.). Tilboð = Frír flutningur. H. Hauksson ehf., sími 588-1130.

KRAFTVÉLAR

Til sölu

New Holland T4.105 DC

Árgerð 2016, vinnustundir 265. Alö X 36 ámoksturstæki.

Verð 6.990.000.- kr. án vsk. 8.667.600.- kr. með vsk.

John Deere 6430

Árgerð 2012, vinnustundir 3,180. JD 583 ámoksturstæki.

Verð 7.290.000.- kr. án vsk. 9.039.600.- kr. með vsk.

Komatsu PC35

Árgerð 2006, vinnustundir 1,830. Tilt-hraðtengi, 2 skóflur, ný gúmmibelti fylgja með.

Verð 2.690.000.- kr. án vsk. 3.385.600.- kr. með vsk.

Komatsu D61PX-15

Árgerð 2007, vinnustundir 12,900. Miltishank ripper, skekkjanleg tönn, 850 mm. spyrnur, GPS laginir, smurkerfi.

Verð 7.700.000.- kr. án vsk. 9.548.000.- kr. með vsk.

Komatsu PW130

Árgerð 2006, vinnustundir 8,400. Rototilt og skófla, tvöföld dekk

Verð 4.990.000.- kr. án vsk. 6.187.600.- kr. með vsk.

Dalvegur 6-8 / 201 Kópavogur
Draupnissgata 6 / 603 Akureyri
Sími 535 3500
www.kraftvelar.is • kraftvelar@kraftvelar.is

Hamm H 13i veltari
Árgerð 2013. 13 tonn.
Til leigu eða kaups.

MultiOne 8.4P
Árgerð 2015, fer á götuna 2016.
17 vinnust. Skófla og gafflar.
Verð: 3.500.000 kr. + vsk.

Komastu PW130 hjólagrafi
Árgerð 2005. 11.700 vinnust.
Engcon rörtortilt og 2 skóflur.
Verð: 4.500.000 kr. + vsk.

Volvo ECR58
Árgerð 2005. 5.500 kg og
2.090 vinnust. 3 skóflur, þar
af ein tilt.
Verð: 3.500.000 kr. + vsk.

Rafstöðvar
3,5 kVA – 85kVA á lager.

Weber jarðvegsþjöppur og hopparar til á lager.

Tsurumi dælur í miklu úrvali.

JCB 8030 ZTS
2014 árgerð. 1.910 vinnust.
Smurstöð, 3 skóflur og fleygur.
Verð: 4.200.000 kr. + vsk.

Yanmar SV18
Árgerð 2014. 1.975 kg og
1.500 vinnust. Powertilt og 3
skóflur

Uppl. í síma 660-6051
 MERKUR
www.merkur.is

Dráttarvél til sölu, Zetor 7245, árg. 1986. Uppl. í síma 896-1477.

Hyundai R-55W-9. 2014, tiltskófla + 1, gafflar, fleyglagnir. Ný breiðari dekk. Aðeins notuð í 700 vst. Glæsileg vél. Uppl. í síma 773-5901.

Hyundai R_27Z-9, árg. 2016. Ný vél. 3 skóflur, 1 tilt, fleyglagnir. Glæsileg vél. Uppl. í síma 773-5901.

MMC Canter, árg. 2008, ek. 92 þ. km, 7,5tn. Ber 3,2 t. 1. t lyfta, ný dekk, nýsk. V. 1.990 þús. M. Benz Sprinter, árg. 2011, ek 161 þús. km, ný dekk. V. 2.090 þús. + Vsk. Uppl. í síma 773-5901.

TILBOÐ. 1.990.000- ML Bens, 280 CDI, árg. 2007, ekinn 270 þús. km. Einn eigandi til ársins 2013. Bíll í algjörum sérflokk. Ný nagladekk á álfelgum og einnig fylgja sumardeck á álfelgum. Dráttarkrókur. Ekki til slít í þessum bíl. Uppl. gefur Bílasalan Start í síma 897-0999 milli kl. 08:00-22:00, Vignir.

Daihatsu Terios, árg. '00. Nýlegur rafgeymir, alternator og handbremsubarki. Verð 35.000 kr. Uppl. í síma 869-7515.

Til sölu JCB 4CX grafi, árg. 2003. Vél í góðu lagi, upptekin skipting. Vinnustundafjöldi óljós en er ekki há. Verð 4.500 þús. kr. plús vsk. Uppl. í síma 660-1305 og 660-1304.

Nissan Double Cab 2,5 l dísel, árg. 2004. Bíll í ágætu ástandi en þarf viðhald. Ekinn 300 þús. km. Skipt um sveifarás í 250 þús. km. Verð kr. 450 þúsund. Nánari uppl. í netfangið saevar@heidmork.is og í síma 893-2655.

Til sölu SsangYong Rexton, árg. 2016. Dísel 180 hð. Ekinn 46 þús. 7manna, ssk. Dráttargeta 2,6T. Bíllinn fæst á ótrúlegu verði eða 3,990,000- (ásett 4,690,000). Ýmis skipti koma til greina. Uppl. gefur Bílasalan Start í síma 897-0999 milli kl. 08:00-22:00, Vignir.

Lyftaragafflar fyrir traktora, liðléttinga og aðrar vinnuvélar, allar festingar faanlegar. Burðargeta 2.000 kg, lengd gaffla 120 cm, hægt að setja á þá rúlluspjót, 88 cm. Fáum á lager, gaffla með Euro-festingum í janúar. Þyngd gaffla 142 kg. Hákonarson ehf, s. 892-4163, netfang: hak@hak.is

Til sölu Subaru Legacy árg. '06, ekinn 194.500 km. Verð 690 þús. Ný vetrardekk. Ný yfirfarinn, nýr bremsubúnaður. Uppl. í síma 694-6453, Ágúst.

HELLUSKEIFUR

Helluskeifur auglýsa íslenskar skeifur þessar gömlu góðu, bæði pottaðar og ópottaðar. Sendum fritt um allt land ef teknir eru 10 gangar eða meira. Veljum íslenska framleiðslu á hagstæðu verði. Seljum líka hóffjaðir og skafla 7 mm og 8 mm. Sími 847-6616 eða run@simnet.is

Til sölu Volvo XC-70 Cross Country, árg. 2008. Ekinn 204 þús. km. Einn eigandi Verð 2.200 þús. kr. Uppl. í síma 772-1311 ulfarg@gmail.com

www.nudura.com sterkustu einangrunarstepumót á markaðnum. ESM-standast íslenskar kröfur í U-gildi hægt að nota vibrator í. Uppl. í síma 660-1100, ASKE ehf.

Rafhitari fyrir gólfhitakerfi til sölu, enn í kassanum, ónotaður. Keyptur hjá Rafhitun Hafnarfirði. Verð 110.000 kr. Er einnig með þrýstikút til sölu. Uppl. í síma 892-0213.

Toyota Hilux, árg. 2005 - dísel 2,5. Ekinn 220.000 km. Einn eigandi. 38" breyting frá Arctic Trucks. Ný AT 405 dekk. Pallur klæddur með Rhino liner. Ryðlaus bíll. Verð 3.300.000. Engin skipti. Uppl. í síma 892-1357.

Til sölu Subaru Outback, árg. 2006, ekinn 159.000. Litur vel út. Verð 1.290.000. Skoðaður 2018. Næsta skoðun 2019. Uppl. í síma 893-4602.

Skóbusti fyrir utan heimilið eða vinnustaðinn. Galv.grind með góðum burstum. Verð er aðeins 8.500 kr. m.vsk. Sendum um land allt. Brimco ehf. Flugumýri 8, Mos. S. 894-5111. Opið frá kl. 13-16.30. www.brimco.is

Úrval lausna frá þýska stórfyrirtækinu Patura. Fóðurframhliðar, sjálfflæsigrindur, milligjarðir, kálfafoðurkassar, brynningarskálur og margt fleira. Leitið tilboða og heildarlausna fyrir nautgripina. Bæklinga má sjá á heimasíðu okkar www.brimco.is. Brimco ehf. Flugumýri 8, Mos. sími 894-5111. Opið kl. 13-16.30.

VERDO gæða spónakögglar undirburður fyrir hross í 15 kg pokum. Frábær undirburður og gott verð. Brimco ehf. sími 894-5111 - www.brimco.is. Opið kl. 13-16.30.

Kerrur á einum og tveimur öxlum, með og án bremsa, ýmsar útfærslur, breiddir og lengdir. Gæðakerrur – Góð reynsla. Brimco ehf. Flugumýri 8, Mos. sími 894-5111. Opið kl. 13-16.30. www.brimco.is

Kálfafoðurkassi. Hentugur og vinnusparandi fyrir fóðrun kálfa. Er með stillanlegri opnun. Mikið úrval af öðrum vörum í fjösi. Skoðið Patura bæklinga á www.brimco.is. Brimco ehf. Flugumýri 8, Mos. sími 894-5111. Opið kl. 13-16.30.

Rennibekkur til sölu. Nýlegur sáralítið notaður rennibekkur til sölu. Uppl. í síma 899-6694.

rafhlodur.is

Endurnýjum rafhlöður fyrir rafhlöðuverkfæri, kúa/hesta klippur, örmerkjaesara, flestallar fjarstyringar og önnur tæki og vélar. Nánar á www.rafhlodur.is og í síma 899-1549.

Snjótennur, fjölplógar, snjóblásarar frá Póllandi. Fyrir vinnuvélar, vörubíla, fjórhjól, lyftara og jeppa. Salt- og sanddreifarar, sópar. Allar gerðir festinga í boði. Einnig margs konar tæki fyrir landbúnað. Vönduð og sterk framleiðsla á frábæru verði. Hákonarson ehf. hak@hak.is, s. 892-4163.

WC safnbox með hnífadælum fyrir kjallara. Mótorar staðsettir fyrir utan votrími. Inntak fyrir vask, sturtu og þvottavél. Margar stærðir sem henta fyrir íbúðar- og atvinnuhúsnæði. Mjög öflugur og vandaður búnaður. Frárennsli, 32 mm. Hákonarson ehf, s. 892-4163, hak@hak.is

Taðkló, breidd 2 m. Verð 198.000 kr. +vsk. Festingar og slöngur fylgja. Margar breiddir í boði. Mjög vandaður og sterkur búnaður, framleiddur í Póllandi. Við getum skaffað margskonar búnað fyrir landbúnað: Skóflur og klær í mörgum útfærslum, ámokstur-tæki, frambúnað, rúllugreipar, rúlluskera, rúlluspjót, flórsköfur, jarðvinnutæki, lyftaragafflar. Allar festingar í boði. Hákonarson ehf, hak@hak.is, s. 892-4163, www.hak.is

Skófla fyrir lyftaragaffla með glussatjökkum. Margar stærðir í boði. Hentar vel í margs konar iðnaði. Skóffum einnig lyftaragaffla á traktora. Hákonarson ehf. S. 892-4163, hak@hak.is

Snjótönn fyrir lyftaragafla. B: 1,4 m 1,6 m 1,8 m 2,0 m 2,2 m. Hæð á tönn: 48 cm. Skekking: hægri / vinstri með glussa eða handvirk. Búnaður sem borgar sig fljótt! Sköffum einnig lyftaragafla á traktora. Hákonarson ehf. S. 892-4163, hak@hak.is

Til sölu hestakerra í góðu lagi. Uppl. í síma 892-4476.

Til sölu Ford Transit, mikið yfirfarinn. Vél ekin 41.000 km, nýtt í bremsum og ný dekk. Allt nýtt, spindlar og slitfletir. Verð 1.500 þús. kr. Uppl. í síma 692-9144.

Til sölu Nissan Navara, árg. '06. Ný dekk mjög góður bíll. Verð 1.600 þús. Uppl. í síma 692-9144.

Til sölu Bayliner Sierra 2858, árg. 2000, svefnaðstaða fyrir 6. Kósett, sturta, heitt og kalt vatn. Vél og drif eru árg. 2007. 6,2 bensín með beinni innspýtingu. Verð kr. 7,8 milljónir. Öll skipti skoðuð. Uppl. í síma 664-1141, Jónas.

Subaru Forester, árg. 2005, 4x4 til sölu. Gengur eins og klukka og það er mjög gott að keyra hann. Þessi bíll á mikið eftir og hann brennir ekki neinni olíu. Mjög rúmgóður og fer vel með mann bæði frammi og aftur í. Er mjög góður í snjó, selst með sumardekkjum á felgum og nagladekkjum á felgum. Ekinn 206 þús. km, ný tímareim, nýsmurður, dráttarkrókur, ekkert ryð. Verð kr. 590 þús. Uppl. í síma 843-9756.

Merlo 40.7. Einn 4944,5 til sölu. Verð 6.500.000 + vsk. Nánari uppl. í síma 893-1735.

Pallagafflar, burður 2500 kg. Verð kr. 119.000,- með vsk. (kr. 96.000 án vsk.). H. Hauksson ehf., sími 588-1130.

Kranzle, þýskar háprýstidælur í úrvali. Búvís. Uppl. í síma 465-1332.

Metar-Fact taðdreifari, 6 tonna. Búvís ehf. Sími 465-1332.

Taðklær. Breiddi 120 cm, 150 cm og 180 cm. Búvís ehf. Sími 465-1332.

Haughrætur, galvaniseraðar með eikarlegum. Búvís ehf. Sími 465-1332.

Lemigo stígvél. Létt, stöðug og slitsterk. Kr. 8.485,- með vsk. G. Kvaran í Reykjavík, sími 824-7610. Búvís ehf. Sími 465-1332.

Traktorsdrifnar rafstöðvar (Agro-Watt), www.sogaenergyteam.com - stærðir: 10,8 kW – 72 kW. Stöðvarnar eru með eða án AVR (spennujafnara). AVR tryggir örugga keyrslu á viðkvæmum rafbúnaði t.d. mjólkurþjónum, tölvubúnaði, nýlegum rafsuðum o.fl. Hákonarson ehf. Uppl. í s. 892-4163, hak@hak.is, www.hak.is.

Magnaðir gafflar í hirðinguna og önnur störf. Álskaft og plastgreiða nær óbrjótanleg. 900 g að þyngd. Verð 9.500 kr. m.vsk. Sendum um land allt. Brimco ehf., Flugumýri 8, Mos., síma 894-5111. Opið frá kl. 13-16.30.

Traktorsdrifnar dælur í mörgum útfærslum og stærðum á lager. Sjálfsgandi dælur í mörgum stærðum fyrir magndælingu á vatni, skolpi, sjó, olíu. Háprýstar dælur fyrir vökvun og niðurbrot í haughúsum. Slöngubúnaður með hraðkúplingum, flátir barkar á frábæru verði, 2" – 3" – 4". Allur búnaður fyrir vökvun á ræktunarsvæðum. Haugdælur með vacuum búnaði. Aðrir afgjafar: Rafmagn, bensín/dísil, glussaknúnar (mjög háprýstar). Við sérhæfum okkur í öllu sem viðkemur dælum fyrir iðnað og heimili. Gerum einnig við allar dælur. Hákonarson ehf. Uppl. í s. 892-4163, hak@hak.is, www.hak.is

Háprýstipvottadælur fyrir allan iðnað. Öflugar og vandaðar dælur á frábæru verði frá Comet, www.comet-spa.com. Afgjafar: Rafmagn, Honda bensín, Yanmar dísil, aflúrtak á traktor. Heitt og kalt vatn, mikið vatnsflæði og þrýstingur allt að 500 bar. Hákonarson ehf. Uppl. í s. 892-4163, hak@hak.is, www.hak.is

Innihæruer fyrir gripahús. Rafdrifnar: 7,5 kW, 9,2 kW, 11 kW. Glussadrifnar: 8 kW, 60 l/min., 120 bar. Vinnudýpt: 130 cm skrúfa: 200 mm. Hákonarson ehf. Uppl. í s. 892-4163, hak@hak.is, www.hak.is

Rafstöðvar með orginal Honda-vélum og Yanmar dísil á lager. Stöðvarnar eru frá Elcos Srl. á Ítalíu, www.elcos.net. Eigum einnig hljóðlátar stöðvar fyrir ferðavagna. Við bjóðum upp á allar gerðir af rafstöðvum. Mjög hagstætt verð. Hákonarson ehf., www.hak.is, s. 892-4163, netfang: hak@hak.is

Lambheldar hliðgrindur. Breidd 4,27 m, hæð 1,10 m. Möskvastærð 10 x 15 cm. Verð fyrir 1 stk. 24.900 auk vsk. Verð 2-4 stk 22.900 auk vsk. 5 stk. eða fleiri 19.900 auk vsk. Uppl. í síma 669-1336 og 899-1776, Aurasel ehf.

Rúllugreip fyrir 2 rúllur. Vökvaopun. Verð kr. 296.000 með vsk. (239.000 án vsk.). H. Hauksson ehf., sími 588-1130.

Talía og hlaupaköttur, lyftigeta allt að 1 tonn. Búvís. Sími 465-1332.

Liprar og léttar fjárgrindur. Hægt að krækja saman án aukahluta. Breidd 180 cm. Hæð 90 cm. Verð pr. stk kr. 7.900 án vsk. Ef keyptar eru 10 grindur eða fleiri, verð pr. stk. kr. 6.900 án vsk. Aurasel ehf. Þöntunarsímar 899-1776 og 669-1336.

Seljum vara- og aukahluti flestar gerðir af kerrum. Sendum um land allt. Brimco ehf., sími 894-5111, www.brimco.is. Opið frá kl. 13-16.30.

Brynningartæki. Úrval af brynningartækjum frá 5.900 kr. m.vsk. Brimco ehf., www.brimco.is, Flugumýri 8, Mos., síma 894-5111. Opið kl. 13-16.30.

Weckman sturtuvagnar. Lækkað verð. 11 tonn, verð kr. 1.390.000 með vsk (1.121.000,- án vsk). 13 tonn, verð kr. 1.590.000 með vsk (1.283.000 án vsk). H. Hauksson ehf., sími 588-1130.

Cemtec sænskar skeifur og fjaðrir. Framleitt skv. reglum FEIF. Leitun að betra verði. Afsláttur ef keypt er í magni. Sendum um land allt. Brimco ehf., Flugumýri 8, Mos., sími 894-5111. Opið frá kl. 13 - 16.30. www.brimco.is

Flaghefill/snjótönn. Breidd 3,0 m. Verð kr. 696.000 með virðisaukaskatti (kr. 561.000 án vsk.). Ath! Snjövængir fylgja. H. Hauksson ehf., sími 588-1130.

Fjölplogur. Breidd 2.800 mm. Euro-festingar. Verð kr. 786.000 með vsk. (kr. 634.000 án vsk.). H. Hauksson ehf., sími 588-1130.

Hattat A110
102 hõ perkins mótör
Verð: 4.490.000 án tækja
Verð: 5.700.000 með tækjum.

Solis 90
Verð: 3.820.000 án tækja
Verð: 4.900.000 með tækjum

Solis 26
Væntanlegur í febrúar
Verð: 1.250.000 án tækja
Verð: 1.750.000 með tækjum

Kane vagnar
Nokkrar stærðir á lager.

GT vagnar
3ja öxla á tvöföldu flatvagn
2ja öxla á tvöföldu grjótvagn
8mm hardox í botni 6mm í hliðum.

Belmac haugsugur og keðjudreifarar
9500 L verð frá 1.480.000

Nugent kerrur
Eigum ýmsar gerðir til á lager. Gripakerra á mynd: 1.250.000
Vélakerrur frá 824.000
Sturtukerrur 1.150.000

Öll verð eru án vsk.

www.vallarbraut.is
www.vallarbraut@vallarbraut.is
S-8411200 & 8417300
Súðarvogi 6 Reykavík

Innlausnarvirði greiðslumarks mjólkur og sauðfjár árið 2018

Virði greiðslumarks mjólkur og sauðfjár sem innleysa má til ríkisins hefur nú verið reiknað út samkvæmt ákvæðum í reglugerðum um stuðning í nautgripa og sauðfjárrækt.

Innlausnarvirði mjólkur er 122 kr./litr

Innlausnarvirði sauðfjár er 12.190 kr./ærgildi

Lokaskiladagur umsókna vegna innlausnar greiðslumarks sauðfjár er **20. janúar** næstkomandi.

Lokaskiladagsetningar umsókna vegna innlausnar og kaupa á innleystu greiðslumarki mjólkur 2018 eru eftirfarandi: **15. janúar, 15. mars, 15. júlí og 15. september.**

Þorrablot áttahagafélags Héraðsmanna, Borgfirðinga og Breiðdælinga

verður haldið í **Gala salnum** Smiðjuvegi 1, Kópavogi laugardaginn **27. janúar 2018.**

Veislustjóri verður **Helgi Seljan** og aðal skemmtikraftur kvöldsins verður **Ari Eldjárn**. Danshljómsveitin **Fríðjóns Jóhannssonar** mun leika fyrir dansi

Miðaverð er kr. 7.900.-

Verð inn á dansleik kr. 2.500.-

Miðapantanir eru hjá Hreini Ólafsyni á netfangið hreinn.olafsson@reykjavik.is og hjá Ásgerði Ásgeirsdóttur í síma 849 6072 eða Einfríði Árnadóttur í síma 860 8856.

Við viljum biðja alla um að borga miða sína fyrir fram í heimabanka fyrir 20. janúar á reikning 0515-26-690590, kt. 690590-1159 (Áttahagafélag Héraðsmanna).

Nefndin

Bændablaðið Kemur næst út 25. janúar

Til sölu

4x4

Skoda Octavia, árg. 2015, langbakur, dísel, 1.600 cc, fjórhjóladrifinn, bsk. 6 gíra, ekinn 52.500 km. Einn eigandi. Skráður VSK-bíll en auðvelt að breyta. Ekkert áhvílandi. Myndir á bilalíf.is, raðnúmer 247468. Sparneytinn gæðabíll. **Lækkað verð: 2.890.000 kr.**

Sími 562-1717
bilalíf@bilalíf.is
Kletthálsi 2 · 110 Reykjavík

Glussaknúnar vatnsdælur fyrir tankbíla og vinnuvélar. Sjálfsgandi dælur í mörgum stærðum sem dæla allt að 120 tonnum á klst. Einnig dælur með miklum þrýstingi, allt að 10 bar. Hákonarson ehf, s. 892-4163, hak@hak.is, www.hak.is

DEK 30 kW rafstöðvar til á lager í hljóðeinangruðum kassa eða opnar á grind. Verð frá 990 þús + vsk. Holt1. is & facebook.com/velasala S 435-6662/895-6662.

Traktorsdrifnar haughrætur í mörgum útfærslum. Gæðafraðmleiðsla frá Austurríki, Póllandi og Ítalíu. Val um lengdir, allt að 8 m. Einnig raf- og glussadrifnar hrætur. Hagstætt verð. Hákonarson ehf. Netfang: hak@hak.is - s. 892-4163. www.hak.is

Ódýr Benz 160-A Class til sölu. Lítur vel út og eyðir engu og reyklaus. Verð aðeins 190.000 kr. af sérstökum ástæðum. Mikið endurnýjaður, árg. 99. Ásett verð 390.000 kr. þar sem hann er á bílasölu en fæst á 190 þús. kr. ef samið er strax. Uppl. á netfang jorgud@mail.com

Tek að mér hestaflutninga um allt land. Uppl. gefur Bjarni í síma 894-9758.

Vanir smiðir geta bætt við sig verkefnum árið 2018, hvar sem er á landinu. Höfum sérhæft okkur í gömlum friðuðum húsum. Uppl. í síma 691-3002, Jón R.

Til sölu

Yanmar bátavél 73 hp ásamt gír og mælaborði. Uppl. í síma 862-0817.

Til sölu 2.500 lítra mjólkurtankur. Uppl. í síma 863-1650.

Til sölu Dodge Ram, 2500, árg. 2001. Uppl. í síma 868-0139.

Til sölu Honda CRV, skráður í maí 2002, ekinn 256 þús. Skoðuð 2019. Verð kr. 350 þús. Uppl. í síma 893-8333, Stefán.

Vil selja 5,2 ha eignarland, Klapparhraun 1, fasteignanr. 234-2306. Vatn, vegur, rafmagn. Stutt í náttúruperlu Suðurlands. Verð aðeins kr. 3,5 millj. Einnig þrjá Massey Ferguson til uppgerðar með tækjum. Vantar ódýra framdriftsvél með ámoksturstækjum. Uppl. í síma 865-6560.

Til sölu Volvo FI 10 hestaflutningabíll, árg. '96, ekinn 521 þús. á loftfjöðrum og góðum dekkjum, 8 m. kassi og vörulyfta. lfor williams hestakerra 6 hesta, árg. 2013. Volvo FI 10, árg. '92 til niðurrifs. 2 góðir reiðhestar og hesthús, Blesagötu 6, Akureyri. Uppl. í síma 896-4316.

Til sölu í Árnessýslu kýr og kvígur. Uppl. í síma 823-3230.

Til sölu Master hitablasari 100 CED, steinolíu eða dísel. Lítið notaður, ný yfirfarinn. Makita höggborvél HMI2027, lítið notuð. Makita brotvél HMI2027. Gott verð. Uppl. í síma 893-3087.

Til sölu margs konar innbú úr ferðapjónustu, t.d. kommóður, rúm, eldhúshöld, fallegar ljósakrónur, húsgögn úti og inni. Einnig olíumálverk, m.a. af Geysi og Þingvöllum. Uppl. í síma 893-3087.

Hákarl til sölu. Er á Norðurlandi. Uppl. síma 843-6628.

Til sölu er Glimakra vefstóll með gagnbindingu ásamt fylgihlutum og setbekk. Gerð 112025, breidd 120 sm. Lítið notaður. Uppl. í síma 897-9654 (Sigurbjörg). Tilboð óskast.

Vandaður hringstigi með gegnheilum eikarþrepum. Lofthæð 2,50 m. Plötubýkk 21 cm. Þvermál á gati 1,60 m. Hringmyndað handrið. Verð 200.000 kr. Uppl. í síma 554-1749.

Gervihnattadiskur 1,25 m með veggfestingu, mótorstýringu, móttakara og öðru sem til þarf. Í mjög góðu standi. Kostar nýtt ca. 230.000.- Selst allt saman á kr. 80.000.- Uppl. í síma 833-6750.

Til sölu Land Cruiser 120. Original 17" felgur. Einnig ónotuð loft driflæsing að aftan. Uppl. í síma 692-3457.

Til sölu fjórhjól, Honda TRX350FM, 4X4, árg. 2004. Tilboð óskast. Staðsett á NA-landi. Frekari uppl. í síma 659-1433.

Til sölu fyrsta dags umslög 500 kr. stk. Uppl. í síma 898-3174.

Toyota Land Cruiser 120, 2005, ek 230 þ.km. VX 33" breyttur, ný dekk. Góð þjónusta. Svartur. 5 manna. Verð 2,4 m. kr. Uppl. í síma 849-0042.

Hornstrandir og Hornstrendingar. Hornstrandabækurnar allar 5=7,500 kr. frítt með póstinum. Vestfirska forlagið, jons@snerpa.is, sími 456-8181.

Sérsmiðaðir gluggar frá Færeyjum! 10 ára ábyrgð. Tré og álklæddir trégluggar. PVC gluggar og útidyr. Jóhann Helgi & Co jh@Johannhelgi.is, 820-8096.

Plast í fjárhúsgólf og stíur. Bása og drennottur, útleiktækki, gúmmihellur og gervigras. Heildarlausnir á leiksvæðum. jh@johannhelgi.is, 8208096.

Óska eftir

Óska eftir Farmal A, árg. '46 - '47. Uppl. í síma 863-9662.

Óska eftir litlum Vírnets gjafagrindum (160 x 180 cm). Uppl. í síma 893-0580.

Er ekki einhver sem er með jörð með íbúðarhæfum húsakosti og er að hugsa um að selja? Væri til í skipti á einbýlishúsi á Ólafsfirði. Tveir bílskúrar, nýlega gerður pallur með 14 fm skúrnum. Fleiri upplýsingar í tölvupósti, gunna56@simnet.is Bkv. Guðrún.

Óska eftir dráttarvél, þarf að vera í þokkalegu lagi. Verðhugmynd 200.000 Uppl. sendist á einneinntveir@hotmail.com með mynd.

Óskum eftir jörð til kaups sem er í rekstri. Helst kúabú en skoðum allt. Hægt að hafa samband í tölvupósti rannveighe@gmail.com eða í síma 847-4103, Rannveig.

Er að leita að 10 skafra vefstól (Glimakra) í góðu ástandi. Vefbreidd 120 cm. Gagnbinding kostur. Áhugasamir hafi samband við undirritaða í síma 862-4120, Margrét.

Lítil ritvél óskast frá ca 1960. Þarf að vera með þessu tákni [@] . Verðhugmynd ca 10.000.- Uppl. á netfangið hagbokhald@vortex.is.

Atvinna

Franziska Gasselich, 20 ára, austurrískur nemandi í landbúnaðarfræðum, óskar eftir að komast í starfsnám á búa á Íslandi í júlí og ágúst. Hún hefur unnið á kúa- og geitabúum en óskar helst eftir að vinna á sauðfjár- eða hrossabúi. Hún er með bílpróf. Nánari uppl. í gegnum netfangið franziska.gasselich@gmail.com eða í síma +436-99-1805-7580.

Leirvassbu Fjallahótel í Noregi vantar matreiðslumann fyrir vetrartímamann, 20. mars til 5. maí, og fyrir sumartímabilið, 1. júlí til 16. september. Mánaðarlaun eru 30.000 NOK (375.000 ISK.). Frítt húsnæði á staðnum. Fæði reiknast 45 NOK á dag. Dugnaður og traust áskilið. Áhugasamir/-söm hafi samband við ole-jacob@ton.no Leirvassbu fjellhotel er staðsett í Jötunheimum, einum af fegurstu þjóðgörðum í Noregi. Þar skarta sínu fegursta Galdhöpiggjen og Glittertind sem eru hæstu fjöll Noregs. www.leirvassbu.no

Verkefnisstjóri Kirkjubæjarklaustri. Friður og frumkraftar, hagsmunafélag atvinnulífs í Skaftárhreppi, óskar eftir verkefnisstjóra frá 1. febrúar 2018. Umsóknarfrestur er til 25. janúar 2018. Nánari uppl. á www.klaustur.is og www.visitklaustur.is

Óska eftir vinnu við almenn sveitastörf. Er 17 ára strákur og hef reynslu af sveitastörfum. Get hafið störf strax. Uppl. í síma 841-7263.

Jarðir

Ertu kúabóndi? Orðinn leiður? Eða þreyttur? Enginn til að taka við? Viltu frekar verða brotinn og beyglaður en að selja til útlendinga? Kannski erum við draumur hvort annars! Uppl. í síma 846-7415.

Sumarhús

Vantar garðhýsi, 4-8 fermetra, til geymslu verkfæra. Uppl. í síma 822-0715 - Guðmundur.

Til leigu

Gott 17 fm herbergi til leigu í Fossvogi, stutt í strætó, ísskápur fylgir. Sameiginlegur aðgangur að snyrtingu. Uppl. í síma 694-2560.

Til leigu 22 fm herbergi auk snyrtingar. Í nálægð við Smáralind. Uppl. í síma 554-1749.

Einkamál

Einstæðan föður með 9 ára dreng, vantar tilfinnanlega barngóða konu til heimilishjálpar og fleiri starfa. 2 1/2 mánuð, í sumar. 4 daga í viku. Jafnvel lengur, ef um semst. Erum staðsettir í litlu byggðarlagi út á landi. Vinsamlega hafið samband, í netfangi: birgiral@simnet.is

Þjónusta

Tek að mér viðgerðir á flestum tegundum sjálfskiptinga. Hafið samband í síma 663-9589 til að fá uppl. og tilboð. HP transmission Akureyri, netfang: einar.g9@gmail.com, Einar G.

Fósturtalningar. Tökum að okkur fósturtalningar í sauðfé líkt og undanfarin ár. Gömlun og nýjum kúnum tekið fagnandi... sé pantað tímanlega svo skipulagning vertíðarinnar gangi greiðlega. Heiða Guðný sími 866-0790/487-1362 og tölvupóstur heidabondid@simnet.is Logi Sigurðsson sími 848-8668 Hákon Sturla Unnsteinsson sími 849-8364 Svo erum við öll á Facebook og hægt að hafa samband við okkur þar.

Málningarþjónustan M1 ehf. tekur að sér öll almenn málningarstörf. Tilboð eða tímavinna. Uppl. í síma 696-2748 eða loggildurmalari@gmail.com

MIKIÐ ÚRVAL NOTAÐRA VÉLA

Tilboðsverð!
2.590.000

Bobcat 5600
Árgerð: 2004 - 59 hö
Notkun: 2.043 vinnust.

Kr. **2.990.000,-** án vsk.

Case 4240
Árgerð: 1996
Notkun: 5.500 vinnust.

Kr. **1.590.000,-** án vsk.

Tilboðsverð!
3.990.000

Case MXU 110
Árgerð: 2005/11 - 122 hö
Notkun: 5.700 vinnust.

Kr. **4.390.000,-** án vsk.

Tilboðsverð!
5.490.000

Case MXM190
Árgerð: 2005 - 190 hö
Notkun: 5.600 vinnust.

Kr. **6.390.000,-** án vsk.

Claas Ares 577
Árgerð: 2007 - 123 hö
Notkun: 7.153 vinnust.

Kr. **4.590.000,-** án vsk.

Tilboðsverð!
1.690.000

ClubCar Carryall 295
Árgerð: 2015 - 20 hö
Notkun: 165 vinnust.

Kr. **1.990.000,-** án vsk.

Tilboðsverð!
4.990.000

Deutz Fahr K110
Árgerð: 2008 - 110 hö
Notkun: 4.190 vinnust.

Kr. **6.890.000,-** án vsk.

Tilboðsverð!
6.990.000

Fendt 311
Árgerð: 2008 - 115 hö
Notkun: 5.800 vinnust.

Kr. **7.170.000,-** án vsk.

Tilboðsverð!
5.290.000

Fendt 411
Árgerð: 2005 - 120 hö
Notkun: 5.190 vinnust.

Kr. **5.490.000,-** án vsk.

Tilboðsverð!
7.990.000

Fendt 818
Árgerð: 2005 - 186 hö
Notkun: 7.030 vinnust.

Kr. **9.500.000,-** án vsk.

Fiat 80-90
Árgerð: 1990 - 80 hö
Notkun: 1.468 vinnust.

Kr. **890.000,-** án vsk.

Tilboðsverð!
4.990.000

Landini Legend 145TD
Árgerð: 2006 - 138 hö
Notkun: 5.475 vinnust.

Kr. **5.490.000,-** án vsk.

Tilboðsverð!
2.490.000

McCormick MC115
Árgerð: 2005 - 115 hö
Notkun: 7.350 vinnust.

Kr. **3.990.000,-** án vsk.

Tilboðsverð!
3.290.000

McCormick 115
Árgerð: 2007 - 115 hö
Notkun: 3.382 vinnust.

Kr. **3.990.000,-** án vsk.

McCormick CX105
Árgerð: 2006 - 105 hö
Notkun: 5.903 vinnust.

Kr. **2.690.000,-** án vsk.

Massey Ferguson 3645
Árgerð: 2007 - 92 hö
Notkun: 3.700 vinnust.

Kr. **2.990.000,-** án vsk.

Massey Ferguson 5450
Árgerð: 2012 - 105 hö
Notkun: 2.600 vinnust.

Kr. **4.990.000,-** án vsk.

Massey Ferguson 5610
Árgerð: 2014 - 105 hö
Notkun: 2.060 vinnust.

Kr. **6.490.000,-** án vsk.

Massey Ferguson 5611
Árgerð: 2015 - 110 hö
Notkun: 900 vinnust.

Kr. **7.690.000,-** án vsk.

Massey Ferguson 6465
Árgerð: 2009 - 120 hö
Notkun: 5.100 vinnust.

Kr. **5.990.000,-** án vsk.

Massey Ferguson 6470
Árgerð: 2005 - 125 hö
Notkun: 5.599 vinnust.

Kr. **4.990.000,-** án vsk.

Massey Ferguson 7495
Árgerð: 2009 - 203 hö
Notkun: 6.700 vinnust.

Kr. **6.000.000,-** án vsk.

Valtra A85
Árgerð: 2004 - 88 hö
Notkun: 2.500 vinnust.

Kr. **2.190.000,-** án vsk.

Valtra A85
Árgerð: 2004 - 88 hö
Notkun: 5.700 vinnust.

Kr. **2.790.000,-** án vsk.

Valmet 900
Árgerð: 2001 - 90 hö
Notkun: 6.890 vinnust.

Kr. **2.300.000,-** án vsk.

Valtra A95
Árgerð: 2006 - 98 hö
Notkun: 3.900 vinnust.

Kr. **3.390.000,-** án vsk.

Valtra C120
Árgerð: 2004 - 120 hö
Notkun: 8.850 vinnust.

Kr. **3.190.000,-** án vsk.

Valtra N111
Árgerð: 2007 - 123 hö
Notkun: 8.000 vinnust.

Kr. **4.690.000,-** án vsk.

Valtra 6850
Árgerð: 2005 - 125 hö
Notkun: 14.000 vinnust.

Kr. **3.290.000,-** án vsk.

Valtra T130
Árgerð: 2003 - 135 hö
Notkun: 8.000 vinnust.

Kr. **3.590.000,-** án vsk.

Valtra T182 D
Árgerð: 2010 - 180 hö
Notkun: 2.600 vinnust.

Kr. **7.990.000,-** án vsk.

Volvo BL71
Árgerð: 2007 - 94 hö
Notkun: 6.600 vinnust.

Kr. **3.990.000,-** án vsk.

1 árs ábyrgð!

McHale Fusion I
Árgerð: 2008
Notkun: 43.000 rúllur.

Kr. **3.590.000,-** án vsk.

1 árs ábyrgð!

McHale Fusion I
Árgerð: 2005
Notkun: 25-30.000 rúllur

Kr. **2.990.000,-** án vsk.

1 árs ábyrgð!

McHale Fusion II
Árgerð: 2008
Notkun: 23.000 rúllur

Kr. **3.990.000,-** án vsk.

Tilboðsverð!
2.490.000

Taarup Bio
Árgerð: 2009
Notkun: 10-12.000 rúllur

Kr. **4.900.000,-** án vsk.

Eigum til úrval notaðra pökkunarvéla

Fjármögnun notaðra véla

Fjölmarginir valkostir bjóðast viðskiptavinum sem vilja nýta sér að fjármagna kaupverð notaðra véla og tækja að hluta með láni. Vextir eru í dag lágir á íslenskan mælikvarða og eru algengir óverðtryggðir vextir á vélakaupalánum í kringum 7,7%. Lánstími er breytilegur eftir aldri véla en ekki er óalgengt að mögulegt sé að fá 3-5 ára lán á ca. 10 ára gamlar vélar. Sölumenn vélasviðs veita frekari upplýsingar en í meðfylgjandi töflu má sjá gróflega hver greiðslubyrði lána er m.v. mismunandi upphæðir og lánstíma.

	12	24	36	48	60	72	84
1.000.000	86.850	45.090	31.200	24.270	20.130	17.390	15.430
1.500.000	130.270	67.630	46.800	36.400	30.200	26.080	23.150
2.000.000	173.700	90.180	62.400	48.540	40.270	34.770	30.870
2.500.000	217.120	112.720	77.990	60.680	50.330	43.460	38.590
3.000.000	260.540	135.270	93.600	72.800	60.400	52.160	46.300
3.500.000	303.970	157.820	109.190	84.950	70.460	60.850	54.030
4.000.000	347.400	180.360	124.790	97.080	80.530	69.540	61.740
4.500.000	390.820	202.900	140.390	109.220	90.590	78.240	69.460
5.000.000	434.240	225.450	155.990	121.360	100.660	86.930	77.180

Vicon 1601
Árgerð: 2007

Kr. **1.690.000,-** án vsk.

Yara áburður:

Einkorna áburður

Hin fullkomna pakkalausn

Yara áburður er einkorna gæða áburður. Ekki er hætt á aðskilnaði áburðarefna þar sem öll áburðarefnin eru í hverju korni. Með notkun á einkorna áburði er því tryggð jöfn og góð þekja áburðarefna og fullkomin nýting þeirra til að tryggja gæði uppskerunnar.

SS var stofnað árið 1907 og er samvinnufélag búvöruframleiðenda. Það er markmið SS að selja bændum hágæða einkorna áburð á eins hagstæðu verði og mögulegt er. Með því stuðlum við að samkeppnishæfi innlendar búvöruframleiðslu og úrvals afurðum neytendum til hagsbóta.

Notaðu minni áburð með Yara

Sláturfélag Suðurlands svf. • Fosshálsi 1 • 110 Reykjavík • Sími 575 6000 • yara@yara.is • www.yara.is